

BIBLIOTECA ŞCOLARULUI

BASME POPULARE ROMÂNEŞTI

LITERA

biblioteca școlarului

BASME POPULARE ROMÂNEȘTI

LITERA INTERNAȚIONAL
BUCUREȘTI — CHIȘINĂU

CUPRINS

CZU 398.21 (478.9+498)
B 36

CUPRINS

NOT{ ASUPRA EDI|IEI

Culegerea e alc[tuit[de folcloristul Grigore Botezatu, textele fiind reproduse din c[r\ile indicate la sf`r=itul fiec[rui basm.

Dat fiind destinatarul culegerii — tineretul studios, al c[rui gust lingvistic se afl[ ]n proces de formare, —]n texte au fost operate o seam[de redact[ri]n sensul aplic[rii normelor ortografice]n vigoare.

Coperta: *Isai C`rmu*

IBSN 9975-74-026-X

CUPRINS

F{T-FRUMOS CU P{RUL DE AUR

A fost odat[ca niciodat[, de n-ar fi, nu s-ar mai povesti; c[nu suntem de c`nd cu basmele, ci suntem de c`nd cu minciunile; de c`nd se potcovea puricele la un picior cu nou[zeci =i nou[ de oca de fier =i c[lc`iul tot r[m`nea gol =i se urca]n slava cerului =i tot i se p[rea c[este u=or;

De c`nd scria musca pe perete,
Mai mincinos care nu crede.

A fost odat[,]ntr-o pustie mare, un pusnic. El petrecea singur-singurel. Vecinii s[i erau fiarele p[durilor. +i a=a era de bun la suflet]nc`t toate dobitoacele i se ]nchinau c`nd se]nt`lneau cu d`nsul. }ntr-una din zile, se duse pusnicul la marginea g`rlei, care curgea pe aproape de coliba lui, =i iat[, v[zu c[ vine pe ap[ un sicria= smolit bine, =i auzi un or[c[it ie=ind dintr-]nsul. St[tu pu\in de cuget[, =i dup[ ce zise c`teva vorbe de rug[ciune, intr[ ]n ap[=i, cu o pr[jin[, trase sicria=ul la margine. C`nd]l deschise, ce s[vaz[ ]n el? Un copila= cam de vreo dou[luni;]l scoase din sicriu =i, cum]l lu[ ]n bra\e, copilul t[cu.

Pusnicul vroia din toat[inima s[creasc[pruncul, dar, c`nd se g`ndi c[n-are cu ce s[-l hr[neasc[,]l podidi un pl`ns ce nu se mai putea sf`r=i. Deodat[r[s[ri dintr-un col\ al chiliei sale o vi\[=i numaidec`t crescu =i se ]n[l\[ p`n[la strea=in[. Pusnicul c[ut[la d`nsa =i v[zu struguri, unii cop\i, al\ii p`rgui\i, al\ii agurid[=i al\ii]n floare;]ndat[lu[=i dete copilului =i, v[z`nd c[-i m[n`nc[,se bucur[din tot sufletul. Cu must de vi\[crescu copilul, p`n[ incepu s[ m[n`nce =i c`te altceva.

Iar[dac[se mai m[ri copilul, pusnicul se apuc[=i-l]nv[\[s[citeasc[, s[adune r[d[cini ca s[se hr[neasc[=i s[umble la v`nat.

Dar]ntr-o zi, chem[pusnicul pe copil =i-i zise:

— F[tul meu, sim\ c[sl[besc din ce]n ce; sunt b[tr`n, precum m[ vezi, =i afl[ c[, de azi ]n trei zile, m[ duc pe lumea cealalt[. Eu nu sunt tat[l t[u cel adev[rat, ci te-am prins pe g`rl[. Dac[voi adormi somnul cel vecinic, care o s[-l cuno=ti dup[r[ceala =i amor\irea ce vei vedea]n tot trupul meu, s[bagi de seam[c[o s[vie un leu. S[nu te sperii, dragul tatei; leul]mi va face groapa, =i tu vei trage p[m`nt peste mine. De mo=tenire n-am ce s[-\i las, dec`t un fr`u de cal. Dup[ ce vei r[m`nea singur, s[te sui]n pod, s[iei fr`ul, s[-l scuturi, =i]ndat[va veni un cal la ast[chemare =i te va]nv[\a ce s[faci.

Dup[cum zise b[tr`nul, a=a se =i ]nt`mpl[. A treia zi, pusnicul, lu`ndu-=i r[mas bun de la fiul s[u cel de suflet, se culc[ =i dormi somnul cel lung. Apoi ]ndat[ veni un leu groaznic, nevoie mare, =i veni r[cnind =i, cum v[zu pe b[tr`n mort,]i s[p[groapa cu unghiile sale; iar fiul]l]ngrop[, =i r[mase acolo trei zile =i trei nop\i, pl`ng`nd la morm`nt. A treia zi foamea ]i aduse aminte c[ era dator s[ tr[iasc[; se scul[ de pe morm`nt cu inima zdrobit[de durere, se duse la vi\[=i cu mare m`hnire v[zu c[ ea se uscase; atunci, =i-aduse aminte de vorbele b[tr`nului =i se sui]n pod, unde g[si fr`ul, ]l scutur[, =i iat[ c[ veni un cal cu aripi =i, st`nd]nainte-i, zise:

— Ce porunce=ti, st[p`ne?

Copilul spuse calului din cuv`nt ]n cuv`nt toat[ ]nt`mplarea cu moartea b[tr`nului, =i]i zise:

— Iat[-m[aici singur; tat[l, care mi-a fost dat, nu mai este; r[m`i tu aici, cu mine; dar s[ mergem ]ntr-alt[ parte, unde s[ ne facem o colib[; c[ci aici, dinaintea [stui morm`nt, nu =tiu de ce-mi vine s[tot pl`ng. Iar calul]i r[spunse:

— Nu a=a, st[p`ne; noi ne vom duce s[locuim unde sunt mul\i oameni ca dumneata.

— Cum?]ntreb[b[iatul, sunt mul\i oameni ca mine =i ca tata? +i o s[tr[im]n mijlocul lor?

— Negre=it,]i r[spunse calul.

— Atunci, dac[-i a=a,]ntreb[copilul, de ce nu vin =i ei pe la noi?

— Ei nu vin,]i mai zise calul, fiindc[n-au ce c[uta p-aici; trebuie s[mergem noi la d`n=ii.

— S[mergem, r[spunse copilul cu bucurie.

Iar dac[-i spuse c[trebuie s[fie]mbr[cat, fiindc[ceilal\i oameni nu umbl[a=a goi, el r[mase cam pe g`nduri; =i calul ]i zise s[ bage m`na]n urechea lui st`ng[; =i dup[ ce b[g[ m`na, scoase ni=te haine pe care le]mbr[c[, ciudindu-se c[nu =tia cum s[le]ntrebuin\eze; calul]ns[ ]l]nv[\[, =i apoi copilul]nc[lec[pe d`nsul, se]mbr[c[=i porni.

Dup[ce ajunse]n ora=ul cel mai de aproape =i se v[zu]ntre mul\imea de oameni furnic`nd ]n sus =i ]n jos, se cam sp[im`nt[copilul de at`ta zgomot =i umbla tot cu fric[, mir`ndu-se de frumuse\ea caselor =i de tot ce vedea, b[g`nd ]ns[ de seam[ c[ fiecare lucru-=i are r`nduiala sa. Dar calul,]mb[rb[t`ndu-l,]i zise:

— Vezi, st[p`ne? Aici toate sunt cu =artul[1] lor! De aceea, dar, trebuie s[ =tii, ca s[-\i faci =i tu un c[p[t`i.

+i dup[ce =ezu acolo c`teva zile, mai ded`ndu-se cu lumea =i obicinuindu-se a tr[i]n huietul ce]nn[bu=e=te ora=ele, plec[, lu`nd cu sine calul s[u; =i se duse, =i se duse p`n[ce ajunse pe t[r`mul unor z`ne. Dup[ce ajunse la z`ne, care erau ]n num[r de trei, c[ut[ s[ se bage argat la d`nsele, c[ci a=a-l sf[tuise calul s[fac[. Z`nele, deocamdat[, nu prea voiau s[-l ia]n slujb[; dar se]nduplecar[la rug[ciunile lui =i-l primir[.

Calul adesea venea pe la domnul s[u, =i]ntr-o zi]i zise s[bage bine de seam[, cum c[,]n una din case, z`nele aveau o baie ]n care la c`\iva ani,]ntr-o zi hot[r`t[, curge aur, =i cine se scald[ ]nt`i, aceluia i se face p[rul de aur. }i mai spuse s[vaz[c[,]ntr-unul din tronurile casei, z`nele aveau o leg[tur[ cu trei r`nduri de haine, pe care le

---

[1] +*art* — r`nduial[.

p[strau cu]ngrijire. El b[g[bine de seam[aceste vorbe, =i de c`te ori avea c`te ceva greu de f[cut, el chema calul =i-i da ajutor.

Z`nele-i daser[ voie s[ umble prin toate casele, s[ deretice, s[ scuture, dar ]n camera cu baia s[ nu intre. }ns[ c`nd lipsir[ele o dat[de acas[, el intr[=i lu[aminte la toate c`te ]i zisese calul. Ochi =i leg[tura cu hainele puse cu ]ngrijire ]ntr-un tron. }ntr-o zi, z`nele au plecat la o s[rb[toare, la alte z`ne, =i avur[grij[s[porunceasc[argatului c[,]n minut ce va auzi ceva zgomot]n c[meru\a cu baia, s[rup[o =indril[din strea=ina casei, ca s[le dea de =tire lor =i s[se]ntoarc[degrab[, fiindc[ele =tiau c[e aproape s[ ]nceap[a curge aceast[ap[de aur.

Fiul pusnicului p`ndea, =i c`nd v[zu minunea asta, chem[numai-dec`t pe cal. Calul ]i zise s[ se scalde; =i a=a f[cu. Ie=ind din baie, el lu[ =i leg[tura cu hainele =i o porni la s[n[toasa, c[lare pe calul lui cel cu aripi, cu care zbura ca v`ntul =i se ducea ca g`ndul. Cum c[lc[ peste pragul por\ii, ]ncepu casele, curtea =i gr[dina a se cutremura a=a de groaznic, ]nc`t se auzi p`n[ la z`ne, =i z`nele ]ndat[ se ]ntoarser[ acas[. Dac[ v[zur[ c[ argatul lipse=te =i hainele nu sunt la loc, se luar[ dup[ d`nsul =i-l urm[rir[din loc]n loc, p`n[ ce, c`nd era s[puie m`na pe d`nsul, el trecu hotarele lor =i apoi st[tu.

Cum]l v[zur[sc[pat, z`nele se ciudir[de necaz c[nu putur[s[-l prinz[. Atunci ele]i ziser[:

— Ah! Fecior de lele ce e=ti, cum de ne am[gi=i? Arat[-ne, m[car, s[-\i vedem p[rul.

Atunci el]=i r[sfir[p[rul pe spinare; iar ele se uitau cu jind la d`nsul =i-i ziser[:

— A=a p[r frumos niciodat[n-am v[zut! Fii s[n[tos,]ns[;]ncai fii bun de ne d[hainele.

Dar el nu voi, ci le opri =i le lu[ ]n locul simbriei ce-i datorau z`nele.

De aici, se duse intr-un ora=,]=i puse o b[=ic[de cirivi=[1]]n cap =i

---

[1] *Cirivi=* — gr[sime topit[p[strat[ ]n b[=ici.

se duse de se rug[de gr[dinarul]mp[ratului ca s[-l primeasc[argat la gr[dina]mp[r[teasc[. Gr[dinarul nu prea voia s[-l asculte; dar, dup[mult[rug[ciune,]l primi,]l puse s[lucreze p[m`ntul, s[ care ap[, s[ ude florile; ]l ]nv[\[ ca s[ cure\e pomii =i brazdele de buruieni. F[t-Frumos lu[ ]n cap tot ce-l ]nv[\a gr[dinarul, st[p`nul s[u.

}mp[ratul avea trei fete; =i a=a mult[grij[ ]i dase trebile]mp[r[\iei,]nc`t uitase de fete =i c[ trebuie s[ le m[rite. }ntr-una din zile, fata cea mai mare se vorbi cu surorile ei ca s[ duc[ fiecare c`te un pepene din care-i alesese s[fie du=i la masa]mp[ratului. Dup[ce se puse]mp[ratul la mas[, venir[=i fetele =i aduser[fiecare c`te un pepene pe tipsie de aur =i]l puser[dinaintea]mp[ratului.

}mp[ratul se mir[de aceast[fapt[=i chem[sfatul]mp[r[\iei s[-i ghiceasc[ce pild[s[fie asta. +i dac[se adun[sfatul, t[ie pepenii =i, dup[ce v[zu c[unul se cam trecuse, al doilea era tocmai bun de m`ncare =i al treilea dase]n copt, zise:

— }mp[rate, s[tr[ie=ti mul\i ani, pilda asta]nseamn[v`rsta fetelor m[riei-tale, =i c[ a sosit timpul de a le da la casa lor. Atunci ]mp[ratul hot[r] s[ le m[rite. Dete, deci, sfoar[ ]n \ar[ de aceast[ hot[r`re; =i chiar de-a doua zi,]ncepur[a veni pe\itori de la cutare =i de la cutare fecior de]mp[rat.

Iar[dup[ce fata cea mai mare =i-alese mire pe un fiu de]mp[rat, care-i p[ru mai frumos, se f[cu mare nunt[ ]mp[r[teasc[. +i dup[ce sf`r=i veseliile, plec[ ]mp[ratul cu toat[ curtea, ca s[ petreac[ pe fiic[-sa p`n[la hotarele]mp[r[\iei sale celei noi. Numai fiica]mp[ratului cea mai mic[r[mase acas[. F[t-Frumos, argatul de la gr[din[, v[z`nd c[ =i gr[dinarul se dusese cu alaiul, chem[ calul, ]nc[lec[, se ]mbr[c[ cu un r`nd de haine zis c`mpul cu florile, din cele luate de la z`ne, =i, dup[ce-=i l[s[p[rul lui de aur pe spate,]ncepu a alerga prin gr[dini]n toate p[r\ile, f[r[s[fi b[gat de seam[c[fiica]mp[ratului]l vede de pe fereastr[, c[ci odaia ei da]n gr[din[. Calul cu F[t-Frumos stric[toat[gr[dina =i, c`nd v[zu c[veselia lui f[cuse pagub[, desc[lec[, se]mbr[c[cu hainele sale de argat =i]ncepu a drege ceea ce stricase.

C`nd veni acas[ gr[dinarul =i v[zu stric[ciunea, se lu[ de g`nduri =i]ncepu a certa pe argat de ne]ngrijire, =i era at`t de sup[rat, ]nc`t p-aci era s[-l bat[.

Dar fiica]mp[ratului, care privea de la fereastr[toate acestea, b[tu]n geam =i ceru gr[dinarului s[-i trimit[ni\ele flori. Gr[dinarul f[cu ce f[cu =i adun[de prin col\uri c`teva floricele, le leg[ =i le trimise ]mp[r[tesei celei mici. Iar ea, dac[ primi florile, ]i dete un pumn de galbeni =i-i trimise r[spuns s[ nu se ating[ de bietul argat. Atunci gr[dinarul, vesel de un dar a=a de frumos, ]=i puse toate silin\ele =i, ]n trei s[pt[m`ini, f[cu gr[dina la loc, ca cum nu s-ar fi]nt`mplat nimic]ntr-]nsa.

Nu mult dup[aceasta, fata]mp[ratului cea mijlocie]=i alese =i ea un fecior de]mp[rat =i-l lu[de b[rbat. Veseliile \inur[ca =i la sor[-sa cea mare; iar la sf`r=itul veseliilor, fu petrecut[ =i ea p`n[la hotarele]mp[r[\iei sale. Dar fata cea mic[a]mp[ratului nu se duse, ci r[mase acas[, pref[c`ndu-se de ast[ dat[ c[ este bolnav[. Argatul gr[dinii se v[zu iar[ singur, vru s[ se veseleasc[ =i el ca to\i slujitorii cur\ii, dar, fiindc[ el nu se putea veseli dec`t cu bidiviul s[u,]=i chem[calul, se]mbr[c[cu alte haine: cerul cu stelele;]=i l[s[p[rul pe spate,]nc[lec[=i c[lc[toat[gr[dina. C`nd b[g[ de seam[ c[ iar f[r`mase tot, se]mbr[c[cu hainele sale cele proaste =i, bocindu-se,]ncepu s[dreag[ceea ce stricase. Ca =i la]nt`ia dat[, gr[dinarul, voind s[-l c`rpeasc[, fu oprit de fata cea mic[a]mp[ratului, care ceruse flori =i care]i trimise doi pumni de bani. Gr[dinarul se puse iar[pe munc[=i d[du gr[dina gata]n patru s[pt[m`ni.

}mp[ratul f[cuse o v`n[toare mare =i, fiindc[ sc[pase de o mare primejdie, ridic[ un chio=c ]n p[durea aceea =i chem[, ca s[ serbeze m`ntuirea sa, pre to\i boierii =i slujitorii cur\ii, la o mas[ ]nfrico=at[ce preg[tise acolo. To\i curtenii se duser[la chemarea]mp[ratului, numai fiica sa r[mase.

F[t-Frumos, v[z`ndu-se iar[ singur, chem[ calul =i, voind s[ se veseleasc[ =i d`nsul,]mbr[c[hainele: cu soarele]n piept, luna]n spate =i doi luceferi]n umeri;]=i l[s[p[rul de aur pe spate,]nc[lec[calul

=i-l]ncurc[prin gr[din[,]nc`t nu mai era chip de a o drege. Iar dac[ v[zu aceasta, el ]ncepu a se v[ic[ra, se ]mbr[c[ iute cu hainele lui cele de argat =i nu =tia de unde s[ ]nceap[ meremetul[1]. M`inia gr[dinarului trecu orice hotare, c`nd veni =i v[zu acea mare pagub[. Dar c`nd voi s[-i dea pe foi pentru ne]ngrijirea lui, fiica]mp[ratului b[tu iar[ ]n geam =i ceru flori. Gr[dinarul da din col\ ]n col\ =i nu =tia ce s[fac[;]n cele mai de pe urm[, c[t[=i mai g[si vreo dou[floricele, care abia sc[paser[de copitele calului cu aripi, =i le trimise. Dar fata de]mp[rat]i dete porunc[s[ierte pe bietul argat, pentru care]i =i d[du trei pumni de galbeni.

Se apuc[dar, croi din nou, =i]n patru s[pt[m`ini, abia putu face ceva care s[ mai semene a gr[din[; iar argatului dete f[g[duin\a c[ de se va mai ]nt`mpla una ca asta, apoi are s[fie zdrobit]n b[taie =i gonit.

}mp[ratul se luase de g`nduri, v[z`nd pe fiic[-sa tot trist[. Ea acum nu mai voia s[ias[afar[nici din cas[. Hot[r], dar, s-o m[rite; =i]ncepu a-i spune de cutare, de cutare =i de cutare fiu de]mp[rat. Dar ea nu voi s[aud[de nici unul. +i dac[v[zu a=a,]mp[ratul chem[sfatul =i boierii =i]i]ntreb[: ce s[fac[?

— Un foi=or cu poart[pe dedesubt,]i r[spunser[, pe unde s[treac[to\i fiii de]mp[rat =i de boieri, =i pe care-l va alege fata s[-l loveasc[cu un m[r de aur ce-l va \ine]n m`n[, =i dup[acela s-o dea]mp[ratul.

A=a =i se f[cu. Se dete sfoar[ ]n \ar[c[este hot[r`rea ]mp[ratului s[ se adune =i mic =i mare =i s[ treac[ pe sub poart[. To\i trecur[; dar fata nu lovi pe nici unul. Mul\i credeau c[ fata n-are voie s[ se m[rite. }ns[ un boier b[tr`n zise s[treac[=i oamenii cur\ii. Trecu =i gr[dinarul, =i buc[tarul cel mare, =i v[taful, =i slugile, =i vizitiii =i r`nda=ii, dar degeaba; fata nu lovi pe nici unul. Se f[cu]ntrebare, oare dac[n-a mai r[mas cineva netrecut, =i se afl[c[a mai r[mas un argat de la gr[din[rie, un argat chele=[2] .

— S[treac[=i acesta, zise]mp[ratul.

---

1 *Meremet* — repara\ie, renovare.
2 *Chele=* — chel.

Atunci chem[=i pe argatul cel chele= =i-i zise s[treac[=i d`nsul, dar el nu cuteza; iar dac[ fu silit s[ treac[, trecu, =i, c`nd trecu, fata-l lovi cu m[rul! Argatul]ncepu a \ipa =i a fugi, =i zise c[i-a spart capul. }mp[ratul, cum v[zu una ca aceasta, zise:

— Nu se poate asta! Este o gre=eal[! Fata mea nu e de crezut s[fi ales tocmai pe chele=ul [sta.

C[ci nu putea s[se]nvoiasc[a da pe fie-sa dup[d`nsul, de=i era lovit cu m[rul. Atunci puse de a doua oar[ s[ treac[ lumea, =i de-a doua oar[ fiic[-sa lovi cu m[rul ]n cap tot pe chele=, care iar fugi, \in`ndu-se cu m`inile de cap. }mp[ratul, plin de m`hnire, iar[-=i lu[vorba]napoi =i puse de-a treia oar[s[treac[toat[lumea. Dac[v[zu]mp[ratul c[=i de-a treia oar[tot chele=ul a fost lovit, s-a plecat la sfatul]mp[r[\iei =i i-a dat lui pe fiic[-sa. Nunta se f[cu]n t[cere, =i apoi]i oropsi pe am`ndoi; =i nici nu voia s[ =tie =i s[ corespund[ cu d`n=ii, at`ta numai c[, de sil[, de mil[, ]i primi s[ locuiasc[ ]n curtea palatului. Un bordei ]ntr-un col\ al cur\ii li se dete spre locuin\[, iar argatul se f[cu sacagiul cur\ii. Toate slugile ]mp[ratului r`deau de d`nsul, =i toate murd[riile le aruncau pe bordeiul lui. }n[untru]ns[, calul cu aripi le aduse frumuse\ile lumii; nu era]n palatul]mp[ratului ceea ce era]n bordeiul lor.

Fiii de]mp[rat, care veniser[ ]n pe\it la fiica cea mic[, se-mbufnar[de ru=inea ce au p[\it, fiindc[fiica]mp[ratului alesese pe chele=; =i se]nvoir[ ]ntre d`n=ii ca s[ porneasc[ oaste mare ]mpotriva lui. }mp[ratul sim\i mare durere, c`nd auzi hot[r`rea vecinilor s[i; ]ns[ ce s[ fac[? Se preg[ti de r[zboi, =i nici c[ avea ]ncotro. Am`ndoi ginerii]mp[ratului se scular[cu oaste =i venir[ ]n ajutorul s[u. F[t-Frumos trimise =i el pe so\ia sa ca s[roage pe]mp[ratul a-i da voie s[mearg[=i el la b[t[lie. }mp[ratul,]ns[, o goni, zic`ndu-i:

— Du-te dinaintea mea, nesocotito, fiindc[, iat[, din pricina ta mi se tulbur[lini=tea; nu mai voi s[v[v[z]n ochii mei, nemernicilor ce sunte\i!

Dar, dup[mai multe rug[ciuni, se]nduplec[=i porunci s[-l lase s[care =i el m[car ap[pentru o=tire. Se preg[tir[=i pornir[.

F[t-Frumos, cu hainele lui proaste =i c[lare pe o m`r\oag[ =chioap[, plec[ ]nainte. O=tirea-l ajunse ]ntr-o mla=tin[, unde i se nomolise iapa =i unde se muncea s[ o scoa\[, tr[g`nd-o c`nd de coad[, c`nd de cap, c`nd de picioare. R`ser[o=tirea =i]mp[ratul, cu ginerii cei mai mari ai s[i, =i trecur[ ]nainte. Dup[ce,]ns[, nu se mai v[zur[d`n=ii, F[t-Frumos scoase iapa din noroi, ]=i chem[ calul s[u, se ]mbr[c[ cu hainele: c`mpul cu florile, =i porni la c`mpul b[t[liei; ajung`nd, se =i sui]ntr-un munte apropiat, ca s[vaz[care parte este mai tare. O=tile, dac[ajunser[, se =i lovir[, iar F[t-Frumos, v[z`nd c[ oastea vr[jma=[ este mai mare la num[r =i mai tare, se repezi din v`rful muntelui asupra ei, =i ca un v`rtej se ]ntorcea prin mijlocul ei cu palo=ul ]n m`n[, =i t[ia, cum se t[ia,]n dreapta =i]n st`nga. A=a spaim[ le dete iu\eala, str[lucirea hainelor sale =i zborul calului s[u, ]nc`t oastea vr[jma=[ ]ntreag[o lu[la fug[, apuc`nd drumul fiecare ]ncotro vedea cu ochii. Iar[ ]mp[ratul se ]ntoarse vesel acas[. Pe drum, ]nt`lni iar[=i pe F[t-Frumos pref[cut]n argat, muncind s[-=i scoat[iapa din noroi; =i cum era cu voie bun[, zise la c`\iva:

— Duce\i-v[de scoate\i =i pe nevoia=ul acela din noroi.

N-apucar[s[se a=eze bine, =i veni veste la]mp[ratul c[vr[jma=ii lui, cu o=tire =i mai mare, s-au ridicat asupra lui. Se g[ti dar[=i el de r[zboi =i plec[s-o]nt`lneasc[. F[t-Frumos, iar[ se rug[ s[-l lase =i pe d`nsul s[mearg[, =i iar[fu huiduit, dar[dac[dob`ndi voia, porni iar[ cu iapa lui. Fu =i de ast[ dat[ de r`s =i de b[taie de joc, c`nd l-a v[zut o=tirea c[iar[se]nn[molise =i nu putea s[-=i scoat[iapa din noroi. }l l[sar[ ]napoi, dar el ajunse =i acum mai]nainte la locul de lupt[, pref[cut]n F[t-Frumos, c[lare pe calul cu aripi =i]mbr[cat cu hainele lui cele cu cerul cu stelele.

O=tile deter[ ]n t`mpene =i ]n surle =i se lovir[; iar[ F[t-Frumos, iar[=i v[z`nd c[vr[jma=ii sunt mai puternici, se repezi din munte =i-i puse pe goan[. }mp[ratul se]ntoarse iar[vesel, =i iar[porunci osta=ilor

s[scoa\[din noroi pe nevoia=ul de sacagiu. Iar[el era]mp[cat cu cugetul s[u de izb`ndele sale.

}mp[ratul se m`hni p`n[ ]n fundul inimii sale, c`nd auzi c[ vr[jma=ii se ridic[ de-a treia oar[ cu oaste =i mai mare, =i c[ au =i ajuns la hotarele ]mp[r[\iei sale, c`t frunz[=i iarb[; un pl`ns ]l n[p[di, =i pl`nse, p`n[ ce sim\i c[-i sl[besc vederile. Apoi ]=i str`nse =i d`nsul toat[oastea sa =i porni la b[t[lie.

F[t-Frumos porni =i el, tot pe m`r\oaga lui. Iar[ dup[ ce trecu toat[ oastea, f[c`nd haz de d`nsul cum se muncea ca s[-=i scoa\[ iapa din noroi, se ]mbr[c[ cu hainele cele cu soarele ]n piept, luna ]n spate =i doi luceferi ]n umeri, ]=i l[s[ p[rul de aur pe spate, ]nc[lec[ calul =i ]ntr-un minut fu iar[=i pe munte, unde a=tepta s[ vaz[ ce s-o ]nt`mpla.

Se]nt`lnir[ o=tile =i se lovir[ de trei p[r\i, =i se t[iau unii pre al\ii f[r[ de nici o mil[, at`ta erau de]nver=una\i osta=ii. Iar c`nd fu c[tre sear[, c`nd v[zu c[o=tirea vr[jma=[era s[ia]n goan[pre a]mp[-ratului, unde se repezi o dat[F[t-Frumos din munte ca un fulger, =i unde tr[sni o dat[ ]n mijlocul lor, c`t se ]ngrozir[ de nu mai =tiau ce fac; se ]mpr[=tiau ca puii de pot`rniche =i fugeau de-=i rupeau g`turile. F[t-Frumos ]ns[-i gonea =i-i t[ia ca pe ni=te foi. }mp[ratul ]l v[zu s`ngerat la m`n[, la care se crestase]nsu=i, =i]i dete n[frama sa ca s[se lege, apoi se]ntoarser[acas[, izb[vi\i de primejdie.

C`nd venir[, g[sir[iar[pe F[t-Frumos]n noroi cu iapa; =i iar[ ]l scoaser[. Iar[dac[sosir[acas[,]mp[ratul c[zu la boal[de ochi =i orbi. To\i vracii =i to\i filozofii care citeau pe stele fur[adu=i, =i nimeni nu putu s[-i dea nici un ajutor. }ntr-una din zile, dac[se scul[din somn]mp[ratul, spuse c[a v[zut]n vis un b[tr`n, care i-a zis c[, dac[ se va sp[la la ochi =i dac[ va bea lapte de capr[ ro=ie s[lbatic[, va dob`ndi vedere. Auzind astfel, ginerii s[i pornir[cu to\ii, cei doi mai mari singuri, f[r[s[ia =i pe cel mai mic =i f[r[a voi s[-l lase a merge m[car]mpreun[cu d`n=ii. Iar[ F[t-Frumos chem[ calul =i merse cu d`nsul spre sm`rcuri, g[si capre ro=ii s[lbatice, le mulse =i, c`nd se]ntorcea, se]mbr[c[ ]n haine de cioban =i ie=i]naintea

cumna\ilor s[i cu o cof[plin[de lapte de oi. Ei]l]ntrebar[: “lapte are acolo?” Iar[el le r[spunse “da”, pref[c`ndu-se c[nu-i cunoa=te, =i c[ ]l duce la]mp[ratul, care visase c[-i va veni vederea, dac[va da cu acel lapte la ochi. Ei se cercar[a-i da bani, =i el s[le dea laptele. Dar[ciobanul le r[spunse c[laptele nu-l d[pe bani, =i c[, dac[voie=te s[aib[lapte de capr[ro=ie, s[se zic[c[sunt robii lui =i s[rabde ca s[le pun[pecetea lui pe spinarea lor, m[car c[el are g`nd s[ se duc[ =i s[ nu mai dea pe la d`n=ii.

Cei doi gineri se socotir[c[lor, pentru c[sunt]mp[ra\i =i gineri de]mp[rat, n-o s[le pese nimic; se l[sar[deci de le puse pecetea lui]n spinare =i apoi luar[laptele =i-l aduser[, zic`nd pe drum:

— De se va]ncerca nerodul s[ne zic[ceva,]l facem nebun, =i tot noi vom fi mai crezu\i dc`t d`nsul.

Se]ntoarser[, deci, la]mp[ratul,]i deter[laptele, se unse la ochi =i b[u; dar nu-i ajut[nimic. Dup[aceea, veni =i fie-sa cea mai mic[la]mp[ratul =i-i zise:

— Tat[, ia acest lapte; el este adus de b[rbatul meu; unge-te cu d`nsul, a=a te rog.

}mp[ratul]i r[spunse:

— Ce lucru bun a f[cut n[t[r[ul t[u de b[rbat, ca s[fac[=i acum ceva de isprav[? N-au putut face nimic ginerii mei ceilal\i, care m-au ajutat a=a de mult]n r[zboaie, =i tocmai el, tic[losul, o s[-mi poat[ajuta? +i apoi, nu v-am zis c[nu ave\i voie a v[mai ar[ta]naintea fe\ei mele? Cum ai cutezat s[calci porunca mea?

— M[supui la orice pedeaps[vei binevoi s[-mi faci, tat[, numai unge-te, a=a te rog, =i cu acest lapte ce \i-l aduce umilitul rob.

}mp[ratul, dac[v[zu c[at`ta de mult se roag[ fiica sa, se ]nduplec[ =i lu[ laptele ce-i aduse; =i, apoi se unse cu d`nsul la ochi o zi, se unse =i a doua zi; =i, cu marea sa mirare, sim\i c[pare c[ ]ncepuse a z[ri ca prin sit[; =i dac[se mai unse =i a treia zi, v[zu c`t se poate de bine. Dup[ ce se ]ns[n[to=i, dete o mas[ la to\i boierii =i sfetnicii ]mp[r[\iei =i, dup[ rug[ciunea lor, primi =i pe F[t-Frumos s[ =eaz[ ]n coada mesei. Pe c`nd se veseleau mesenii =i se chefuiau, se scul[F[t-Frumos =i, rug`ndu-se de iertare,]ntreb[:

— M[rite]mp[rate, robii pot =edea cu st[p`nii lor la mas[?

— Nu, nicidecum, r[spunse]mp[ratul.

— Apoi, dac[este a=a, =i fiindc[lumea te =tie de om drept, f[-mi =i mie dreptate, =i scoal[pe cei doi oaspe\i care =ed d-a dreapta =i d-a st`nga m[riei tale, c[ci ei sunt robii mei; =i ca s[m[crezi, caut[-i =i vei vedea c[sunt]nsemna\i cu pecetea]n spinare.

Cum auzir[ginerii]mp[ratului, o b[gar[pe m`nec[, =i m[rturisir[ c[ a=a este; ]ndat[ fur[ nevoi\i a se scula de la mas[ =i a sta ]n picioare. Iar c[tre sf`r=itul mesei, F[t-Frumos scoase n[frama care i-a fost dat[de]mp[rat la b[t[lie.

— Cum a ajuns n[frama mea]n m`inile tale?]ntreb[ ]mp[ratul. Eu am dat-o celui care ne-a ajutat la r[zboi.

— Ba nu, m[rite]mp[rate, mie mi-ai dat-o.

— Apoi, dac[este a=a, tu e=ti acela care ne-ai ajutat?

— Eu, m[rite]mp[rate.

— Nu te crez, ad[ug[iute]mp[ratul, dac[nu te vei ar[ta a=a cum era atunci acela c[ruia am dat n[frama.

Atunci el se scul[de la mas[, se duse de se]mbr[c[cu hainele cele mai frumoase ,]=i l[s[p[rul pe spate =i se]nf[\i=[ ]mp[ratului =i la toat[adunarea. Cum]l v[zur[mesenii,]ndat[se ridicar[=i se minunar[: F[t-Frumos era at`t de m`ndru =i str[lucitor,]nc`t la soare te puteai uita, dar[la el ba.

}mp[ratul, dup[ce l[ud[pe fiic[-sa pentru alegerea sa cea bun[, se dete jos din scaunul]mp[r[\iei =i ridic[ ]n el pe ginerele s[u, F[t-Frumos; iar[el cea dint`i treab[ce f[cu fu de a slobozi pe cumna\ii s[i, =i]n toat[ ]mp[r[\ia se f[cu bucurie mare =i mas[ ]mp[r[teasc[. Eram =i eu p-acolo =i c[ram mereu la vatr[lemne cu frigarea, ap[cu ciurul =i glume cu c[ldarea, pentru care c[p[tai:

Un n[p[rstoc de ciorb[
+i-o sf`nt[de cociorb[
Pentru cei ce-s lung[-vorb[.

I.C. Fundescu, *Basme, ora\ii, p[c[-lituri =i ghicitori,* ed. a III-a. Bucure=ti, 1875, p. 61— 76.

CUPRINS

GREUCEANU

A fost odat[ca niciodat[etc.

A fost un]mp[rat =i se numea]mp[ratul Ro=u. El era foarte m`hnit c[,]n zilele lui, ni=te zmei furaser[soarele =i luna de pe cer.

Tr[mise deci oameni prin toate \[rile =i r[va=e prin ora=e, ca s[dea]n =tire tuturor c[oricine se va g[si s[scoat[soarele =i luna de la zmei, acela va lua pe fie-sa de nevast[=i]nc[=i jum[tate din]mp[r[\ia lui, iar[cine va umbla =i nu va izb`ndi nimic, acela s[=tie c[i se va t[ia capul.

Mul\i voinici se potric[liser[, seme\indu-se cu u=urin\[c[va scoate la cap[t o asemenea]ns[rcinare; =i c`nd la treab[, h`\ ]n sus, h`\ ]n jos, da din col\ ]n col\ =i nu =tia de unde s-o ]nceap[ =i unde s-o sf`r=easc[, vezi c[nu toate mu=tele fac miere. }mp[ratul]ns[se \inu de cuv`nt.

Pe vremea aceea se afla un viteaz pe nume Greuceanu. Auzind =i el de f[g[duin\a]mp[r[teasc[, ce se g`ndi, ce se r[zg`ndi, c[numai]=i lu[inima]n din\i,]ncumet`ndu-se pe voinicia sa, =i plec[ =i el la ]mp[ratul, s[ se ]nchine cu slujba. Pe drum se ]nt`lni cu doi oameni pe care slujitorii]mp[r[te=ti]i duceau la]mp[ratul ca s[-i taie, pentru c[fugiser[de la o b[t[lie ce o avuse]mp[ratul acesta cu ni=te gadine[1]. Ei erau tri=ti, bie\ii oameni, dar[Greuceanu]i m`ng`ie cu ni=te vorbe a=a de dulci,]nc`t le mai veni ni\ic[ inim[, c[ era =i me=ter la cuv`nt Greuceanu nostru.

---

[1] *Gadin[* — fiar[s[lbatic[, jivin[.

El]=i puse n[dejdea]n]nt`mpinarea aceasta =i]=i zise: «}mi voi]ncerca norocul. De voi izbuti s[ ]nduplec pe]mp[ratul a ierta pe ace=ti oameni de la moarte, m[voi]ncumeta s[m[ ]ns[rcinez =i cu cealalt[treab[; iar[de nu, s[n[tate bun[! M[voi duce de unde am venit. Asta s[fie]n norocul meu; niciodat[nu stric[cineva s[fac[o]ncercare».

+i astfel, poftorindu-=i[1] unele ca acestea, aide, aide, ajunge la curtea]mp[r[teasc[.

}nf[\i=`ndu-se la ]mp[ratul, at`tea]i povesti, a=a cuvinte bune =i dulci scoase =i at`ta me=te=ug puse ]n vorbirea sa, ]nc`t]mp[ratul crezu c[pe nedrept ar fi s[omoare pe acei oameni; mai de folos i-ar fi lui s[aib[doi supu=i mai mult =i c[mai mare va fi vaza lui]n lume de s-ar ar[ta milostiv c[tre popor.

Nu mai putur[oamenii de bucurie c`nd, auzir[ c[ Greuceanu a m`glisit[2] pe]mp[ratul p`n[ ]ntr-at`ta,]nc`t l-a f[cut s[-i ierte. Mul\umir[ lui Greuceanu din toat[ inima =i ]i f[g[duir[ c[ ]n toat[ via\a lor se vor ruga pentru d`nsul, ca s[mearg[din izb`nd[ ]n izb`nd[, ceea ce =i f[cur[.

Aceast[izb`nd[ o lu[ drept semn bun, =i Greuceanu, merg`nd a doua oar[la]mp[ratul, gr[i cu cuvintele lui mieroase cele urm[toare:

— M[rite doamne, s[tr[ie=ti]ntru mul\i ani pe luminatul scaun al acestei]mp[r[\ii. Mul\i voinici s-au legat c[tre m[ria ta s[scoat[de la zmei soarele =i luna pe care le-a r[pit de pe cer =i =tiu c[cu moarte au murit, fiindc[n-au putut s[-=i]ndeplineasc[leg[mintele ce au f[cut c[tre m[ria ta. +i eu, m[rite doamne, cuget a m[duce]ntru c[utarea acestor t`lhari de zmei, =i mi-ar fi voia s[-mi cerc =i eu norocul, doar-doar va da Dumnezeu s[ ajungem a putea pedepsi pe acei blestema\i de zmei, pentru nesocotita lor ]ndr[zneal[. Dar fii-mi milostiv =i m`n[de ajutor.

---

[1] *A poftori* — a repeta.
[2] *A m`glisi* — a ademeni, a]ndupleca.

— Dragul meu Greucene, r[spunse]mp[ratul, nu pot s[schimb nici o iot[, nici o cirt[[1] din hot[r`rea mea. +i aceasta nu pentru altceva, ci numai =i numai pentru c[voiesc s[fiu drept. Poruncile mele voi s[fie una pentru toat[ ]mp[r[\ia mea; la mine p[rtinire nu este scris.

V[z`nd statornica hot[r`re a]mp[ratului =i dreptatea celor vorovite de d`nsul, Greuceanu cuv`nt[cu glas voinicesc:

— Fie, m[rite]mp[rate, chiar de a= =ti c[voi pieri, tot nu m[voi l[sa p`n[nu voi duce la cap[t bun sarcina ce]mi iau de bun[voia mea.

Se]nvoir[, =i peste c`teva zile =i plec[, dup[ce puse la cale tot ce g[si c[e bine s[fac[ca s[scape cu fa\[curat[din aceast[ ]ntreprindere.

Greuceanu lu[cu d`nsul =i pe fratele s[u =i merse, merse cale lung[, dep[rtat[, p`n[ce ajunse la Faurul p[m`ntului, cu care era frate de cruce. Acest Faur, fiind cel mai me=ter de pe p[m`nt, era =i n[zdr[van. Aici se oprir[=i poposir[. Trei zile =i trei nop\i au stat]nchi=i]ntr-o c[mar[Greuceanu =i Faurul p[m`ntului =i se sf[tuir[.

+i, dup[ce se odihnir[c`teva zile =i mai pl[nuir[ceea ce era de f[cut, Greuceanu =i frate-s[u o luar[la drum.

}ndat[dup[plecarea Greuceanului, Faurul p[m`ntului se apuc[=i f[cu chipul lui Greuceanu numai =i numai din fier, apoi porunci s[arz[cu=ni\a ziua =i noaptea =i s[\in[chipul acesta f[r[curmare]n foc.

Iar[Greuceanu =i frate-s[u merser[cale lung[=i mai lung[, p`n[ ce li se f[cu calea cruci; aici se oprir[, se a=ezar[ pe iarb[ =i f[cur[ o gust[ric[ din merindele ce mai aveau =i apoi se desp[r\ir[, dup[ ce se ]mbr[\i=ar[ =i pl`nser[ca ni=te copii.

Mai-nainte d-a se desp[r\i]=i]mp[r\ir[c`te o basma =i se ]n\eleser[ zic`nd: «Atunci c`nd basmalele vor fi rupte pe margini, s[ mai trag[ n[dejde unul de altul c[ se vor mai ]nt`lni; iar[c`nd basmalele vor fi rupte]n mijloc, s[se =tie c[unul din ei este pierit». Mai]nfipser[=i

[1] *Cirt[* — nimic.

un cu\it]n p[m`nt =i ziser[: «Acela din noi, care s-ar ]ntoarce mai ]nt`i =i va g[si cu\itul ruginit, s[nu mai a=tepte pe cel[lalt, fiindc[aceasta]nsemneaz[c[a murit». Apoi Greuceanu apuc[la dreapta =i frate-s[u — la st`nga.

Fratele Greuceanului, umbl`nd mai mult[vreme]n sec, se]ntoarse la locul de desp[r\ire =i, g[sind cu\itul curat, se puse a-l a=tepta acolo cu bucurie c[v[zuse soarele =i luna la locul lor pe cer.

Iar[Greuceanu se duse, se duse pe o potec[care-l scoase tocmai la casele zmeilor, a=ezate unde-=i]n\[rcase dracul copiii. Dac[ajunse aici, Greuceanu se dete de trei ori peste cap =i se f[cu un porumbel. Vezi c[el ascultase n[zdr[v[niile ce-l]nv[\ase Faurul p[m`ntului. F[c`ndu-se porumbel, Greuceanu zbur[=i se puse pe un pom care era tocmai]n fa\a caselor. Atunci ie=ind fata de zmeu cea mare =i uit`ndu-se, se]ntoarse repede =i chem[pe mum[-sa =i pe sor[-sa cea mic[ca s[vin[s[vaz[minunea.

Fata cea mai mic[zise: — M[iculi\[=i surioar[, pas[rea asta ginga=[nu mi se pare ogurlie[1] pentru casa noastr[. Ochii ei nu seam[n[a de pas[re, ci mai mult seam[n[a fi ochii lui Greuceanul cel de aur. P`n[acum ne-a fost =i nou[! D-aici]nainte numai Dumnezeu s[-=i fac[mil[de noi =i d-ai no=tri.

P[s[mite aveau zmeii cuno=tin\[de vitejia lui Greuceanu.

Apoi intrar[c`te=trele zmeoaicele]n cas[=i se puser[la sfat.

Greuceanu numaidec`t se dete iar[=i de trei ori peste cap =i se f[cu o musc[=i intr[ ]n c[mara zmeilor. Acolo se ascunse]ntr-o cr[p[tur[de grind[de la tavanul casei =i ascult[la sfatul lor. Dup[ce lu[ ]n cap tot ce auzi, ie=i afar[=i se duse pe drumul ce ducea la Codrul-Verde =i acolo se ascunse sub un pod.

Cum se vede treaba, din cele ce auzise =tia acum c[zmeii se duseser[la v`nat]n Codrul-Verde =i aveau s[se]ntoarc[unul de cu sear[, altul la miezul nop\ii =i tartorul cel mare despre ziu[.

---

[1] *Ogurliu* — cu noroc.

A=tept`nd Greuceanu acolo, iat[, m[re, c[ zmeul cel mai mic se ]ntorcea, =i ajung`nd calul la marginea podului, unde sfor[i o dat[=i s[ri]napoi de =apte pa=i. Dar[zmeul, m`iniindu-se, zise:

— Ah, m`nca-o-ar lupii carnea calului! Pe lumea asta nu mi-e fric[ de nimeni, numai de Greuceanul de aur; dar =i pe acela c-o lovitur[ ]l voi culca la p[m`nt.

Greuceanu, auzind, ie=i pe pod =i strig[:

— Vino, zmeule viteaz,]n s[bii s[ne t[iem sau]n lupt[s[ne lupt[m.

— Ba]n lupt[, c[e mai dreapt[.

Se apropiar[unul de altul =i se luar[la tr`nt[.

Aduse zmeul pe Greuceanu =i-l b[g[ ]n p[m`nt p`n[la genunchi. Aduse =i Greuceanu pe zmeu =i-l b[g[ ]n p[m`nt p`n[la g`t =i-i t[ie capul. Apoi, dup[ce arunc[le=ul zmeului =i al calului sub pod, se puse s[se odihneasc[.

C`nd, ]n puterea nop\ii, veni =i fratele cel mare al zmeului, =i calul lui s[ri de =aptesprezece pa=i ]napoi. El zise ca =i frate-s[u, iar Greuceanu ]i r[spunse =i lui ca =i celui dint`i.

Ie=ind de sub pod, se lu[la tr`nt[=i cu acest zmeu.

+i unde mi-aduse, nene, zmeul pe Greuceanu =i-l b[g[ ]n p[m`nt p`n[la br`u. Dar[ Greuceanu, s[rind repede, unde mi-aduse =i el pe zmeu o dat[, mi-l tr`nti =i-l b[g[ ]n p[m`nt p`n[ ]n g`t =i-i t[ie capul cu palo=ul. Arunc`ndu-i =i mort[ciunea acestuia =i-a calului s[u sub pod, se puse iar[=i de se odihni.

C`nd despre zori, unde venea, m[re, venea tat[l zmeilor, ca un tartor, c[tr[nit ce era, =i c`nd ajunse la capul podului, s[ri calul lui de =aptezeci =i =apte de pa=i]napoi. Se nec[ji zmeul de aceast[ ]nt`mplare, c`t un lucru mare, =i unde r[cni:

— Ah, m`ncare-ar lupii carnea calului; c[ pe lumea asta nu mi-e fric[ de nimenea, doar[ de Greuceanul de aur; =i ]nc[ =i pe acesta numai s[-l iau la ochi cu s[geata =i ]l voi culca la p[m`nt.

Atunci, ie=ind Greuceanu de sub pod,]i zise:

— Deh! zmeule viteaz, vino s[ne batem;]n s[bii s[ne t[iem,]n suli\i s[ne lovim ori]n lupt[s[ne lupt[m.

Sosi zmeul =i se luar[la b[taie:]n s[bii se b[tur[ce se b[tur[=i se rupser[s[biile;]n suli\i se lovir[ce se lovir[=i se rupser[suli\ele; apoi se luar[la lupt[; se zguduir[unul pe altul de se cutremura p[m`ntul; =i str`nse zmeul pe Greuceanu o dat[; dar[acesta, b[g`nd de seam[ ce are de g`nd zmeul, se umfl[=i se]ncord[ ]n vine, =i nu p[\i nimic, apoi Greuceanu str`nse o dat[ pe zmeu, tocmai c`nd el nu se a=tepta, de-i p`r`i oasele.

A=a lupt[nici c[s-a mai v[zut. +i se luptar[, =i se luptar[, p`n[ce ajunse vremea la n[miezi, =i ostenir[.

Atunci trecu pe deasupra lor un corb, carele se leg[na prin v[zduh =i c[uta la lupta lor. +i v[z`ndu-l, zmeul]i zise:

— Corbule, corbule, pas[re cernit[, adu-mi tu mie un cioc de ap[=i-\i voi da de m`ncare un voinic cu calul lui cu tot.

Zise =i Greuceanu:

— Corbule, corbule, mie s[-mi aduci un cioc de ap[dulce, c[ci \i-oi da de m`ncare trei le=uri de zmeu =i trei de cal.

Auzind corbul aceste cuvinte, aduse lui Greuceanu un cioc de ap[dulce =i]i ast`mp[r[ setea; c[ci ]nseto=aser[, nevoie mare. Atunci Greuceanu mai prinse la suflet, =i ]mputernicindu-se, unde ridic[, nene, o dat[ pe zmeu, =i tr`ntindu-mi-l,]l b[g[ ]n p[m`nt p`n[ ]n g`t =i-i puse piciorul pe cap, \in`ndu-l a=a. Apoi zise:

— Spune-mi, zmeule spurcat, unde ai ascuns tu soarele =i luna, c[ci azi nu mai ai sc[pare din m`na mea.

Se codea zmeul,]ng`na verzi =i uscate, dar[Greuceanu]i mai zise:

— Spune-mi-vei ori nu, eu tot le voi g[si, =i]nc[=i capul reteza-\i-l-voi.

Atunci zmeul tot mai n[d[jduindu-se a sc[pa cu via\[, dac[ ]i va spune, zise:

— }n Codrul-Verde este o cul[. Acolo]n[untru sunt]nchise. Cheia este degetul meu cel mic de la m`na dreapt[.

Cum auzi Greuceanu unele ca acestea,]i retez[capul, apoi]i taie degetul =i-l lu[la sine. Dete corbului, dup[f[g[duial[, toate st`rvurile, =i duc`ndu-se Greuceanu la cula din Codrul-Verde, deschise u=a cu degetul zmeului =i g[si acolo soarele =i luna. Lu[ ]n m`na dreapt[ soarele =i ]n cea st`ng[— luna, le arunc[pe cer =i se bucur[cu bucurie mare. Oamenii, c`nd v[zur[ iar[=i soarele =i luna pe cer, se veselir[ =i l[udar[ t[ria lui Greuceanu de a fi izb`ndit]mpotriva]mpieli\a\ilor vr[jma=i ai omenirii.

Iar[el, mul\umit c[a scos la bun cap[t slujba, o lu[la drum,]ntorc`ndu-se]napoi.

G[sind pe frate-s[u la semnul de]ntorlocare, se]mbr[\i=ar[=i, cump[r`nd doi cai ce mergeau ca s[geata de iute,]ntinser[pasul la drum ca s[se]ntoarc[la]mp[ratul.

}n cale, dete peste un p[r plin de pere de aur. Fratele Greuceanului zise c[ar fi bine s[mai poposeasc[pu\in la umbra acestui p[r, ca s[mai r[sufle =i caii, iar[p`n[ una alta, s[ culeag[ =i c`teva pere spre a-=i mai momi foamea. Greuceanu, care auzise pe zmeoaice ce pl[nuiser[, se]nvoi a se odihni; dar[nu l[s[pe frate-s[u s[culeag[pere, ci zise c[le va culege el. Atunci trase palo=ul =i lovi p[rul la r[d[cin[. C`nd, ce s[ vezi dumneata? Unde ]ncepu a curge ni=te s`nge =i venin sc`rbos =i un glas se auzi din pom zic`nd:

— M[m`nca=i fript[, Greucene, precum ai m`ncat =i pe b[rbatul meu.

+i nimic nu mai r[mase din acel p[r dec`t praf =i cenu=[; iar[frate-s[u]ncremeni de mirare, ne=tiind ce sunt toate acestea.

Dup[ce plecar[=i merser[ce merser[, deter[preste o gr[din[foarte frumoas[cu flori =i cu fluturei, =i cu ap[limpede =i rece.

Fratele Greuceanului zise:

— S[ne oprim aici ni\el, frate, ca s[ne mai odihnim =i c[i=orii. Iar[noi s[bem ni\ic[ap[rece =i s[culegem flori.

— A=a s[facem, frate, r[spunse Greuceanu, dac[aceast[gr[din[va fi s[dit[de m`ini omene=ti =i dac[acel izvor va fi l[sat de Dumnezeu.

Apoi, tr[g`nd palo=ul, lovi ]n tulpina unei flori care se p[rea mai frumoas[ =i o culc[ la p[m`nt; dup[aceea]mpunse =i]n fundul f`nt`nii =i a marginilor ei, dar[,]n loc de ap[,]ncepu a clocoti un s`nge mohor`t, ca =i din tulpina florii, =i umplu v[zduhul de un miros gre\os. Praf =i \[r`n[r[mase =i din fata cea mai mare de zmeu, c[ci ea se f[cuse gr[din[=i izvor, ca s[ ]nvenineze pe Greuceanu =i s[-l omoare.

+i sc[p`nd =i de aceast[ pacoste, ]nc[lecar[ =i plecar[ la drum, repede ca v`ntul; c`nd, ce s[ vezi dumneata? Unde se luase dup[ d`n=ii scorpia de mum[a zmeoaicelor cu o falc[ ]n cer =i cu alta]n p[m`nt, ca s[ ]nghi\[ pe Greuceanu =i mai multe nu; =i avea de ce s[ fie c[tr[nit[ =i am[r`t[: c[ci nu mai avea nici so\, nici fete, nici gineri.

Greuceanu, sim\ind c[s-a luat dup[d`n=ii zmeoaica cea b[tr`n[, zise fr[\`ne-s[u:

— Ia te uit[, frate,]napoi =i spune-mi ce vezi.

— Ce s[v[z, frate,]i r[spunse el, iat[un nor vine dup[noi ca un v`rtej.

Atunci dete bice cailor care mergeau repede ca v`ntul =i lin ca g]ndul; dar[ Greuceanu mai zise o dat[ fratelui s[u s[ se uite ]n urm[. Acesta ]i spuse c[ se apropia norul ca o fl[c[raie. Apoi, mai f[c`nd un v`nt cailor, ajunser[ la Faurul p[m`ntului. Aci, cum desc[lecar[, se]nchise]n f[uri=te. Pe urma lor iac[=i zmeoaica. De-i ajungea]i pr[p[dea! Nici oscior nu mai r[m`nea din ei. Acum]ns[n-avea ce le mai face.

O]ntoarse]ns[la =iretlic: rug[pe Greuceanu s[fac[o gaur[ ]n perete, ca m[car s[-l vaz[ ]n fa\[. Greuceanu se pref[cu c[se]nduplec[=i f[cu o gaur[ ]n perete. Dar[Faurul p[m`ntului se a\inea cu chipul lui Greuceanu cel de fier, ce arsese ]n foc de s[rea sc`ntei din el. C`nd zmeoaica puse gura la sp[rtur[ ca s[ soarb[ pe Greuceanu, Faurul p[m`ntului]i b[g[ ]n gur[chipul de fier ro=u ca focul =i i-l v`r] pe g`t. Ea,]nghior\!]nghi\i =i pe loc =i cr[p[. Nu trecu mult, =i st`rvul zmeoaicei se pref[cu ]ntr-un munte de fier, =i astfel sc[par[ =i de d`nsa.

Faurul p[m`ntului deschise u=a f[uri=tei, ie=i afar[ =i se veselir[ trei zile =i trei nop\i de a=a mare izb`nd[. El mai cu seam[era nebun de bucurie pentru muntele de fier. Atunci porunci c[lfilor s[fac[o c[ru\[cu trei cai cu totul =i cu totul de fier. Dup[ce fur[gata, sufl[asupra lor =i le dete duh de via\[.

Lu`ndu-=i ziua bun[ de la frate-s[u de cruce Faurul p[m`ntului, Greuceanu se urc[ ]n tr[sur[cu frate-s[u cel bun, =i porni la Ro=u]mp[rat, ca s[-=i primeasc[r[splata.

Merse, merse, p`n[ ce li se ]nfurci calea. Aci se oprir[ =i poposir[. Apoi, Greuceanu desprinse de la c[ru\[ un cal =i-l dete fratelui s[u, ca s[ duc[ ]mp[ratului Ro=u vestea cea bun[ a sosirii lui Greuceanu cu izb`nda s[v`r=it[; iar[ el r[mase mai ]n urm[. }naint`nd el alene, r[sturnat]n c[ru\[, trecu pe l`ng[un diavol =chiop care le \inea calea drume\ilor ca s[le fac[neajunsuri. Acestuia]i fu fric[s[dea piept cu Greuceanu, dar[, ca s[nu scape nici el neatins de r[utatea lui cea dr[ceasc[,]i scoase cuiul din capul osiei de d-]nd[r[t =i-l arunc[departe]n urm[. Apoi tot el zise Greuceanului:

— M[i, vericule, \i-ai pierdut cuiul, du-te de \i-l caut[.

Greuceanu, s[rind din c[ru\[,]=i uit[acolo palo=ul, din gre=eal[. Iar[c`nd el ]=i c[uta cuiul, diavolul ]i fur[ palo=ul, apoi, a=ez`ndu-se]n marginea drumului, se dete de trei ori peste cap =i se schimb[ ]ntr-o stan[de piatr[.

Puse Greuceanu cuiul la cap[tul osiei,]l]n\epeni bine, se urc[ ]n c[ru\[=i pe ici \i-e drumul! Nu b[g[de seam[c[palo=ul]i lipse=te.

Asculta\i acum =i v[minuna\i, boieri dumneavoastr[, de p[\ania bietului Greuceanu. Un mangosit de sfetnic d-al]mp[ratului Ro=u se f[g[duise diavolului, dac[ ]l va face s[ia el pe fata]mp[ratului. Ba]nc[=i rodul c[s[toriei sale]l]nchinase acestui necurat. }mpieli\atul =tia c[Greuceanu, f[r[palo=, era =i el om ca to\i oamenii. Puterea lui]n palo= era; f[r[palo= era necunoscut. }i fur[palo=ul =i-l dete becisnicului de sfetnic.

Acesta se]nf[\i=[la]mp[ratul =i]i ceru fata, zic`nd c[ el este cel cu izb`nda cea mare.

}mp[ratul]l crezu, v[z`ndu-i =i palo=ul, =i ]ncepuser[ a pune la cale cele spre cununie. Pe c`nd se preg[tea la curte pentru nuntirea fiicei]mp[ratului cu voinicul cel mincinos, ce zicea c[a scos soarele =i luna de la zmei, vine =i fratele Greuceanului cu vestea c[Greuceanu are s[soseasc[ ]n cur`nd.

Sfetnicul cel palavatic[1], cum auzi de una ca aceasta, merse la]mp[ratul =i zise c[acela este un am[gitor =i trebuie pus la]nchisoare. }mp[ratul]l ascult[. Iar sfetnicul umbla d-a-nc`telea, zorind s[ se fac[ mai cur`nd nunta, cu g`nd c[, dac[ se va cununa odat[ cu fata ]mp[ratului, apoi poate s[ vin[ o sut[ de Greuceni, c[ n-are ce-i mai face, lucrul fiind sf`r=it.

}mp[ratului]ns[nu-i prea pl[cu zorul ce da sfetnicul pentru nunt[, =i mai t[r[g[ni lucrurile.

Nu trecu mult, =i iat[c[sose=te =i Greuceanu, =i]nf[\i=`ndu-se la ]mp[ratul, acesta nu =tia ]ntre care s[ aleag[. Credea c[ acesta s[ fie Greuceanu, dar[ nu-=i putea da seama de cum palo=ul lui Greuceanu se afl[ ]n m`na sfetnicului. Atunci b[g[de seam[=i Greuceanu c[-i lipse=te palo=ul =i tocmai acum]i veni]n minte pentru ce nu v[zuse el stana de piatr[, dec`t dup[ ce-=i g[sise cuiul de la osie =i se ]ntorcea la c[ru\[ cu d`nsul. Pricepu el c[nu e lucru curat.

— }mp[rate prea luminate — zise el — toat[lumea zice c[e=ti om drept. Te rog s[-mi faci =i mie dreptate, mult ai a=teptat, mai a=tept[, rogu-te,]nc[pu\in =i vei vedea cu ochii adev[rul.

Primi]mp[ratul a mai a=tepta p`n[ ce s[ se ]ntoarc[ Greuceanu. Acesta se puse iar[=i ]n c[ru\a lui cu cai =i tot de fier =i ]ntr-un suflet merse, p`n[ce ajunse la stana de piatr[, acolo unde necuratul]i scosese cuiul de la c[ru\[.

— Fiin\[netrebnic[=i p[gubitoare omenirii, zise el, d[-mi palo=ul ce mi-ai furat, c[ci de nu, praful se alege de tine.

Piatra nici c[se clinti din loc m[car.

---

[1] *Palavatic* — tic[los, mi=el.

Atunci =i Greuceanu se dete de trei ori peste cap, se f[cu un buzdugan cu totul =i cu totul de o\el =i unde]ncepu, nene, a lovi]n stan[de se cutremura p[m`ntul. De c`te ori da, de at`tea ori c[dea c`te o zbur[tur[de piatr[. +i lovi ce lovi, p`n[ ce ]i sf[r`m[v`rful. Apoi deodat[ ]ncepu stana de piatr[ a tremura =i a cere iert[ciune. Iar[ buzduganul, de ce da, d-aia ]=i ]nte\ea loviturile =i dete, =i dete, p`n[ce o f[cu pulbere. C`nd nu mai fu]n picioare nimic din stana de piatr[, c[t[prin pulberea ce mai r[m[sese =i-=i g[si Greuceanu palo=ul ce-i furase Satana.

Il lu[=i, f[r[nici o clip[de odihn[, veni =i se]nf[\i=[iar[=i la]mp[ratul.

— Sunt gata, m[rite]mp[rate, zise el, s-ar[t oricui ce poate osul lui Greuceanu. S[vin[acel sfetnic neru=inat, care a voit s[te am[geasc[, spre a ne]n\elege la cuvinte.

}mp[ratul]l chem[.

Acesta, dac[veni =i v[zu pe Greuceanu cu spr`nceana ]ncruntat[, ]ncepu s[ tremure =i-=i ceru iert[ciune, spun`nd cum c[zuse]n m`inile lui palo=ul lui Greuceanu.

Dup[rug[ciunea lui Greuceanu, dob`ndi iertare =i de la ]mp[ratul, dar acesta ]i porunci s[ piar[ din ]mp[r[\ia lui. Apoi, scoase pe fratele Greuceanului de la ]nchisoare =i se f[cu o nunt[ d-alea ]mp[r[te=ti =i se ]ncinse ni=te veselii care \inur[ trei s[pt[m`ini... +i eu]nc[lecai p-o =a, =i v[povestii dumneavoastr[a=a.

P. Ispirescu, *Legende sau basmele rom`inilor, adunate din gura poporului,* Bucure=ti, 1882, p. 218-228.

CUPRINS

ION CEL S{RAC +I Z~NA LACULUI

Cic[au fost undeva]ntr-o \ar[un om =i o femeie, =i c`t au tr[it au tot arg[\it pe la boieri. Dar din munca lor nu se alegeau cu nimic. De slujeau pe haine, se ponoseau, de slujeau pe bani, se cheltuiau, de slujeau pe vite, se treceau. Nu le mergea la nimic, =i pace. De munci grele, de necazuri a murit =i omul, =i femeia. +i au l[sat din urma lor un bordei =i un ogor. Orfan pe acest p[m`nt, f[r[sprijin de nic[ieri, a r[mas =i un b[iat al lor cu numele Ion.

Ce s[fac[b[iatul singur? A sem[nat ogorul din jurul bordeiului cu gr`u. La vremea lui a crescut gr`ul mare, frumos, o dragoste s[te ui\i la el. De la r[d[cin[=i p`n[ la v`rf avea numai spice de aur.

— Acuma, face Ion, s[-mi caut o secer[bun[, s[secer gr`ul, s[nu se scuture.

A umblat pe la iarmaroc, pe la fierari, a cump[rat o secer[=i se]ntorcea s[pun[lanul]n cl[i. C`nd colo, se uit[ el, gr`ul tot era scuturat de p[s[ri, p`n[ =i paiele erau m`ncate.

A r[mas b[iatul s[rac f[r[seam[n, de nu avea dup[ce bea o gur[de ap[.

Umbl[el a=a nec[jit c`t umbl[ =i se g`nde=te:

“O s[sem[n ogorul cu hri=c[=i tot o s[str`ng road[anul acesta”.

A sem[nat hri=c[=i a r[s[rit bine, a]nflorit =i se ar[ta road[mult[, dar]ntr-o noapte a dat o brum[=i s-a topit toat[hri=ca din v`rf p`n[ ]n r[d[cin[.

Amu v[zuse b[iatul c[-i nevoie mare =i s-a pornit]n lume. +i a tot mers pe dealuri nec[lcate, pe v[i neumblate =i a ajuns la o curte boierease[. Acolo s-a oprit s[arg[\easc[un an. La un an, a primit simbrie

un m`nz. Bucuros s-a pornit el ]napoi =i a poposit la o margine de p[dure. Ni=te lupi s-au repezit din p[dure =i au m`ncat m`nzul. Ce s[ fac[ atunci s[rmanul Ion? Iar s-a dus la boierul la care arg[\ise. St[p`nul l-a primit =i i-a zis:

— Spune, Ioane, ce r[splat[vrei, c[ce]i cere \i-oi da.

Se uit[Ion =i vede o piatr[de moar[.

— Nu =tiu, st[p`ne, pe ce s[slujesc, c[la nimic nu-mi merge, doar pe piatra cea de moar[s[ne]mp[c[m s[-\i slujesc.

— Vai de mine, m[i b[iate, de ce s[-\i pr[p[de=ti munca]n zadar, a r[spuns st[p`nul, alege =i tu alt[plat[.

— Pe vite nu mai slujesc, vreau s[slujesc pe piatra cea de moar[.

S-au]mp[cat =i a arg[\it b[iatul cu tot]nadinsul. Dup[ce s-a]mplinit slujba, i-a dat piatra cea de moar[, =i Ion a dus-o =i a a=ezat-o dinaintea bordeiului.

C`nd venea cu cofele de la izvor, le a=eza pe piatr[=i se uita bucuros la ele ca la o mare avere.

}ntr-o bun[zi, s-a ridicat o furtun[n[prasnic[, cerul s-a]nnourat, a]nceput s[tune =i s[fulgere, =i a detunat piatra, de s-a f[cut ea mici f[r`me.

Ion s-a uitat la piatra cea de moar[=i, c`nd a v[zut-o numai buc[\i, a zis:

— Nici la p`ine, nici la vite, nici la piatr[seac[nu-mi st[norocul. O s[m[duc]n lume s[-mi caut alt[soart[, alt noroc.

+I =i-a pus]n traist[ce a mai avut =i s-a pornit]n lume =i mai am[r`t ca alt[dat[.

Dac[s-a pornit, a mers =i a tot mers, zi de var[p`n[-n sear[, =i a ajuns la o brani=te domneasc[. Acolo un om punea f`nul]n stoguri.

— M[i, om bun, ajut[-m[s[stoguiesc f`nul, s[nu m[asfin\easc[soarele.

— |i-oi ajuta, de ce s[nu-\i ajut, c[tot caut de lucru.

A tras c[pi\ele la stog =i p`n[ ]n sear[ a m`ntuit de cl[dit. Omul n-avea parale s[-l r[spl[teasc[=i i-a dat un coco=.

Ion a luat coco=ul, s-a pornit mai departe =i a ajuns la curtea]mp[ratului. A b[tut]n poart[=i a ie=it un strajnic.

— Ce trebuin\[ai?

— Vreau s[vorbesc cu]mp[ratul, s[m[jeluiesc, s[-i spun de necazurile mele.

Curtenii au]nchis poarta =i i-au spus c[, de a]ndr[zni s[intre, o s[-l asmu\e cu c`inii =i o s[-l pun[la dubal[.

Trei zile =i trei nop\i a stat Ion =i a a=teptat neb[ut =i nem`ncat la poarta]mp[ratului.

Tocmai dup[trei zile l-a auzit]mp[ratul strig`nd la poart[=i a]ntrebat:

— Cine-i acolo?

— Luminate]mp[rate, de c`teva zile st[un om =i a=teapt[s[vorbeasc[cu lumin[\ia voastr[!

— Du-te =i]l cheam[!

Se duce strajnicul =i]i face =tiut[porunca s[vie]n palat.

Omul a intrat cu coco=ul sub\ioar[, s-a]nchinat.

}mp[ratul l-a]ntrebat:

— Ce trebuin\[ai =i ce umbli cu coco=ul acesta sub\ioar[?

— C[ia, am venit =i eu s[-l dau celui ce m[va judeca drept.

— Spune, ce pofte=ti s[afli?

— Luminate]mp[rate, dac[n-au mai muncit p[rin\ii mei pe lumea aceasta, =i muncesc =i eu din noapte p`n[ ]n noapte, =i n-am nimic la cas[...

}mp[ratul s-a]ncruntat:

— Da bine, drume\ule, unde te visezi, cine te-a pus la cale s[intri cu coco=ul la palat? Ori te-ai g`ndit s[m[iei]n batjocur[? Judecata pe care o ceri nici un]mp[rat pe lume n-o poate face.

Pleac[, =i alt[dat[de vei veni, s[=tii, capul]\i va sta unde-\i stau picioarele.

B[iatul a ie=it pe poarta palatului =i mai am[r`t dec`t intrase. }ntreba,]ntreba, =i adev[rul nu era chip s[-l afle. Se porne=te el =i merge cale lung[s[-i ajung[, =i nu scurt[, c[aceea mai r[u]ncurc[, =i ajunge la o r[scruce de drumuri =i a mers tot]nainte, nu s-a ab[tut nici]ntr-o parte =i a v[zut un foc arz`nd =i un sihastru cu barba p`n[ ]n talpa piciorului. Sihastrul l-a chemat pe drume\ =i l-a]ntrebat:

— }ncotro \ii calea, om bun, cu coco=ul acesta?

Da fl[c[ul face:

— Umblu prin lume, cine m[va judeca drept, s[-l r[spl[tesc cu coco=ul.

Sihastrul de la foc]ntreab[:

— Ce necazuri ai? Hai vorbe=te, ce dore=ti s[afli?

— Dac[n-au mai muncit p[rin\ii mei pe lumea aceasta, =i muncesc =i eu zi =i noapte, =i n-am nimic la cas[.

— De mare lucru m[ ]ntrebi, voinice. E peste fire s[-=i afle cineva ursita. Ia =i te]nsoar[, c[ ]n doi mai degrab[ve\i afla norocul.

B[iatul i-a dat coco=ul, =i mo=neagul de la foc i-a ar[tat o c[r[ru=[printre dumbr[vi =i brani=ti.

— Apuc[pe c[r[ru=a aceasta =i mergi p`n[ vei ajunge la un ceair verde. Acolo este un lac cu lapte, unde vin trei p[s[ri la sc[ldat. Pe mal ele ]=i las[ aripile =i se prefac ]n z`ne. Una cu rochia ca c`mpul cu florile, alta cu rochia ca luna cu zorile, a treia, cea mai mic[, e ]mbr[cat[ ]ntr-o rochie frumoas[ ca soarele cu razele. Tu s[ iei aripile la z`na cea mai mic[, s[te ascunzi sub nisipul din izvorul de la malul lacului =i s[stai acolo p`n[ va striga ea de trei ori: “Ie=i, v[zutule =i nev[zutule, tu vei fi al meu =i eu voi fi a ta”. Atunci po\i s[ ie=i, c[ ea va fi a ta. S[ tr[i\i bine, c[ci z`na aceea are s[-\i fie femeie.

— R[m`i s[n[tos, mo=ule!

— Mergi cu s[n[tate, fie-\i drumul cu folos.

Se porne=te b[iatul =i c`t mergea numai codrul verde ]i sta ]n fa\[. A=a a mers el p`n[a ie=it la un ceair verde =i la ni=te z[voaie de s[lcii, unde se auzea murmur de izvor. S-a oprit b[iatul dup[cale lung[, =i acolo i-a fost masul =i popasul. L`ng[ izvor, la malul lacului, c`t st[tea, tot priveghea, era numai ochi =i urechi, s[afle cine se va sc[lda]n lacul acesta.

Iat[c[pe la vreme de noapte, pe lun[, vin trei p[s[ri la sc[ldat. Pe malul lacului ele =i-au l[sat aripile, s-au pref[cut]n trei fete mari,]n trei z`ne, vorba c`ntecului: tot un stat, tot un purtat, tot un ochi, tot o spr`ncean[ =i frumoase f[r[ seam[n; una cu rochia ca c`mpul

cu florile, alta cu rochia ca luna cu zorile =i a treia, cea mai mic[,]mbr[cat[ ]ntr-o rochie aleas[ca soarele cu razele, de lumina locul pe unde trecea. +i au p[=it a=a toate trei pe iarb[, de pe iarb[pe piatr[, de pe piatr[ ]n lacul cu lapte, s[se scalde.

El a v[zut bine unde a pus z`na cea mai mic[ aripile, s-a repezit, c`t l-a \inut duhul, le-a luat =i s-a ascuns]n nisipul din izvor =i a mai pus =i o brazd[pe deasupra.

S-au sc[ldat z`nele c`t s-au sc[ldat =i au venit la mal. Cele dou[mai mari au]mbr[cat aripile =i au zburat, iar cea mai mic[striga =i]ngrozea s[-i dea aripile, c[ ]neac[lumea cu ap[. +i pe dat[s-au ridicat ni=te nouri negri cu tunete =i fulgere s[rup[p[m`ntul, iar b[iatul st[tea sub nisipul din izvor, habar de grij[.

Neafl`nd pe nimeni ]n cuprinsul acelui ceair, a venit z`na la izvor =i a cuv`ntat:

— Care mi-a luat straiele, de-a fi femeie b[tr`n[, s[-mi fie mam[; de-a fi om, s[-mi fie tat[; de-a fi fat[, s[-mi fie sor[.

El tace. Atunci z`na a strigat:

— Ie=i, v[zutule =i nev[zutule, de-i fi fl[c[u, s[-mi fii so\ p`n[la moarte!

El n-a r[spuns p`n[ n-a strigat z`na de trei ori. Abia dup[ce a strigat a treia oar[, el a]ntrebat:

— Facem nunt[?

— Facem.

Atunci el a ie=it, =i cum s-au v[zut, s-au str`ns ]n bra\e, s-au s[rutat pe fa\[, c[ trebuia z`na dup[aceasta s[-i fie parte, adic[so\ie p`n[ la moarte. Diminea\a, s-au pornit s[ mearg[ la cununie, s[ se lege dup[ obicei. Soarele, c`nd a r[s[rit =i a v[zut o mireas[a=a de frumoas[, a]ncremenit pe loc. M[rog, vroia =i el s[aib[a=a o z`n[. S-a repezit =i a luat-o =i a dus-o tocmai]n]mp[r[\ia cerului.

A r[mas s[rmanul b[iat sc`rbit =i]ntristat ca =i mai]nainte.

— M[i, zice el, se vede c[nu mai am eu parte de noroc pe lume.

Se porne=te]nainte s[se tocmeasc[s[slujeasc[cu luna, cu anul =i a ajuns]ntr-un t`rg. }n t`rgul acesta b[tuse toba trei zile, =i crainicii

d[duser[de =tire c[ ]mp[ratul are un copac]nalt cu v`rful tocmai la cer, =i cine s-a afla =i a cuteza s[se suie]n copac, s[-i aduc[poame,]i d[jum[tate din]mp[r[\ie.

Mul\i au]ncercat s[se suie]n copacul acela, dar au c[zut jos =i nu s-au mai sculat.

Drume\ul s-a dus]ntr-o zi la]mp[rat =i i-a zis:

— Luminate]mp[rate, las[-m[s[m[urc]n copacul acesta, s[-\i aduc poame.

I-a dat voie]mp[ratul, =i a prins el a se urca din creang[ ]n creang[tot sus la cer. Dac[ostenea,]=i f[cea pat de crengi =i se odihnea. A=a s-a urcat el]n sus =i a ajuns unde copacul avea trei craci: unul la r[s[rit, unul la amiaz[=i unul la apus. Cracul de la r[s[rit era]nc[rcat cu mere domne=ti, cel dinspre ameaz[— cu pr[sade[1], iar cel de la apus — cu alune. El s-a urcat pe creanga cea de la amiaz[=i m`nca pr[sade.

Soarele din cer]l vede =i-i vorbe=te:

— Bun[ziua, m[i omule. Ce faci acolo]n pom?

— Ia m[n`nc =i eu ni=te fructe.

— N-ai vrea s[mergi]n]mp[r[\ia mea s[m`i razele, c[eu sunt logodit numai de vreo trei zile =i vreau s[fac nunt[.

— Vreau, de ce s[nu vreau. Mi-i da trei pungi de galbeni =i m`ncare de trei ori pe zi.

— C`t ceri ]\i dau, plata =i m`ncarea o s[\i le aduc[diminea\a la r[s[rit P[s[ril[-L[\i-Lungil[; la pr`nz, Brumarul-cel-Mare; la amiaz[, un Lup-cu-capul-de-Fier, iar la chindii o s[-\i aduc[ m`ncare un Balaur-cu-solzii-de-Aur, care fierbe piatra =i poart[ploile =i e mai mare peste fulgere =i tunete. Cum \i-i voia, te prinzi?

— M[prind.

— Atunci zi: hop, hop, unde m[g`ndesc, acolo s[ m[ g[sesc! +i s[ te g`nde=ti la]mp[r[\ia Soarelui.

Ion a zis:

---

[1] Pr[sade, pere.

— Hop, hop, unde m[g`ndesc, acolo s[m[g[sesc.

+i c`nd a zis a=a, s-a =i pomenit la casa Soarelui.

Ion era ostenit ca vai de d`nsul. Soarele l-a pus la mas[, l-a osp[tat, apoi l-a dus la raze =i i-a ar[tat cum s[ le m`ie.

}ndeplinea Ion porunca]ntocmai cum spusese, din zori p`n[ la r[s[ritul Soarelui =i s-a oprit ]ntr-o gr[din[ de aur =i a=tepta s[-i aduc[ m`ncare.

P[s[ril[-L[\i-Lungil[a]nt`rziat mult cu m`ncarea.

C`nd l-a v[zut c[vine, de departe i-a strigat:

— Haide, P[s[ril[, c[s-a pus soarele drept inim[.

Dar P[s[ril[r[spunde:

— Dumneata, voinice, =tii una: s[m`i razele soarelui, alt[ grij[ nu ai, iar eu sunt st[p`n pe p[s[ri.

— +i ce grij[ai?

— Eu le dau porunci, unde s[se duc[, ce s[fac[, le pov[\uiesc s[nu mearg[la cei s[raci s[la m[n`nce p`inea, dar s[mearg[la cei boga\i.

Ion se repede =i-l apuc[de piept,]l scutur[bine =i-l zdup[ce=te[1].

— Argate, pentru ce faci aceasta?

— M[mai]ntrebi?! Pentru c[ai l[sat vr[biile s[-mi m[n`nce gr`ul cel cu spicele de aur!... Ai noroc c[ie=ti om b[tr`n, da altfel n-ai sc[pa din m`inile mele.

I-a dat drumul Ion =i a plecat s[m`ie razele mai departe. La vremea pr`nzului s-a oprit]n alt[gr[din[de aur din]mp[r[\ia soarelui.

Brumarul-cel-Mare]nt`rzia s[ vin[ cu m`ncare. C`nd l-a v[zut argatul, l-a luat cu ceart[=i ocar[:

— De ce ai]nt`rziat cu m`ncarea?

Da Brumarul-cel-Mare face:

— Bine-i de dumneata, c[alt lucru n-ai, dec`t s[ m`i razele soarelui. Dar eu sunt st[p`n pe brum[, pe promoroac[, pe viscol, pe spulber.

---

[1] A zdup[ci, a bate cu pumnul.

— A=a, vas[zic[, =i ce pove\e le dai?

— Le spun s[nu mearg[s[ ]nghe\e sem[n[turile celor s[raci,dar s[se duc[la cei boga\i, c[au lanuri multe =i mari, de nu le \in seama.

Ion se repede,]l prinde v`rtos de barb[=i]l bate.

— Ce faci?

— +tiu eu ce fac. Pentru c[ai degerat hri=ca =i n-am avut nici un folos dintr-]nsa. Ai]nghe\at-o]ntr-o noapte, c[p`n[ diminea\[ st[tea toat[ fiart[ =i p[tulit[[1], la p[m`nt.

Brumarul-cel-Mare a l[sat m`ncarea =i a sc[pat cu fuga.

Ion a stat la mas[=i s-a pornit cu razele mai departe pe cer, pe p[m`nt, pe suflare de v`nt.

La amiaz[a poposit]ntr-o gr[din[de aur din]mp[r[\ia soarelui =i tot se uita]n lungul drumului, de nu vine cineva cu m`ncarea. St`nd a=a =i a=tept`nd, a v[zut un lup cu capul de fier, care venea cu m`n-care.

— Haide, lupule, c[mi s-au scurs ochii uit`ndu-m[ ]n lungul drumului, de c`nd tot te a=tept.

— Dumneata ai numai un lucru, s[por\i razele, iar eu c`te le am, nu-mi ajung m`ini =i picioare.

— +i ce slujb[mai ai?

— Eu sunt]mp[ratul lupilor. }i pun la cale ce s[fac[,]i st[p`nesc, nu-i las s[ se duc[ la unul s[rac s[-i m[n`nce vita, pe care o mai are, dar s[se duc[la cirezele boierilor, c[acolo au de unde m`nca de ajuns =i de r[mas.

— D-apoi,]mp[rate lupule, eu am arg[\it un an pe un m`nz =i, c`nd m[duceam cu el acas[, tu ai]ndreptat lupii =i l-au m`ncat la marginea codrului, de muream de sc`rb[.

+i l-a luat =i pe acesta la trei parale, c[numai fuga l-a sc[pat pe lup de p[ruial[.

A stat Ion la masa de amiaz[=i s-a pornit s[m`ie razele mai de-parte. A=a le-a tot m`nat el]n cer, pe p[m`nt =i ]n suflare de v`nt, p`n[la chindii.

---

[1] P[tulit, culcat la p[m`nt, aplecat.

La chindii s-a oprit]ntr-o gr[din[de aur a soarelui. “M[r[pune foamea de a m`nca ce mi-i, =i balaurul nu mai vine.”

La o hab[vine balaurul val v`rtej, s[rind din deal]n deal, din vale]n vale. Ion i-a strigat de departe:

— Sile=te, Balaure, sile=te, c[foamea m[curm[la inim[! De ce vii a=a de t`rziu?

— Tu alt[grij[nu ai dec`t s[ m`i razele, iar eu am multe =i-mi vine greu s[le scot la cap[t pe toate.

— +i ce anume ai de f[cut?

— P[i, ca s[=tii, mai am de fiert piatra, de purtat ploile, de p[zit fulgerele =i de]ndreptat tunetele, s[nu detune casa vreunui om s[rac, s[r[m`ie f[r[ad[post, dar s[detune numai la cel bogat.

Ion]l =i apuc[de g`t:

— Cum atunci te-a l[sat inima =i mi-ai sf[r`mat piatra cea de moar[, care]mi era drag[=i pentru care am slujit un an]ntreg!?

L-a luat Ion]n r[sp[r pe balaur, c[acela nu nimerea drumul pe care venise.

Osp[teaz[Ion masa de chindii =i iar se apuc[de m`nat razele =i le-a tot m`nat p`n[la cap[tul zilei.

C`nd s-a ]ntors seara la curte, ]l vede pe Soare g[tindu-se s[ mearg[ la cununie. Si cu cine crede\i? Cu z`na cea mai mic[!

El de sc`rb[=i necaz apuc[o secure =i taie pomii de aur din gr[din[=i]i r[stoarn[ ]n calea Soarelui.

To\i ortacii Soarelui: =i P[s[ril[-L[\i-Lungil[, =i Brumarul-cel-Mare, =i Lupul-cu-Capul-de-Fier, =i Balaurul-cu-Solzi-de-Aur se pl`nser[ ]n ziua aceea c[-i buzdug[nise Ion, argatul, ]nc`t abia au sc[pat cu zile.

A venit Soarele la Ion =i l-a]ntrebat:

— De ce l-ai b[tut pe P[s[ril[-L[\i-Lungil[?

— Trebuia s[-l bat =i mai bine, fiindc[a dat drumul p[s[rilor =i mi-au m`ncat un lan de gr`u. +i ce lan! Fiecare firi=or de la v`rf p`n[la r[d[cin[era b[tut cu spice de aur.

— E vinovat. Dar pe Brumarul-cel-Mare de ce l-ai scuturat de barb[?

— Pentru c[mi-a]nghe\at un lan de hri=c[ ]n floare =i s-a topit tot, de n-am]n\eles nimic dintr-]nsul.

— De-i a=a, e vinovat. Dar pe Lupul-de-Fier de ce l-ai]ntrunchinat?

— Cum era s[nu-l probozesc, dac[a dat drumul lupilor =i mi-au m`ncat m`nzul, pentru care slujisem un an.

— S-a cuvenit. Dar pe Balaurul-cu-Solzii-de-Aur de ce l-ai pedepsit?

— L-am pedepsit, fiindc[mi-a detunat o piatr[de moar[, pentru care arg[\isem un an.

— Bine i-ai f[cut. Iar eu cu ce sunt de vin[c[mi-ai t[iat pomii de aur =i mi-ai]nfundat drumurile =i c[r[rile?

— E=ti de vin[, c[mi-ai luat femeia.

Soarele o cheam[pe Z`na cea frumoas[=i o]ntreab[:

— Z`n[prea frumoas[, a cui e=ti?

Z`na r[spunde:

— A lui Ion S[racul sunt!

— De-i a=a, ia-\i-o =i mergi cu bine. Cine stric[casa altuia n-are loc nici]n cer, nici pe p[m`nt.

+i Z`na atunci a vorbit:

— E-e, Ioane, de mult te a=tept s[m[iei din cer, s[m[duci pe p[m`nt, s[facem nunt[.

S-a dus Ion cu Z`na cea frumoas[ la copacul acela, pe care se urcase la cer, a cules mere domne=ti, pr[sade =i alune =i s-a cobor`t jos.

A mers Ion cu poamele drept la]mp[rat =i i le-a dat.

C`nd l-a v[zut ]mp[ratul cu poame =i cu o fat[ a=a de frumoas[, inima i se ]nchise, fa\a i se ]ntunec[: vroia acum cu dinadinsul s[ aib[ aceast[ z`n[frumoas[, ba, pe l`ng[, =i]mp[r[\ia]ntreag[. Mai]n scurt,]mp[ratul cel lacom a chemat]ndat[divanul =i a]ntrebat ce s[fac[.

— Ie-i capul!]l sf[tuiau sfetnicii.

— Alei, ce cuvinte rosti\i voi! Cum pot s[-l m`ntui de zile f[r[de nici o vin[?

— }mp[rate, nu-l omor], d[-i ni=te porunci grele, s[nu le poat[scoate la cap[t, =i atunci sf`r=e=te-l de zile. Spune-i s[s[deasc[o vie,

c`t cuprinzi cu ochii ]n jurul palatului, =i p`n[m`ine diminea\[ s[ fie butucii crescu\i, s[ vorbeasc[ butucul cu vi\a, vi\a — cu bobi\a =i poama coapt[ s[ fie, s[ sp`nzure strugurii]n palat, s[ ]ntinzi m`na =i s[-i ajungi din crivat.

L-a chemat pe Ion =i i-a spus]mp[ratul:

— V[d c[e=ti om vrednic. Din c`\i s-au urcat ]n copac, numai tu te-ai ]ntors cu poame =i se cuvine s[-\i dau jum[tate de ]mp[r[\ie, dar mai ]nt`i s[-mi]ndeplinе=ti o porunc[. P`n[ m`ine diminea\[locul din jurul palatului, c`t ]l cuprinzi cu ochii, s[ fie s[dit cu vie =i butucii s[ fie crescu\i, s[ vorbeasc[ butucul cu vi\a =i vi\a — cu bobi\a, c`nd m-oi scula diminea\[s[sp`nzure strugurii cop\i]n palat, s[-i ajung din crivat.

— Bine-i =i a=a,]mp[rate, a r[spuns Ion, =i a plecat sc`rbit, lu`ndu-se cu g`ndul c[poate a r[s[ri dreptatea de undeva.

Ajunge el =i-i spune Z`nei:

— Nu =tiu, jum[tate de]mp[r[\ie voi primi ori nu, dar capul =tiu c[o s[mi-l taie.

— +i pentru ce?

— Uite =i uite ce porunc[mi-a dat]mp[ratul, s[fac]ntr-o noapte a=a o vie, ca s[vorbeasc[butucul cu vi\a =i vi\a — cu bobi\a, c[unde s-a mai pomenit una ca aceasta?!

— Cine \i-a dat a=a porunc[, nu \i-a dat s[te creasc[, dar \i-a dat s[te pr[p[deasc[. Nu te sc`rbi =i nu te]ntrista. D[aripile, care le-ai luat de la mine, iar tu culc[-te =i dormi, c[e=ti trudit.

Ion s-a culcat, iar Z`na a desf[cut cele dou[ aripi, =i ca din p[m`nt au ap[rut doi lei-paralei cu cu=mele]n m`n[=i au]ntrebat:

— Ce dore=ti, st[p`n[?

— Vede\i dealurile din jurul palatului?

— Vedem.

— S[lua\i s[asem[na\i locul =i p`n[ m`ine]n rev[rsatul zorilor s[s[di\i o vie, c`t poate cuprinde ochiul omului, poama crescut[ s[ fie, s[ vorbeasc[ butucul cu vi\a, vi\a — cu bobi\a, c`nd s-a scula]mp[ratul s[culeag[struguri cop\i din crivat.

+i c`nd au =uierat cei doi lei-paralei o dat[..., au prins a ie=i din p[m`nt, din iarb[verde, tot ortaci de ai lor, mul\i ca frunza, iu\i ca spuza =i i-au trimis c`t mai iute la munc[ ]n toate p[r\ile, s[ fac[ dealurile vale =i s[ dureze o podgorie ]n toat[ legea, cum a fost porunca. +i au lucrat to\i c`t a fost draga de noapte: unii arau, unii r[s[deau, unii cotorau, unii legau, al\ii retezau l[starii, =i p`n[ ]n zori de ziu[erau strugurii cop\i, numai buni de cules.

}n r[s[ritul soarelui veneau c[ru\ele cu panere de poam[la palat.

Z`na l-a sculat pe Ion:

— Hai, porne=te =i tu, Ioane, de vezi poama. C`nd s-a uitat el ]n jur, c`t cuprinde ochiul omului era numai vie.

A m`ncat]mp[ratul poam[coapt[, a ie=it]n pridvor =i se minuna de o vie ca aceea.

Tot atunci au venit =i sfetnicii divanului, boierii.

— Aceasta a f[cut-o, luminate]mp[rate, dar acum s[-l trimite\i s[aduc[fluierul fermecat din volbura m[rii, care c`nt[singur.

L-au chemat strajnicii =i i-au spus porunca]mp[ratului.

Vine el sc`rbit =i am[r`t =i-i spune Z`nei:

— Iat[ce mi-a poruncit acuma]mp[ratul.

— |i-a dat o porunc[grea, s[te pr[p[deasc[. La volbura m[rii tr[iesc uciganii, acolo e s[la=ul necura\ilor, =i numai ei pot s[fac[un asemenea fluier, — a spus Z`na =i a scos inelul de pe deget, =i i l-a dat lui. Na, \ine-l, la vreme de neputin\[ \i-a fi de trebuin\[, c`nd]\i va fi dor de mine s[-i dai drumul =i s[p[=e=ti tot din urma lui. Acum mergi cu bine, fie-\i drumul cu folos.

+i-au luat ei r[mas bun, =i s-a pornit Ion la drum lung =i s-a dus c`t pe lume, c`t pe sub lume, =i a ajuns la malul m[rii. Acolo s-a a=ezat jos, sc`rbit =i am[r`t, =i a oftat o dat[ad`nc, cu jale =i cu durere:

— Of, of, of!

}n clipa aceea apare un om]n fa\a lui =i zice:

— Eu sunt Oftea, ce m-ai chemat?

Ion a prins a l[cr[ma =i a se t`ngui.

— Cum n-oi ofta =i n-oi l[cr[ma, dac[mi-a poruncit]mp[ratul s[-i aduc fluierul care c`nt[singur de la volbura m[rii. +i acuma unde s[-l caut eu]n ap[?

— A=a un fluier]l pot face uciganii]n =apte ani, dar toat[vremea aceasta trebuie s[fii treaz, s[nu a\ipe=ti nici o clip[. Te prinzi s[nu dormi?

— M[prind.

Oftea l-a luat atunci]n spate =i s-a dus prin ap[p`n[la volbura m[rii. Acolo Mamonul Mamonilor, cel mai mare peste ucigani, l-a]ntrebat:

— Ai venit de bun[voie?

— Ba de nevoie.

— Apoi dar bine, te las cu zile, altfel ar fi r[u.

+i i-a spus c[, dac[n-a dormi =apte ani, o s[-i fac[un fluier care c`nt[singur.

Din clipa aceea uciganii, necura\ii, s-au apucat de lucru la fluier cu tot temeiul =i au lucrat trei ani de zile]n =ir, =i toat[vremea aceasta Ion n-a]nchis un ochi. Dup[trei ani l-a r[zbit somnul =i a]nceput a a\ipi.

— Ioane, Ioane, ce faci, dormi?

— Nu dorm, nu!

— Ia seama, c[amu= stric[m fluierul! Ni s-a p[rut c[ai a\ipit...

— Stau a=a =i m[g`ndesc, ce s[fie oare mai mult pe lume: iarb[ ]n lunc[, ori frunz[ ]n codru?

Diavolii din fundul m[rii s-au lovit peste frunte. Nici ei nu =tiau.

— Stai s[ne ducem s[num[r[m =i \i-om spune.

Au ie=it to\i diavolii din fundul m[rii =i s-au apucat de num[rat. C`t au umblat ei p[m`ntul]n lung =i]n lat, Ion a avut c`nd dormi =i c`nd se trezi.

Dup[ce au terminat de num[rat, au venit =i i-au spus:

— Cu nou[fire e mai mult[iarb[dec`t frunz[.

+i iar s-au apucat de lucru =i lucrau zi =i noapte. Dup[trei ani fluierul era gata, mai trebuia]nflorit =i poleit, dar Ion nu mai putea de somn =i a]nceput a clipoci.

— Ioane, Ioane, ce faci acolo, dormi?

— Nu dorm, m[tot fr[m`nt[ g`ndul s[aflu ce este mai mult]n mare: pe=te ori nisip.

Dracii au c[zut pe g`nduri, vroiau =i ei s[=tie =i s-au dus s[numere.

Ion a r[mas singur =i a avut c`nd dormi =i c`nd se trezi.

Ca s[numeri pe=tele =i nisipul din mare se cerea amar de vreme. Se treze=te Ion, se uit[la inel =i]=i aduce aminte de Z`n[. +i dac[ l-a p[lit dorul de cas[, n-a mai a=teptat s[ fie fluierul ]nflorit =i poleit, l-a luat, a dat drumul inelului =i, merg`nd dup[d`nsul, a ie=it la malul m[rii. C`nd a c[lcat pe mal, s-a pomenit cu dracii]n fa\[.

— Stai, Ioane, s[facem fluierul p`n[la cap[t, ne-a mai r[mas s[-l]nflorim, s[-l poleim.

— L[sa\i-l, c`nt[bine,]l duc =i a=a ne]nflorit =i nepoleit.

+i picior dup[picior s-a pornit dup[urmele inelului =i a mers pe iarb[nec[lcat[=i rou[nescuturat[p`n[a ajuns la palat.

A b[tut]n poart[=i a strigat:

— Deschide,]mp[rate, c[\i-am adus fluierul cel fermecat care c`nt[singur!

A ie=it]mp[ratul. Cheam[=i sfetnicii, =i boierii.

Dup[ce s-au str`ns to\i roat[ ]mprejur, Ion a scos fluierul =i a spus:

— Fluier fermecat!

— Aud.

— S[c`n\i o hor[, s[joace to\i curtenii.

A c`ntat fluierul o hor[, =i au jucat to\i p`n[la unul.

— Iat[, luminate]mp[rate, acesta-i fluierul care c`nt[singur =i care am avut porunca s[-l aduc.

}mp[ratul l-a luat, iar Ion a ie=it =i a \inut drumul lui p`n[ unde era Z`na =i s-a culcat f[r[grij[=i a dormit somn voinicesc de trei zile =i trei nop\i, c[era trudit de drum lung =i nesomn.

}mp[ratul, curtenii, boierii au vrut =i ei s[ ]ncerce fluierul cel fermecat =i i-au vorbit:

— Fluier fermecat, c`nt[-ne ni=te hore lungi, s[juc[m!

S-a pornit fluierul s[zic[hore, =i]mp[ratul =i curtenii au]nceput s[joace. O hor[se sf`r=ea =i alta]ncepea, iar]mp[ratul =i cu boierii

jucau pe]ntrecute, fiindc[fluierul era fermecat =i la c`ntecul lui jucau =i pietrele ]n jur. +i a=a au jucat p`n[au c[zut posmol[1] la p[m`nt, =i tot s[reau, c[ci nu =tiau cum s[zic[s[steie.

La trei zile, aude Ion c[cineva c`nt[ =i cuv`nt[:

— Du-te, Ioane, la palat =i scoate-i afar[pe sfetnici, pe boieri =i pe]mp[rat, c[au murit to\i juc`nd. De acum n-ai nici o grij[, c[ci n-are cine ]\i mai da porunci grele s[ te pr[p[deasc[. Eu am c`ntat =i te-am sc[pat de]mp[rat =i de sfetnici. Acuma ai r[mas tu st[p`n la palat, =i a ta este ]mp[r[\ia c`t]ncape]n hotare.

Acesta era glasul fluierului fermecat.

Ion a ascultat de sfatul fluierului, a luat]mp[r[\ia aceea]n st[p`nire =i acum ce a mai f[cut el? A trimis r[va=e pe v`nt, pe rev`nt, s[ ajung[ cur`nd prin toate satele, prin toate t`rgurile c[face nunt[.

+i s-a str`ns lume de pe lume, c[ci ]mp[r[\ia aceea era mare de n-o cuprindea g`ndul omului, =i a f[cut nunt[cu mese mari, cu l[utari.

Am fost =i eu la nunta lor, am petrecut trei zile =i trei nop\i =i i-am l[sat b`nd =i petrec`nd =i voie bun[f[c`nd, =i am venit la m[riile voastre c[lare pe un fus =i m-am apucat povestea de spus.

Bahmut, raionul C[l[ra=i

Grigore Botezatu. *F[t-Frumos =i Soarele. Pove=ti populare din Basarabia.* Cuv]nt]nainte de Iordan Datcu. Bucure=ti, Minerva, 1995, p. 79-97.

[1] Posmol, gr[mad[.

CUPRINS

LUCEAF{RUL DE SEAR{ +I LUCEAF{RUL DE ZI

A fost c`nd a fost, pe vremea c`nd se potcovea puricele cu nou[zeci =i nou[oc[de fier la un picior, cu nou[zeci =i nou[oc[de o\el la alt picior =i tot i se p[rea u=or.

A fost odat[un]mp[rat =i avea]mp[ratul cela un bahore[1], de b[iat neast`mp[rat =i zb`n\uit, de nu mai avea]ncotro. }ntr-o zi, b[iatul a ie=it la poart[=i]mpro=ca cu pra=tia pietre. Tocmai atunci a trecut prin poarta palatului o bab[cu un ulcior cu ap[. B[iatul a]mpro=cat =i a nimerit drept]n ulcior. Ulciorul s-a stricat, apa toat[s-a v[rsat, iar baba s-a]ntors =i i-a zis b[iatului:

— S[mergi tot p[m`ntul umbl[tor, ast`mp[r s[nu mai ai, p`n[ nu vei nimeri pe t[r`mul f[r[de moarte, =i nici acolo ceas de tihn[=i loc de odihn[s[nu-\i afli.

B[iatul s-a]ntors]n palat =i dup[trei zile a prins a se lua pe g`nduri, l-a p[lit o triste\e =i un dor s[ mearg[ ]n lume, s[ g[seasc[ t[r`mul f[r[moarte. S-a luptat el]n sinea lui c`t s-a luptat =i]ntr-o bun[diminea\[ ]i spune]mp[ratului s[-i dea bani de cheltuial[, haine de primeneal[, sabie =i buzdugan, c[se duce]n lume. N-a putut nimeni s[-i stea]n cale, s-a dus feciorul]mp[ratului =i dus a fost. Dac[s-a pornit, a mers pe un drum, pe altul, ba]ntr-un sat, ba]n altul, pe la B[l\i, pe la Soroca, mai =tiu eu pe unde, =i a ajuns la o chilie. A b[tut]n u=[, a ie=it un sihastru =i l-a]ntrebat:

— Ce cau\i, m[i b[iate?

— Caut t[r`mul f[r[de moarte.

---

[1] Bahore, copil neast`mp[rat.

Sihastrul s-a mirat:

— }nc[nu mi s-a dat ochii a vedea =i urechile a auzi de a=a t[r`m.

B[iatul s-a sc`rbit.

— Ce m[fac eu acum, c[doar]napoi n-am s[m[ ]ntorc.

Sihastrul atunci i-a dat un sfat:

— Treci p[durea aceasta deas[=i]ntunecoas[. }n p[dure ai s[ ]nt`lne=ti tot felul de jivine, pe la toate s[mergi, s[le dai bun[ziua! La urm[ai s[ajungi la un palat, dinaintea acestui palat st[culcat un balaur cu capul pe prag,]i dai =i lui bun[ziua; el de bucurie are s[ ]ntoarc[capul]ntr-o parte, =i ai s[treci. Acolo \i-or spune]ncotro s[mergi.

Feciorul]mp[ratului a=a a =i f[cut, a umblat p[durea toat[, =i c`te animale, p[s[ri =i g`ng[nii a]nt`lnit pe toate le-a hiritisit. Dup[aceea a ajuns la un palat. }n fa\a palatului st[tea un balaur culcat cu capul pe prag. Feciorul]mp[ratului de departe s-a]nchinat =i i-a zis:

— Bun[ziua, laur-balaur cu solzii de aur!

Balaurul s-a bucurat, a]ntors capul =i a spus:

— S[nu-mi fi dat bun[ziua, aici]\i f[ceam cap[tul.

B[iatul a p[=it pragul =i a r[spuns:

— S[te fi repezit asupra mea, aici te f[ceam harcea-parcea.

A intrat feciorul]mp[ratului]n palat =i a v[zut un mo=neag c`t lumea de b[tr`n.

— Ce v`nturi te poart[, voinice?

— Caut t[r`mul f[r[de moarte.

— Departe-i, voinice,departe, nimeni n-a fost pe cele t[r`muri =i nimeni nu =tie drumul. Fiindc[mi-ai hiritisit jivinele toate, o s[-\i dau un ghem de aur, s[-\i arate calea]nainte. }ncotro se va rostogoli ghemul,]ntr-acolo s[mergi.

+i-a luat b[iatul ziua bun[, a aruncat ghemul =i ghemul a prins a se cotili peste dealuri, peste v[i, peste c`mpii, peste pustii.

C`t mergea ghemul, se desprindea de pe el un fir de aur sub\ire ca o a\[ de p[ianjen. A=a a mers voinicul cale lung[, =i ]ntr-un t`rziu a ajuns la un stejar, unde s-a oprit s[poposeasc[.

S-a a=ezat voinicul la umbr[=i a nimerit drept pe o ghind[, care cr[pase =i slobozise col\. Ghinda, sim\ind a=a greutate asupra ei,]ntreab[:

— Cine e=ti, voinice, =i]ncotro mergi?

— Sunt fecior de]mp[rat, merg la t[r`mul f[r[ de moarte, s[ tr[iesc c`t lumea =i p[m`ntul.

Ghinda]i zice:

— D[-te de pe mine, c[abia am]ncol\it, sunt firav[=i slab[, s[nu m[strive=ti, las[-m[s[cresc =i, dac[vrei, stai aici cu mine =i vei tr[i p`n[ voi cre=te eu stejar mare =i falnic, vei vie\ui p`n[voi ajunge la ad`nci b[tr`ne\e =i, c`nd m[ voi risipi din picioare =i se vor sc[lda vr[biile ]n colbul meu, abia atunci o s[-\i vie =i \ie sf`r=itul.

Feciorul de]mp[rat s-a sculat, a]nvelit ghinda cu p[m`nt, ca s[ creasc[, =i-a luat ziua bun[ =i s-a pornit mai departe. A mers el =i a tot mers din urma ghemului =i a ajuns la un butuc de vi\[ de vie, ]nc[rcat cu struguri. S-a oprit voinicul la popas, a rupt un strugure =i a m`ncat. Dup[ce s-a s[turat, vi\a de vie l-a]ntrebat:

— Unde te duci, voinicule?

— M[duc la t[r`mul f[r[ de moarte, unde voi tr[i c`t lumea =i p[m`ntul.

Vi\a de vie]i zice:

— }ngroap[o bobi\[ ]n p[m`nt, s[ creasc[, s[ rodeasc[ =i, dac[ dore=ti, stai aici =i vei tr[i p`n[s-a]nmul\i poama, de nu vor avea loc r[d[cinile]n p[m`nt =i frunzele sub soare, =i c`t voi fi aici, vei bea vin =i vei m`nca poam[.

Voinicul a]ngropat o bobi\[de poam[ ]n p[m`nt =i a zis:

— }\i mul\umesc, vi\[de vie, r[m`i cu bine, cre=te =i te]nmul\e=te, c[eu m[duc mai departe.

— Fii s[n[tos =i umbl[ ]n plin.

Feciorul de]mp[rat a mers]nainte =i, nu mult[z[bav[, vede un vultur. El a]ntins arcul s[trag[. Vulturul atunci zice:

— Voinice, nu trage =i nu m[s[geta. Ia =i m[lecuie=te =i m[vermuie=te[1], c[de mare folos \i-oi fi. C`nd te-a p[li vreo nevoie mare, numai cu g`ndul s[te g`nde=ti la mine =i eu voi fi la tine.

---

[1] A vermui, a scoate viermii din ran[.

Feciorul de]mp[rat i-a purtat de grij[vulturului, i-a legat r[nile cum =tia mai bine, l-a hr[nit, l-a l[sat bun s[n[tos =i de acolea a mers mai departe =i a ajuns la malul unei ape. Merg`nd a=a pe malul apei, vede ceva str[lucind =i ]n[lbind ]nainte. Se uit[ el =i se g`nde=te:

— Oare ce s[fie?

A mers el h[t departe, =i c`nd colo ce s[ vad[? Marea se tr[sese la ad`nc, iar pe nisipul fierbinte ca focul se p`rp`lea]mp[ratul pe=tilor — lung de doisprezece pa=i =i]nalt de un stat de om, cu solzii de aur, cu aripile de argint, cum nu s-a mai pomenit c`ndva pe p[m`nt.

B[iatul s-a apropiat =i a zis:

— Alei, bun osp[\ de pe=te o s[mai fac!

Pe=tele l-a auzit =i i-a r[spuns:

— Voinice, dac[m[vei m`nca, n-ai s[ te ]ngra=i, mai bine ia =i m[ d[ la ad`nc =i, c`nd ]i g`ndi la mine, eu oi fi la tine.

El a c[utat un druc lung, l-a s[ltat pe]ncetul =i l-a dat pe]mp[ratul pe=tilor]n mare.

Apoi b[iatul =i-a luat drumul]nainte =i a mers mult[lume-]mp[r[\ie, cuv`ntul s[ ne fie, limba s[ nu osteneasc[, nici s[ poposeasc[, =i la o bucat[ de loc vede o vulpe, fug[rit[ de ogari, mu=cat[ de c`ini. El]ntinde arcul s[trag[, dar vulpea zice:

— Voinice, nu m[omor], ap[r[-m[de c`ini =i de ogari, lecuie=te-m[=i la nevoie \i-oi fi de ajutor.

S-a repezit feciorul de]mp[rat, a alungat c`inii =i ogarii, a luat-o sub ocrotirea lui =i i-a purtat de grij[, p`n[s-a]ntremat vulpea de-a binelea, =i i-a dat drumul. La desp[r\ire vulpea i-a zis:

— Mul\umesc, fecior de]mp[rat, c[nu m-ai l[sat s[m[rup[c`inii =i ogarii. C`nd]i ajunge la vreo greutate, s[te g`nde=ti la mine =i eu voi fi la tine.

A plecat feciorul de]mp[rat iar la drum, =i cu c`t mergea, ghemul cel de aur se dezv`rtea =i se f[cea tot mai mic. A=a a mers el pe bur[nescuturat[, pe cale nec[lcat[, p`n[ a ajuns la un ulm cu dou[ tulpini. }ntre tulpinile ulmului era ]ntins[ o p`nz[de p[ianjen, iar pe p`nz[ se zb[tea un \`n\ar. C`nd l-a v[zut pe feciorul de ]mp[rat, \`n\arul a prins a striga:

— Voinice, voinice, scap[-m[, c[\i-oi sta]ntr-o m`n[ de ajutor. Eu =tiu unde te duci, te duci la t[r`mul f[r[de moarte, =i de mi-i face un bine, la vremea vremii =i eu te-oi ajuta cu ceva.

Drume\ul, dac[a v[zut treaba de-a=a, s-a oprit, l-a hr[nit =i i-a dat drumul.

— Mul\umescu-\i dumitale, om c[l[tor, pentru benefacere. C`nd ]i avea vreo greutate, numai cu g`ndul s[te g`nde=ti la mine =i eu voi fi la tine. Iar acum mergi s[n[tos ]nainte, c[ci nu \i-a r[mas mult de mers =i vei ajunge la un palat. Acolo dac[ vei ajunge, mergi drept la ]mp[rat =i cere-i fata cea mai mic[ de mireas[, c[ p`n[nu-i fi]nsurat, nu-i putea st[p`ni t[r`mul f[r[de moarte.

A mers feciorul de]mp[rat, a \inut tot drumul]nainte =i de cale lung[ghemul se tot mic=ora , se f[cuse c`t un m[r, apoi c`t o nuc[, =i c`nd ajunsese c`t maz[rea, a v[zut feciorul de]mp[rat]naintea lui ni=te palate aurite, poleite, m`ndre =i, ce s[ mai vorbesc, erau a=a de frumoase, c[ nu se mai aflau altele s[ le stee ]mpotriv[ pe fa\a p[-m`ntului.

Feciorul de]mp[rat a mers drept la palat =i a b[tut]n poart[.

}mp[ratul a trimis straja de l-a]ntrebat ce umbl[el acolo, de unde vine =i]ncotro se duce.

Feciorul de]mp[rat i-a spus totul de-a fir a-n p[r. Iaca cum =i iaca ce... atunci a ie=it]mp[ratul la poart[=i voinicul i-a vorbit a=a:

— Luminate]mp[rate, vedea-o-a= pe fiica ta cea mai mic[mireas[ ]n capul mesei =i pe mine mire al[turi de ea. Iat[am venit s[-i cer m`na. Mi-o dai?

— |i-o dau, \i-o dau, dac[te vei putea ascunde s[nu te g[seasc[nimeni. Atunci vom face nunt[=i vei tr[i aici la palat c`t lumea =i p[m`ntul, c[ci de la poarta aceasta]ncepe t[r`mul f[r[de moarte.

Acum pe s[rmanul b[iat]l p[lise o sc`rb[ ca aceea, dar ce era s[ fac[. St`nd a=a pe g`nduri, ]=i aduse aminte de vultur =i c`t ai clipi din ochi vulturul a fost l`ng[ d`nsul.

— Ce te-ai]ntristat, st[p`ne?

— Uite ce nevoie m-a p[lit...

+i a prins a-i spune de porunca]mp[ratului.

— C`t despre asta, n-ai ce te]ntrista.

Vulturul l-a luat pe feciorul]mp[ratului =i l-a dus tocmai la tor\ile cerului =i l-a ascuns dup[nou[r`nduri de nouri.

}mp[ratul avea trei fete tot o fa\[, tot un p[r, tot o]mbr[c[minte, tot o ciubo\ic[. A ie=it]mp[ratul, cu sabia goal[, cu fata cea mai mare =i i-a spus hot[r`t c[, dac[nu l-a g[si pe feciorul]mp[ratului unde-i ascuns,]i ia capul.

Fata s-a dus la v`zdog[rie, =i-a luat o v`zdoag[ ]n panera= =i a ie=it cu tat[l s[u]n pragul u=ii, s[-l vad[pe feciorul]mp[ratului.

S-a uitat fata pe p[m`nt, nu l-a v[zut, s-a uitat]n mare, nu l-a v[zut, s-a uitat]n cer, l-a v[zut =i a strigat:

— Ie=i de dup[nouri, c[te v[d.

C`t te-ai =terge la ochi, vulturul l-a cobor`t pe feciorul]mp[ratului din nouri.

}mp[ratul zice:

— Acum ce, s[-\i iau capul?

Fata i-a luat ap[rarea voinicului:

— Luminate]mp[rate, p[catul de prima dat[se iart[.

}mp[ratul l-a iertat.

— Iat[te iert, dar a doua oar[, dac[te va vedea fata cea mijlocie,]\i iau capul.

}mp[ratul s-a dus la palat s-o aduc[pe fiica cea mijlocie. B[iatul nu mai =tia ce s[fac[.

Cum st[tea el oropsit =i se t`nguia, cine s[-l scoat[ dintr-o greutate ca aceasta, ]=i aduce aminte de ]mp[ratul pe=tilor. Numai cu g`ndul s-a g`ndit =i, c`nd colo, ce s[vezi, se pomene=te cu marea la zidurile palatului =i cu pe=tele s[lt`nd din ap[.

— Ce necaz ai, st[p`ne?

— Am dat peste primejdie...

+i prinde a-i spune de cuv`ntul]mp[r[tesc, c[-l amenin\[s[-i taie capul.

— Vai de mine, f[-\i pace, nici capul nu-\i bate, =tiu eu ni=te ascunzi=uri prin fundul m[rii, c[nu te mai g[se=te nimeni c`t pururea.

Pe=tele l-a luat pe feciorul]mp[ratului]n gur[, ca pe un gr[unte, =i l-a dus]n str[fundul m[rilor.

}mp[ratul a ie=it cu fiica cea mijlocie, a scos sabia din teac[=i i-a spus:

— S[-l g[se=ti pe feciorul]mp[ratului unde-i ascuns, c[de nu, capul nu-\i mai st[unde st[.

Fata]mp[ratului s-a sp[lat pe fa\[, =i-a pus o v`zdoag[ ]n panera=, =i s-a uitat s[-l vad[ pe feciorul de ]mp[rat. L-a c[utat fata pe tot p[m`ntul umbl[tor =i nu l-a g[sit, s-a uitat]n cer, pe dup[soare, pe dup[lun[— nu l-a aflat, s-a uitat fata]n fundul m[rilor =i l-a z[rit.

}mp[ratul a strigat:

— Ie=i, voinice, c[te-a v[zut fata mea.

Pe=tele l-a scos la mal, =i]mp[ratul, c`nd l-a v[zut, i-a spus:

— Acum se cuvine s[-\i iau capul.

Fata cea mijlocie a s[rit:

— Iart[-l, tat[, c[ci p[catul de-al doilea se iart[; dac[-l vei vedea a treia oar[, s[-i ei capul.

— Ei, iat[te iert =i a doua oar[pe cuv`ntul fetei. Dac[=i a treia oar[nu te vei putea ascunde, s[=tii c[nu mai calci iarb[verde.

A ajuns feciorul de]mp[rat la aman sc`rb[, groaz[, \ine-te, inim[!

— O s[-mi ieie capul =i m`ntuit[-i socoteala, ce s[fac eu s[nu m[vad[fetele]mp[ratului, cine s[m[scoat[de la un necaz ca acesta?

Pe c`nd se v[ieta el, ]=i aduce aminte de vulpe, =i c`t s-a g`ndit — iat[=i vulpea dinaintea lui.

— Ce pl`ngi, st[p`ne?

— Iaca cum =i iaca ce...

— Taci, nu pl`nge =i nu te sc`rbi pentru at`ta treab[, f[-\i pace, nici capul s[nu te doar[. Dac[\i-i vorba de a=a, hai cu mine, c[=tiu eu ce-oi face.

S-a pornit vulpea]nainte, feciorul de]mp[rat dup[d`nsa, au s[rit p`rleazul prin fundul gr[dinii, au intrat]n v`zdog[ria fetelor, =i vulpea s-a rotit]mprejur, l-a lovit pe feciorul]mp[ratului cu coada =i l-a f[cut

o v`zdoag[ mare, ]nflorit[, dec`t toate v`zdoagele mai aleas[=i mai frumoas[.

Fata cea mai mic[a]mp[ratului s-a sp[lat, s-a dus la v`zdog[rie =i tocmai v`zdoaga aceea a rupt-o, c[ci i-a pl[cut mai mult, =i a pus-o]n panera=.

A ie=it]mp[ratul]n fa\a palatului cu sabia goal[, a chemat-o pe fata cea mai mic[=i i-a hot[r`t s[-l caute pe feciorul]mp[ratului unde =tie, c[, de nu,]i taie capul cu sabia.

Se uit[fata]mp[ratului pe p[m`nt — nu-i; se uit[ pe mare — nu-i; se uit[ ]n cer — tot nu-i. Se mai uit[ ea o dat[ prin fundul p[m`ntului, prin]ntorsul cerului, pe sc[rile stelelor =i mai departe, nu-i =i pace. }mp[ratul atunci i-a zis:

— Uit[-te bine, tu]l ascunzi!

Fata a r[spuns:

— M-am uitat de-a m[run\elul =i nu-i, umbra lui este, iar el nu se vede.

}mp[ratul n-a avut]ncotro =i a strigat:

— Ie=i, voinice, de unde e=ti, c[nu te-a v[zut fata mea.

El a s[rit din panera= =i a zis:

— Iat[-m[-s,]mp[rate!

— Bine, voinice, v[d c[e=ti viteaz.

}mp[ratul a dat porunc[s[vin[muzicile =i i-a spus b[iatului s[intre]n curte, s-o cunoasc[pe fata cea mai mic[; dac[va cunoa=te-o, face nunta, iar de nu,]i taie capul.

C`nd s[ se vad[ b[iatul cu g`ndurile]mplinite, na-\i-o =i pe aceasta mai dec`t toate. Se pune el pe pl`ns =i pl`nge, =i pl`nge p`n[ i se f[cur[ ochii ca p[strama. De bun[ seam[, nu mai scap[. C`t a fost, a fost, iar acum — hot[r`t c[ ]mp[ratul ]i ia capul. Cum se v[ieta el a=a, =i-a adus aminte de \`n\ar.

+i c`t a g`ndit cu g`ndul, \`n\arul a =i fost l`ng[ d`nsul.

— Ce greutate ai, st[p`ne, de boce=ti a=a de tare?

— Cum s[nu pl`ng, s[rmanul de mine, c[ uite c`nd s[m[v[d =i eu sc[pat de nevoi, m[sf`r=e=te ]mp[ratul de zile. Mai pot eu s[ le deosebesc pe fetele ]mp[ratului, c`nd ele seam[n[leit una cu alta?

— Nu te sc`rbi, st[p`ne, nici]n seam[nu lua, eu le cunosc bine pe fetele]mp[ratului, =tiu care-i mai mare, care-i mai mic[, eu]ntre d`nsele am crescut. C`nd le-a scoate]mp[ratul pe tustrele, eu m[voi a=eza pe nas la cea mai mic[=i tu pe aceea s-o alegi.

Fetele]mp[ratului au ie=it toate tot un ochi, tot o fa\[, aceea=i statur[, aceea=i rochie, nici ca s[se deosebeasc[cu ceva. | `n\arul a zburat prin stuf[rii, prin dud[i, a venit =i s-a a=ezat pe nasul uneia dintre fete.

Fata a ridicat m`na s[-l p[leasc[, da feciorul ]mp[ratului a apucat-o de m`n[=i a spus:

— Aceasta-i,]mp[rate, fata cea mai mic[.

}mp[ratul a zis:

— Adev[rat, aceasta este.

+i era fata aceea m`ndr[ =i frumoas[, ca soarele c`nd r[sare, ca busuiocul cu floare.

}mp[ratului foarte bine i-a p[rut, l-a poftit pe mire]n palat, l-a pus]n capul mesei =i i-a vorbit:

— Dau fiica dup[tine =i]mp[r[\ia c`t ]ncape ]n hotare. De azi ]nainte vei tr[i cu noi, nu vei =ti de moarte, vei vie\ui de-a pururi c`t lumea =i p[m`ntul. Umbl[=i cutreier[ ]mp[r[\ia]n lungi= =i]n curmezi=, dar]napoi, pe poarta care ai intrat, s[nu ie=i, c[o s[fie r[u.

Feciorul de]mp[rat a intrat =i a v[zut gr[dini de aur =i argint]mpodobite cu piatr[scump[, f`nt`ni zidite de marmor[cu c[ni de argint, r`uri pe care curgeau lapte =i miere, dumbr[vi cu fel de fel de p[s[ri c`nt[toare, paji=ti cu flori, cu iarb[verde crescut[,]n trei,]n patru]mpletit[, b[tut[cu m[rg[rint, de n-am v[zut de c`nd sunt... +i c`te =i mai c`te nu erau acolo, ca s[ stai s[ la spui pe toate, le-ai spune, dar nunta s-a a=ezat cu tot temeiul, cu chiote =i veselie =i a=a a \inut nunta aceea mult[ vreme, c`t anume nu pot spune, c[ci acolo soarele nici nu r[s[rea, nici nu asfin\ea, st[tea numai]n crucea amiezii.

Dup[nunt[, s-a a=ezat feciorul]mp[ratului pe trai =i tr[ia ca]n flori de m[r. La un timp de vreme a plecat el la v`n[toare, a luat arcul =i, c`nd a tras, s[geata a zburat peste poart[. El a v[zut]ncotro a zburat s[geata, s-a luat dup[d`nsa =i a uitat de pove\ele socru-s[u.

A tras z[vorul, a deschis poarta =i nu s-a mai g`ndit s[ p[\easc[ ceva. C`nd colo, vede str[lucind firi=orul de a\[de la ghemul cel de aur,]=i aduce aminte de cas[, de tat[, de mam[=i-l p[le=te un dor s[se duc[s[-i vad[. Mai trece c`t mai trece, =i ce g`ndi el? Las toate]n p[m`nt =i m[duc acas[, s[v[d ce mai este.

}mp[ratul i-a tot zis:

— Stai, dragul tatei, n-ai la ce te duce, c[de atunci au trecut maluri de vreme, nici pomeneal[de p[rin\i, nici neam din r[sstr[neamul lor nu mai este.

Dar el n-a crezut. S-a g[tit voinicul de drum, =i-a pus armele la]ndem`n[, s-a ]nchinat p`n[la p[m`nt =i a plecat.

}mp[ratul =i fata cea mai mic[au r[mas cu jale]n inim[.

S-a pornit feciorul de]mp[rat pe firi=orul cel de aur =i a tot mers calea]napoi, a ajuns la vi\a de vie =i a g[sit-o b[tr`n[,]ntins[pe coline, c[nu i se vedea cap[tul nici]ntr-o parte, nici]n alta.

— Stai, voinice, =i popose=te.

El i-a r[spuns:

— Bun cuv`nt ai, dar m[gr[besc s[ajung mai degrab[acas[.

A mers el mai departe =i a ajuns la un stejar b[tr`n. +i stejarul l-a cunoscut.

— }ng[duie, voinice, stai la popas, c[mare bine mi-ai f[cut, c`nd ai trecut pe aici. Eu am crescut din ghinda pe care ai acoperit-o cu p[m`nt.

Feciorul de]mp[rat s-a mirat, nici nu-i venea s[cread[c[a trecut at`ta vreme.

A mers mai departe, a ajuns la palatul de unde luase ghemul de aur =i l-a g[sit pe balaur uscat de b[tr`n. I-a dat bun[ziua, balaurul s-a bucurat, a]ntors capul =i a spus:

— M[i b[iate, acum era s[te m[n`nc, dar fiindc[mi-ai dat bun[ziua nu-\i fac nimica.

Feciorul de]mp[rat a intrat =i l-a g[sit pe st[p`nul palatului. De mult[ vreme ce-a trecut ]i crescuse barba, cu o parte se ]nvelea =i alta ]=i a=ternea. B[tr`nul a ridicat genele de la ochi cu c`rja, s-a uitat la voinic =i a zis:

— }napoi c`nd vei veni, tot pe aici s[treci.

+i-a luat el ziua bun[, s-a pornit spre cas[, c[ci nu mai r[m[sese mult, =i c`nd a ajuns la chilia sihastrului, a dat de o sihl[ deas[, s[ te apuce lupii de spate. C`t despre chilie, sihastru — nici urm[. L-a p[lit pe feciorul de]mp[rat triste\ea =i mai c[-l b[tea g`ndul s[se]ntoarc[ ]napoi, dar nu s-a oprit, a mers]nainte =i a ajuns acas[. S-a uitat]ncolo, s-a uitat]ncoace,]ntr-o parte,]n alta, =i n-a v[zut nimic. Numai prepunea locurile. A potrivit cam pe unde era casa p[rin\ilor, dar n-a g[sit nici palat, nici curte, erau numai ni=te risipituri. }ntr-o r`p[a z[rit o c[scioar[. S-a dus acolo =i a]ntrebat a=a =i a=a. }n casa aceea tr[ia un mo=neag de trei sute de ani. El i-a spus c[a auzit de la r[sstr[buni c[a fost aici curtea unui]mp[rat, care avea un fecior, =i vorbeau c[s-a dus pe lume dup[via\[f[r[moarte =i tinere\e f[r[b[tr`ne\e, s[tr[iasc[c`t lumea =i p[m`ntul. }n sat a fost dup[aceea o cium[=i a murit =i om, =i vit[, =i pas[re. Feciorul de]mp[rat s-a sc`rbit, =i-a adus aminte de sfatul lui socru-s[u =i s-a]ntors]napoi. C`nd a ajuns pe locul unde fusese poarta cur\ii]mp[r[te=ti vede un marcote\[1]. D[voinicul cu piciorul]n marcote\ =i de desupt iese moartea — neagr[, uscat[.

— Ehe, dragul m[tu=ii, tocmai acum ai venit, de c`nd te a=tept eu, nu-mi pot m`ntui zilele f[r[tine.

Voinicul =i-a \inut firea =i hai fuga]napoi, de da inima dintr-]nsul, s[ajung[c`t mai degrab[ la t[r`mul de unde venise.

C`nd l-a v[zut moartea fugind, s-a luat dup[ d`nsul.

Aproape de casa mo=neagului nu mai putea fugi, a dat bun[ziua balaurului, balaurul s-a bucurat, a]ntors capul]ntr-o parte, =i voinicul a intrat. De ostenit ce era, at`ta a zis:

— Ajut[-m[, mo=ule, nu m[l[sa, pune-m[la cale ce s[fac, c[m[calc[moartea din urm[.

Mo=neagul i-a dat un br`u =i i-a spus:

[1] Marcote\, h`rd[u, vas de lut ars, cu gura larg[, folosit ]n gospod[rie pentru frecatul macului, semin\ei de c`nep[.

— Na, d[-i-l mor\ii, s[-l poarte p`n[l-a ponosi, de nu se va \ine fir de fir, =i abia atunci s[vin[la tine.

C`nd a ajuns moartea =i a v[zut balaurul, a ridicat coasa s[-l taie. Balaurul a s[rit cu gura c[scat[, cu limba]nfocat[, a duhnit foc =i smoal[asupra ei =i n-a l[sat-o s[se apropie.

— Stai, boanghin[, opre=te-te, ce dai oarb[peste oameni?

— N-am treab[cu tine, d[-mi drumul s[intru]n cas[.

— Trebuia s[-mi fi dat bun[ziua, iar acum caut[-\i de drum, dac[\i-s dragi zilele, c[ia amu= te-oi apuca, \i-a trece de toate.

V[z`ndu-l a=a v`lva=[1], moartea a dat]napoi =i de departe striga:

— Mo=ule, d[-i drumul feciorului de]mp[rat s[ias[afar[, c-am s[-\i smulg barba c`te un fir.

Atunci a ie=it feciorul de]mp[rat cu br`ul =i a spus:

— Na, moarte, br`ul acesta, ]ncinge-te, ]ntoarce-te ]napoi =i poart[-l. C`nd]l vei ponosi de istov, de nu se va mai \ine fir de fir, s[vii la mine.

Moartea a luat br`ul s[-l poarte, s[-l ponoseasc[, iar feciorul de]mp[rat a mers tot]nainte, a ajuns la stejar, =i stejarul l-a chemat:

— Vino, voinice, la popas.

— Nu pot, c[m[ajunge moartea din urm[.

— Despre asta n-avea grij[, bag[m`na]n scorbura mea, scoate un toiag de fier.

— L-am scos...

— Dac[te-a ajunge moartea din urm[, d[-i toiagul acesta =i spune-i s[-l poarte, p`n[-l va roade, de nu va avea ce \ine ]n m`n[, =i abia atunci s[vin[la tine.

+i cum a vorbit l-a =i nimerit.

Voinicul =i-a luat ziua bun[, =i mi=c[, b[iete, a mers el =i a mers peste c`mpuri f[r[drumuri, peste ape f[r[vaduri. +i]ntr-o zi]i iese moartea]n cale.

— Stai, voinice, at`ta \i-a fost s[tr[ie=ti!

---

[1] V`lva=, ar\[gos, ]nd`rjit.

— De \i-i voia s[m[sf`r=e=ti de zile, sf`r=e=te-m[, dar mai]nt`i poart[ toiagul acesta de fier =i, c`nd]l vei roade, de nu vei avea ce \ine]n m`n[, atunci s[vii la mine.

Moartea a apucat toiagul =i a luat drumul]n picioare, c[doar trebuia s[umble, nu ceva, ca s[road[un toiag ca acela.

Feciorul de]mp[rat, c`nd s-a v[zut slobod, parc[prinsese aripi, a mers cale]nainte, a ajuns la vi\a de vie =i vi\a de vie, cum l-a v[zut, de departe l-a chemat:

— Stai, voinice, de m[n`nc[poam[=i bea vin.

— De stat, prea a= sta, dar trebuie s[m[duc, c[mi-s drumurile departe =i c[r[rile]ncurcate, uite m[ajunge moartea din urm[.

— N-avea nici o grij[, c[m-oi pune luntre =i punte s[-\i fiu de folos.

— Toate ca toate, de mi-i spune ce s[fac s[opresc moartea, =tiu c[mi-i face un bine.

— Apoi de te ajunge, s[arunci sabia =i s[zici:

— Ia, moarte, sabia =i \ine-o s[rugineasc[, p`n[nu s-a alege nimica dintr-]nsa, =i atunci vino la mine.

— }\i mul\umesc, cum oi da ochii cu d`nsa, cum i-oi spune.

S-a pornit iar feciorul]mp[ratului pe cale, pe c[rare =i p[=ea c`t apuca piciorul. La o hab[se pomene=te cu moartea]n fa\[.

— Stai, c[\i-a venit cap[tul!

— Apoi, dac[\i-i vorba de a=a, nu-\i stau]mpotriv[. Iat[mai am o sabie, nu m-a= l[sa de ea odat[cu via\a, \i-o dau s-o \ii p`n[ va rugini =i nu se va alege nimica dintr-]nsa, =i atunci, de m[ vei ajunge — bine, de nu, s[ nu cau\i pricin[, c[ eu m[ duc la t[r`mul de unde am plecat.

Feciorul]mp[ratului i-a dat sabia =i s-a tot dus. Dup[ce a ruginit sabia, moartea s-a pornit din urma lui ca v`ntul =i ca g`ndul. Da atunci feciorul]mp[ratului a ajuns la palat, a deschis poarta, fiica cea mai mic[i-a ie=it]n]nt`mpinare, l-a apucat de m`n[, c`nd colo, =i moartea sose=te =i-l apuc[de picior.

— Stai pe loc, e=ti al meu, unde te duci? f[cu moartea.

— Ba e al meu! Se opuse fiica]mp[ratului.

— D[-i drumul!

Fata]mp[ratului a zis atunci:

— De-i a=a, eu l-oi face un m[r de aur, l-oi azv`rli]n sus, =i cine dintre noi]l va prinde, a aceleia va fi.

Fata]mp[ratului a azv`rlit m[rul cel de aur]n sus, =i m[rul s-a pref[cut]n luceaf[r de sear[.

}mp[ratul =i cele dou[fete ale lui au venit la poart[=i, afl`nd ce-i socoteala, au pref[cut-o pe fat[ ]ntr-un m[r de aur, au aruncat-o]n sus =i i-au spus s[-l g[seasc[pe feciorul]mp[ratului =i s[se coboare cu el]n curtea palatului, c[moartea n-o s[aib[ce face.

M[rul a zburat]n cer =i s-a pref[cut]n luceaf[rul de zi.

V[z`nd una ca aceasta, moartea s-a m`niat, i-a c[lcat pe tustrei pe umbr[=i i-a pref[cut, pe]mp[rat =i cele dou[fete, stane de piatr[ ]n poart[. De atunci sunt luceferi]n cer =i st`lpi de piatr[— la por\i.

Am]nc[lecat pe un arici
+i am venit p`n[aici,
Am]nc[lecat pe un pui
+i alt[poveste nu-i.

Stej[reni, raionul Nisporeni
Grigore Botezatu. *F[t-Frumos =i Soarele*. Pove=ti populare din Basarabia. Cuv`nt]nainte de Iordan Datcu. Bucure=ti, Minerva, 1995, p. 31-47.

CUPRINS

TINERE|E F{R{ B{TR~NE|E +I VIA|{ F{R{ DE MOARTE

A fost odat[ca niciodat[; c[de n-ar fi, nu s-ar mai povesti; de c`nd f[cea plop=orul pere =i r[chita mic=unele; de c`nd se b[teau ur=ii]n coade; de c`nd se luau de g`t lupii cu mieii de se s[rutau,]nfr[\indu-se; de c`nd se potcovea puricele la un picior cu nou[zeci =i nou[de oca de fier =i s-arunca]n slava cerului de ne aducea pove=ti.

De c`nd se scria[1] *musca pe perete,*
Mai mincinos cine nu crede.

Au fost odat[un]mp[rat mare =i o]mp[r[teas[, am`ndoi tineri =i frumo=i, =i voind s[ aib[ copii, au f[cut de mai multe ori tot ce trebuia s[ fac[ pentru aceasta; au umblat pe la vraci =i filozofi, ca s[ caute la stele =i s[ le ghiceasc[ dac[ or s[ fac[ copii; dar ]n zadar.}n sf`r=it, auzind]mp[ratul c[este la un sat, aproape, un unchia= dibaci, a trimis s[-l cheme; dar el r[spunse trimi=ilor c[cine are trebuin\[s[vie la d`nsul. S-au sculat deci ]mp[ratul =i ]mp[r[teasa =i, lu`nd cu d`n=ii vreo c`\iva boieri mari, osta=i =i slujitori, s-au dus la unchia= acas[. Unchia=ul, cum i-a v[zut de departe, a ie=it s[-i]nt`mpine =i totodat[le-a zis:

— Bine a\i venit s[n[to=i; dar ce umbli,]mp[rate, s[afli? Dorin\a ce ai o s[-\i aduc[ ]ntristare.

— Eu nu am venit s[te]ntreb asta — zise]mp[ratul — ci, dac[ai ceva leacuri care s[ne fac[s[avem copii, s[-mi dai.

[1] *A se scrie* — a se isc[li.

— Am, r[spunse unchia=ul; dar numai un copil o s[face\i. El o s[fie F[t-Frumos =i dr[g[stos, =i parte n-o s[ave\i de el.

Lu`nd ]mp[ratul=i ]mp[r[teasa leacurile, s-au ]ntors veseli la palat, =i peste c`teva zile]mp[r[teasa s-a sim\it]ns[rcinat[. Toat[ ]mp[r[\ia =i toat[curtea, =i to\i slujitorii s-au veselit de aceast[ ]nt`mplare.

Mai-nainte]ns[de a veni ceasul na=terii, copilul se puse pe un pl`ns, de n-a putut nici un vraci s[-l]mpace. Atunci]mp[ratul a]nceput s[-i f[g[duiasc[toate bunurile din lume, dar nici a=a n-a fost cu putin\[s[-l fac[s[tac[.

— Taci, dragul tatei, zicea]mp[ratul, c[\i-oi da]mp[r[\ia cutare sau cutare; taci, fiule, c[\i-oi da de so\ie pe cutare sau cutare fat[de]mp[rat =i alte multe d-alde astea;]n sf`r=it, dac[ v[zu =i v[zu c[ nu tace, ]i mai zise: taci, f[tul meu, c[ \i-oi da *Tinere\e f[r[ b[tr`ne\e =i via\[f[r[de moarte.*

Atunci copilul t[cu =i se n[scu; iar slujitorii deter[ ]n timpine[1] =i]n surle =i]n toat[ ]mp[r[\ia se \inu veselie mare o s[pt[m`n[ ]ntreag[.

De ce cre=tea copilul, d-aceea se f[cea mai iste\ =i mai]ndr[zne\. }l deter[pe la =coli =i filozofi, =i toate]nv[\[turile, pe care al\i copii le]nva\[ ]ntr-un an, el le]nv[\a]ntr-o lun[, astfel]nc`t ]mp[ratul murea =i ]nvia de bucurie. Toat[ ]mp[r[\ia se f[lea c[ o s[ aib[ un ]mp[rat ]n\elept =i procopsit[2] ca Solomon ]mp[rat. De la o vreme ]ncoace ]ns[, nu =tiu ce avea, c[ era tot gale=, trist =i dus pe g`nduri. Iar c`nd fuse ]ntr-o zi, tocmai c`nd copilul]mplinea cincisprezece ani =i]mp[ratul se afla la mas[cu to\i boierii =i slujba=ii]mp[r[\iei =i chefuiau, se scul[F[t-Frumos =i zise:

— Tat[, a venit vremea s[-mi dai ceea ce mi-ai f[g[duit la na=tere.

Auzind acestea,]mp[ratul s-a]ntristat foarte =i i-a zis:

— Dar bine, fiule, de unde pot eu s[-\i dau un astfel de lucru nemaiauzit? +i dac[\i-am f[g[duit atunci, a fost numai ca s[te]mpac.

— Dac[tu, tat[, nu po\i s[-mi dai, apoi sunt nevoit s[cutreier toat[lumea, p`n[voi g[si f[g[duin\a pentru care m-am n[scut.

---

[1] *Timpine* — tob[.

[2] *Procopsit* —]nv[\at.

Atunci to\i boierii =i]mp[ratul deter[ ]n genunchi, cu rug[ciune s[nu p[r[seasc[ ]mp[r[\ia; fiindc[, ziceau boerii:

— Tat[l t[u de aci]nainte e b[tr`n, =i o s[te ridic[m pe tine]n scaun, =i avem s[-\i aducem cea mai frumoas[ ]mp[r[teas[de sub soare de so\ie.

Dar n-a fost putin\[s[-l]ntoarc[din hot[r`rea sa, r[m`n`nd statornic ca o piatr[ ]n vorbele lui; iar tat[-s[u, dac[v[zu =i v[zu,]i dete voie =i puse la cale s[-i g[teasc[de drum merinde =i tot ce-i trebuia.

Apoi F[t-Frumos se duse]n grajdurile]mp[r[te=ti, unde erau cei mai frumo=i arm[sari din toat[ ]mp[r[\ia, ca s[-=i aleag[unul; dar, cum punea m`na =i apuca pe c`te unul de coad[,]l tr`ntea, =i astfel to\i caii c[zur[. }n sf`r=it, tocmai c`nd era s[ ias[, ]=i mai arunc[ ochii o dat[ prin grajd =i, z[rind ]ntr-un col\ un cal r[pciugos =i bubos, =i slab, se duse =i la d`nsul, iar c`nd puse m`na pe coada lui, el]=i]ntoarse capul =i zise:

— Ce porunce=ti, st[p`ne?

+i]n\epenindu-=i picioarele, r[mase drept ca lum`narea.

Atunci F[t-Frumos]i spuse ce avea de g`nd s[fac[, =i calul]i zise:

— Ca s[ajungi la dorin\a ta, trebuie s[ceri de la tat[l t[u palo=ul, suli\a, arcul, tolba cu s[ge\ile =i hainele ce le purta el c`nd era fl[c[u; iar pe mine s[ m[ ]ngrije=ti cu ]ns[\i m`na ta =ase s[pt[m`ni, =i orzul s[mi-l dai fiert]n lapte.

Cer`nd ]mp[ratului lucrurile ce-l pov[\uise calul, el a chemat pe v[taful cur\ii =i i-a dat porunc[ ca s[-i deschiz[ toate tronurile[1] cu haine, spre a-=i alege fiul s[u pe acelea care ]i va pl[cea. F[t-Frumos, dup[ ce r[scoli trei zile =i trei nop\i, g[si ]n sf`r=it,]n fundul unui tron vechi, armele =i hainele t[t`ne-s[u de c`nd era fl[c[u, dar foarte ruginite. Se apuc[ ]nsu=i cu m`na lui s[ le cure\e de rugin[, =i dup[ =ase s[pt[m`ini, izbuti a face s[luceasc[armele ca oglinda. Totodat[,]ngriji =i de cal, precum]i zisese el. Destul[munc[avu; dar fie, c[izbuti.

[1] *Tron* — lad[, cuf[r]n care se p[streaz[hainele.

C`nd auzi calul de la F[t-Frumos c[ hainele =i armele sunt bine cur[\ate =i preg[tite, o dat[ se scutur[ =i el, =i toate bubele =i r[pciuga c[zur[ de pe d`nsul, =i r[mase]ntocmai cum]l f[tase m[-sa, un cal gras, trupe= =i cu patru aripi; v[z`ndu-l F[t-Frumos astfel,]i zise:

— De azi]n trei zile plec[m.

— S[tr[ie=ti, st[p`ne; sunt gata chiar azi, de porunce=ti,]i r[spunse calul.

A treia zi de diminea\[, toat[curtea =i toat[ ]mp[r[\ia era plin[de jale. F[t-Frumos,]mbr[cat ca un viteaz,cu palo=ul]n m`n[, c[lare pe calul ce-=i alesese,]=i lu[ziua bun[de la]mp[rat, de la]mp[r[teas[, de la to\i boierii cei mari =i cei mici, de la osta=i, de la to\i slujitorii cur\ii, care, cu lacrimi]n ochi,]l rugau s[se lase de a face c[l[toria aceasta, ca nu care cumva s[mearg[la pieirea capului s[u; dar el, d`nd pinteni calului, ie=i pe poart[ca v`ntul, =i dup[d`nsul carele cu merinde, cu bani =i vreo dou[sute de osta=i, pe care-i or`nduise]mp[ratul ca s[-l]nso\easc[.

Dup[ce trecu afar[de]mp[r[\ia tat[lui s[u =i ajunse]n pustietate, F[t-Frumos]=i]mp[r\i toat[avu\ia pe la osta=i =i, lu`ndu-=i ziua bun[, ]i trimise ]napoi, oprindu-=i pentru d`nsul merinde numai c`t a putut duce calul. +i apuc`nd calea c[tre r[s[rit, s-a dus, s-a dus, s-a dus, trei zile =i trei nop\i, p`n[ ce ajunse la o c`mpie]ntins[, unde era o mul\ime de oase de oameni.

St`nd s[se odihneasc[,]i zise calul:

— S[=tii, st[p`ne, c[ aici suntem pe mo=ia unei Gheonoaie, care e at`t de rea,]nc`t nimeni nu calc[ pe mo=ia ei, f[r[ s[ fie omor`t. A fost =i ea femeie ca toate femeile, dar blestemul p[rin\ilor, pe care nu-i asculta, ci]i tot nec[jea, a f[cut-o s[fie Gheonoaie;]n clipa aceasta este cu copiii ei, dar m`ine ]n p[durea ce o vezi, o s-o ]nt`lnim venind s[te pr[p[deasc[; e grozav de mare; dar[s[nu te sperii, ci s[fii gata cu arcul ca s[o s[getezi, iar palo=ul =i suli\a s[le \ii la]ndem`n[, ca s[ te sluje=ti cu d`nsele c`nd va fi de trebuin\[.

Se deter[spre odihn[; dar p`ndea c`nd unul, c`nd altul.

---

[1] *}n=el[* —]n=eu[.

A doua zi, c`nd se rev[rsau zorile, ei se preg[teau s[ treac[ p[durea. F[t-Frumos ]n=el[[1] =i ]nfr`n[calul, =i chinga o str`nse mai mult dec`t alt[dat[, =i porni, c`nd auzi o cioc[nitur[groaznic[. Atunci, calul]i zise:

— |ine-te, st[p`ne, gata, c[iat[se apropie Gheonoaia.

+i c`nd venea ea, nene, dobora copacii: a=a de iute mergea; iar calul se urc[ ca v`ntul p`n[ cam deasupra ei, =i F[t-Frumos ]i lu[ un picior cu s[geata, =i, c`nd era gata a o lovi cu a doua s[geat[, strig[ea:

— Stai, F[t-Frumos, c[nu-\i fac nimic!

+i v[z`nd c[ nu o crede, ]i dete ]nscris cu s`ngele s[u.

— S[-\i tr[iasc[calul, F[t-Frumos,]i mai zise ea, ca un n[zdr[van ce este, c[ci de nu era el, te m`ncam fript; acum ]ns[, m-ai m`ncat tu pe mine; s[=tii c[p`n[ azi nici un muritor n-a cutezat s[ calce hotarele mele p`n[aicea; c`\iva nebuni care s-au ]ncumes a o face, d-abia au ajuns p`n[ ]n c`mpia unde ai v[zut oasele cele multe.

Se duser[acas[la d`nsa, unde Cheonoaia osp[t[ pe F[t-Frumos =i-l omeni ca p-un c[l[tor. Dar pe c`nd se aflau la mas[=i chefuiau, iar[Gheonoaia gemea de durere, deodat[el]i scoase piciorul pe care]l p[stra]n traist[, i-l puse la loc =i]ndat[se vindec[. Gheonoaia, de bucurie, \inu mas[trei zile de-a r`ndul =i rug[ pe F[t-Frumos s[-=i aleag[ de so\ie pe una din cele trei fete ce avea, frumoase ca ni=te z`ne; el]ns[nu voi, ci]i spuse curat ce c[uta; atunci ea zise:

— Cu calul care]l ai =i cu vitejia ta, crez c[ai s[izbute=ti.

Dup[trei zile, se preg[tir[de drum =i porni. Merse F[t-Frumos, merse =i iar merse cale lung[=i mai lung[; dar[c`nd fu de trecu peste hotarele Gheonoaiei, dete de o c`mpie frumoas[, pe de o parte cu iarba]nflorit[, iar[pe de alt[parte — p`rlit[. Atunci el]ntreb[pe cal:

— De ce este iarba p`rlit[?

+i calul]i r[spunse:

— Aici suntem pe mo=ia unei scorpii, sor[cu Gheonoaia; de rele ce sunt, nu pot s[tr[iasc[la un loc; blestemul p[rin\ilor le-a ajuns, =i d-aia s-au f[cut lighioi, a=a precum le vezi; vr[jm[=ia lor e groaznic[,

nevoie de cap, vor s[-=i r[peasc[una de la alta p[m`nt; c`nd Scorpia este nec[jit[r[u, vars[foc =i smoal[; se vede c[a avut vreo ceart[cu sor[-sa =i, viind s-o goneasc[de pe t[r`mul ei, a p`rlit iarba pe unde a trecut; ea este mai rea dec`t sor[-sa =i are trei capete. S[ ne odihnim pu\in, st[p`ne, =i m`ine, dis-de-diminea\[, s[fim gata.

A doua zi se preg[tir[, ca =i c`nd ajunsese la Gheonoaie, =i pornir[. C`nd auzir[un urlet =i o v`j`ietur[cum nu mai auziser[ei p`n[atunci!

— Fii gata, st[p`ne, c[iat[se apropie zgrip\uroaica de Scorpie.

Scorpia, cu o falc[ ]n cer =i cu alta]n p[m`nt =i v[rs`nd fl[c[ri, se apropia ca v`ntul de iute; iar[ calul se urc[ repede ca s[geata p`n[cam deasupra =i se l[s[asupra ei cam pe o parte. F[t-Frumos o s[get[=i]i zbur[un cap; c`nd era s[-i mai ia un cap, Scorpia se rug[ cu lacrimi ca s[ o ierte, c[ nu-i face nimic =i, ca s[-l ]ncredin\eze, ]i dete ]nscris cu s`ngele ei. Scorpia osp[t[pe F[t-Frumos =i mai =i dec`t Gheonoaia; iar[ el ]i dete =i d`nsei]napoi capul ce i-l luase cu s[geata, care se lipi]ndat[cum]l puse la loc, =i dup[trei zile plecar[mai departe.

Trec`nd =i peste hotarele scorpiei, se duser[, se duser[ =i iar[ se mai duser[, p`n[ce ajunser[la un c`mp numai de flori =i unde era numai prim[var[; fiecare floare era cu deosebire de m`ndr[=i cu un miros dulce, de te]mb[ta; tr[gea un v`nti=or care abia adia. Aicea st[tur[ei s[se odihneasc[, iar[calul]i zise:

— Trecur[m cum trecur[m p`n[ aici, st[p`ne; mai avem un hop: avem s[d[m peste o primejdie mare; =i, dac[ne-a ajuta Dumnezeu s[sc[p[m =i de d`nsa, apoi suntem voinici. Mai-nainte de aci este palatul unde locuie=te Tinere\e f[r[ b[tr`ne\e =i — via\[f[r[moarte. Aceast[cas[este]nconjurat[cu o p[dure deas[=i]nalt[, unde stau toate fiarele cele mai s[lbatice din lume; ziua =i noaptea p[zesc cu neadormire =i sunt multe foarte; cu d`nsele nu este chip de a te bate; =i ca s[trecem prin p[dure e peste poate; noi]ns[s[ne silim, dac-om putea, s[s[rim pe deasupra.

Dup[ce se odihnir[vreo dou[zile, se preg[tir[iar[=i; atunci calul, \in`ndu-=i r[suflarea, zise:

— St[p`ne, str`nge chinga c`t po\i de mult, =i, ]nc[lec`nd, s[te \ii bine =i]n sc[ri, =i de coama mea; picioarele s[le \ii lipite pe l`ng[sub\ioara mea, ca s[nu m[z[ticne=ti[1]]n zborul meu.

Se urc[, f[cu prob[, =i]ntr-un minut fu aproape de p[dure. — St[p`ne, mai zise calul, acum e timpul c`nd se d[dem`ncare fiarelor p[durii =i sunt adunate toate]n curte; s[trecem.

— S[trecem, r[spunse F[t-Frumos.

Se urcar[ ]n sus =i v[zur[palatul str[lucind astfel, de la soare te puteai uita, dar la d`nsul ba. Trecur[ pe deasupra p[durii =i tocmai c`nd erau s[se lase]n jos la scara palatului, d-abia, d-abia atinse cu piciorul v`rful unui copac =i deodat[ toat[ p[durea se puse ]n mi=care; urlau dobitoacele, de \i se f[cea p[rul m[ciuc[ pe cap. Se gr[bir[ de se l[sar[ ]n jos; =i de nu era doamna palatului afar[, d`nd de m`ncare puilor ei (c[ci a=a numea ea lighioanele din p[dure),]i pr[p[dea negre=it.

Mai mult de bucurie c[au venit,]i sc[p[ea; c[ci nu mai v[zuse p`n[ atunci suflet de om pe la d`nsa. Opri pe dobitoace, le]mbl`nzi =i le trimise la locul lor. St[p`na era o z`n[ nalt[, sub\iric[ =i dr[g[la=[, =i frumoas[, nevoie mare! Cum o v[zu F[t-Frumos r[mase ]ncremenit. Dar[ ea, uit`ndu-se cu mil[la d`nsul,]i zise:

— Bine ai venit, F[t-Frumos! Ce cau\i pe aici?

— C[ut[m, zise el, *Tinere\e f[r[b[tr`ne\e =i via\[f[r[de moarte.*

— Dac[c[uta\i ceea ce zise\i, aci este.

Atunci desc[lec[=i intr[ ]n palat. Acolo g[si]nc[dou[femei, una ca alta de tinere; erau surorile cele mai mari. El]ncepu s[mul\umeasc[z`nei pentru c[ l-a sc[pat de primejdie; iar[ ele, de bucurie, g[tir[ o cin[ pl[cut[, =i numai ]n vase de aur. Calului ]i dete drumul s[ pasc[ pe unde va voi d`nsul; pe urm[,]i f[cur[cunoscu\i tuturor lighioanelor, de puteau umbla]n tihn[prin p[dure.

---

[1] *A z[ticni* — a st`njeni, a]mpiedica.

Femeile]l rugar[s[locuiasc[de aci]nainte cu d`nsele, c[ci ziceau c[ li se ur`se =ez`nd tot singurele; iar[el nu a=tept[s[-i mai zic[o dat[, ci primi cu toat[mul\umirea, ca unul ce aceea =i c[uta.

}ncet,]ncet se deprinser[unii cu al\ii,]=i spuse istoria =i ce p[\i p`n[ s[ ajung[ la d`nsele, =i nu dup[mult[vreme se =i]nso\i cu fata cea mai mic[. La]nso\irea lor, st[p`nele casei ]i deter[ voie s[ mearg[ prin toate locurile de primprejur, pe unde va voi; numai pe o vale, pe care i-o =i ar[tar[, ]i ziser[ s[ nu mearg[, c[ci nu va fi bine de el; =i-i =i spuser[ c[ acea vale se numea *Valea Pl`ngerii*.

Petrecu acolo vreme uitat[, f[r[a prinde de veste, fiindc[r[m[sese tot a=a de t`n[r ca =i c`nd venise. Trecea prin p[dure, f[r[s[-l doar[m[car capul. Se desf[ta]n palaturile cele aurite, tr[ia]n pace =i]n lini=te cu so\ia =i cumnatele sale, se bucura de frumuse\ea florilor =i de dulcea\a =i cur[\enia aerului, ca un fericit. Ie=ea adesea la v`n[toare; dar, ]ntr-o zi, se lu[ dup[ un iepure, dete o s[geat[, dete dou[ =i nu-l nimeri; sup[rat, alerg[ dup[ el =i dete =i cu a treia s[geat[, cu care ]l =i nimeri; dar[ nefericitul, ]n ]nv[lm[=eal[, nu b[gase de seam[ c[, alerg`nd dup[iepure, trecuse]n *Valea Pl`ngerii*.

Lu`nd iepurele, se ]ntorcea acas[; c`nd, ce s[vezi d-ta? deodat[ ]l apuc[un dor de tat[-s[u =i de mam[-sa. Nu cutez[s[spuie femeilor m[iestre; dar[ele]l cunoscur[dup[ ]ntristarea =i neodihna ce vedeau]ntr-]nsul.

— Ai trecut, nefericitule,]n *Valea Pl`ngerii*!]i ziser[ele, cu totul speriate.

— Am trecut, dragele mele, f[r[ca s[fi voit s[fac ast[neghiobie; =i acum m[topesc d-a-n-picioarele de dorul p[rin\ilor mei,]ns[=i de voi nu m[ ]ndur ca s[v[p[r[sesc. Sunt de mai multe zile cu voi =i n-am s[m[pl`ng de nici o m`hnire. M[voi duce dar[s[-mi mai v[d o dat[p[rin\ii =i apoi m-oi]ntoarce, ca s[nu m[mai duc niciodat[.

— Nu ne p[r[si, iubitule; p[rin\ii t[i nu mai tr[iesc de sute de ani, =i chiar tu, duc`ndu-te, ne temem c[ nu te vei mai ]ntoarce; r[m`i cu noi, c[ci ne zice g`ndul c[vei pieri.

Toate rug[ciunile celor trei femei, precum =i ale calului, n-au fost]n stare s[-i potoleasc[dorul p[rin\ilor, care-l usca pe de-a-ntregul. }n cele mai de pe urm[, calul]i zise:

— Dac[nu vrei s[m[ascul\i, st[p`ne, orice \i se va ]nt`mpla, s[=tii c[numai tu e=ti de vin[. Am s[-\i spun o vorb[=i, dac[vei primi tocmeala mea, te duc]napoi.

— Primesc, zise el, cu toat[mul\umirea, spune-o!

— Cum vom ajunge la palatul tat[lui t[u, s[te las jos =i eu s[m[ ]ntorc, de vei voi s[r[m`i m[car un ceas.

— A=a s[fie, zise el.

Se preg[tir[de plecare, se]mbr[\i=ar[cu femeile =i, dup[ce-=i luar[ziua bun[unul de la altul, porni, l[s`ndu-le suspin`nd =i cu lacrimile]n ochi. Ajunser[ ]n locurile unde era mo=ia Scorpiei; acolo g[sir[ora=e; p[durile se schimbaser[ ]n c`mpii;]ntreb[pe unii =i pe al\ii despre Scorpie =i locuin\a ei; dar]i r[spunser[c[bunii lor auziser[de la str[bunii lor povestindu-se de asemenea fleacuri.

— Cum se poate una ca asta? le zicea F[t-Frumos — mai alalt[ieri am trecut pe aici; =i spunea tot ce =tia.

Locuitorii r`deau de d`nsul, ca de unul ce aiureaz[sau viseaz[de=tept, iar[el, sup[rat, plec[ ]nainte, f[r[a b[ga de seam[c[barba =i p[rul]i albise.

Ajung`nd la mo=ia Gheonoaiei, f[cu ]ntreb[ri ca =i la mo=ia Scorpiei, =i primi asemenea r[spunsuri. Nu se putea dumeri el: cum de ]n c`teva zile s-au schimbat astfel locurile? +i iar[=i, sup[rat, plec[cu barba alb[p`n[ la br`u, sim\ind c[ ]i cam tremurau picioarele, =i ajunse la]mp[r[\ia t[t`ne-s[u. Aici, al\i oameni, alte ora=e, =i cele vechi erau schimbate de nu le mai cuno=tea. }n cele mai de pe urm[, ajunse la palaturile ]n care se n[scuse. Cum se dete jos, calul ]i s[rut[ m`na =i]i zise:

— R[m`i s[n[tos, st[p`ne, c[eu m[ ]ntorc de unde am plecat. Dac[pofte=ti s[mergi =i dumneata,]ncalec[ ]ndat[=i aidem!

— Du-te s[n[tos, c[=i eu n[d[jduiesc s[m[ ]ntorc peste cur`nd.

Calul plec[ca s[geata de iute.

V[z`nd palaturile d[r`mate =i cu buruieni crescute pe d`nsele, ofta =i, cu lacrimi ]n ochi, c[ta s[-=i aduc[ aminte c`t erau odat[de luminate aste palaturi =i cum =i-a petrecut copil[ria]n ele; ocoli de vreo dou[-trei ori, cercet`nd fiecare c[mar[, fiecare col\ule\ ce-i aducea aminte cele trecute; grajdul ]n care g[sise calul; se pogor] apoi ]n pivni\[, g`rliciul[1] c[reia se astupase de d[r`m[turile c[zute.

C[ut`nd ]ntr-o parte =i ]n alta, cu barba alb[ p`n[la genunchi, ridic`ndu-=i pleoapele ochilor cu m`inile =i abia umbl`nd, nu g[si dec`t un tron odorogit,]l deschise, dar[ ]n el nimic nu g[si; ridic[capacul chichi\ei, =i un glas sl[b[nogit]i zise:

— Bine ai venit, c[de mai]nt`rziai, =i eu m[pr[p[deam.

O palm[ ]i trase Moartea lui, care se uscase de se f[cuse c`rlig ]n chichi\[, =i c[zu mort =i ]ndat[ se =i f[cu \[r`n[.

Iar eu]nc[lecai pe-o =a =i v[spusei dumneavoastr[a=a.

Povestit de tata, =ez[tor]n Bucure=ti, mahala Udricani,]ntre 1838 =i 1844. Publicat pentru prima oar[ ]n |[ranul rom`n, nr. 11 din 1862.

P. Ispirescu, *Legende sau basmele ro-m`inilor, adunate din gura poporului,* Bucure=ti, 1882, p. 1— 10.

---

[1] *G`rlici* — intrare str`mt[ ]ntr-o pivni\[

[2] *Chichi\[* — desp[r\itur[ ]ntr-o lad[,]n partea superioar[,]n care se p[streaz[obiecte de valoare.

CUPRINS

CR~NCU, V~N{TORUL CODRULUI

Zice c-a fost odat[un om =i, c`nd era s[moar[, chem[pe cei trei fii ai s[i la pat =i le zise:

— Dragii mei copii, dac[voi muri eu, voi s[-mi face\i la morm`nt un foc din nou[zeci =i nou[de car[de lemne =i nou[zeci =i nou[car[de paie.

+i dup[ce-a murit b[tr`nul, au adunat nou[zeci =i nou[ car[ de paie =i nou[zeci =i nou[ car[ de lemne. }ntr-o zi pe-nserate erau toate aci, dar c`nd dau s[le-aprind[— pace! lemnele erau jilave, iasc[n-aveau s[scapere, iar la casele din apropiere nu vedeau nici fum, necum foc. Se uitar[feciorii]n toate p[r\ile, doar vor vedea undeva o zare de foc, dar nic[eri nu v[d, numa]ntr-un v`rf de munte.

— Ei — zise cel mai mic — voi sta\i aci, c[eu merg dup[foc colo-n munte, unde se vede zarea.

Feciorul acesta era Cr`ncu, v`n[torul codrului.

+i porne=te =i merge, =i merge, p`n[ se-nt`lne=te cu Decusar[.

— Bun[sear[, vere, zise Cr`ncu.

— Bun[s[-\i fie inima, r[spunse Decusar[. Dar de unde =i p`n[unde?

— Vin de la morm`ntul tatii — r[spunse Cr`ncu — =i merg]n munte, c[v[zui o zare de foc, s[cer de acolo oleac[de foc s-aprind la morm`ntul tatii.

— +i c`nd vrei s[ aprinzi focul la morm`ntul t[t`ne-t[u?]ntreb[Decusar[.

— Chiar ast[zi, r[spunse Cr`ncu.

— C[azi nu po\i!

— De ce?

— C[eu sunt Decusar[.

— A=a? Atunci stai numai locului. +i se puse Cr`ncu =i leg[ pe Decusar[ cu m`inile-n spate =i apoi cu spatele de un lemn. Aici s[-mi stai p`n[te voi dezlega eu!

Apoi Cr`ncu merse mai departe. Se duse, se tot duse p`n[se-nt`lni cu Miezdenoapte. Cu acesta f[cu chiar ca =i cu Decusar[, apoi merg`nd mai departe, ajunse la Dec[tr[ziu[, adic[se]nt`lnir[. Cu acesta f[cu ca =i cu cei doi, apoi merse p`n[l`ng[foc. Acolo erau =apte uria=i =i dormeau]n jurul focului, =-o c[ldare mare plin[cu ap[era la foc. El lu[un t[ciune de foc =i d[s[plece, dar iar[i se pare c-ar fi p[cat s[fac[pomenire dup[tat[l s[u cu foc de furat, deci merge]nd[r[t =i zice c[tre uria=i:

— N-a\i face bine s[-mi]mprumuta\i o sc`nteie de foc?

— Ba, bucuros, dac[vei ridica c[ldarea aceasta de pe foc =-o vei pune iar la locul ei.

+i lu[feciorul c[ldarea deoparte =i o puse iar[la foc.

Acum ziser[uria=ii:

— Noi]\i d[m foc, dac[vei fura fetele lui Verde]mp[rat pe seama noastr[, c[noi am cercat, dar numai]n zadar.

— Haide\i cu mine, zise feciorul.

+i merser[to\i p`n[la cur\ile lui Verde]mp[rat, apoi el zise c[tre uria=:

— Numai pe horn putem scoate fetele, drept aceea eu merg]nainte =i voi c`te unul dup[mine.

+i intr[Cr`ncu ]nainte prin horn la vale, iar dup[ el un uria=. Atunci Cr`ncu-i t[ie capul de-i c[zu capul pe horn la vale, iar trupul pe coperi=ul cur\ilor]n jos. Tot a=a f[cu cu to\i =apte uria=i, apoi intr[ ]n chilii la fete =i le s[rut[pe toate-n obraz, cum erau adormite, iar de la cea mai mic[lu[=i inelul.

Dup[aceea se duse la foc =i lu[un t[ciune, apoi merse pe la Dec[tr[ziu[=i-l dezleg[, de acolo pe la Miezdenoapte =i pe la Decusar[=i, =i pe ei i-a dezlegat, apoi a mers la fra\ii lui, colo la morm`ntul tat[lui s[u =i f[cur[focul cel mare care =i arse dup[pofta lui.

Vai, c[mult ai =ezut, ziser[fra\ii lui.

— Mult =i nici prea, c[voi de mergea\i, cine =tie, poate c[nici acum nu mai era\i aici.

Ei avur[trei surori, fete mari d[m[ritat =i le d[dur[dup[cine le ceru mai]nt`i; pe cea mai mare dup[un vultur, pe cea mijlocie dup[un h[r[u (uliu) =i pe a treia dup[un lup. Dar aceste trei dobitoace erau n[zdr[vane.

}mp[ratul Verde, la care omor`se feciorul uria=ii, dup[ ce le v[zu diminea\a capetele ]n[untru, iar trupurile c`t de bivol afar[, de bucurie porunci ca]n]mp[r[\ia lui s[fie toate c`rciumile ]n cinste, tot omul care-=i va spune povestea s[ m[n`nce =i s[bea f[r[plat[.

C`rciumile erau toate pline de oameni, unii beau vin, al\ii vinars =i m`ncau la m`nc[ri scumpe =i-=i povesteau p[\aniile.

Cr`ncu, v`n[torul codrului,]nc[merse-ntr-o c`rcium[ =i m`nc[=i b[u, apoi le spuse toat[povestea, c`t[v-o spusei =i eu dumneavoastr[.

C`nd povestea Cr`ncu despre umbl[rile lui pe la cur\ile lui Verde]mp[rat, fra\ii]l tr[geau de suman s[nu mint[a=a tare, iar el le zise:

— C`nd am omor`t pe cei =apte zmei, am luat inelul de la fata cea mai mic[a]mp[ratului. Iac[-l pe degetul cel mic.

Iar c`rciumarul a trimis carte la ]mp[ratul, cum c[ un fecior cu numele Cr`ncu se laud[c[el ar fi omor`t pe zmei =i c[ ar fi luat chiar =i inelul celei mai mici dintre fetele ]mp[ratului. +i ]mp[ratul trimise numaidec`t porunci mari]mp[r[te=ti, ca adic[Cr`ncu s[ mearg[ la el =i s[ spun[ ]nt`mplarea din fir]n p[r, cum =i ce fel s-a]nt`mplat cu uria=ii?

+i merse Cr`ncu la Verde ]mp[rat ]mpreun[ cu fra\ii lui =i spuse ]mp[ratului din fir ]n p[r toat[ ]nt`mplarea.

Atunci]mp[ratul zise:

— Voi trei voinici care a\i]mplinit cea din urm[poft[a b[tr`nului vostru tat[, voi s`nte\i vrednici s[lua\i fetele mele de muieri.

+i se]nsurar[feciorii to\i trei, =i luar[trei surori, pe fetele]mp[ratului, iar Cr`ncu chiar pe fata cea mai mic[, care era cea mai frumoas[.

Merg`nd astfel c[tre cas[, cei doi fra\i cu muierile lor mai ]nainte, iar Cr`ncu mai]ndep[rtat cu muierea sa, iat[le iese-n cale jup`nul Pogan, un zmeu cu mult mai mare dec`t un om p[m`ntean, =i r[pe=te, adic[ fur[ muierea lui Cr`ncu =i pe el]l omoar[. C`t[ vreme va fi stat el acolo mort, nu se =tie, destul c[-ntr-un t`rziu vine pe-acolo cumnatul s[u, care \inea pe sora lui cea mai mare, Vulturul, =i cum vine, pe loc]l cunoa=te =i aduce ap[vie de-l]nvie =i ap[tare de-l]nt[re=te, b[g[ ]n el puterea de la trei bivoli, apoi zboar[de la cumnatul s[u.

Cei doi fra\i nu =tiau nimic de necazul lui, c[erau mult mai]nainte. Deci el se lu[, merse =i merse mult[lume]mp[r[\ie, ca Dumnezeu s[ne \ie, merse p`n[dete de o c[su\[mic[ ]n mijlocul unei p[duri. Acolo =edea sor[-sa cea mai mare, care era m[ritat[dup[Vultur.

— Bun[ziua, sor[!

— S[n[tate bun[, frate, dar ce cau\i pe-aici, c[pe aici om p[m`ntean n-am v[zut de c`nd sunt aici?!

— Oh, sor[drag[, nu umblu de gras =i de buiac[1], ci de necaz. Iat[, jup`nul Pogan ]mi fur[ nevasta v[z`nd cu ochii, nu m[=tii tu]ndrepta unde =ade?

— Nu =tiu eu, dar stai p`n[ vine b[rbatu-meu acas[, c[ tot de la o f`nt`n[car[ap[cu Poganul =i tot cam]ntr-o vreme; el te va =ti]ndrepta.

Nici n-avu s-a=tepte mult. Veni Vulturul de la f`nt`n[cu dou[fedele=e mari pline de ap[, iar c`nd a fost]n tind[, se f[cu un fecior zdrav[n =i frumos, s[te fi tot uitat la el.

— Bun[ziua, cumnate!

— Fii s[n[tos, cumnate! Ce v`nturi te poart[pe-aici, prin \ara noastr[?

— Oh, cumnate, mi s-a]nt`mplat o pagub[ foarte mare. Merg`nd cu nevasta de m`n[ de la socri, mi-a ie=it jup`nul Pogan]n cale =i mi-a furat-o ziua la amiazi; acum am venit s[m[ ]ndrep\i unde =ade, s[-mi iau nevasta de la el.

[1] *Buiac* — zburdalnic, nebunatic.

— Bucuros, cumnate, bucuros]\i ar[t unde =ade, dar nici n-ai lips[s[mergi p`n[ la el, c[ pare-mi-se o v[zui venind la f`nt`n[ dup[ ap[; hai s[ \i-o ar[t. +i merse Cr`ncu cu cumnatul s[u p`n[ aproape de f`nt`n[, unde ]n adev[r ]nt`lnir[nevasta, =i-o duse Cr`ncu cu sine c[tre cas[.

Dar jup`nul Pogan avea un cal n[zdr[van care ]i da de =tire c`nd i se]nt`mpla ceva daun[. A=a fu =i atunci: calul ]ncepu a r`ncheza de g`ndeai c[ lupii ]l m`ncau. +i iese jup`nul Pogan din cur\i =i merge la grajd:

— Dar ce c`inii s[ te m[n`nce]\i este? Nu mai po\i de foame, ori te coace setea, ori ce te-a apucat?

— Nu m[sudui, st[p`ne, zice calul, c[ eu nu sunt de vin[; nu r`nchez nici de foame, nici de sete, dar Cr`ncu, v`n[torul codrilor, a prins pe st[p`na =i merge cu ea.

— Cum dracu?

— A=a cum]\i spusei, st[p`ne!

— Putem sta p`n[ voi m`nca un \ip[u[1] de p`ine =i voi bea un cop[2] de vin =i voi dormi un somn?

— Putem =i mai mult!

+i se puse jup`nul Pogan =i se osp[t[ bine, m`nc[=i b[u boiere=te, apoi dormi una pope=te =i numai dup[aceea]nc[lec[calul =i merse dup[Cr`ncu, v`n[torul codrilor; dar]n c`teva minute =i fu ajuns =i omor`t, iar muierea i-o lu[din nou.

Dumnezeu =tie c`t[ vreme o fi stat el mort. Destul c[ odat[ nimere=te pe-acolo cumnatul s[u H[r[ul =i-l cunoa=te; =i dac[-l cunoa=te se pleac[ la el cu ap[ vie =i cu ap[ tare. Din apa cea vie toarn[ c`\iva picuri =i-l]nvie, iar cu apa cea tare-l]nt[re=te,]i d[putere c`t[au =ase bivoli, apoi zboar[de acolo.

Dup[aceea ce scoal[Cr`ncu, v`n[torul codrilor, frec`ndu-se la ochi, =i vede c[iar e f[r[nevast[.

Du-te, Cr`ncule, iar]n lume dup[ea.

---

1 *|ip[u* — p`ine mic[.

2 *Cop* — can[de aproape un litru.

Merg`nd a=a, nimere=te la o c[su\[la poalele unui munte; era numai aceea singur[, iar]n[untru afl[pe sora sa cea mijlocie, ce era m[ritat[dup[H[r[u.

— Bun[ziua, sor[!

— S[fii s[n[tos, frate! dar ce cau\i pe aici, pe unde numai eu sunt om p[m`ntean?

— Oh, draga mea sor[, dar uit[-te cum am p[\it cu jup`nul Pogan, c[-mi fur[nevasta ziua la amiazi, iar pe mine m[las[dormind. Acum a= merge la el, dar nu =tiu unde =ade, s[merg s[mi-o iau =i s[o duc acas[. De aceea venii s[te-ntreb pe tine nu cumva =tii tu unde =ade?

— Nu z[u eu, frate, dar[stai p`n[ vine cumnatul t[u de la f`nt`n[, c[-i dus dup[ap[=i-ndat[vine; el poate c[te va =ti]ndrepta.

Nici nu trecu mult =i numai v[zur[H[r[ul (uliul) venind cu dou[fedele=e pline de ap[, iar c`nd fu dinaintea casei se f[cu un drag de fecior, de-\i era mai mare dragul de el.

— Bun[vremea, cumnate.

— Bun[s[-\i fie inima; da, cum mai tr[ie=ti?

— Bine, dar pe tine ce vremi grele te poart[pe aici?

— Oh, Doamne, cumnate, am dat de un necaz. Merg`nd cu nevasta de la socri c[tre cas[, ]mi ie=i-n cale jup`nul Pogan =i-mi lu[nevasta, iar pe mine m[adormi. O dat[am scos-o de la el cu ajutorul cumnatu-meu Vultur, dar acum merg`nd cu ea c[tre cas[, el iar m-a adormit =i mi-a luat muierea =i-a dus-o cu el; acum o tot caut, dar ]n zadar, nu =tiu ]n ce parte =ade, de aceea venii p`n[la tine s[te rog de cumva =tii unde =ade, s[-mi spui s[merg dup[ea.

— Nu trebuie s[mergi chiar p`n[ la cur\ile lui, c[ pare-mi-se o v[zui merg`nd dup[ap[. Vino s[\i-o ar[t, apoi grija ta e cum vei merge.

A=a =i fu: nevasta era la f`nt`n[=i-o lu[Cr`ncu, v`n[torul codrilor, =i du-te! Dar calul iar spune lui jup`n Pogan c[-i fuge nevasta =i cela-i zise:

— Pot m`nca dou[ p`ini =i bea dou[copuri de vin =i dormi ca dou[ceasuri?

— Po\i, zise calul.

+i m`nc[ jup`nul Pogan dou[p`ini =i b[u dou[ copuri de vin =i dormi ca dou[ ceasuri, apoi ]nc[lec[ =i ]ntr-o minut[ ]l ajunge =i pe Cr`ncu]l omoar[, iar cu nevasta pleac[spre cur\ile lui.

Dumnezeu =tie c`t a z[cut el acolo]n drum, destul c[odat[nimere=te pe-acolo un lup. Era chiar cumnatul s[u care \inea pe sora cea mai mic[. +i se uit[Lupul bine la el =i zise:

— O, Doamne, acesta e cumnatul meu Cr`ncu, v`n[torul codrilor; l-a omor`t ho\ul de c[pc`n, jup`nul Pogan! O s[-l]nviu, s[rmanul!

Apoi se lu[Lupul =i aduse ap[vie =i ap[tare; cu apa cea vie mi-l]nvie, iar cu cea tare mi-l]nt[ri;]i d[du putere c`t[este]n nou[bivoli. Apoi se duse Lupul.

Dup[aceea se scormoni =i Cr`ncu v`n[torul.

— Doamne, dar greu am mai dormit!

El credea c[numai adormise, apoi se uit[dup[nevast[; adic[ea — ca pieri]n palm[!

Apuc[-te, Cr`ncule, iar =i-\i caut[ nevasta, ori te du acas[ f[r[ ea, de r`sul satului! +i merse Cr`ncu, =i merse, se duse mult[ cale =i nu d[du nici de o cas[, nici de un dobitoc baremi. }ntr-un t`rziu vede o cas[l`ng[ p[dure; nici s[-i fi dat c`t bine e]n lume, nu i-ar fi p[rut mai bine dec`t c`nd v[zu c[su\a aceea, c[era =i sup[rat =i obosit, dar era =i lipit de foame, =i g[tase merindea. Adic[ ]n cas[=edea sora lui cea mai mic[, care era m[ritat[dup[Lup.

— Bun[ziua, sor[drag[!

— S[tr[ie=ti cu bine, fratele meu, dar tu ce cau\i aici?

— Nu m[ ]ntreba mult, sor[drag[, ci mai bine pune-mi ceva de m`ncare, c[apoi]\i spun eu toate, dar acum nu te v[d de foame.

+i-i puse sor[-sa de m`nc[, apoi]ncepu:

— Sor[drag[, am dat de un mare necaz: m-am]nsurat =i c`nd mergeam cu nevasta la noi acas[, iat[-mi ie=i ]n cale jup`nul Pogan =i m[adormi, =i-mi fur[muierea. Dup[ce m[trezii din somn, umblai p`n[ d[dui de cumnatul Vultur, acela iar mi-o dete-n m`ini, dar Poganul m[ajunse pe cale =i m[adormi =i-mi lu[nevasta a doua oar[. Dac[m[trezii din somn mi-o mai puse o dat[-n m`n[cumnatul meu H[r[ul, dar iar mi-o fur[ho\ul de Pogan. Acum bine c[d[dui de

tine, doar[=tii unde =ade, s[m[ ]ndrep\i la el, s[-mi iau muierea, c[s[=tiu c[chiar capul mi-l pun, tot nu m[las p`n[n-o aflu la el acas[, c[sunt foarte tare]nver=unat.

— Nu =tiu, z[u, dragul meu frate, dar acu= trebuie s[vin[de la f`nt`n[Lupul, cumnatul t[u, el, de =tie, de bun[seam[te va-nv[\a ce s[faci.

Nici nu st[tur[mult =i veni lupul de la f`nt`n[cu dou[fedele=e mari de ap[, dup[cap. C`nd fu dinaintea u=ii, se f[cu un fecior frumos, de numai ca el doar[, dar altcum nu mai puteai vedea.

— Bun[ziua, cumnate!

— S[dea Dumnezeu bine. Dar ce v`nturi te poart[aici, pe la noi, cumnate?

— Bune v`nturi =i nu prea, c[ uite cum =i uite cum mi s-a ]nt`mplat cu muierea, adic[cu jup`nul Pogan; acum vin la tine s[ m[ ]ndrep\i baremi unde =ade, c[ — drept spun`ndu-\i — eu nu =tiu p[=i nici un pas]n \ara voastr[, nu cunosc nici un colnic, nici o potec[.

— De mers — zise Lupul — n-ar fi mare lucru, c[ ]ndat[putem merge chiar la el acas[=i s[-i lu[m chiar =i muierea, dar departe tot nu o vei duce. De trei ori \i-a luat p`n[ acum muierea =i-n tot r`ndul te-a =i omor`t; noi te-am ]nviat, cumna\ii t[i, =i te-am mai ]nt[rit; ]nt`i te]nvie Vulturul, dup[aceea H[r[ul =i-acum eu. Tu ar trebui s[-\i]nsemni (c`=tigi cu orice pre\) un cal mai n[zdr[van dec`t al lui jup`n Pogan, apoi s[ furi muierea =i s-o pui pe cal l`ng[tine, ca jup`nul Pogan s[nu te ajung[cu calul lui.

— De unde s[-mi]nsemn eu cal mai n[zdr[van ca al lui?

— Hm! De unde? }n fundul iadului se afl[o bab[ce se cheam[V`jbab[, aceea are caii cei mai n[zdr[vani. Mergi =i sluje=te la ea un an (pe acolo e anul numai de trei zile) =i cape\i un cal. Tu-\i vei alege calul care-l vei vedea mai r[u, numai cu pielea pe oase, apoi s[ vii cu el ]ncoace. C`nd te va ajunge vreun necaz, g`nde=te-te numai la unul din cumna\ii t[i.

Se puse bietul Cr`ncu pe cale =i nu se opri p`n[la fundul iadului, la V`jbaba, unde ajunse chiar cu seara odat[.

— Bun[seara, m[tu=[!

— S[tr[ie=ti, voinice! Dar de unde =i p`n[unde?

— De departe, m[tu=[, chiar din lumea alb[, sunt un biet fecior s[rac, am venit doar[m[vei b[ga slug[pe un an.

— C[te bag — zise ea — dar bine s[ai grij[, de nu-mi vei sluji pe pl[cere, vezi parii cei nou[zeci =i nou[? To\i sunt plini cu capete de om;]n parul al sut[lea va merge al t[u; de m[vei sluji]ns[omene=te, atunci]\i dau]n tot anul c`te un cal, care \i-l vei alege tu din stava[1] mea.

— +i ce lucru voi avea?]ntreb[feciorul.

— Oh — zise baba — ziua vei dormi, iar noaptea vei griji de o iap[ce am; dar s[grije=ti, c`nd va r[s[ri soarele s[ fii aici cu ea, c[ eu cu lapte de la iapa aceea-mi fac cafeiul; iar de nu vei avea grij[ de ea, de s-ar ]nt`mpla s[fug[acas[la m`nz, atunci m`nzul o suge =i eu, neav`nd cu ce-mi face cafeiul, te voi m`nca pe tine, iar capul colo \i-l voi pune l`ng[cele nou[zeci =i nou[=i se]mpline=te suta. Pricepu=i?

— Pricepui.

— +i te legi?

— M[leg!

— Te mai]ntreb o dat[: din bun[voie te bagi la mine slug[=i vei face tot ce zic?

— Din bun[voie m[bag slug[=i voi face tot ce zici.

Bine. }nvoirea fu f[cut[. Baba intr[ ]n c[su\[, unde avea o fat[, =i-i zice:

— Bag[bine de seam[, s[po\i sc[pa, c[de nu, m`ne m`nc[m pe dracul, vezi c[suntem h[mesite de foame =i nu c[p[t[m un om plinu\. Acesta ar fi numai bun.

— Las[numai pe mine — zise fata — bine c[l-au adus p[catele lui aci, c[o s[tr[im o \`r[=i bine cu carnea lui. +i se dete peste cap =i se f[cu iap[.

}ndat[ce]nser[, se sui Cr`ncu, v`n[torul codrilor, pe ea, =i hi, la c`mp! El nu se cobor] de pe ea c`t fu nopti\a de mare. Dar c[tre ziu[-l prinse un somn greu =i adormi; atunci iapa-l puse frumu=el c[lare pe un mu=uroi =i se cam mai duse.

---

[1] *Stav[* — herghelie.

C`nd se de=tept[, se mai f[cea ziu[. +i ]ncepe a pl`nge: «Vai de mine, c[-mi pune baba capul]n par!»

— Nu te teme — zice un H[r[u mare, era cumnatul s[u, — nu te teme; iapa ta nu e iap[, e zmeoaic[, fata babei, =i vrea s[-\i pun[capul]n par, ci nu te teme; acum s-a f[cut o cioar[=i zboar[chiar pe sub nori, ci merg eu dup[ea; c`nd o vei vedea aproape de tine, tu s[ dai cu c[p[strul ]n ea =i s[ zici: «Hi, iapa babei, c-un m`nz dup[tine!»

+i zbur[H[r[ul p`n[ ]n ]naltul cerului =i acolo afl[ pe iapa babei ]n form[ de cioar[, =i mi \i-o cioc[ni =i mi \i-o floc[i, de g`ndeai c[nu-i mai r[m`ne pene, =i mi \i-o aduse ]n jos. C`nd fu aproape de fecior, el dete cu c[p[strul]n ea =i zise: «Hi, iapa babei, c-un m`nz dup[tine!» +i]n clipa aceea se f[cu (iap[) =i merse acas[.

— Bun[diminea\a, m[tu=[; dar pare-\i bine c[-\i aduc iapa?

— Pare, ca =i c`nd mi-ai trage un rug pe spate!

Apoi dete feciorului dem`ncare =i-i spuse s[ mearg[ s[ se culce. +i se culc[ feciorul f[r[ pic de grij[ =i adormi, ca omul obosit, iar baba lu[ pe fat[ la trei parale =i-o b[tu, =i-o b[tu p`n[toat[o]nvine\i, de ce s-a l[sat de-o p[scut-o sluga toat[noaptea. }n de=ert]i spunea fata tot ce =tia, c[ea nu voi s[cread[.

Dup[ce]nser[, merse iar la c`mp. +i nu se cobor] de pe spatele iepei toat[nopti\a, dar colo de c[tre diminea\[ ]n zori de zi,]l lovi un somn nemaipomenit =i, cum]nchise ochii,]ndat[se trezi c[lare pe un mu=uroi, iar iapa, ca-n palm[.

}ncepe a se v[ita,]ncepe a pl`nge, dar iapa nu-i =i pace! Atunci]i iese]n cale un Vultur mare — era cumnatul s[u:

— Dar ce te vaie\i, cumnate?

— Dar cum s[nu m[vaiet, c[uite cum am umblat =i uite cum...

— Nu te sup[ra nimic; ea s-a f[cut un miel sub o oaie, vezi colo]n muntele cela. Eu merg =i iau mielul de sub oaie =i-l aduc aici l`ng[ tine. C`nd]l voi slobozi jos, tu s[dai cu c[p[strul]n el =i z[zici: «Hi, iapa babei, cu doi m`nzi dup[tine!»

}n c`teva minute era aci Vulturul c-un miel ]n ghear[ =i-l slobozi l`ng[Cr`ncu, iar acesta-i dete una cu c[p[strul =i zise: «Hi, iapa babei,

cu doi m`nzi dup[ tine!» +i ]ndat[ fu f[cut[ iap[ =i Cr`ncu, v`n[torul codrilor, se urc[pe ea =i hi! acas[.

— Bun[diminea\a, m[tu=[; dar pare-\i bine c[\i-aduc iapa acas[?

— Pare, ca =i c`nd mi-ai trage un rug pe spate!

Dup[ce m`nc[ bine, Cr`ncu se culc[=i dormi, iar baba se duse la fat[=-o b[tu, =-o b[tu de g`ndeai c-o pr[p[de=te cu b[taia.

— Dar las[-m[, mam[, c[miel sub o oaie m-am f[cut =i =-acolo m-a aflat, dar la noapte tot trebuie s[scap. Vin acas[=i m[fac un ghem, tu m[pune sub covat[ ]n tind[=-apoi s[=ezi pe covat[.

Seara iar merse Cr`ncu la iap[. Nici nu trecu bine de miezul nop\ii =i ]ncepe feciorul a cucui (mo\[i) =i numai se treze=te c[lare pe un mu=uroi cu c[p[strul ]n m`n[. Sup[rat, nec[jit, pl`ngea ca un copil; acum c`nd]=i mai]mplinise anul, acum s[-=i pun[capul!

Dar atunci i se ivi Lupul, cumnatul s[u, =i-i zise:

— Nu te sup[ra nimic, cumnate; hai la baba acas[, c[iapa s-a f[cut un ghem sub covat[-n tind[, iar baba =ade c[lare pe covat[. Eu voi intra]n staulul oilor =i-al caprelor =i mi-oi face ispr[vile mele, baba va auzi oile zv`rcolindu-se =i caprele zbier`nd =i va ie=i s[vad[ce e. Atunci tu intr[f[r[fric[ ]n tind[, ia ghemul de sub covat[=i mergi cu el]n drum =i-l tr`nte=te jos =i zi: «Hi, iapa babei, cu trei m`nzi dup[tine!»

A=a =i f[cur[; merser[la baba acas[. Lupul intr[ ]n staul =i prinse numai o capr[, dar aceea a=a larm[f[cu,]nc`t trebui s[ ias[ baba p`n[afar[s[vad[ce e. }ntr-aceea feciorul se furi=[iute]n tind[, lu[ghemul de sub covat[=i fugi cu el]n drum, unde oprindu-se dete cu el de p[m`nt =i zise: «Hi, iapa babei, cu trei m`nzi dup[tine!» +i numai v[zu c[ghemul se face iap[=i intr[ ]n curte:

— Bun[diminea\a, m[tu=[; dar pare-\i bine c[m[vezi?

— Dar cum s[nu? Nu se putu]ns[destul mira c[de unde are iapa,c[ea =tia c[-i sub covat[.

— No, m[tu=[, slujitu-te-am cum se cuvine?

— Slujit; mergi acum]n grajd si-\i alege un cal, care vei voi, =-apoi te du.

+i intr[Cr`ncu ]n grajd =i se uit[ peste to\i caii, iar ]n fundul grajdului era o gloab[ de cal ro=u, dar numai pielea pe oase de gras; de-o po=t[-i vedeai coastele. Pe acela =i-l alese feciorul. }n zadar zicea V`jbaba c[nici de ru=ine nu-l las[s[plece de la ea cu calul cel mai r[u, c[el nu voi s[primeasc[(dec`t) numai pe acela.

— No — zise baba dup[ce v[zu c[(nu)]nvinge cu el — de-ai ales din mintea ta, bun[minte ai, iar de te-a-nv[\at cineva,]i po\i mul\umi c[bine te-a]nv[\at.

+i se lu[Cr`ncu p`n[ie=i de la bab[, apoi dup[ce-a ajuns]ntr-o p[dure a zis calul:

— St[p`ne, f[ un foc mare, ca s[ se adune jar mult, s[ m[ satur o dat[, apoi s[ vezi ce cal \i-ai ales. +i f[cu feciorul un foc mare, mare din vreo treizeci de stejari de cei mari =i dup[ ce trecu focul tot, apoi v`ntur[spuza cu p[l[ria de pe jar =-aduse calul aici s[m[n`nce; =i m`nc[, p`n[ m`nc[tot jarul, apoi se scutur[o dat[de-i s[rir[toate floacele de pe el =i r[mase ca uns cu unt de frumos.

— Acum sui, domnul meu, pe mine, =i-mi spune: cum s[te duc? ca v`ntul ori ca g`ndul?

— S[m[duci ca g`ndul.

+i-ntr-o clipit[au fost la cur\ile lui jup`nul Pogan, ale zmeului.

Aici aflar[pe nevasta care chiar venea cu vasele pline de ap[, dar nu mai pierdur[pic de vreme, ci o puse pe cal =i du-te, copile!

Arm[sarul zmeului din grajd atunci r`nchez[ o dat[, ]nc`t toate ferestrele cur\ilor se sparser[=i ie=i zmeul afar[m`inios s[vaz[ce-i.

— Dar ce c`ini ai iar, foame \i-e? Sete \i-e? +tiu c[ Cr`ncu, v`n[torul codrilor, n-a mai]nviat s[vin[dup[nevast[.

— Ba chiar a]nviat =-a dus-o mai]nainte.

— Ce g`nde=ti: pot m`nca trei p`ini, pot bea trei cupe de vin =i dormi ca trei ceasuri, apoi s[plec dup[el?

— Po\i pe dracul, c-acum Cr`ncu e c[lare pe frate-meu cel mai mic care are de trei ori mai mare putere dec`t mine.

— S[mergem dar!

+i se luar[, ca v`ntul, tot pe sub nori =i-n urma Cr`ncului, dar nu era modru[1] de-al ajunge. C`nd z[ri oleac[ calul zmeului pe-al Cr`ncului, zise-n limba lor:

— Frate, frate, mai]nceat[-\i pa=ii c[, de nu, plesnesc.

Iar calul Cr`ncului a zis, vezi bine]n limba cailor, de nici zmeul nu pricepu:

— Bucuros]mi mai domolesc pa=ii dac[vei arunca pe zmeul o dat[-n sus]n slava cerului, apoi s[faci cu el zup]n fundul p[m`ntului, ca nici de nume s[nu-i auzim.

+i calul zmeului a=a f[cu: arunc[o dat[pe zmeu]n slava cerului, apoi f[cu cu el zup!]n fundul p[m`ntului, de tot mii de buc[\ele se f[cu. Acum a=tept[ calul Cr`ncului pa-al zmeului =i merser[ ]mpreun[p`n[ acas[ la fra\ii Cr`ncului. Aceia erau b[tr`ni =i plini de copii, dar Cr`ncu, prin c`te trecuse, =i tot era voinic =i frumos, de g`ndeai c[nici un g`nd nu l-a m`ncat]n via\[. Dar Cr`ncu aci pu\in a stat, c[ci i-a venit veste c[ socru-s[u trage de moarte =i-l cheam[ s[ ia el st[p`nirea. S-a =i dus =-a r[mas]mp[rat]n locul socru-s[u =-a st[p`nit cu dreptate =i cu]n\elepciune; acum]ns[nu mai tr[ie=te, a murit deodat[cu dreptatea.

Iar eu m[suii pe-un cui
S[nu v-o mai spui.

Ioan Pop-Reteganul, *Pove=ti ardelene=ti*, partea a III-a, Bra=ov, 1888, p. 42-55.

1 *Modru* — chip, mod, putin\[.

CUPRINS

CEI DOI B{IE|I P{R{SI|I

Era un om, c[ruia i-a fost murit femeia cea dint`i, =i i-au r[mas de la d`nsa un b[iat =i o copil[; dar[pentru c[era]nc[t`n[r, s-a]nsurat de-a doua oar[=i =i-a luat o muiere, pe care o iubea foarte. Aceast[ma=tie \inea foarte r[u pe b[ie\ii cei r[ma=i de maic[=i]mbia totuna pe b[rbatu-s[u, ca s[-i alunge de-acas[sau s[-i piard[cumva, pentru c[nu-i putea suferi]n ochi. B[rbatu-s[u]ns[nu vrea, pentru c[-i era fii drep\i din s`ngele s[u. Dar[ muierea tot nu ]nceta s[-i road[ urechile ca s[-i pr[p[deasc[, c[ de nu i-a pierde, ea l-a l[sa =i n-a mai =edea cu d`nsul. El o avea foarte drag[, ca ochii din cap, =i pentru ca s[nu-l lase, i-a f[g[duit c[i-a intra]n voie. Dar[ce s[fac[cu d`n=ii, c[ de omor`t, nu cuteza s[-i omoare? Deci au]nceput a se sf[tui am`ndoi ]n ce fel s[-i pr[p[deasc[ =i s[ se coroat[ de d`n=ii. Dup[multe sfaturi s-au]nvoit la aceasta ca s[-i duc[afund]n p[dure =i s[-i lase acolo =i, neput`nd ei nimeri mai mult acas[, se vor cur[\i a=a de d`n=ii. Cum s-au sf[tuit, a=a au =i f[cut!

}ntr-o zi s-a sculat omul acela des-diminea\[=i a poruncit femeii s[fac[merinde, pentru c[are s[mearg[cu b[ie\ii la p[dure dup[lemne. Femeia le-a f[cut merinde =i le-a pus]ntr-o traist[, c`t s[ aib[ de ajuns pe ziua aceea. C`nd s[se porneasc[, a spus copiilor ca s[vie cu d`nsul ca s[-i ajute a str`nge lemne. Dar[ei nu voiau s[mearg[nicidec`t, pentru c[ copila, ca mai m[ri=oar[, avea un presim\ r[u =i ]mbiase =i pe frate-s[u s[ nu se duc[; dar[ ]nfrico=`ndu-i ma=tia, c[va fi vai de d`n=ii acas[de n-or merge, n-au avut ce s[fac[=i s-au

pornit =i ei. C`nd ]ns[ la dus, a apucat copila, pe nev[zute , o m`n[de cenu=[de pe vatr[=i s-a luat dup[aceea c[tinel dup[d`n=ii. Cum au ajuns ]n p[dure, a =i ]nceput copila a presura cenu=[ pe urma sa, tot ici-colea, ca s[ poat[ cunoa=te drumul pe unde au mers. Merg`nd ei a=a p`n[ h[t afund ]n p[dure, au st[tut pu\in de-au f[cut foc =i au m`ncat. Ce s[fac[amu tat[-s[u ca s[se =tearg[de dinaintea lor =i s[-i lase singuri aici? A chitit amu c`t a chitit =i pe urm[le-a zis:

— Dragii mei! r[m`ne\i voi aici =i m[a=tepta\i, c[eu m-oi duce, ia, mai]ncolo]n p[dure =i-oi face lemne =i dup[aceea om merge iar[=i acas[.

Copiii nu prea vroiau s[r[m`ie, zic`nd c[el s-a]ndep[rta poate prea tare, =i c[ei se tem singuri aici, dar[s[mearg[=i ei cu d`nsul! Bietului om i se rumpea inima dup[ copii, dar[ n-avea ]ncotro, c[ nevast[-sa ]i spusese acas[, c[ de i-a aduce ]nd[r[t, apoi s[ =tie c[ ea l-a p[r[si de bun[ seam[; =i de aceea a sf[tuit tot cu binele pe copii ca s[ r[m`ie acolo, c[el a veni]ndat[=i apoi or merge acas[. Bie\ii copii n-au avut ce face =i au r[mas acolo singuri, iar tata lor a luat securea cu sine =i s-a dus]ntr-o parte]n p[dure p`n[ ce s-a pierdut din ochii lor. Aici a legat dou[ lemne de un copac =i c`nd b[tea v`ntul, se loveau lemnele unul de altul =i tot f[ceau cioc! cioc! a=a ]nc`t]\i p[rea c[taie acolo cineva lemne. Copiii, auzind bont[nitura =i cioc[nitura aceasta, credeau]ntr-adev[r c[acolo se afl[tata lor f[c`nd lemne. Ei dar[ au a=teptat =i-au a=teptat ca s[ ]nceteze a face lemne =i s[ vie la d`n=ii ca s[mearg[acas[, dar[bont[nitura nu]nceta, nici tata lor nu se ar[ta.

Ce s[fac[ei acuma, c[-i mai prindea noaptea]n p[dure? S-au luat =i s-au dus c[tinel dup[vuietul acela de cioc[nitur[. Cum au ajuns aici =i au z[rit lemnele acelea legate de copac =i bont[nind, s-au speriat =i au cunoscut c[tata lor i-a]n=elat numai =i i-a =i l[sat aici singuri]n p[dure]n prad[fiarelor! Ce s[=tie ei a face? Au]nceput a pl`nge =i a se v[ieta =i s-au ]ntors, tremur`nd de fric[, iar[=i la acel

loc unde i-a fost l[sat tata lor. De aici s-au luat am`ndoi pe urma cea de cenu=[ ]nd[r[pt, tot d[, d[, d[, tot d[, d[, d[, p`n[ce-au ajuns]ntr-o vreme de noapte acas[.

Aici a fost f[cut ma=tia lor fel de fel de bucate alese, tot pl[cinte =i scoverze, =i s-au fost pus am`ndoi la mas[ =i au osp[tat. C`nd la urm[le-au r[mas vro c`\iva c`rmoji. Atuncea zise femeia c[tre b[rbatu-s[u:

— Ia de-ar fi acuma copiii acas[, ar m`nca =i ei ace=ti c`rmoji =i n-ar mai r[m`ne!

Dar[copiii, care veniser[p`n[ atuncea acas[, se temeau s[ intre deodat[ ]n cas[ =i de aceea s-au fost pus sub fereastr[ s[ asculte ce fac p[rin\ii lor ]n cas[ =i ce vorbesc ei. Auzind ei zic`ndu-se: “De ar fi acuma copiii no=tri acas[, ar m`nca =i ei ace=ti c`rmoji!”, crezur[c-au zis-o din inim[bun[=i se r[spunser[de sub fereastr[:

— Iat[-ne, maic[! iat[-ne, taic[! +i au intrat repede]n cas[.

Atuncea a]ncremenit numai femeia, =i n-a =tiut ce s[fac[de m`nie asupra b[rbatului s[u, =i unde n-a ]nceput s[-l suduie =i s[-l mustre, c[ el a scos-o numai din minte =i c[ nu i-a dus ]n p[dure s[-i pr[p[deasc[, ci c[ i-a l[sat undeva pe-acolea pe aproape ca s[ poat[ nimeri acas[, =i c[ ea l-a p[r[si de bun[ seam[, dac[ nu i-a duce m`ine afund tare]n p[dure ca s[nu mai nimereasc[acas[=i s[se coroat[de d`n=ii!

Degeaba se dezvinuia bietul b[rbat]naintea femeii sale, c[ea nu voia s[-i cread[nimic[=i-l amenin\a tot din ce]n ce mai tare, c[ea s-a duce de la d`nsul]ncotro or duce-o ochii, dac[a mai vedea b[ie\ii ace=tia]n ochi.

Cu ast[dat[n-a avut ce s[fac[=i a chemat b[ie\ii]n cas[zic`ndu-le:

— Na! m`nca\i =i voi c`rmojii ace=tia =i v[culca\i =i dup[aceea s[v[hodini\i, c[m`ine diminea\[om merge iar[la p[dure dup[lemne!

Auzind bie\ii copii aceste cuvinte s-au]ntristat foarte =i au]nceput s[zic[c[ei n-or merge mai mult cu d`nsul la lemne, c[el]i]n=eal[=i-i las[ ]napoi, =i c[ei dup[aceea se tem =i nu pot nimeri singuri

acas[! Dar[tata lor le spunea c[el nu-i de vin[la p[t[rania de ast[zi, c[el n-a voit s[-i lase acolo, c[i-a c[utat, dar[n-a putut da peste d`n=ii, c[, c[ut`ndu-i, a r[t[cit =i nu i-a putut nimeri, =i de aceea a venit singur f[r[de d`n=ii acas[, =i c[ el socotea c[ ei au mers ]n[inte =i c[ i-a afla acuma acas[! Am[gindu-se copiii cu aceste cuvinte m[gulitoare, =i m`ng`indu-se cu vicle=ugul ]ntrebuin\at ]nt`ia=i dat[, au socotit]n sine: “C[de ne-a mai l[sa tata =i acuma]nd[r[t, noi tot om nimeri acas[cu acel vicle=ug ca =i mai]nainte!”

C`nd diminea\a la pornit, d[ copila s[ ia iar[=i cenu=[ din vatr[, dar ma=tia a z[rit-o =i i-a dat cu v[trarul peste m`nu\e, c`t n-a putut s[ ia. Dar[ ie=ind afar[ a aflat biata copil[ ]n tind[ un polobocel cu t[r`\e =i =i-a umplut poalele cu d`nsele =i a mers =i ea dup[ ceilal\i. Copila a r[mas =i acuma ceva mai ]nd[r[t =i a ]nceput, ca =i mai nainte, s[ tot presure din t[r`\ele acelea]n urma sa ca s[poat[=i acuma nimeri acas[, de s-a]nt`mpla cumva s[-i lase iar[=i tata.

Acuma au fost mers ei la p[dure prinr-alt loc, nu pe unde merseser[ieri. Duc`ndu-se a=a, au ajuns de la o vreme foarte afund ]n p[dure, ]ntr-o desime nespus de mare, pe unde nu mai umblase picior de om. Aice au stat ei, au sc[p[rat, au a\`\at un foc =i s-au hodinit pu\in. Dup[aceea a zis iar[=i tata c[tre b[ie\i:

— R[m`ne\i voi aici, dragii mei, la foc =i ]nc[lzi\i fripturica aceasta, c[ eu m[ duc =i-oi t[ia p`n-atunci lemne! Copiii, pe oara de ieri, nu vroiau nicidec`t s[ r[m`ie]nd[r[t, dar[m[gulindu-i cu cuvinte dulci =i spun`ndu-le ca s[-l strige ]ndat[, cum numai le-a p[rea c[ r[m`ne ceva mai mult. Bie\ii copii s-au]ncrezut =i acuma]n cuvintele t[t`nilor =i au r[mas.

Tata lor s-a dus, ca =i mai nainte,]ntr-o parte, unde nu-l mai z[reau copiii, =i a legat iar[=i dou[lemne de un copac, care, pentru c[b[tea v`ntul =i se tot loveau unele de altele, bont[neau a=a, ca =i cum ar fi fost t[ind cineva lemne, =i dup[aceea s-a dus pe-aiurea acas[. Copiii, auzind totuna bont[nitura aceea, socoteau c[-i tata lor acolo =i au

a=teptat p`n[ ce s-a fost ]nc[lzit bine friptura aceea, =i apoi au ]nceput a-l striga ca s[ vie s[ m[n`nce]mpreun[. Strig[o dat[, de dou[, de trei..., de zece ori s[vie, c[-i friptura]nc[lzit[, =i nu mai vine! Acuma a zis copila c[tre fr[\ioru-s[u:

— Vezi, fr[\ioare, mi se pare c[nene ne-a l[sat iar[=i! +i acuma-i seara, ce-om face noi?

Dar[tot nu prea credeau s[-i fi l[sat =i acuma tat[-s[u =i s-au luat dup[vuietul cel de bont[nitur[=i au mers p`n[ acolo. Vai =i amar, c`nd au v[zut ei iar[=i ni=te lemne legate de copac, care tot bont[neau lovindu-se la b[t[tura v`ntului! Ce s[ fac[ ei? Ce s[ ]nceap[, c[ci acuma a fost ]nnoptat cumsecade? Au ]nceput iar[=i a pl`nge =i a se v[ieta =i s-au luat]nd[r[t spre foc. Dar nici pe acesta nu-l puteau nimeri acuma, fiindc[era foarte]ntuneric =i el s-a fost potolit. Cu mare greu abia l-au aflat de la o vreme; au str`ns vreascuri de prim-prejur, de =i-au f[cut un foc bun, =i dup[ aceea s-au a=ezat pe l`ng[d`nsul am`ndoi ca s[doarm[p`n[ m`ine diminea\[, c[ci acuma la]ntunericul acesta nu =tiau]ncotro s-o apuce. C`nd s-au sculat diminea\[, au g[sit focul stins, =i erau foarte fl[m`nzi, pentru c[asear[au fost m`ncat tare pu\in. Ce s[ fac[ ei acum ]ntr-aceast[ singur[tate, unde nu vedeau nimic[, dec`t tot copaci, =i unde nu auzeau nimic[, dec`t c`nd =i c`nd ni=te fo=c[ituri =i p`r`ituri de vreascuri sau ni=te strig[te de p[s[ri =i ni=te urlete de fiare s[lbatice! B[iatul a ]nceput iar[ a sc`nci =i a pl`nge. Dar[copila i-a zis:

— Fr[\ioare! vin[ ]ncoace cu mine, c[eu am luat ieri, c`nd ne-am pornit de acas[, t[r`\e cu mine =i am tot presurat]n urma noastr[! Hai s[c[ut[m c[poate om da de urma aceasta =i apoi om nimeri iar[=i acas[!

Se iau ei =i caut[ ]ncolo =i-ncoace =i dau de urma t[r`\elor. Pornesc pe urma aceasta =i merg o buc[\ic[ buni=oar[, c`nd de-aice-nainte li se pierde urma aceea de t[r`\e, pentru c[ o vulpe a fost lins toate t[r`\ele. Ce s[fac[ei acuma? Dau]ncolo, dau]ncoace, cearc[urma aceea ba-ntr-o parte, ba]ntr-alta, dar nu dau de d`nsa. Umbl`nd tot

a=a, cerc`nd, s-au r[t[cit =i mai tare ]n p[dure. Au fost umblat tot a=a r[t[cind p`n[acum dup[amiaz[zi =i nu puteau nimeri nici acas[, nici unde i-a fost l[sat tat[-s[u. Ei au fost fl[m`nzit foarte. Ce s[ fac[? M`ncare n-aveau mai mult =i nici n-aveau din ce s[-=i fac[! Ei nu =tiau nici cum s[-=i a\`\e un foc!

Iat[c[-i d[Dumnezeu b[iatului un cuget s[-=i fac[un arc =i s[v`neze p[s[ri =i dobitoace s[lbatice ca s[se hr[neasc[cu ele =i zise c[tre sora sa:

— Surioar[drag[! noi om pieri de foame, de n-om v`na ceva! +i eu a= v`na c`te ceva, dar[n-am arc =i nici n-am din ce face!

Atuncea-i zise surioara:

— Fr[\ioare! taie-mi cosi\a =i-\i f[arc dintr-]nsa!

El a luat =i i-a t[iat cosi\a]ndat[=i =i-a f[cut un arc =i mai multe la\uri. P`n[ ce-a putut v`na ceva cu arcul s-au fost prins]n la\uri mai multe p[s[ri, pe care le grijise surioar[-sa bine =i le cur[\ise. Dup[aceea le-au dat]n cuget s[ia ni=te lemne uscate bine =i s[le frece unul de altul =i, frec`ndu-le amu c`t le-au frecat, iat[c[deodat[au]nceput a se aprinde, =i a=a au f[cut foc, au fript acele p[s[ri =i le-au m`ncat, dar[ f[r[ p`ine =i f[r[sare. Dup[ce-au m`ncat ei =i s-au s[turat, s-au sf[tuit am`ndoi, ca copila s[str`ng[ vreascuri =i s[ fac[ foc, iar[ el s[ mearg[ la v`nat. Fiecare a mers dup[treaba sa. Copila a f[cut un foc bun =i b[iatul a v`nat un iepure =i un iedu\. Dup[ ce-a venit cu v`natul la foc, l-au preg[tit am`ndoi cum se cuvine =i l-au fript frumos. Cu merindea aceasta au ]nceput s[ mearg[ prin p[dure ]ntr-o parte, ca doar[ ar ie=i la lumin[ undeva din pustietatea aceasta. Duc`ndu-se ei a=a prin p[dure, i se f[cuse b[iatului o sete ca aceea c`t numai s[ se sting[, =i ap[ nic[ieri! Numai ici-colea se afla c`te pu\ini stropi prin ni=te urme de fiare s[lbatice, pentru c[plouase nu de mult. Roz`ndu-l a=a de tare setea, a zis b[iatul c[tre copil[:

— Surioar[! tare mi-i sete =i n-am de unde s[beau de-aiurea ap[dec`t doar[numai din urma aceasta de lup!

— Da cum s[bei tu de-aici?!, r[spunse sor[-sa, c[te-i face lup =i m[-i m`nca!

El n-a b[ut de aici, dar[merg`nd a=a mai departe vede alt[ urm[, de urs, =i pentru c[ nu mai putea r[bda de sete, d[ s[ beie ap[ din ea. }ns[ surioara nu l-a l[sat, zic`ndu-i c[, de-a bea, s-a face urs =i-a m`nca-o! S-au mai dus amu c`t s-au mai dus, =i b[iatul sl[bise de tot =i nu se mai putea \ine de d`nsa de sete =i a r[mas ceva ]nd[r[t, =i d`nd peste o urm[de cerb cu ap[ ]ntr-]nsa, a b[ut, f[r[s[mai]ntrebe de sor[-sa, =i cum a b[ut, s-a =i f[cut]ndat[cerb. C`nd se uit[ surioara sa ]napoi s[ vad[ de ce r[m`ne]nd[r[t,]l z[re=te numai ca cerb =i zice c[tre d`nsul:

— Vezi, fr[\ioare, nu m-ai ascultat! Nu \i-am spus eu \ie s[nu bei? Vezi, ce-oi face eu acuma singur[? Tu m[-i]mpunge.

Dar[cerbul i-a r[spuns:

— Nu te teme, surioar[, c[eu nu \i-oi face nimic[, =i tot oi r[m`ne pe l`ng[tine!

Mai merg`nd ei a=a prin p[dure iat[ c[ au dat de o poian[ foarte frumoas[ =i mare, pe care era acuma f`nul lucrat =i pus]n c[pi\e. Bucuria lor c-au ie=it o dat[din acea pustietate =i c[au dat la lumin[. Dar[cu c`t le fu bucuria mai mare, cu at`t =i grija mai tare, c[ce s[fac[ei, c[nu puteau merge mai departe, pentru c[se temeau s[nu vad[cineva pe cerb =i s[-l]mpu=te!

}n poiana aceasta au poposit ei oleac[, =i cerbul s-a fost dat la p[scut. Dar[iat[c[dup[pu\in timp sose=te aici =i mo=neanul mo=iei, care ie=ise la v`nat cu c[p[i =i cu toat[ r`nduiala. Aici a vrut s[poposeasc[pu\intel =i-apoi s[s-apuce de v`nat. V[z`nd cerbul c[vine st[p`nul mo=iei la v`nat, a zis c[tre surioara sa:

— Surioar[! vin[s[te ascund sub c[pi\a asta de f`n, =i eu m-oi duce ]n p[dure p`n' ce-a merge st[p`nul mo=iei acas[, c[m[tem ca s[nu m[-mpu=te!

Cum a zis, a =i f[cut. El a luat o c[pi\[cu rezele =i a ridicat-o]n sus =i a ascuns pe sor[-sa sub d`nsa, iar singur a mers]n p[dure.

Boierul acela — c[boier era st[p`nul mo=iei aceleia — a venit cu tr[sura p`n[nu departe de c[pi\a aceea, sub care era ascuns[feti\a, =i a oprit caii ca s[poposeasc[pu\in =i s[-=i hr[neasc[=i c[p[ii. +ez`nd pe c[ru\[ a dat fiec[rui c[p[u c`te o jemn[s[m[n`nce. Un c[p[u a luat jemna-n gur[ =i-a mers de s-a pus tocmai l`ng[c[pi\a aceea, sub care era ascuns[feti=oara, =i-a pus p`inea jos s-o m[n`nce. Feti=oara o z[re=te =i]ntinde iute m`na =i-o apuc[ =i-o m[n`nc[. C[p[ul fuga la c[ru\[s[-i deie alta. Boierul s-a mirat cum de-a g[tit-o a=a degrab[=i i-a dat alta. C[p[ul s-a dus iar[=i la c[pi\a aceea =i s-a pus jos s-o m[n`nce, =i mu=c[ o dat[ dintr-]nsa =i ceealalt[ bucat[ o las[ jos. Atuncea copila ]ntinde m`nu\a =i i-o ia =i pe aceasta. C`inele d[ iar[=i fuga la c[ru\[ =i ]ncepe a se gudura, c[ doar[ i-ar mai da =i alta. A mai c[p[tat una! Dar[ =i cu aceasta a p[\it tot a=a. C`nd l-a v[zut boierul iar[=i l`ng[ sine mai cer`nd alta, s-a mirat foarte, ce s[fie aceasta c[c[p[ul acesta g[te=te a=a degrab[de m`ncat, pe c`nd ceilal\i n-au ros nici jemna cea dint`i, =i a poruncit arga\ilor s[ mearg[ =i s[ caute, de nu-i ceva sub c[pi\a aceea unde a m`ncat c`inele! Merg`nd ei acolo =i r[sturn`nd c[pi\a, au aflat copili\a aceea =i-au dus-o la boier. V[z`nd-o boierul a=a de cur[\ic[, s-a mirat foarte tare, de unde s[fi venit ea acolo sub c[pi\[=i, fiindc[i-a pl[cut foarte, deoarece era =i frumu=ic[, a]ntrebat-o frumu=el =i cu bini=orul de unde-i ea =i cum de a venit pe aste locuri?

Atuncea i-a r[spuns copili\a:

— Cucoane! eu \i-oi spune tot adev[rul, dac[mi-i f[g[dui c[mi-i]mplini o cerere!

V[z`ndu-o boierul c[vorbe=te a=a de]n\elept, i-a zis:

— Spune-mi, dr[gu\[, f[r[fric[, c[eu \i-oi face toate pe voie!

Copila atuncea a]nceput a-i spune toate celea ce s-au]nt`mplat cu d`n=ii de la-nceput =i p`n' la sf`r=it, =i pe urm[l-a rugat s[nu-i

fac[nimic[cerbului fr[\ior! Ascult`nd-o boierul cu luare-aminte, i se f[cu mil[ de d`n=ii =i zise c[tre copil[:

— Da unde \i-i acuma frate-t[u? Mergi de-l ad[la mine!

Ea s-a dus =i a]mplinit porunca boierului. Dup[ce l-a adus, a auzit boierul =i pe cerb vorbind =i s-a bucurat foarte tare, =i pe urm[i-a luat pe-am`ndoi cu sine, pe copili\[ l`ng[d`nsul ]n c[ru\[, iar[ cerbul venea dup[ d`n=ii.

Cum a ajuns acas[, a trimis pe cerb]n gr[din[,]n care se afla =i un hele=teu, ca s[petreac[acolo, iar pe copil[a b[gat-o]n cas[=i a]mbr[cat-o foarte frumos, =i, fiindc[era boierul]nc[holtei, =i-a luat-o de so\ie. Deci v[z`nd c[senii s[i aceasta, s-au mirat foarte, pentru c[ el tr[ia foarte bine cu o muiere de cas[, care sem[na foarte tare copilei aceleia =i care n[d[jduia c[ o va lua boierul pe d`nsa de so\ie. Acuma]ns[trebuia s[slujeasc[pe copila aceea =i de aceea prinse o ur[a=a de cumplit[asupra ei c`t n-o putea vedea-n ochi! Ea ar fi sorbit-o ]ntr-o lingur[ de ap[, numai de-ar fi putut! Pentru ura aceasta c[uta ]n tot felul cum s-ar putea cur[\i de d`nsa =i s[ ]ncap[iar[=i]n dragostea boierului!

Tr[ind boierul cu so\ia sa amu peste un an de zile, iat[c[i-a d[ruit Dumnezeu un prunc foarte frumos, de care s-au bucurat tare. Dar[odat[s-a dus boierul oareunde la plimbat =i a l[sat pe cucoan[-sa acas[s[aplece copilul. Aceasta era vara]ntr-o zi foarte pl[cut[=i frumoas[. Dup[amiaz[zi a zis cucoana c[tre argata aceea s[mearg[cu d`nsa la hele=teu ]n gr[din[ s[ o scalde =i s[ o spele. Sc[ld`nd-o ea acolo pe-o punte, c[hele=teul era foarte ad`nc, au socotit ]n sine: “Acu a sosit timpul ca s[ r[m`n eu cucoan[!” =i ia =i]mpinge pe cucoan[-sa]n hele=teu de se-neac[. Dup[aceea a luat ea =i s-a]mbr[cat]n hainele ei =i a mers acas[, f[r[ca s[spun[cuiva ceva. De aceasta nu =tia altul nime, f[r[numai cerbul care era]n gr[din[. C`nd a venit boierul seara acas[, n-a cunoscut-o c[ nu-i so\ia sa, c[ a=a de bine sem[nau ele una cu alta! Dar[ ea i-a zis lui, f[c`ndu-se]nc[cam sup[rat[:

— Ascult[, dragu-meu, ce nenorocire am p[\it eu ast[zi! M-am dus dup[amiaz[zi la sc[ldat]n gr[din[=i am luat =i argata mea cu mine; dar[, sp[l`ndu-m[, s-a lunecat de pe punte =i, c[z`nd]n hele=teu, s-a]necat]ndatamare!

El i-a r[spuns:

— Nu te sup[ra de aceasta, draga mea! c[argate om mai afla noi, numai de-om fi s[n[to=i!

+i a=a au trecut vro c`teva zile. Copilul cucoanei ]necate ]ns[ era de \`\[=i acuma n-avea cine s[-l aplece =i pentru aceea pl`ngea totuna ]nc`t nu-i mai sta gura. Boierul o]ntreb[:

— Da de ce tot pl`nge copilul?

— C[nu =tiu — r[spunse ea, — Dumnezeu =tie ce-i lipse=te, c[ci acuma nici nu vrea s[sug[\`\[! Poate c[-i bolnav ceva, ia a=a cum]s b[ie\ii cei mititei, nici nu =tii ce le mai lipse=te!

Mai dup[aceea a mers boierul la primblat]n gr[din[, =i vede c[cerbul e sup[rat foarte tare =i nici nu pa=te, ci numai =ade a=a =i goge=te, =i]ntreab[pe cucoana sa, cu care se primbla de subsuoar[, c[oare ce s[-i fie de nu pa=te el?

— Nu =tiu, — r[spunse ea, — Dumnezeu mai =tie ce-i lipse=te =i lui! Da oare s[-l t[iem, drag[, c[a=a a= m`nca eu o fripturic[de cerb, c[tare mi-i dor!

Boierul nu i-a r[spuns nimic[la aceasta, ci a schimbat vorba pe alta. Dup[aceea vin ei iar[=i acas[. Dar copilul tot pl`nge =i pl`nge, c[mai murea de foame. Boierul o mai]ntreab[:

— Oare ce-i lipse=te?

Ea-i r[spunse c[nu =tie =i c[=i ei i-i lehamite acuma de d`nsul, =i c[ mai bine ar muri, dec`t ar nec[ji-o at`ta! Boierul s-a mirat numai =i de una, =i de alta =i a mers la gr[dinar s[ vad[, ori de nu va =ti el ce-i lipse=te cerbului, de nu pa=te? Poate nu-l adap[ la vreme =i poate c[-i s`ngerat?

Gr[dinarul,]ntrebat fiind despre cerb, i-a r[spuns:

— Eu, cucoane, nu =tiu de ce-i a=a de posomor`t =i de ce nu pa=te, dar[ at`ta i-am luat seama, c[vine amu de vro c`teva zile totuna dup[ amiaz[zi la hele=teu =i se uit[ sc`rbit]ntr-]nsul =i zice:

— Surioar[, surioar[!
Prinde-te de r[zi=oar[,
C[\`\a umplutu-te-au,
Apa, m`lul, suptu-te-au,
+i pe pruncul t[u,
Nepo\elul meu,
L-apleac[\`\[stearp[
+i-l m`ng`ie cea cioroaic[!

Auzind boierul cuvintele acestea de la gr[dinar, s-a pus =i el singur la p`nd[=i a v[zut cum a doua zi, dup[amiaz[zi, a venit cerbul iar[=i la hele=teu =i a zis tot acele cuvinte. Atuncea a poruncit el arga\ilor s[dea apei din hele=teu pe loc drumul =i s[caute, ori de-i drept aceea ce zice cerbul, sau ba.

D`nd ei acuma apei drumul au aflat pe cucoana boierului ]n fundul hele=teului plin[ de m`l =i supt[de ap[, dar[ ]nc[tot vie. }ndatamare au luat-o, au sp[lat-o, au]mbr[cat-o =i au dus-o boierului]n cas[. V[z`nd-o boierul, s-a bucurat foarte =i au poruncit arga\ilor s[ aduc[ o herghelie de cai =i s[ aleag[ pe cel mai sireap dintre d`n=ii =i s[-l prind[; apoi s[ia pe femeia aceea ce-a vrut s[-nece pe cucoan[-sa, s[o lege de coada lui =i dup[aceea s[-i dea drumul cu d`nsa.

Ace=tia au ispr[vit toate dup[cum le-a poruncit boierul. Fugind calul a=a cu d`nsa, a zdrobit-o toat[, =i unde i-a picat capul, s-a f[cut un mu=uroi; unde i-a picat nasul, s-a f[cut o mla=tin[, unde i-au picat m`inile, s-au f[cut greble =i unde i-au picat picioarele, s-au f[cut furci.

Boierul a vie\uit de aici]nainte mult timp]n tihn[cu cucoan[-sa =i-au f[cut mul\i copii, pe care i-au crescut =i i-au]nv[\at pe la =coli =i a=a i-au f[cut noroci\i. Dintr-]n=ii se trag =i]nv[\a\ii de ast[zi! Iar[eu

Am]nc[lecat pe-un pai de secar[
+i v-am spus o minciun[-n ast[sear[!
Pl[ti\i-mi-o!

I.G. Sbiera. *Pove=ti =i poezii populare rom`ne=ti*. Edi\ie]ngrijit[de Pavel |ugui. Bucure=ti. Editura Minerva, 1971, p. 224-233.

CUPRINS

PIP{RU+-PETRU +I FLOREA-}NFLORIT

A fost ce-a fost, c[de n-ar fi, nu s-ar povesti. A fost odat[o muiere v[duv[,]i murise adic[b[rbatul =i ea r[mase cu trei copii: doi feciori =i-o feti\[. +i nu era s[rac[v[duva, c[b[rbatu-s[u, fie iertat =i m`ie[1] pe unde a ]nserat, fusese un om foarte harnic; avea o mo=ioar[ bun[, avea boi =i plug de putea ara ea de ea, f[r[ de a se mai ]ns`mbra[2] cu al\ii, =i mai avea ea c`te ceva, =tii cum au muierile care r[m`n dup[oamenii harnici. Destul c[era pe timpul aratului, toat[lumea ara =i sem[na, deci se pun =i feciorii ei]ntr-o zi s[mearg[la plug s[are un loc]ntr-o poian[, bun[oar[. Pleac[deci feciorii]ntr-o diminea\[la plug, dar nu-=i iau merinde, c[n-aveau copt[tur[, ci spun mamei lor s[le trimit[de amiaz[acolo.

— Bine, dragii mamei, zise v[duva, dar cine s[v[aduc[vou[de amiaz[, c[eu nu pot merge, vede\i voi bine c[sunt beteag[, iar sora voastr[nu =tie unde-i locul nostru din poian[, ea n-a fost niciodat[acolo =i, nu de alta, s-a pr[p[di prin cea secret[[3] de p[dure ori a nimeri chiar la cur\ile zmeului, apoi at`ta o mai vedem!

— Nu te teme, mam[, zic feciorii, nu te teme, vom trage noi o brazd[cu plugul de cum ie=im din sat =i p`n[la loc, de nu poate gre=i, numai tot pe brazd[s[vin[.

---

[1] *S[m`neze* — s[se odihneasc[.
[2] *A se]ns`mbra* — a se]ntov[r[=i.
[3] *Secret* — neumblat.

Se duser[deci feciorii =i se apucar[de lucru =i arar[p`n[ la amiaz[, dar nici pomin[ s[ le vin[ sora cu ceva de gustare =i slobozir[ boii la p[=une =i, dup[ ce se s[turar[ boii, iar ]i ]njugar[, =i arar[ p`n[la ojin[. Atunci nu mai puteau feciorii de foame.

Se hot[r`r[ deci s[ mearg[ acas[. Nu =tiau ei ce s-a putut ]nt`mpla: r[t[cit-a sor[-sa prin p[dure? Ori ce poate s[fie de-i las[o zi de prim[var[f[r[m`ncare? Cum ajung]n curte,]ntreab[pe muma lor:

— Ei bine, mam[, da cum de n-ai trimis pe sora noastr[cu gustarea, de ne la=i s[venim]n sat de pe la ojin[?[1].

Auzind biata lor mam[vorbele acestea, c[zu ca lovit[de tr[snet, c[ci ea trimisese pe fat[cu gustare, deci =tia c[alt modru nu poate s[fie dec`t c[ s-a r[t[cit prin cea secret[ de p[dure, cine =tie unde? Dup[ ce-=i mai veni ]n fire, le spuse copiilor tot pl`ng`nd:

— Spusu-v-am s[nu merge\i la plug, dac[n-am avut ce v[pune merinde? N-am zis c[s-a pierde biata copil[prin p[dure? Iat’ c[s-au]mplinit vorbele mele; mai bine era de min\eam! Vai de mine =i de mine, copila mea, sufletul meu, n[dejdea mea! A dat zmeul de ea, nu-i alt modru, ori c[au m`ncat-o lupii?!

Auzind feciorii pl`nsul =i v[ietarea mamei lor, se puser[ pe g`nduri ce-ar fi de f[cut? Se sf[tuiesc, se g`ndesc, dau ]n dreapta, ]ntreab[-n st`nga... sora nu-i ca-n palm[! Deci zice feciorul cel mai mare:

— Mam[, nu mai pl`nge, bun e Dumnezeu =i eu g`ndesc c[trebuie s[aflu pe sor[-mea; plec m`ine diminea\[, plec, mam[, ba nici nu stau p`n[diminea\[, cum iese luna plec, =i f[r[ea nu m[mai vezi; m[tot duc p`n[dau de ea, ori vie, ori moart[, =i \i-o aduc acas[ori c[-mi pun capul.

Auzind biata mam[vorbele acestea hot[r`te, se m`hni =i mai tare, presim\ea oare=i cumva c[ ]ntr-un ceas r[u pleac[feciorul de acas[; deci se]ncerc[a-l]nduplecа s[r[m`n[ acas[, ]ncepu s[ pl`ng[, c[

[1] *Ojin[* — gustare pe la orele cinci dup[amiaz[.

doar[l-ar putea opri, dar toate fur[ ]n zadar, feciorul =i-a fost pus caru-n pietre s[nu se opreasc[p`n[ nu va da de sor[-sa. Pleac[ deci la drum, iar mum[-sa r[m`ne pl`ng`nd numai cu copilul cel mai mic acas[. +i pl`ngea =i s[ v[ieta c`t o lua gura. +i cum s[nu pl`ng[ biata muiere: numai ieri diminea\[, nu mai departe dec`t ieri diminea\[, avea trei copii, acum numai are de unu; fata-i e pierdut[, iar feciorul cel mare a plecat pe o cale de unde nu-i modru s[se mai]ntoarc[! Nu-i trebuia bietei muieri m`ncare, nu b[utur[, nu hodin[, nici lucru, ci tot ie=ea p`n[afar[ ]n poart[, pl`ng`nd =i fr`ng`ndu-=i m`inile, =i iar intra ]n[untru ]n cas[, sta s[ moar[ de ur`t f[r[copiii ei, afar[n-afla pe nimeni cine s[o m`ng`ie. C`t era ziulica de mare tot pl`ngea; de era]n cas[, era tot cu ochii la fereastr[, doar[ ]=i z[re=te fata ori feciorul cel mai mare, dac[ie=ea afar[,]n curte,]n drum,]ntreba pe to\i c[l[torii: “Nu mi-a\i v[zut fata? nici feciorul?” Dar nimeni nu-i =tia spune ceva despre ei, de la plecarea lor. }n sat se l[\ise faima c[zmeul a furat pe fata v[duvei, c[feciorul cel mai mare s-a dus s-o caute =i nu s-a mai]ntors.

A=a =i era. Feciorul cel mai mare se duse s[-=i afle pe sor[-sa. El s-a tot dus p`n[ ]n p[dure, acolo a dat de-o brazd[ proasp[t[ =i s-a dus tot pe ea p`n[a nimerit la ni=te cur\i, la cur\ile zmeului. +i erau]nt[rite cur\ile zmeului, ca la zmei, tot cu st`nci de bolovani, dar el nu se ]nfric[ de loc, ci sui treptele celea de piatr[ g`ndindu-se: “Ce-a vrea Dumnezeu, aceea a fi cu mine, dar eu intru; de nimeresc la sor[-mea, bine, de nu, chiar la zmeu s[fie, tot c-o moarte-s dator, dar nec[utate nu las aceste cur\i.”

A=a =i f[cu. Intr[ ]n[untru. Adic[acolo pe cine afl[? Pe sor[-sa, g[tit[, Doamne, ca o grofoaie[1], =i f[c`nd dem`ncare.

— Bun[ziua, sor[!

— S[-\i deie Dumnezeu bine, frate, dar tu cum ai ajuns!

---

[1] *Grofoaie* — so\ie de grof, boieroaic[.

— Eu? cum m[vezi; dar tu cum ai ajuns?

— Oh! frate drag[, bine zicea mama s[nu merge\i voi la plug f[r[merinde, c[iat[m-a trimis la voi cu dem`ncare =i eu am venit tot pe brazd[, g`ndind c[dau de voi, c`nd colo — nimerii unde m[ vezi. Acum ce va fi cu tine, c[ ]ndat[ vine zmeul =i poate s[ te omoare, de nu ne-a omor] ]nc[ pe am`ndoi?! Mai bine r[m`neai acas[, c[de sc[pat tot nu m[po\i sc[pa, iar de te omoar[zmeul, biata mam[o s[se pr[p[deasc[de sup[rare.

Atunci numai v[zur[c[se deschid u=ile =i un buzdugan intr[ ]n cas[, se]nv`rte de trei ori deasupra mesei =i se anin[ ]ntr-un cui]n perete.

— Ce e aceasta, sor[?]ntreab[fratele.

— O, frate, acesta e semnul zmeului; c`nd vine buzduganul, e semn s[ pun m`nc[rile pe mas[, c[ ]ndat[-i aici. Dar oare unde s[te ascund dinaintea zmeului? Ia hai =i te bag[colea sub covat[.

De abia avu biata sor[at`ta timp c`t s[pun[covata pe frate-s[u, =i zmeul fu aci:

— Tu, m`ndru\o, parc[-mi miroase a om pe aci, cine-i aci?

Biata fat[d[s[mint[c[m`nc[rile miroase, ba una, ba alta, dar zmeul, zmeu, nu crezu nimic, ci o f[cu s[spun[cine a venit =i c[e sub covat[.

— A=a? zise zmeul! Atunci de ce se teme de mine? Hai, cumnate, afar[s[te omenesc dac[veni=i la casa mea! +i scoase pe fecior afar[=i-l puse la mas[=i porunci fetei:

— Mie s[-mi puni nou[coaste de porc, =i frate-t[u dou[, mie nou[cupe de vin, =i frate-t[u, dou[, =i, m[i cumnate, la noi e datina c[care gat[mai iute de m`ncare s[ arunce ciolanele (oasele) ]n capul c[rui ]nt`rzie: acum hai la m`ncare!

+i se pun la m`ncare: p`n[m`nca feciorul oleac[ de carne de pe coast[, zmeul m`nca toat[por\ia =i prinde a arunca ciolanele]n capul feciorului. V[z`nd zmeul c[feciorul nu s[ap[r[, c[s[teme =i tremur[,]i zise:

— Hai, cumnate, afar[la largul, s[v[d mai bine ce cumnat am, dar s[-mi spuni pe unde vrei s[mergi, pe horn, ca m`\ele, ori pe u=[, ca c`inii?

— Eu m[duc pe u=[ca oamenii, zise feciorul. +i iese pe u=[, dar zmeul ie=ise pe horn, ca m`\ele, =i s[repezi asupra lui =i-i t[ie capul. Apoi scoase inima =i i-o puse]ntr-un blid, =i trupul]l]ngrop[sub un gard.

V[z`nd biata v[duv[ c[ trece o zi, trec dou[ =i trei, =i nu-i mai nimere=te nici fata, nici feciorul, era s[ se arunce ]n f`nt`n[de sup[rare, dar iar[-=i]nt[re=te firea =i zice: “Doamne, fie voia ta!”

Dar pe feciorul cel mai mic nu-l mai prindea starea, nu putea de jalea mamei =i de dorul frate-s[u =i al sor[-sei. Deci]ntr-o diminea\[zice:

— Mam[, ce a r`ndui Dumnezeu, aceea s[ fie cu mine, dar eu n-am pace p[n[ nu dau de sor[-mea =i de frate-meu. De aceea nu te sup[ra, c[ eu trebuie s[ merg p`n[unde voi da de ei.

Acum biata mam[iar]ncepe a pl`nge =i a s[d[oli[1]:

— Dar nu merge, cui m[la=i? +tiu c[nici tu nu te vei]ntoarce, fie-\i mil[de b[tr`ne\ile mele =i stai baremi tu aci, dac[ de ei n-avui parte. Dar feciorul era neast`mp[rat de dorul frate-s[u =i al sor[-sei, =i deci trebui s[plece. +i se duse =i nimeri nici mai bine, nici mai r[u de cum o nimerise frate-s[u cel mai mare.

Acum biata v[duv[nu mai avea nici un copil, nici o bucurie, nici o m`ng`iere, nici un ajutor; r[m[sese singur[ca cucul. Mult[vreme o fi tot pl`ns, biata de ea, multe nop\i le-o fi petrecut f[r[ somn =i zile f[r[ m`ncare, dar]n urma urmelor]i]nt[ri Dumnezeu inima =i]ncepu a-=i veni]n fire. “S[m[sodomesc[2] e p[cat de moarte, trebuie s[tr[iesc =i nec[jit[, cum am tr[it]n bine p`n[aveam b[rbat =i copii”

---

1 *A se d[oli* — a se boci.
2 *A se sodomi* — a se pr[p[di.

]=i zise v[duva =i prinse a mai lucra c`te ceva =i a m`nca, s[nu se omoare cu foamea p`n[mai are zile.

}ntr-o diminea\[, cum m[tura prin cas[zic`nd rug[ciunile, iat[ vede un bob de piper jos, =i se pleac[ de-l ridic[, =i-l pune pe mas[. Dar bobul se durdulic[ de pe mas[ =i iar[ cade jos. Ea, ca muiere str`ng[toare, nu las[s[s[pr[p[deasc[nici un fir de piper, deci se pleac[=i, ridic`ndu-l, ]l bag[ ]n s`n. Firul cel de piper nu st[ ]n s`n: cum, cum nu, destul c[ =i din s`n iese =i cade chiar]naintea ei. Ea iar[se pleac[=i-l ridic[de jos =i-l bag[ ]n gur[, =i zic`nd rug[ciunile]l scap[pe grumaz la vale. Din minuta aceea v[duva prinde grea =i la nou[luni face un drag de fecior de s[mai fi avut doi ochi s[te ui\i la el.

Ea chem[pe preotul satului,]l botez[=i-i puse numele Pip[ru=-Petru, c[ci dintr-un fir de piper era z[mislit. +i cre=tea copilul, dar cre=tea ca din ap[. C`nd era de o lun[, era ca al\ii de un an, c`nd era de dou[luni, era ca altul de trei ani, =i]ncepu a umbla pe uli\[=i-a vorbi toate celea. El tot auzea pe oameni vorbind: ce mai fecior, pagub[c[nu-i tr[iesc fra\ii, c[ei trei ar bate un sat]ntreg c`nd s-ar m`inia bine. A=a azi, a=a m`ine, a=a ziceau oamenii ]n toate zilele. C`nd era Pip[ru=-Petru de trei ani, era cel mai frumos =i mai voinic fecior]n tot satul.

}ntr-o zi]ntreab[pe mum[-sa:

— Mam[, mai avut-am eu fra\i?

Dar ea tem`ndu-se s[nu mearg[=i el ca fra\ii lui =i s[nu se mai]ntoarc[,]i zise:

— Nu, f[tul meu, n-ai avut nici un frate.

— Nu? Atunci fii bun[=i-mi mai d[o dat[\`\[, dar pe sub pragul casei. +i ridic[ Pip[ru= pragul casei cu degetul cel mic, iar mam[-sa se plec[ s[-=i bage \`\[sub el =i s[l[pteze pe fiu-s[u. Atunci Pip[ru= l[s[pu\in pragul]n jos, de o cam str`ngea pe mum[-sa, =i-o]ntreb[:

— Mam[, mai avut-am eu fra\i?

Ea, v[z`nd c[nu-i alt modru,]i spuse:

— Da, ai avut doi fra\i =i-o sor[; pe sor[-ta a furat-o zmeul, iar fra\ii s-au dus s[o caute, =i de-atunci nu i-am mai v[zut.

Atunci iar ridic[pragul =i zise mame-sii:

— Acum scoal[-te =i-mi f[o azim[de gr`u curat, fr[m`ntat[cu lapte numai din \`\ele tale, c[eu am semne c[trebuie s[dau de ei =i s[-i aduc.

Auzind vorbele acestea biata mam[iar[ ]ncepe a pl`nge =i a se v[ieta: “Dar cum te las[ inima s[ m[ la=i acum, la b[tr`ne\e, slab[, beteag[, singur[? N-am dus =i nu duc destul b[nat[1] dup[cei trei, acum te mai pr[p[de=ti =i tu prin cea secret[de lume, nu de alta, va da zmeul de tine, de nici de nume nu-\i voi mai auzi. R[m`i, dragul mamei, aci, nu te mai duce nic[ieri: fi-va ce va r`ndui Dumnezeu de noi, numai nu merge; r[m`i =i te]nsoar[, bat[r[2] de tine s[am parte.”

Ei, dar Pip[ru=-Petru era voinic, lui]i trebuiau vitejii, deci nu sc[p[mum[-sa de gura lui p`n[ ce nu-i f[cu o azim[ de f[in[ de gr`u curat, fr[m`ntat[ numai cu lapte din \`\ele ei =i cu lacrimi din ochii ei. Dup[ce i-a copt-o ca rufa, Pip[ru= =i-o puse]n traist[=i zise:

— R[m`i s[n[toas[, mam[, nu te sup[ra deloc, c[nici trei zile nu vor trece =i eu trebuie s[fiu]napoi, ori cu veste bun[, ori rea, dar mai degrab[cred c[cu bun[.

+i se lu[Pip[ru=-Petru la drum, du-te, du-te, p`n[ d[ ]n p[dure, =i acolo nimere=te o brazd[ mai astupat[. Hai s[ merg pe ea, ]=i zise Pip[ru=, =i se duse tot pe ea p`n[ajunse la cur\ile zmeului. +i acolo intr[ ]n[untru. O fat[frumoas[, Doamne! =i]mbr[cat[ca o]mp[r[teas[, era singur[=i f[cea de m`ncare.

— Bun[ziua, sor[!

— S[tr[ie=ti cu bine; dar ce-mi zici sor[?

— }\i zic sor[fiindc[-\i sunt frate, de nu crezi, ia hai de m`nc[ din azima asta. +i scoase Pip[ru=-Petru azima din traist[ =i-i dete fetei s[ m[n`nce. Dar cum]mbuc[, o dat[zise:

---

[1] *B[nat* — jale.
[2] *Bat[r* — cel pu\in, m[car.

— Asta-i cu lapte din \`\ele mamei mele, acum cred c[-mi e=ti frate, dar nu pricep cum? c[ tu e=ti fecior holtei, iar eu c`nd am ajuns]n robia zmeului numai doi fra\i am avut, pe care zmeul i-a =i omor`t, iar de atunci nu sunt mai mult de cinci ani de c`nd sunt eu aici, deci nu pricep, dac[-mi e=ti frate, c`nd te-ai putut na=te, c[doar[nu e=ti numai de 4— 5 ani?! Tu trebuie s[fii baremi de 20 de ani!

— Nu-s, sor[, ci numai de 3 ani =i mai ceva, dar a=a-mi e felul. S[-mi spui acum, sor[, ce semne face zmeul c`nd vine?

— Vai, frate, bine ar fi s[mergi de aci p`n[ nu vine semnul lui, c[ dup[ semn =i el ]ndat[ sose=te. C[ are un buzdugan, frate, un buzdugan de fier mare c`t o bute de 50 ferii[1], =i-l arunc[cale de dou[ceasuri de departe =i drept]n u=[nimere=te cu el; u=a atunci se deschide, =i buzduganul se pune singur]n cuiul cela din perete. Dar du-te, frate, nu sta, c[acum e vremea s[vin[=i de te afl[aci, te omoar[=i pe tine, ca =i pe cei doi.

— Las[-l s[vie, sor[, s[v[d =i eu cum sunt zmeii, c[=i a=a p`n[acum n-am v[zut nici unul.

Atunci aud buzduganul trosnind]n u=[; u=a se deschise =i d[s[se pun[ ]n cui. Dar Pip[ru= nu-i d[r[gaz,]l lu[de toart[=i zv`rr! ]nd[r[t cu el, dincotro a venit. +i cu a=a putere a aruncat cu el, de chiar pe l`ng[zmeu a trecut =i s-a tot dus cale de trei zile =i s-a]mpl`ntat ]ntr-un munte de piatr[. Nou[ zile a trebuit s[ scobeasc[ zmeul pe l`ng[buzdugan p`n[ =i l-a putut scoate din munte, =i-a venit apoi cu el pe um[r nec[jit. C`nd ajunse acas[, zise din curte]nc[:

— Cine-=i bate joc de buzduganul meu, Florea-}nfloritul ori Pip[ru=-Petrea, viteazul de cumnatu-meu?

— Eu sunt, cumnate, eu, Pip[ru=-Petrea, dar de unde m[cuno=ti?

— Eu? nu m[mai]ntreba, doar[o s[pt[m`n[ m-au tot scuturat frigurile c`nd te-a n[scut mum[-ta. Dar bine c-ai venit la casa mea,

[1] *Ferie* — m[sur[de o vadr[.

hai s[tr[im pu\in =i bine. Adu, dr[gu\[, m`ncarea pe mas[, mie nou[ coaste fripte de porc =i fr[\`ne-t[u dou[, mie nou[cupe de vin, =i lui dou[, s[ne punem la osp[\...

— Adic[... s[fie vorb[ ]ntoars[, zmeule, zise Pip[ru=. Ad[-mi, sor[, mie nou[coaste de porc =i nou[cupe de vin, iar zmeului adu-i dou[coaste =i dou[cupe de vin, dar s[ai de grij[, zmeule, care cum g[t[m de m`ncat carne de pe os, osul]l arunc[m]n capul celui ce n-a g[tat]nc[, c[parc[pe aci a=a e obiceiul.

— Cam a=a a fost, zise zmeul, dar de vrei, putem strica obiceiul.

— Ba nu vreau s[stric obiceiul \[rii, zice Pip[ru=. Om de nimica e cine cuteaz[a strica obiceiurile \[rii, las' cum a mai fost, =i hai la mas[.

+i se puser[la mas[, =i cum apuc[Pip[ru= o coast[ ]n m`n[, o bag[ ]n gur[ =i despoia carnea de pe ia, iar cu oasele — pleosc! la zmeu ]n frunte. Zmeul se cam nec[ji, dar ce s[ fac[? Trebuia s[ rabde, c[ =i-a dat de om. +i Pip[ru= ia alt[ coast[, apoi alta, =i alta, p`n[m`nc[ carne de pe toate nou[ coastele, iar oasele le da de capul zmeului, de toate se zdrobeau. C`nd g[t[Pip[ru= coasta cea din urm[=i de b[ut cea din urm[cup[de vin, atunci g[t[=i zmeul de m`ncat cea dint`i coast[=i d[s[arunce cu oasele]n capul lui Pip[ru=. Dar acesta nu-i d[r[gaz, se repede la zmeu =i pleosc! cu o palm[peste obrazul cel gras al zmeului, de-i mut[o falc[din loc, apoi se]nc[ierar[la lupt[, la tr`nteli, de g`ndeai c[nu alta, ci s[se omoare unul pe-altul. De la o vreme zmeul nu mai putea de osteneal[, c[ostenit era =i de cale, =i nu putuse nici s[se sature baremi cumsecade, omene=te, c[Pip[ru= nu-i d[duse r[gaz.

Deci ostenit, cum era, zise bietul zmeu:

— Las[-m[ ]n pace, c[-\i]nviu pe cei doi fra\i.

— Hai de mi-i]nvie, zise Pip[ru=.

+i merse zmeul =i-i dezgrop[, =i le puse inimile la loc, =i-i stropi cu ap[vie, =i se scular[mai frumo=i de cum au fost.

“Vai, c[greu adormii” zise unul. “Doar a=a =i eu” zise cel[lalt.

— Dormit, dormit! zise zmeul, c[de nu venea fratele vostru [st mai mic s[v[trezeasc[, mai dormea\i voi un somn lung!

— Dar nu sta de sfaturi, zise Pip[ru=, hai s[ne lupt[m, c[de aci eu nu merg p`n[ ce nu r[m`ne unul mort — ori eu, ori tu, c[a=a e firea mea. +i se puser[a se bate]n s[bii, =i se t[iar[de curgea s`ngele vale. Atunci se repezi Pip[ru=, o dat[=i bine, voinice=te, =i-i t[ie zmeului capul, apoi tot]l dumic[buc[\ele, ca de tocan[, =i f[cu trei gr[mezi de carne din el.

Apoi zise c[tre fra\i:

— Fra\ilor, hai s[ne osp[t[m oleac[, c[apoi mergem c[tre cas[, c[mama =tiu c[nu mai poate de dorul nostru, o fi g`ndind c[ ne-am pr[p[dit cu to\ii, de nu mai nimerim nici unul. +i se osp[tar[ feciorii mei, sor[-sa le f[cu de m`ncare =i ei aduser[vin de cel bun, =i b[ur[=i se desf[tar[, p`n[ce]ncepu a prinde be\ia pe Pip[ru=. Atunci se g[tar[de cale,]nc[rcar[carele de bun[t[\i, c[doar[acolo erau de unde, =i plecar[.

Merg`nd ei a=a c[tre cas[, dau de o f`nt`n[ ]n cale, =i boii se tr[geau c[tre ea, semn c[le era sete.

— Ad[pa\i boii, zise Pip[ru= c[tre fra\i, c[eu m[dau oleac[l`ng[ stejarul acesta umbros s[ m[ odihnesc, c[ a=a-s de obosit! +i cu vorbele acestea se apropie de un =tejar mare =i se rezem[ de el, a=a, st`nd]n picioare, =i cum se rezem[, cum adormi ca mort.

Dup[ce fra\ii lui ad[par[boii =i-i]njugar[din nou ca s[purcead[mai departe, merse sor[-sa la Pip[ru= s[-l trezeasc[, dar era pace de a-l mai putea trezi. Atunci zise fratele cel mai mare:

— M[, dragii mei, oare facem noi bine c[ducem p[str[inul acesta cu noi? Bine, c[el zise c[ne este frate, dar poate-se una ca aceea? Bine =ti\i voi c[numai noi trei am fost la p[rin\i; bine =ti\i c[mai]nt`i te-ai pierdut tu, sor[, de acas[, apoi eu, =i]n urm[tu, frate, dar atunci mama nu mai avea al\i copii. De l-ar fi avut dup[ ]nstr[inarea

noastr[, ar fi iat[a=a, un b[ie\an, dar el e de mare ca =i noi, =i de tare?!... Oh, mai tare chiar dec`t Ucig[l-toaca. Poate c[-i vrun strigoi ori doar[ chiar zmeu, c[ v[zur[\i cum omor] pe zmeul, ca pe un pui de g[in[?! Eu g`ndesc c[n-ar fi bine s[mai mergem cu d`nsul pe o cale.

— S[nu mai mergem, zise cel[lalt frate, s[-l l[s[m dormind, iar noi s[ne p[zim drumul.

— A=a e, zise cel mai mare din fra\i, dar dac[se treze=te tot ne ajunge; nu vede\i ce oga=e ad`nci taie carele [stea cu povar[? Tot pe ele vine p[n[ce ne ajunge =i face din noi tot tocan[, ca =i din zmeul acela, iar cu sora fuge cine =tie unde, de nu mai aude mama de ea, nici de noi. Dar[, de ve\i voi, eu =tiu ce-ar fi de f[cut: haide\i s[lu[m lan\urile de la care =i, cum doarme rezemat de =tejar, s[-l leg[m de el bine cu lan\urile, atunci =tiu c[nu mai vine s[se luade c[el a sc[pat pe sora de la cur\ile zmeului, ba s[zic[c[=i pe noi chiar din mor\i ne-a]nviat.

— S[-l leg[m, zise fratele cel mai mic, s[-l leg[m, c[pe care avem destul[blag[[1], nu mai avem lips[de el.

+i-l legar[de =tejar cu lan\urile, =i-l legar[pogan[2] de-i auzeai oasele p`r`indu-i, =i el tot nu se trezi, dormea ca mort de ostenit =i beat ce era.

Sor[-sa bucuroas[l-ar fi de=teptat, dar nu putea; apoi s[fac[ ]mpotrivire celor doi fra\i]nc[nu putea.

Deci se uita l[crim`nd cum leag[pe binef[c[torul ei =i-=i zicea: “Doamne, scap[-l”.

Dup[ce-l legar[de =tejar,]=i f[cur[cruce, ziser[un “Doamne-ajut[“ =i]ncepur[a plesni boii, m`n`ndu-i: “Cea, Suril[! ho, Bourean, ho!”

---

[1] *Blag[* — bog[\ie.
[2] *Pogan* — stra=nic.

Sor[-sa se g`ndea singur[ merg`nd]nd[r[tul carelor: “Cum mai cuteaz[f[\arnicii ace=tia a-=i face cruce =i a zice Doamne-ajut[, dup[ce numai acum s[v`r=ir[ o fapt[ din cele mai mi=ele?” Dar iar[=i zice: “Bag seam[ =i ho\ul c`nd merge la furat zice Doamne-ajut[, necum [=tia, care cred c[un lucru bun au s[v`r=it!”

+i ajunser[acas[. Mama lor]i cunoscu =i v[rs[lacrimi de bucurie la vederea lor, dar]i]ntreb[:

— Pip[ru=-Petru n-a dat de voi? Fr[\iorul vostru cel mai t`n[r?

— Nu, mam[, r[spund feciorii, n-am v[zut nici un fel de Pip[ru=.Iat[pe sora noastr[a fost prins-o zmeul s[o ia de nevast[, =i de atunci p`n[ acum ne tot luptar[m am`ndoi cu el pentru sora noastr[, dar nici un fel de Pip[ru= n-a venit s[ne ajute. De-abia am putut omor] zmeul ca s[-\i aducem fata. Acum bucur[-te]mpreun[cu noi, c[iat[=i comori am adus de la zmeu; uit[pe Pip[ru=, c[de-ar fi vrun viteaz ca noi, trebuie s[vin[, c`t de t`rziu.

+i se puser[, frate, pe osp[\, aduser[carne =i vin, =i l[utari, =i adunar[tot satul s[se bucure =i s[se mire de vitejia lor, c[au omor`t pe zmeu =i i-au luat comorile celea scumpe.

}ntr-un t`rziu se pomene=te =i Pip[ru=-Petru =i d[s[se scoale, dar se simte legat de stejar cu lan\uri peste piept =i peste mijloc, peste grumaz =i peste picioare.

— M... hm! dulcii mei fra\i, zise el, dar bine mai =ti\i voi r[spl[ti bun[tatea ce v-o f[cui! Bine a zis cine a zis: f[bine =i a=teapt[r[u! Dar l[sa\i, c[v-o fac eu de nici dracul nu v-o mai desface!

+i numai o dat[se umfl[=i lan\urile cad rupte, zal[de zal[, de g`ndeai c-ar fi numai de bucini=[1]. “Acum s[ mai dorm una pe paji=te, ]=i zise Pip[ru=, c[ am eu vreme s[ ajung =i acas[; cu c`t a= merge mai iute, cu at`t ar fi bucuria fra\ilor mai scurt[“.

Se puse deci s[se odihneasc[, dar nu mai vrea somnul s[se apropie de el, c[nu-i putea ie=i din cap nemul\umirea fra\ilor s[i. }ncepu a se

[1] *Bucini=* — cucut[.

g`ndi la toate minutele de c`nd a plecat de acas[. “M[i,]=i zice, adic[zmeul nu =tia, de bun[seam[, c[cine i-a zv`rlit buzduganul]nd[r[t: eu ori Florea-nfloritul. Trebuie c[viteaz om e Florea acela; cum a= vrea s[-l cunosc! Dar l-oi cunoa=te acu=i. Acum s[merg s[v[d ce face biata mam[, apoi s[caut pe Flore-nfloritul, s[m[prind cu el frate de cruce”.

S-a luat dar[s[plece, dar uit`ndu-se la stejarul cel mare de care-l legaser[ fra\ii, ]=i zice: “Biata mam[, nici lemne de foc n-o fi av`nd, c[harnicii de fra\i nici lemne nu i-or fi dus; hai s[-i duc eu un c[tur[1] bat[r”.

+i merse la stejarul de care fusese legat,]l smulse din p[m`nt ca pe un morcov,]l lu[pe um[r, cum iei o grebl[, bun[oar[, =i hai cu el spre sat.

C`nd era osp[\ul mai pogan, c`nd jucau =i beau pe]ntrecute]n ocol (curte), c[ ]n cas[nu mai]nc[peau, atunci nimeri =i Pip[ru=-Petru cu stejarul pe um[r. Tot satul]l cunoscu, c[doar[numai de c`teva zile plecase de acas[, dar fra\ii lui nu =tiau ce s[ fac[, unde s[ se ascund[, v[z`ndu-l cum vine c[tre ei, =i]=i g`ndir[c[acum are s[-i omoare.

— Bun osp[\ul la dumneavoastr[, zice Pip[ru=, intr`nd cu stejarul cel mare pe um[r.

— Bun[s[-\i fie inima, ziser[s[tenii, pe c`nd fra\ii lui o luar[la s[n[toasa.

— Oho! strig[Pip[ru=,]ncotro, cinsti\ilor? Ia sta\i oleac[de vorb[cu mine, c[avem o \`r’ de r[fuial[! Frumos fu aceea de la voi s[ m[ l[sa\i dormind ]n p[dure, =i ]nc[ legat cu lan\uri ca p-un ho\? Asta-i mul\umita fiindc[ v-am aflat, am b[tut pe zmeul care v[ omor`se, p`n[ v-a ]nviat, l-am omor`t pe el s[scap satul nostru de urgia lui, v-am umplut de averi =i v-am pus pe drumul c[tre cas[, eu, fratele vostru, a=a r[splat[am fost vrednic s[aflu de la voi?

---

1 *C[tur* — copac t`n[r.

Atunci fra\ii]ncepur[a pl`nge =i a se ruga de iertare, zic`nd c[numai au glumit, c[bine =tiau ei c[el at`ta-i de tare, de cu stejar cu tot poate veni acas[. Se mai rug[=i mum[-sa, =i sor[-sa, =i tot satul s[-i ierte, iar el, fiind om cu inim[bun[, i-a iertat =i s-a pus =i el la osp[\.

C`nd a fost a doua zi diminea\a, dup[ce s-au sculat to\i voio=i =i s[n[to=i, Pip[ru=-Petru se g[t[de cale.

— Dar[unde vrei s[mergi iar[, Petre, puiul mamei?]l]ntreb[mam[-sa.

— M[duc, mam[, m[duc departe, p`n[unde voi da de Florea-nfloritul, dar de cumva l-oi putea aduce s[fie so\ sorei mele, c[am auzit c[e un voinic de om =i ar fi p[cat s[nu ne cunoa=tem.

— Da nu merge, stai acas[, ave\i voi destul[avere,]nsura\i-v[, dragii mamei, iar pe sor[-ta vom m[rita-o noi dup[cineva, c[doar[sunt destui feciori zdraveni]n sat, ce s[mai ba\i calea \[rii? Stai tu aci,]n satul t[u,]ntre neamuri, aproape de mine, acum la b[tr`ne\ile mele, s[ nu-\i mai duc at`ta dorul.

Multe vorbe bune =i]n\elepte]i spuse maic[-sa, dar el tot ca el, dac[ ]=i punea o dat[carul]n pietre pentru ceva, apoi nu mai era om s[-l dezbare. }=i lu[dar[r[mas bun =i se cam mai duse, mult[lume-mp[r[\ie, ca Dumnezeu s[ne \ie, c[din poveste mult[este, m`ndr[=i frumoas[, s-o asculta\i =i dumneavoastr[, c[cine o-a asculta, o-a]nv[\a, iar[cine o dormi, se va hodini =i povestea nu o-a =ti.

S-a dus, s-a dus, p`n[ a nimerit ]ntr-o pustietate mare de nu vedea nimic, numai cerul ]n sus, =i sub picioare p[m`ntul, nici o frunz[, nici un fir de iarb[, dar nimica, ce-i nimica.

A mers el mult prin pustietatea aceea p`n[ a dat de un v`j[1] b[tr`n, dar b[tr`n nu glum[, alb la p[r =i la barb[ca o oaie b[laie, cu o c`rj[ ]n m`na dreapt[, iar cu cea st`ng[ ]=i tot ferea genele de pe ochi s[

[1] *V`j* — mo=neag.

vad[ ]nainte c[a=a-i ierau de lungi =i de dese, de-i veneau p`n[la gur[=i se]mpreunau cu barba =i cu must[\ile.

— Bun[ziua, mo=ule!

— S[tr[ie=ti cu bine, voinice, dar de unde =i p`n[unde?

— M[duc, mo=ule, p[n[unde voi da de Florea-nfloritul, c[am auzit c[e un voinic mare =i vreau s[-mi cerc puterile cu el, nu =tii unde l-a= g[si?

— Oh, puiul mo=ului,]n zadar mergi tu pe jos, c[nici]n trei ani de zile nu vei ajunge la el, dar[du-te]nd[r[t la curtea zmeului, =tii, unde \i-ai aflat sora =i fra\ii! Acolo s[mergi =i s[cau\i]n fundul grajdului c[-i g[si un cal, un cal singur, =i at`ta-i este de ur`t singur de st[s[moar[; de ur`t a sl[bit, de numai pielea pe os i-a r[mas, c[ de c`nd ai omor`t pe st[p`nul s[u, pe zmeul, el din grajd n-a mai ie=it, nici n-a m`ncat, nici n-a b[ut, numai tot a r`nchezat. Acolo s[mergi =i s[-l iei, c[acela te poart[c`t a purtat =i pe st[p`nul s[u ba =i mai mult de-i porunci, apoi s[vii iar pe la mine,]n\elesu-m-ai?

— Te-am]n\eles.

+i merse Pip[ru=-Petru]nd[r[t p`n[ la cur\ile zmeului =i intr[ ]n grajd. Adic[ acolo ]ntr-un ungher v[zu un cal mai mult mort dec`t viu, de-i puteai num[ra coastele cale de-o po=t[, de-abia se mai putea \ine pe picioare. Cum v[zu calul c[intr[cineva]n grajd,]ncepu a fi voios =i a prinde curaj, nu =tia ce s[fac[bietul cal de bucurie, da cu picioarele]n p[m`nt =i vroia s[se dezlege de la iesle, dar nu putea, c[era legat cu lan\uri.

Pip[ru=-Petru dezleg[calul =i-l scoase afar[, =i se uit[la el. “Cu gloaba asta s[merg eu?”]=i zicea. Sta s[nu-=i cread[ochilor. Dar calul r[sufl[o dat[bine =i se scutur[de-=i dezmor\i oasele, c[doar[st[tuse mult[vreme acolo ca-ntr-o temni\[, legat scurt, f[r[nutre\ =i nead[pat. Pip[ru=]l slobozi de p[scu oleac[, apoi]l ad[p[=i se urc[pe el. Atunci calul]ncepu a vorbi:

— Cum vrei, domnul meu, s[te duc, ca v`ntul ori ca g`ndul?

— De m-ai putea duce numai ca caii,]nc[mi-ar p[rea bine.

A=a-i r[spunse Pip[ru=, v[z`ndu-l at`t de slab. +i prinse calul a merge, =i merse, =i merse tot]n galop, p`n[la un munte de sticl[(glaj[). Acolo nu mai putea de obosit. D[s[se suie pe el la deal, dar nu poate calul merge. Atunci zise Pip[ru=:

— Bag seam[, te-oi mai duce =i eu]n spate, precum m-ai adus tu pe mine. +i lu[calul dup[cap ca p-un miel, =i-l sui]n v`rful dealului, =i acolo huzdup! cu el pe p[m`nt. +i se ridic[calul de jos =i se f[cu c`t un munte de mare, =i zise lui Pip[ru=:

— Place-\i cum sunt acuma?

— Ba place-i c`inilor =i lupilor, f[-te tu cal ca caii!

+i se f[cu calul ca caii no=tri, dar tot n[zdr[van, =i zise c[tre Pip[ru=:

— Cum s[te duc acum, st[p`ne, ca v`ntul ori ca g`ndul?

— Ba s[m[duci ca g`ndul!

+i]ncepu calul a merge ca g`ndul de iute, =i]ntr-o clipit[erau la mo=neagul cel alb ca oaia.

— Bun[ziua, mo=ule!

— Bun[s[-\i fie inima, puiul mo=ului, da ajuns-ai abia?

— Precum m[vezi, mo=ule.

— Vezi a=a, acuma cred c[-i ajunge la Florea-nfloritul. Dar s[-\i dau =i eu trei lucruri: \ine, aci ai o ceter[(l[ut[, dibl[), un pieptene =i o cute (gresie, acer). |ine minte, f[tul meu, zise mo=neagul, vei tot merge p`n[-i ajunge la c`mpul cu dorul, acolo te va lovi un dor de maic[, sor[, fra\i, prieteni =i cunoscu\i,]nc`t, de nu vei c`nta cu cetera asta, vei fi silit s[te]ntorci]napoi de dor. De acolo vei ajunge]n p[durea cu lupii, aceia te-ar m`nca cu cal cu tot, c[ sunt mul\i =i fl[m`nzi, dar tu arunc[-le pieptenele. Sc[p`nd, vei merge p`n[vei ajunge]n \ara =oarecilor. Acolo vor fi =oareci c`t[ frunz[ =i iarb[, =i vor vrea s[ te trag[ jos de pe cal s[ te m[n`nce, atunci arunc[-le cutea jos =i vei fi m`ntuit de ei.

Dup[ce-a luat Pip[ru= lucrurile acestea trei, a mul\umit b[tr`nului =i s-a pus pe cal, =i s-a tot dus p`n[a ajuns]n c`mpul cu dorul. Acolo ]l lovi un dor de satul lui, de mam[-sa, de sor[-sa, =i de fra\i, dar a=a dor, de mai c[dea de pe cal =i era c`t p-aci s[caz[de pe cal, ori s[se-ntoarne de unde a plecat. Atunci]i vine]n minte c[are o ceter[de la v`jul cel b[tr`n. +i unde nu scoate cetera, =i unde nu]ncepe a trage cu arcu=ul pe strune, de r[suna c`mpul, =i pe loc]i pieri tot dorul.

Apoi merse mai departe p`n[ ajunse ]n p[durea lupilor. +i era acolo, Doamne! era tot un lup =i un copac, =i to\i stau cu gurile c[scate numai s[-l prinz[ =i s[-l m[n`nce. Dar el arunc[pieptenele jos, =i]ndat[se f[cu un bou gras =i, av`nd lupii ce ]nh[\a, l[sar[ pe Pip[ru= s[ mearg[ ]n pace. +i merse c`t merse, deodat[s[treze=te]n \ara =oarecilor. Dar nu altmintrelea erau =oarecii, ci ca ur=ii de mari, =i mul\i ca furnicile]n furnicari. Aci]ncepu a se]nfiora Pip[ru=-Petru, dar]i veni]n minte cutea =i, cum o arunc[jos, cum se f[cu]ntre el =i =oareci un stan de piatr[, gros c`t un munte, ]nalt p`n[la nori. +i se duse Pip[ru=-Petru tot pe l`ng[ zid, p`n[ce ie=i din \ara =oarecilor.

Acum nimeri]n c`mpul cu florile. Acolo erau numai flori, una mai frumoas[ dec`t alta, =i toate]l]mbiau s[le ia. Dar Pip[ru= nu lu[nici una. Colo departe z[ri el un cal p[sc`nd, =i trase ]ntr-acolo. Adic[ dup[ ce se apropie, v[zu pe Florea-nfloritul dormind dus, calu-i p[=tea printre flori, iar palo=ul ]i juca ]n aer pe deasupra lui. Se d[ Pip[ru= jos de pe cal =i-=i sloboade =i el calul s[ pasc[, apoi se g`ndi: “Cum doarme acum dus Florea-nfloritul, eu lesne l-a= putea pr[p[di; numai una de-i dau cu palo=ul, e dus pe ceea lume; dar a=a numai un mi=el ar face; s[m[pun l`ng[el, s[a\ipesc =i eu oleac[“.

+i-=i arunc[=i el palo=ul]n sus, =i acela]ncepu a-i juca prin aer ca =i al lui Florea-nfloritul, apoi se culc[jos pe flori. Cum era obosit de-at`ta amar de cale, adormi ca dus. Dar iat[ c[ se trezi Florea-nfloritul =i v[zu voinicul dormind l`ng[el, iar]n flori, l`ng[ calul lui, mai p[sc`nd un cal, =i]n aer, l`ng[ palo=ul lui, mai juc`nd un palo=. “Oare

cine s[fie, zise el. Hm! oricine-i, e viteaz =i om de omenie; cum dormeam, m[putea face tot buc[\ele; i-oi da deci pace p`n[ce s-a trezi, c[te miri cine-i; =tiu c[nu-i Pip[ru=-Petru de care =i zmeii se tem!”

Apoi se puse =i Florea-nfloritul =i mai trase un pui de somn, iar c`nd se trezi a doua oar[, se trezi =i Pip[ru= cu el deodat[.

C`nd se v[zur[ voinicii fa\[-n fa\[, nu se puteau mira destul unul de altul; unul mai voinic dec`t cel[lalt, care de care mai sp[tos =i mai frumos.

— Ce v`nturi te-au adus p-aici pe la mine, vere? zice Florea-nfloritul.

— Am venit s[te v[d; c[\i-am auzit de nume =i nu m-am putut r[bda s[nu ne cunoa=tem.

— Doar[nu e=ti tu Pip[ru=-Petru de care =i zmeii tremur[?

— Ba ai chiar ghicit; dar tu doar[e=ti Florea-nfloritul?

— Eu, da, c[altul nici c[are drept a =edea aci]n \ara mea; mult m[mir de tine ce cap ai s[vii aici?

— Eu am cap ca capurile, dar tu ce cap ai de m[ ]ntrebi at`ta? De nu-\i place c[\i-am c[lcat \ara, ia-te la p[ruial[cu mine, hai la lupt[dreapt[, lupt[voiniceasc[!

+i se prinser[voinicii la lupt[, =i se luptar[o zi de var[, =i nu fu chip s[se]nving[, p`n[mai c[zur[de pe picioare de obosi\i, atunci zice Pip[ru=-Petru:

— Hai, frate, s[schimb[m lupta]n palo=e.

+i apucar[voiniciii palo=ele, =i se v`nzolir[, p`n[ce]n urm[Florea-nfloritul ciung[ri oleac[din degetul mic al lui Pip[ru=-Petru. Atunci s-au l[sat de lupt[=i s-au prins fra\i de cruce, jur`ndu-se pe v`rfurile palo=elor c[nu se vor mai l[sa unul de altul, nici]n bine, nici]n r[u. +i ajuns-au =i]n necaz, =i]n bine ca omul care tr[ie=te]n ast[secret[de lume, dar ei unul de altul nu s-au l[sat.

Umbl`nd ei odat[ la vitejii nimeresc la o cas[ ]n mijlocul codrului =i intrar[ ]n[untru. Adic[ acolo era o fat[ la r[zboi, \esea, dar fata frumoas[ era chiar Ileana-Cos`nzeana, din cosi\[ruja-i c`nt[, =i cum

\esea, de c`te ori b[tea cu br`gla[1], totdeauna ie=eau c`te dou[ c[tane ]mbr[cate =i-narmate. Mult se mirar[ voinicii no=tri de aceast[ vedenie, dar Pip[ru=-Petru nu mult st[tu pe g`nduri =i]ncepu a se dr[gosti cu fata, =ti\i dumneavoastr[, a o prinde, a o gogoli, mai a o s[ruta, cum fac tinerii.

Fata, nu-i vorb[, se ferea =i nici prea, ca toate fetele, ci se cam temea de tat[-s[u; deci le spuse:

— Dragii mei, b[ga\i de seam[, c[de vine tata, v[omoar[.

— +i cine-i tata dumitale? o]ntrebar[voinicii.

— Tata e Ciut[-Nev[zut[, =i]nc[nici un om nu i-a ie=it]n cale pe care s[nu-l omoare.

— Ei bine, drag[, dar ce n[rav are c`nd vine acas[?

— El, r[spunde fata, are n[rav c[cum intr[ ]n cas[, mai]nt`i se bag[ dup[ cuptor, =i de-acolo ia o ulcic[ cu leacuri =i toat[ o bea, iar de leacurile acelea at`ta se]nt[re=te, de-ar bate =i zece ca voi.

— A=a? zise Pip[ru=-Petru, atunci ad[ ]ncoace leacurile, s[le bem noi.

+i le d[du Ileana leacurile, iar voinicii le b[ur[=i, din ce erau tari, mai tari se f[cur[. Dar chiar atunci sosi =i Ciut[-Nev[zut[acas[=i s-a repezit dup[cuptor la leacuri; ei, dar acelea erau lecuite!

V[z`ndu-se astfel ]n=elat ]ntr-at`ta s-a tulburat, de-i purta]n palme ca pe ni=te mere pe am`ndoi voinicii =i, de n-ar fi apucat s[ bea ei leacurile, nu era bine de ei; dar a=a ]l apucar[ voinicii am`ndoi, apoi las[c[l-au omenit! Nici ferfeni\[nu s-a ales din el. Apoi Pip[ru=-Petru se c[s[tori cu Ileana-Cos`nzeana, =i se ]nc[rcar[ de averi =i plecar[ de acolo. Dar pe l`ng[toat[prietenia ce era]ntre Pip[ru=-Petru =i Florea-nfloritul, cest din urm[nu se uita cu ochi buni la Pip[ru= v[z`ndu-l cu nevast[, iar el nu. Dar Pip[ru= pricepu g`ndurile lui Florea-nfloritul, de aceea]i zise:

---

[1] *Br`gla* — partea mobil[a stativelor de \esut, care sus\ine spata.

— Frate, s[l[s[m nevasta acas[g[zdoaie =i s[mergem s[-\i afl[m =i \ie una.

— Bine ar fi, zise Florea-nfloritul, dar oare unde vom da de una?

— Nu fi]ngrijat, frate, zise Pip[ru=, mergem]n lumea noastr[=i de nu s-o fi m[ritat sor[-mea numai bun[a fi de tine.

— Apoi hai s-o vedem, zise Florea-nfloritul.

+i l[sar[pe Ileana-Cos`nzeana singur[ acas[, =i ei se luar[ la drum, =i du-te, du-te, p`n[ce ajunser[ ]ntr-o p[dure; nici unul nu mai fusese]n p[durea aceea. Merg`nd ei prin p[dure v[zur[o cas[.

— Hai s[vedem cine e]n cas[, zise Pip[ru=.

— Hai, dac[chiar vrei, zise Florea-nfloritul.

+i intrar[ ]n[untru. Acolo aflar[numai o bab[b[tr`n[ st`nd cu picioarele la foc.

— Bun[vremea, m[tu=[!

— S[tr[i\i cu bine, dragii m[tu=ii, haide\i =ede\i oleac[=i v[hodini\i, p`n[ v[ aduce m[tu=a ceva de m`ncare; iat[m[urc]n pod s[v[aduc sl[nin[, dragii m[tu=ii.

Feciorii =ezur[pe-o lavi\[, iar baba se urc[ ]n pod cu numele s[le aduc[sl[nin[, dar cum ie=i baba din odaie veni un =oarece la feciori =i le zise:

— Nu sta\i, dragii mei, c[nu-i de-a sta; merge\i]n plata lui Dumnezeu sf`ntul, c[ doar[ baba nu s-a dus ]n pod s[ v[ aduc[ dem`ncare, ci s[-=i ascut[din\ii, s[v[poat[m`nca; c[are]n pod o piatr[mare de moar[, de care-=i toce=te din\ii, n-o auzi\i?

— Ei, cine-i baba asta?

— Hm, zise =oarecele, asta-i Muma-P[durii, a fost dr[gu\a lui Ciut[-Nev[zut[=i, de c`nd l-a\i omor`t, tot desc`nta s[-i c[de\i ]n br`nci[1], acuma de nu fugi\i, nu mai sc[pa\i vii din col\ii ei.

— Dac[-i a=a, hai la drum, ziser[voinicii.

---

[1] *Br`nc[* — m`n[.

+i se luar[feciorii mei la drum, nu mergeau, ci rupeau locul, de g`ndeai c[-i alung[cineva dind[r[t; bag[seam[=i ei, cu toate c[erau viteji, =tiau de fric[.

Dup[ce-=i ascu\i baba din\ii, se cobor] jos =i intr[ ]n cas[, dar feciorii ca-n palm[. +i se c[tr[ni =i se]nfior[, de g`ndeai c[ toat[ \`r[[1] se face. Atunci d[cu ochii de =oarece.

— Aha! numai tu, mi=elule, le-ai spus s[se duc[.

— Numai eu, de nu te-ai sup[ra, r[spunse =oarecele glumind, ia hai de m[prinde =i-\i r[zbun[!

+i se puse baba a fugi dup[=oarece; el se sui pe cuptor, ea]=i stric[cuptorul; se sui pe un perete, ea stric[=i peretele, el se sui pe alt perete, ea stric[=i acel perete, =i tot a=a stric[c`te un perete, umbl`nd dup[=oarece, p`n[ce-=i stric[toat[casa =i tot nu putu prinde =oarecele, c[, vede\i dumneavoastr[, =oarecele-i =oarece, =i pace, nu st[s[-l prind[chiar o bab[, s[fie aceea chiar Muma-P[durii.

Dar p`n[ umbl[ ea dup[ =oarece, feciorii ]=i p[zir[ drumul, =i c`nd plec[baba dup[ei, ei erau h[t departe. Se pune deci baba la fug[, du-te, du-te, p`n[ce mai ajunse pe feciori. Atunci au ajuns ei la casa M[r\olii, care era m[tu=a lui Florea-nfloritul.

— Bun[vremea, m[tu=[!

— S[tr[i\i cu bine! Dar ce-i, nepoate, ce v`nt te poart[pe la mine? Cine-i voinicul [sta cu care vii?

— O, m[tu=[, zise Florea-nfloritul, am plecat cu ortacul acesta care se cheam[Pip[ru=-Petru, am pornit s[merg la sor[-sa]n pe\ite, dar ne urm[re=te Muma-P[durii, c[ci am omor`t pe Ciut[-Nev[zut[, pe ibovnicul ei, =i acum ne pare bine c[am nimerit la dumneata, doar[ne vei sc[pa de col\ii ei.

— Nu v[teme\i deloc, dragii m[tu=ii, haide\i numai]n cas[=i v[hodini\i.

---

[1] | `*ra* — bucat[ rupt[, f[r`m[.

+i ie=i M[r\olea (Mar\i-Seara) afar[s[a=tepte pe Muma-P[durii, =i cum ajunse aceasta, cum se]nc[ierar[, apoi s[fi v[zut b[taie de babe; se]ncinse]ntre ele o lupt[, dar lupt[ca de doi lupi turba\i, iar nu ca de dou[babe de c`nd bucii, =i se m`ncar[ ]n din\i, =i-=i smulser[p[rul, de g`ndeai c[ sunt dou[ zmeoaice. Iar feciorii c`nd v[zur[c[sunt mai]nfierb`ntate de erau oarbe de m`inie, pornir[ ]ncetinel, iar dup[ce se dep[rtar[merser[mai tare, s[nu le mai vaz[. Care a fost mai tare? care pe care a]nvins? nu pot s[v[spun, c[nu =tiu; =tiu]ns[c[voinicii au mers a\[acas[la mama lui Pip[ru=-Petru. +apte ani nu fusese Pip[ru=-Petru acas[, =apte ani nu-l v[zur[fra\ii =i sora, =i neamurile, =i s[tenii, =i totu=i]l cunoscu care cum]l v[zu.

Florica, sora lui Pip[ru=-Petru, nu era]nc[m[ritat[, se \inuse de vorba ce i-o d[duse frate-s[u la plecare.

+i era m`ndr[ Florica, m`ndr[ca o sc`nteiu\[ de c`mp, =i cum o v[zu Florea-nfloritul, zise c[tre frate-s[u de cruce:

— Asta \i-e sora, frate?

— Asta.

— Dac[\i-e asta sora =i dac[vrea, eu chiar azi m[cunun cu ea.

+i Florica a vrut, fra\ii =i m[-sa]nc[n-au zis ba, apoi au tras o nunt[rom`neasc[ care a \inut dou[ s[pt[m`ini =i, dup[ce s-a g[tat nunta, =i-a luat Florea-nfloritul nevasta =i s-a cam mai dus cu ea =i cu Pip[ru=-Petru]n \ara lui, unde a=tepta Ileana-Cos`nzeana, nevasta lui Pip[ru=.

C`nd s-au v[zut aceste dou[ cumnate laolalt[, mult s-au bucurat, iar b[rba\ii lor se bucurau =i ei de bucuria lor, iar florile din c`mpul]nflorit se bucurau =i ele,]mpreun[cu cele dou[perechi vesele. Dar =i eu m[bucur c[v-am putut spune povestea p`n[-n cap[t.

Poveste din S[laj, comunicat[de plugarul M. Bene din Supurul de Sus.

Ioan Pop-Reteganul. *Pove=ti ardelene=ti,* partea a V-a, Bra=ov, 1888, p. 21-44.

CUPRINS

Z~NA APELOR

Pe vremile pe c`nd era iob[gia cea grea, tr[ia un om s[rac ]ntr-o colib[ din p[durea domneasc[, c[ci era p[zitor la p[durea aceea. Odat[ a mers domnul la p[dure =i, p[r`ndu-i-se c[p[durarul ar fi dat cuiva lemne f[r[slobozenie domneasc[, at`ta l-a b[tut, p`n[ce l-a l[sat mort. Muierea p[durarului, cu un copil ca de 3-4 ani, pl`ngea =i se ruga la domnul s[ nu mai bat[ pe bietul om, c[ nici vreascuri n-a dat cuiva f[r[ porunc[ domneasc[, necum lemne. Dar domnul nu vru s[ cread[, ci, dup[ ce omor] pe p[durar, se puse =i b[tu =i pe muierea lui, p`n[ce r[mase =i ea moart[jos. Pre copil]l scoase apoi din p[dure =i]i zise: “Car[-te de aici, mergi]n lume =i te \ine cum po\i, iar dup[ce vei cre=te mare, s[vii la mine s[sluje=ti]n locul t[t`ne-t[u!”

+i s-a dus bietul Alesandru, c[a=a-i era numele, s-a dus cer=ind din cas[-n cas[, din sat]n sat, p`n[ a nimerit l`ng[Dun[re la un pescar. Pescarul acela nu era Dumnezeu =tie ce om bogat, tr[ia numai din pescuit, dar, deoarece n-avea copii, lu[pe Alesandru copil de suflet. La coliba pescarului a tr[it copilul p`n[ ce-a crescut mare =i-a ]nv[\at, =i el, me=te=ugul pesc[ritului. Pescarul era acum b[tr`n =i nu mai putea pescui, dar Alesandru, ca om harnic =i b[iat de omenie, c`=tiga at`ta ca s[poat[tr[i el, b[tr`nul =i baba mo=neagului lini=ti\i! D[ Dumnezeu ]ns[ c[ moare pescarul =i moare =i baba lui, =i r[m`ne Alesandru numai singur. Acum pescuia el numai pe seama lui. Dar g`ndeai c[ e f[c[tur[, de c`nd murise pescarul cel b[tr`n mai c[nu mai erau pe=ti]n Dun[re; umbla bietul copil ziua deplin[alt[dat[, =i nu-i prindea mreaja nici

un pe=te. Odat[, nec[jit cum era, =i dar[=i fl[m`nd, arunc[ mreaja ]n Dun[re =i nu mai merge la ea p`n[a doua zi la ameaz[. Atunci se duce =i trage mreaja. Nu era]n ea nimic alt[dec`t o mrean[, e drept c[ foarte frumoas[. Noa, o ia el ]n m`n[=i o duce la colib[s[o beleasc[=i s[o frig[pe c[rbuni, c[era mai le=inat de foame, s[racul! Dar c`nd d[ s[ o spintece, mreana ]i scap[ din m`n[=i, cum cade jos, cum se face o dr[gu\[de fat[ca rupt[din soare =i]mbr[cat[colea ca o z`n[: cu ie alb[ ca laptele, ]mp[nat[ cu flori galbene, ro=ii =i vinete de m[tase, cu catrin\[ ca fetele noastre, cu piept[ru\ m`ndru, tot pene, =i cu p[rul slobozit pe spate.

— Nu m[spinteca, Alesandre, zise ea, c[eu sunt r`nduit[de Dumnezeu s[-\i fiu so\ie!

— Dup[ce v[d c[e=ti om ca =i mine, cum s[te spintec?! zise Alesandru, dar eu g`ndeam c[tu e=ti mrean[!

— Eu sunt Z`na Apelor, zise fata, =i la porunca lui Dumnezeu am intrat]n mreaja ta =i, pentru binele t[u =i al altor oameni, trebuie s[-\i fiu muiere!

— Mul\am, Doamne, zise iar[Alesandru, de c`nd v[d c[e=ti fat[-mi trecu foamea =i necazul!

— Noa, hai Alesandre, acuma acas[la tine, acolo unde te-ai n[scut tu!

— Hei, draga mea! Acolo nu-i de-a merge, poate c[nici n-a= nimeri, c[eram mic c`nd am venit de-acolo, dar chiar s[ nimeresc, n-a= merge bucuros, c[ domnul la care a slujit tata e at`t de pogan, de-a omor`t =i pe tata, =i pe mama numai c[ce i se p[ru c[ar fi]nstr[inat lemne din p[durea lui!

— Nu face nimic, Alesandre, hai s[mergem, c[va fi cum va r`ndui Dumnezeu!

+i s-au dus am`ndoi]n p[durea aceea =i-au dat de-o colib[p[r[sit[; era coliba]n care se n[scuse Alesandru. Muierea f[cu iute ceva de cin[, adic[fripse ni=te bure\i ce aflase prin p[dure, cinar[=i dup[ce ziser[rug[ciunile s-au culcat =i-au dormit. S-au culcat, se-n\elege, pe

vatra goal[, c[ci n-aveau alte haine dec`t h[inu\ele de pe ei. Dar ce s[ vezi, diminea\a, c`nd se pomenir[din somn, se trezesc]n ni=te cur\i mai pompoase dec`t cur\ile domne=ti =i pline de toate cele trebuincioase pentru trai, =i de post, =i de frupt, =i cur\ile erau tot acolo ]n p[dure, ]n locul colibei. Mul\umir[ lui Dumnezeu =i se puser[ a c[uta una-alta prin cur\i, =i,dup[ ce d[dur[ de ale traiului, se puser[ la pr`nz.

Biri=ii domnului]n toat[ziua veneau c`te cu zece care]n p[durea aceea, dup[lemne, =i fiind aproape de sat, ajungeau]nc[de cu vreme acas[.

}n ziua aceea iar[venir[ei =i, trec`nd prin poiana unde =tiau ei coliba, r[m`n]nm[rmuri\i de frumuse\ea cur\ilor care s-au f[cut numai de ieri p`n[ azi. +i se tot ]nholbar[ biri=ii pe de toate laturile pe l`ng[cele cur\i p`n[ era t`rziu dup[-amiaz[, atunci]=i aduc abia aminte ce domn au =i-=i]nc[rcar[iute carele, =i dau bici la boi s[ajung[cur`nd acas[. Dar totu=i ajung t`rziu acas[, colo pe la cina cea bun[. Domnul]i a=tepta cu o b`t[ de corn ]n poart[ =i pe care cum trecea mi-l m[sura peste spate, de g`ndeai c[d[ ]n sac. C`nd ajunse biri=ul cel din urm[la poart[, zise:

— Domnule, nu ne bate]n zadar, c[noi nu suntem de vin[c[am]nt`rziat a=a tare, c[ uite, ]n p[dure, colo unde era numai ieri, nu mai demult, coliba ceea p[r[sit[ a p[durarului azi aflar[m ni=te cur\i mai minunate ca a Mariei tale, =i noi ne tot ]nholbar[m =i ne minunar[m de ele, p`n[ce uitar[m nu numai porunca M[riei tale, dar =i m`ncarea, blestema\i s[ fim de am m`ncat azi ceva!

— A=a? zise domnul, mai potolindu-=i m`inia, noa bine-i; m`ine diminea\[s[mergi s[chemi pe mi=elul acela care a cutezat a-=i face]n p[durea mea cas[f[r[=tirea mea, s[-l chemi la mine; ai priceput?

— Priceput, domnule! +i se duse biri=ul a doua zi la cur\ile din p[dure =i spuse omului din ele c[e poftit]n sat, la curtea boiereasc[.

— Ce s[fac acum, muiere? zise Alesandru c[tre muierea sa.

— Ce s[faci? Iac[-i merge, c[=tiu c[nu te-a m`nca M[ria sa, domnul!

+i s-a dus Alesandru la domnie]n sat.

— Bun[diminea\a, domnule!

— S[fii s[n[tos. Ce cau\i aici? La ce-ai venit?

— Am venit, domnule, c[un biri= d-a M[riei voastre a zis c[mi-a\i poruncit s[viu!

— Bine-i! Adic[tu e=ti mi=elul care =i-a f[cut cas[ ]n p[durea mea? Cum ai cutezat s[faci un lucru ca acela?

— D-apoi c[dumneata mi-ai poruncit, =tii, c`nd ai omor`t pe tata =i pe mama, c`nd ai zis s[ merg unde m-or duce ochii, iar dup[ ce voi cre=te, s[ vin ]n slujba dumitale, ]n locul tatei; =i eu iat[ m-am \inut de cuv`nt;]n coliba unde m-am n[scut, acolo m-am a=ezat alalt[ieri cu muierea mea; dar dac[Dumnezeu a voit ca peste noapte s[se fac[din ea o cas[bun[, domneasc[, eu nu sunt de vin[!

— S[mergi =i p`n[ diminea\[ toat[ p[durea din jos de casa ta s[ fie t[iat[, trupinele scoase, locul arat, sem[nat cu m[lai m[runt, care pe diminea\[ s[ fie copt, =i mie s[-mi aduci de acolo f[in[ de m[lai m[runt, ca s[-mi fac[ din ea m[m[lig[ de pr`nz! }n\eles-ai?

— Dar cum se poate una ca asta, domnule?

— Taci =i mergi, iar dac[diminea\[nu vii dup[cum \i-am poruncit, nu-\i mai st[capul unde-\i st[acuma, c[\i-a sta unde-\i stau picioarele!

Se porne=te Alesandru sup[rat acas[; muierea-l a=tepta]n porti\[.

— Noa, dar de ce te-a chemat?

— Oh, Doamne! Acesta vrea s[ne omoare =i pe noi, cum a omor`t pe tata =i pe mama!

— Cum a=a?

— Iat[, draga mea, mi-a poruncit ca p`n[ diminea\[ toat[ p[durea c`t[-i din jos de casa noastr[s[o tai, s[scot trupinele, s[o ar =i seam[n cu m[lai m[runt, iar acela p`n[ diminea\[ s[ fie crescut =i copt, =i eu s[-i duc din el f[in[ de m[m[lig[, s[ pr`nzeasc[m`ine din ea!

— Nu-i nimica, scumpul meu so\, las[c[va fi cum va r`ndui Dumnezeu; nu fi tu ]ng`ndurat pentru aceea!

Dac[veni seara, cinar[ei, se rugar[lui Dumnezeu =i se culcar[. Iar diminea\a scul[muierea pe Alesandru =i-i zise:

— Vezi de du f[in[la domnul de m[m[lig[pentru pr`nz! +i se scul[ Alesandru: adic[ c`t vedeai cu ochii pe coast[la vale din jos de casele lui, unde fusese ieri p[durea cea uria=[, acum era numai o hold[de m[lai m[runt, frumoas[=i coapt[; iar]ntr-o desag[-i pusese muierea gr[un\e, =i]n alt[, — f[in[de m[lai m[runt. Se minun[Alesandru, mul\umi lui Dumnezeu =i merse la domnie]n sat.

— Bun[diminea\a, domnule!

— S[tr[ie=ti, Alesandre! Noa, da adus-ai f[in[de m[lai m[runt?

— Adus, domnule, am adus o desag[de f[in[=i una de gr[un\e!

— +i cum e holda unde a fost p[durea?

— Frumoas[, domnule, a dat Dumnezeu de s-a f[cut chiar dup[porunca dumitale!

— Bine, Alesandre, e bine. Acum p`n[ diminea\[ s[ l[zuie=ti toat[ p[durea aci din sus de casa ta, s[ lucri p[m`ntul =i s[pr[se=ti via, iar pe diminea\[s[-mi aduci struguri cop\i din ea!

— Dac[, domnule, una ca asta nu se poate face]ntr-o noapte; numai de l[zuit n-a= g[ta-o]ntr-un an de n-a= avea barem o sut[de lucr[tori l`ng[mine; apoi via, =tii dumneata, de-abia]n trei-patru ani o po\i aduce s[rodeasc[!

— Car[-te, mi=elule,]i zice domnul, =i de nu faci p`n[ diminea\[ toate dup[ cum \i-am poruncit, te sting de pe fa\a p[m`ntului!

Iar[merge Alesandru sup[rat acas[=i spune muierii porunca cea nou[ce o a c[p[tat de la domnul p[m`ntesc.

— Nu te sup[ra nimic, Alesandre, c[va fi ce va r`ndui Dumnezeu,]i zise muierea.

Adic[c`nd se scoal[a doua zi,]n locul p[durii cei din sus de cas[era o dr[gu\[de vie de s[mai ai doi ochi s[te ui\i la ea; toat[ ]n

r`nd, toat[cu struguri cop\i, numai de cules =i mari ca purceii. Alesandru iar mul\umi lui Dumnezeu =i culese o corfi\[de o duse boierului.

— Noa vezi c[ai putut face? Numai e=ti c`ine la ma\e, vrei s[ te tragi de la munc[! zise boierul, c`nd]l v[zu intr`nd cu strugurii.

— A f[cut Dumnezeu sf`ntul cu puterea lui cea mare, dar =tiu c[eu nu, un om p[c[tos, r[spunse Alesandru.

Dar domnul]i gr[i:

— Ce-mi pas[mie cu cine ai lucrat =i cu cine nu, destul at`ta c[ mi-ai ]mplinit porunca. Acum s[ mergi ]n grajd s[ duci cele dou[ bivoli\e la taur, iar pe m`ine diminea\[s[fie f[tate, cu vi\ei sub ele, s[le mulgi =i s[-mi aduci apoi lapte pentru caf[de la ele; pricepi?

— Pricep, domnule, dar una ca asta nu se poate, c[doar[=tii dumneata c[bivoli\ele poart[un an de zile!

— Taci din gur[, nemernicule, zise domnul, =i te car[, c[n-am vreme de pierdut cu tine; de nu vii pe diminea\[cu ele f[tate, =tii ce te a=teapt[!

+i se duse Alesandru sup[rat acas[, m`n`nd bivoli\ele dind[r[t. Muierea]i ie=ise]nainte:

— Da ce-i, Alesandre, doar[pe noi ne-a cinstit domnul cu bivoli\ele acestea?

— Oh, Doamne, tu muiere! boierul acesta tot ne pune capul!

— Da cum a=a? Ce e=ti iar[sup[rat?

— Da cum s[nu fiu; ascult[tu: s[duc eu aceste bivoli\e sterpe la taur, dar p`n[diminea\[ele s[=i fete, =i s[-i duc de la ele lapte pentru caf[. Una ca asta nu se poate!

— Nu zice a=a, dragul meu, c[va fi a=a cum va r`ndui Dumnezeu. Hai de pr`nze=te =i te odihne=te oleac[, apoi le-i duce la taur, =i mai departe l[s[m toate]n voia lui Dumnezeu sf`ntul!

A pr`nzit Alesandru, apoi =i-a pus merindele ]n traist[ =i a m`nat bivoli\ele chiar la al treilea sat, la taur, c[mai aproape nu era, =i de-

abia a ajuns]nd[r[t colo pe la cina cea bun[. Apoi a cinat ceva =i, obosit cum era, a dormit ca mort p`n[ ]n zori de zi. Atunci l-a trezit muierea:

— Scoal[, Alesandre, mergi de du bivoli\ele la curte, c[s-a scula domnul =i-i trebuie lapte de caf[!

Se scul[Alesandru =i merse]n grajd, adic[bivoli\ele f[taser[=i aveau doi pui m`ndri sub ele, negri ca doi pui de drac, =i ugerele lor pline de lapte. Mul\umi el lui Dumnezeu =i le m`n[ ]n sat la curtea boiereasc[. Domnul era]n t`rna\ (galerie) cu pipa cea lung[.

— Vii, Alesandre?

— Sunt aici, domnule!

— Noa, vezi c[nu prea grea porunc[\i-am fost dat; =tiam eu c[de fric[ ]mpline=ti bucuros poruncile mele; acum numai o porunc[-\i mai dau, dac[-i]mplini-o =i asta, apoi te las]n pace, iar de nu,]\i sucesc grumazul ca la un pui de g[in[!

— Ce s[mai fac iar[, domnule?

— S[-mi aduci pe Dumnezeu la pr`nz, auzi? la pr`nz s[mi-l aduci! Acum nu mai sta pe g`nduri, ci te car[ =i s[ nu-\i mai aud de nume p`n[nu mi-l aduci!

— Da cum s[pot eu, un biet om p[c[tos, s[=i g`ndesc una ca aceea?

— Taci =i te du!

Se lu[Alesandru mai sup[rat ca totdeauna =i merse c[tre cas[. Muierea chiar]i f[cuse un dr[gu\ de copil de nici de]mp[rat nu poate fi mai altfel. Cum]l v[zu]ng`ndurat,]l]ntreb[:

— Iar e=ti sup[rat, Alesandre?

— Dar cum s[nu fiu? Ascult[tu aici, pe c`nd g`ndeam c[=i-o fi st`mp[rat g`ndurile celea peste fire de poftalnice, pe c`nd mul\umeam lui Dumnezeu c[ mi-a ajutat de-am ]mplinit toate poruncile boierului, el iese cu alt[ porunc[, =i mai p[g`n[!

— Cu ce porunc[?

— Oh, Doamne, muiere, draga mea! M[tem s[=i g`ndesc la porunca cea nebun[ a p[g`nului acestui de domn; zice c[s[-i aduc lui pe Dumnezeu, la pr`nz, la el, la un p[g`n ca el!

— E drept c[-i lucru mare, Alesandre, dar nu te]ntrista din seam[afar[; Dumnezeu va direge lucrurile ca un st[p`n bun. Tu vezi de m[n`nc[ceva, ia-\i merinde =i te pune la cale, te tot du p`n[-i da undeva de Dumnezeu, =i-i spune porunca ce-o ai de la boier; Domnul cerului este mult mai milostiv dec`t domnii ace=ti p[m`nte=ti!

A=a =i f[cu Alesandru; m`nc[ ceva ce m`nc[,]=i lu[merinde =i b`ta ]n m`n[, =i hai la cale. +i s-a tot dus, s-a tot dus, p`n[ a dat de-o ap[ mare. Ar fi trecut bucuros dincolo, dar nu era nici pod, nici luntre, iar de-a ]notul nu se ]ncumeta s[ o treac[, fiind apa foarte lat[. Deci sta pe g`nduri: ce s[fac[?

Atunci apa-l]ntreb[:

— Ce stai aci, omule?

— Stau, r[spunse el, c[a= trece dincolo =i nu-i aci nici pod, nici luntre, =i de-a-notul mi-e fric[s[intru!

— +i unde mergi tu, omule?

— Eu a= merge p`n[ a= da de Dumnezeu sf`ntul, c[am un lucru mare s[-i spun!

— A=a? Atunci te trec eu, dar s[ ]ntrebi pe Dumnezeu: de ce]n mine nu este nici pe=te, nici broasc[, nici o jivin[?

— C[-l voi]ntreba!

Atunci apa se desface]n dou[, =i merge Alesandru ca pe-o c[rare de prin cucuruz prin mijlocul apei.

Ajung`nd de cealalt[ parte, tot merge el p`n[d[de un c`mp mare cu iarb[ p`n[ ]n br`u; acolo era o ciurd[de boi mari, dar slabi, numai cu pielea pe oase; se leg[nau de slabi! Se minun[mult Alesandru de ast[vedenie: cum de boii aceia mari,]n a=a bun[=i mult[p[=une, =i numai nu cad de pe picioare de slabi?

Dar merse el mai departe p`n[ nimeri ]ntr-un c`mp nisipos, numai ici-colea c`te o buruian[, =i acolo v[zu o ciurd[de boi mici, dar

frumo=i =i gra=i de g`ndeai c[ amu-amu plesnesc de gra=i. De ast[ vedenie se minun[ Alesandru =i mai tare, dar merse mai departe p`n[ajunse]ntr-o p[dure mare, acolo poame multe =i gr`ne\e, =i prin copaci ni=te p[s[ri mari \ipau c`t le lua gura: “Vai de noi =i de noi, c[r[u vedem, r[u am v[zut, =i mai r[u vom vedea!” Ele adic[\ipoteau de foame!

Merg`nd Alesandru mai departe, ajunse ]ntr-un tufi=, numai ici-colea c`te o alun[, acolo mii de p[s[rele ciripeau =i c`ntau: “Bine ne-a fost, bine ni-e, =i mai bine vom ajunge, c[suntem tot s[tule!”

Minun`ndu-se Alesandru =i de aceste vedenii, merge mai departe p`n[ajunge la cur\ile lui Dumnezeu sf`ntul. Cu mult[sfial[intr[ ]n[untru =i dete bine\e ca un om de omenie.

Dumnezeu sf`ntul ]l prime=te cu bun[ voin\[ =i cu vorbe bl`nde ca un p[rinte adev[rat, apoi]l]ntreab[c[dup[ce umbl[el at`ta lume?

— O, Doamne, mi-i =i groaz[s[-\i spun!

— Spune, f[tul meu, c[de mine tot nu poate nimeni ascunde nici un cuget.

— Apoi s[-\i spun, Doamne: m-a trimis domnul pe a c[rui loc mi-e casa s[vin s[te poftesc la el la pr`nz!

— Bine, f[tul meu, dup[ce-i ajunge acas[, s[-i spui c[atunci voi merge, c`nd va face =i el c`te ai f[cut tu!

— D-apoi oare nu m-a omor], Doamne?

— Nu te teme; dar s[-mi spui ce-ai v[zut]n calea ta de acas[p`n[aici?

— Am v[zut multe, Doamne: mai]nt`i am ajuns la o ap[mare, f[r[luntre, f[r[pod, =i nu =tiam cum s[trec, dar apa, dup[ce i-am spus unde mi-e calea, mi-a f[cut loc de am trecut ca pe uscat; m-a rugat]ns[s[te]ntreb de ce]n ea nu sunt nici pe=ti, nici broa=te, =i nici o jivin[?

— |i-voi spune, f[tul meu, dar tu s[nu-i spui p`n[te-a trece dincolo; acolo de aceea nu sunt nici pe=ti, nici broa=te =i nici alte jivine, c[ ]nc[nici un om nu s-a]necat]n ea. Dar apoi ce-ai mai v[zut?

— Am v[zut, Doamne, un c`mp mare cu iarb[ ca m[tasa =i de mare p`n[ ]n br`u;]n ea p[=tea o ciurd[de boi mari, dar se leg[nau pe picioare de slabi, =i mult m-am mirat cum e aceea de-s a=a slabi]n p[=unea aceea bun[!

— Aceia, f[tul meu, sunt boierii cei boga\i care fac c`teodat[pomene =i ospe\e, dar numai ei pe ei se omenesc =i se osp[teaz[, iar dup[ce li se]mpr[=tie oaspe\ii, le pare r[u de cheltuiala ce-au f[cut; dar dup[aceea ce-ai mai v[zut?

— Am v[zut, Doamne, un c`mp nisipos, tot nisip =i pietri=, numai ici-colea c`te o buruian[=i acolea era o ciurd[de boi mici, dar gra=i =i frumo=i de nu m[mai puteam dep[rta de ei!

— Noa, vezi, f[tul meu, aceia sunt oamenii cei s[raci, bie\ii iobagi, care n-au alta dec`t numai ce vor s[ le lase domnii lor cei procle\i, dar ei, c`nd fac vreo poman[ori vreun osp[\, adun[la masa lor pe to\i lipsi\ii =i s[racii =i aceea la mine este bine primit[, de aceea, dup[ce vin pe ast[lume se desf[teaz[; dar dup[aceea, adu-\i aminte, ce-ai mai v[zut?

— Venind mai]ncoace, Doamne, am v[zut o mul\ime de pomi mari cu poame frumoase =i printre ei tot soiul de sem[n[turi, dar]n pomi erau niscari p[s[ri ur`te =i zburlite, =i \ipau c`t le lua gura: “R[u am v[zut, r[u vedem, =i]nc[=i mai r[u vom vedea, c[murim de foame!”

— Noa, f[tul meu, aceia sunt zg`rci\ii, care au tot ce le trebuie, dar nu numai c[ nu dau lipsi\ilor ceva de poman[, dar nici ei nu m[n`nc[s[s[sature, =i trag =i plata lucr[torilor; pe ast[lume de foame o s[se vaiete! Mai v[zut-ai ceva]n c[l[toria ta?

— Mai, Doamne, am v[zut un tufi=, =i]n el numai unde =i unde c`te o alun[, dar acolo erau mii de p[s[rele ciripind =i c`nt`nd: “Bine am v[zut, bine vedem =i bine vom vedea, c[nimic nu ne lipse=te!”

— Vezi, f[tul meu, acele p[s[ri sunte\i voi, muncitorii, care munci\i de diminea\[p`n[ seara, de multe ori chiar fl[m`nzi =i]nseta\i, numai ca s[pute\i \ine dim munca voastr[pe c`te venituri toate, =i totu=i

mul\umi\i lui Dumnezeu =i pentru at`ta; pl[cut[este]naintea mea purtarea voastr[!

— Acum mergi, f[tul meu, acas[, c[te a=teapt[muierea =i copilul!

+i plec[Alesandru c[tre cas[mul\umind lui Dumnezeu. C`nd ajunse la apa cea mare,]l]ntreb[apa:

— Noa, da spusu-\i-a Dumnezeu pricina pentru care n-am eu nici pe=ti, nici broa=te?

— Spus!

— Ei, cum a zis, care-i pricina?

— Trece-m[, c[apoi]\i spun!

+i l-a trecut apa iar[=i de acea parte, adic[s-a f[cut]n l[turi p`n[a trecut de aceast[lalt[parte, cu toate c[din colo]n coace pe nimeni nu mai trecuse, c[nimeni nu ceruse s[-l treac[. Dup[ce-a fost de aceast[lalt[parte, apoi spuse Alesandru:

— }n tine, a=a mi-a spus Dumnezeu, c[de aceea nu sunt nici pe=ti, nici broa=te, =i nici un fel de jivin[, c[ ]nc[n-ai]necat nici un om.

Atunci se]nfoaie apa de trecu peste \[rmuri =i era c`t pe aci s[ ]nece pe Alesandru. Dar el fugi =i-i zise:

— Dar nu \i-e ru=ine, chiar pe mine vrei s[m[ ]neci, unde \i-am spus ce-a zis Dumnezeu sf`ntul?

Apa atunci s-a ru=inat =i s-a tras]n matca ei zic`nd:

— Cum n-am =tiut mai degrab[, c[nu sc[pai tu din undele mele!

Acum Alesandru merse a\[la boier acas[=i ajunse chiar pe]nserate.

— Noa, da chematu-l-ai? zise boierul.

— Chemat! r[spunse Alesandru.

— +i vine?

— Vine, de bun[seam[, vine dac[-i face =i dumneata lucrurile care le-am f[cut eu, dar p`n[atunci, ba!

Auzind domnul cuvintele acestea cutez[toare ale lui Alesandru, se m`inie at`t de tare, de porunci slujilor s[-l bage]n fiare =i]n pente, din t[lpile picioarelor p`n[-n grumaz, =i s[-l bage]ntr-o pivni\[, =i

acolo s[-l]nchid[s[nu poat[sc[pa, c[diminea\[ ]l sp`nzur[ pentru cutezarea vorbelor celor nesocotite. Toat[ noaptea o petrecu Alesandru acolo, rug`ndu-se la Dumnezeu. C`nd fu de c[tre ziu[, veni Dumnezeu la u=a pivni\ii =i strig[:

— Aici e=ti, Alesandre?

— Aici, Doamne!

— Dar ie=i afar[!

— C[nu pot, c[sunt b[gat]n fiare =i-n pente p`n[-n grumaz!

— Ia mi=c[-te oleac[!

+i cum se mi=c[Alesandru, odat[-i c[zur[fiarele de pe el ca =i c`nd ar fi fost putrede, =i u=a se deschise singur[, =i ie=i afar[de mul\umi lui Dumnezeu c[l-a sc[pat.

— Noa, Alesandre, zise Dumnezeu, dar mergem la boierul la pr`nz ori s[mergem la tine?

— Ba s[mergem la mine mai]nt`i, c[fi-va timp de mers la el =i dup[aceea.

+i merser[la Alesandru acas[. Bucuria muierii =i-a copila=ului c[se mai v[d, dar bucuria =i-a lui Alesandru c[a ajuns]n pace la ai s[i. Acum Alesandru porunci nevestei s[fac[pr`nz, c[ iat[ chiar =i Dumnezeu pr`nze=te azi la ei.

+i se puse s[fac[ce =tia ea mai bun de m`ncare, dar Dumnezeu zise:

— S[-mi frigi s[m[n`nc ce-ave\i voi mai drag la cas[!

Atunci Alesandru numaidec`t porunci s[ arz[ muierea cuptorul =i, c`nd era ars gata, trase jarul =i duse copilul pe lopat[, =i zv`rr cu el]n cuptor, apoi puse jarul]n gura cuptorului =i intr[ ]n[untru de mai povesti cu Dumnezeu.

Preste vreun ceas de vreme merse el s[aduc[copilul fript s[-l pun[ ]naintea lui Dumnezeu. Adic[minunea minunilor!

Copilul se juca cu dou[mere de aur =i c`nta ]n treaba lui, cum c`nt[copiii.

V[z`nd Alesandru =i muierea lui minunea asta, c[zur[ cu fe\ele la p[m`nt =i mul\umir[lui Dumnezeu.

Iar Dumnezeu]i ridic[de jos =i le zise:

— S[=ti\i c[boierul]n clipita asta a plesnit de necaz c[ci nu te afl[ ]n pivni\[s[te sp`nzure; de azi]ncolo nu mai e=ti iobagi, ci domn]n casa ta, =i]n scurt[vreme nici un iobag nu va mai fi]n lume.

A=a s-a =i]nt`mplat; iob[gia a c[zut; dar cel dint`i care a sc[pat de iob[gie a fost Alesandru cu muierea lui, cu Z`na Apelor, care, de n-au murit, =i ast[zi tr[iesc =i m[resc pe Dumnezeu.

Auzit[=i scris[ ]n S`ncel.

Ioan Pop-Reteganul, *Pove=ti ardelene=ti,* culese din gura poporului. Partea a IV-a, Bra=ov, 1888, p. 44-57.

CUPRINS

TEI-LEG{NAT

Erau odat[, cic[, un mo=neag =i o bab[. Copii nu avusese, =i-a=a ar fi voit s[aib[, de se d[deau]n v`nt dup[ ei. Baba mai ales, ve=nic se ruga lui Dumnezeu s[ se milostiveasc[ cu ea =i s[-i d[ruiasc[ un copil. Dumnezeu =tie, ]ns[, c`nd trebuie s[dea omului ce cere =i c`nd nu. Baba copii n-a mai f[cut =i de dor de a avea =i ea,]=i f[cu un leag[n =i]n el puse,]n loc de b[iat, un lemn de tei ce-l]nf[=ase =i-l]mbrobodise ca pe copii. Se vede c[ajunsese baba]n mintea copiilor.

Leg[na baba]n una, c`nd avea vreme, albia copilului =i-i c`nta. De la o vreme numai ce aude pl`ns de copil ]n leag[n. Baba s-a speriat, dar c`nd s-a uitat =i a v[zut]n locul lemnului un b[iat m`ndru =i frumos cum altul nu mai era ]n lun[ =i ]n soare, nebuni de bucurie. Pl`ngea biata bab[, r`dea, alerga pe afar[=i nu mai =tia cum s[mul\umeasc[lui Dumnezeu c[i-a ascultat ruga.

Cum vine mo=neagul de la lucru, baba, ca o z[lud[ ]i iese]nainte =i-i arat[b[iatul.

C`nd ]l v[zu mo=neagul a=a m`ndru =i frumos, cu r`vn[ =i mare duh plecat ridic[ ochii ]n sus, mul\umind lui Dumnezeu c[ le-a dat sprijin b[tr`ne\ilor.

Mo=negii botezar[pe b[iat =i-i puse numele Tei-Leg[nat.

Cumetria fu chefoas[=i plin[de bun[t[\i, c[ci mo=negii se \ineau bine, bat`r c[erau singurei.

Tei-Leg[nat cre=tea v[z`nd cu ochii. C`t cre=te un b[iat de azi]ntr-un an, el cre=tea numai]ntr-o zi. Peste vreo doi ani el era

cogeamite milian, ca to\i fl`c[ii, cu care se lua la tr`nt[=i pe care-i dovedea pe-un cap.

}ntr-o zi vede Tei-Leg[nat]ntr-un cui]n c[mar[pu=ca mo=neagului, din tinere\e. Nici una, nici dou[, o ia, se]mbrac[=i se duce cu ea]n p[dure la v`nat. Degeaba cerca baba s[-l opreasc[, Tei-Leg[nat]=i c[uta de drum.

Ajung`nd ]n p[dure, merge trei zile =i trei nop\i. Cum mergea prin codru, d[ peste un om care nu f[cea alta dec`t copacii ce erau drep\i]i str`mba, iar pe cei str`mbi]i]ndrepta.

Cum]l vede Tei-Leg[nat,]l]ntreab[: ce stric[copacii?

Str`mb[-Lemne, c[ci el era, ]i r[spunde c[ nu-i treaba lui s[ =tie, dar, dac[ vrea, s[ se prind[ am`ndoi fra\i de cruce, c[i-o fi de folos vreodat[.Tei-Leg[nat se prinde frate de cruce cu Str`mb[-Lemne, =i am`ndoi se iau prin p[dure. Merg c`t merg, =i ajung ]n ni=te mun\i pietro=i. }ntr-un \anc de munte =edea un om =i ve=nic sf[r`ma piatr[.Tei-Leg[nat se prinde frate de cruce =i cu Sfarm[-Piatr[=i tustrei]=i c[utar[de drum. Ajunser[ ]ntr-o p[dure.

Aici]=i f[cur[o colib[=i c`te unul cu ziua r[m`nea la f[cut bucate, iar ceilal\i doi se duceau la v`nat.

}n ziua]nt`i r[m`ne Str`mb[-Lemne. Face el ni=te bucate ca acelea =i st[tea ]naintea focului a=tept`ndu-=i fra\ii.

Cum st[tea Str`mb[-Lemne pe g`nduri, numai ce vine o onanie de om mititel ca de-o-palm[cu o barb[c`t un cot. Statu-palm[-barb[-cot, c[ci el era, se repede la foc =i din c`teva]nghi\ituri soarbe m`ncarea lui Str`mb[-Lemne din oal[. Str`mb[-Lemne]l prinde de barb[, crap[un lemn =i-i pune barba acolo.

C`nd vin de la v`nat Tei-Leg[nat =i Sfarm[-Piatr[, g[sesc pe Statu-palm[-barb[-cot cu barba]n lemnul cel cr[pat =i pe Str`mb[-Lemne suduind =i f[c`nd alte bucate.

Tei-Leg[nat se duce la Statu-palm[-barb[-cot =i-i d[drumul. El se f[cu nev[zut. Str`mb[-Lemne sf`r=i bucatele =i dup[ce m`ncar[, se

odihnir[bine. A doua zi r[mase s[fac[bucate Sfarm[-Piatr[. Dar =i Sfarm[-Piatr[p[\i aceea=i istorie cu Statu-palm[-barb[-cot, ca =i Str`mb[-Lemne. C`nd se]ntoarse Tei-Leg[nat de la v`nat =i v[zu pe Statu-palm[-barb[-cot cu un stan de piatr[ pe barb[, ]l umfl[ r`sul =i, duc`ndu-se la el, rostogoli st`nca =i dete drumul lui Statu-palm[-barb[-cot, de se f[cu iar nev[zut.

A treia zi r[mase la f[cut m`ncare Tei-Leg[nat. El preg[ti dou[ r`nduri de bucate =i c`nd se ]ntoarser[ fra\ii lui de la v`nat, nu mai v[zur[pe Statu-palm[-barb[-cot, c[ruia Tei-Leg[nat]i duse m`ncare, =i bucatele erau cum sunt mai bune, nici reci, nici fierbin\i.

Dup[ce m`ncar[ bine se luar[ tustrei =i se duser[ prin mun\i =i ajunser[ pe mo=ia unui ]mp[rat. Paznicii ]mp[ratului, g[sind pe Str`mb[-Lemne stric`nd p[durea, ]i prinser[ pe tustrei =i-i duser[ la ]mp[rat. }mp[ratul, dup[ ce-i probozi ur`t,]nc`t era s[-i =i bat[, le hot[r], v[z`nd pe Tei-Leg[nat a=a de]ndr[zne\ =i frumos, c[scap[de el, dac[le va scoate de la zmei pe cele trei fete ale lui.

}mp[ratul le mai spuse c[, dac[ei scot fetele de la zmei, le d[fiec[ruia c`te una de so\ie =i]mp[r[\ia.

Tei-Leg[nat se prinse s[scoat[fetele de la zmei.

Dup[ce lu[de la]mp[rat bani de cheltuial[=i haine de primeneal[, porni]nainte cu Dumnezeu.

Merser[vreme mult[, \[ri, m[ri =i mun\i =i ajunser[la o f`nt`n[, pe unde te puteai duce]n «lumea neagr[«, c[ci zmeii ce furaser[fetele]mp[ratului acolo vie\uiau.

Ca s[mergi de pe «lumea alb[»]n «lumea neagr[» trebuia s[-\i dai drumul prin f`nt`na zmeilor. Se v`r] ]nt`i Str`mb[-Lemne. El l[s[ cuv`nt ca atunci c`nd va scutura funia, s[-l scoat[ ]napoi. Nu se dase drumul funiei cu care se coborau ]n f`nt`n[nici pe jum[tate, =i numai ce vede Tei-Leg[nat c[se scutur[funia.

— Ce-ai p[\it, m[i Str`mb[-Lemne, de-ai scuturat funia a=a degrab[?

— Da ce s[p[\esc? Ia nu po\i s[tr[ie=ti]n putoarea ceea mare care vine din fundul f`nt`nii.

Las[c[m[v`r eu, zise Sfarm[-Piatr[. Dar =i el p[\i ca =i Str`mb[-Lemne. Atunci se v`r] =i Tei-Leg[nat. El l[s[ cuv`nt c[, dac[va scutura funia, mai tare s[-i dea drumul.

Merse, merse Tei-Leg[nat trei zile p`n[ ce ajunse ]n fundul f`nt`nii.

Acolo, ce s[vad[? +erpi, balauri, broa=te c`t casele. Tei-Leg[nat se d[cu palo=ul printre jivine, =i le omor] pe toate.

Sc[p`nd de acele ur`te locuri, porni spre cur\ile zmeului celui mai mare.

Vai, m`ndru mai era! Alt soare, mai frumos ca al nostru, str[lucea. Alt[lun[, mai str[lucitoare cum avem noi, era acolo, =i ni=te gr[dini, mai frumoase ca raiul. Cum ajunse Tei-Leg[nat la cur\ile zmeului, se duse la fata]mp[ratului. Ea, cum]l v[zu, zise:

— Vai, ce voinic m`ndru =i frumos e=ti, =i cum are s[ te omoare c`inele de zmeu c`nd te-a vedea!

— Dar unde-i dus el amu?

— E dus la v`nat.

— +i de pe ce-l cuno=ti c`nd vine?

— Azv`rle buzduganul de trei mile de loc, =i atunci bucatele trebuie s[fie nici reci, nici fierbin\i.

Cum st[teau ei de vorb[, numai ce aud buzduganul]n poart[,]n u=[,]n cas[. Tei-Leg[nat]l repede]napoi de cinci mile de loc, =i c`nd a trecut pe l`ng[urechea zmeului, i-a retezat v`rful urechii.

Zmeul a]nceput a da pinteni calului =i a fugi spre cas[, dar calul nu voia s[mearg[. C`nd ajunse la podul de aram[, calul a]nceput a sfor[i =i a ciuciuli urechile. Zmeul i-a zis:

— Hi! calule, m`nca-\i-ar corbii carnea =i ciolanele roade-\i-le-ar c`inii, c[doar nu-i c`inele de Tei-Leg[nat sub pod ca s[te sperii de el.

Atunci numai ce iese Tei-Leg[nat de sub pod =i-i spune:

— Cum vrei s[ne lupt[m? Cu palo=ele s[ne t[iem, ori]n tr`nt[

s[ne tr`ntim? Zmeul i-a zis: }n tr`nt[s[ne tr`ntim, trup la trup, c[-i mai drept. Atunci, unde s-a luat Tei-Leg[nat cu zmeul la tr`nt[! }nt`i l-a tr`ntit zmeul pe Tei-Leg[nat p`n[ la br`u. Unde nu se m`inie Tei-Leg[nat, =i c`nd l-a izbit o dat[pe zmeu, l-a v`r`t]n p[m`nt p`n[la g`t. Atunci Tei-Leg[nat scoate palo=ul =i-i taie g`tul. }nc[lec[apoi pe calul zmeului =i se duse la cur\ile lui.

Fata]mp[ratului, c`nd l-a v[zut, nu mai putea de bucurie.

— Ce f[cea zmeul cu cur\ile lui, c`nd se ducea undeva?

— Pocnea din biciul ist din cui de trei ori =i le f[cea dou[mere.

Tei-Leg[nat ia biciul, pocne=te de trei ori, face cur\ile dou[mere =i le d[fetei]mp[ratului.

Dup[ce a sc[pat fata cea mare, se duce la cur\ile zmeului celui de mijloc =i-l br`nce=te =i pe el ca =i pe cel dint`i.

}i mai r[m[sese s[scape pe fata cea mic[, care-o \inea zmeul cel mic.

Sc[pase el u=or pe fetele cele mari, de la cei doi zmei. Pe cea mai mic[ ]ns[era mult mai greu, c[ci avea mult de munc[, =i chiar zmeul ist mic era mult mai voinic ca ceilal\i.

Dup[ce trece prin ni=te p[duri ur`te, pline cu =erpi, broa=te =i tot felul de dih[nii, ajunge la cur\ile zmeului.

Cum]l vede fata]mp[ratului,]i zice:

— Vai, ce voinic m`ndru =i frumos e=ti, =i cum are s[ te pr[p[deasc[ c`inele de zmeu c`nd te-a vedea?

— Dar unde-i dus?

— La v`nat.

— +i pe ce semne =tii c`nd vine?

— Azv`rle buzduganul de =apte mile de loc =i atunci bucatele trebuie s[fie nici reci, nici fierbin\i.

+i cum vorbeau ei, numai ce aud buzduganul]n poart[,]n u=[=i]n cas[. Tei-Leg[nat]l repede de nou[mile de loc, =i c`nd a trecut pe l`ng[urechea zmeului i-a retezat-o din loc.

C`nd era pe la podul de aur, calul zmeului a]nceput a for[i =i a se da]napoi.

Zmeu-i zice:

— Hai, m`nca-\i-ar corbii carnea =i c`inii ciolanele. Ce, crezi c[sub pod e c`inele de Tei-Leg[nat?

Atunci numai ce iese Tei-Leg[nat =i-l]ntreab[:

— Cum vrei s[ne lupt[m: din tr`nt[ s[ ne tr`ntim, ori din palo=e s[ne t[iem?

— Ba din tr`nt[ s[ ne tr`ntim, c[-i mai dreapt[. Atunci se]ncep a se lupta: de diminea\[=i p`n[-n sear[ se tr`ntir[, =i nu se da nici unul.

Amu le era sete =i foame; zmeul vede o cioar[=i-i zice:

— D[-mi oleac[de ap[, c[\i-oi da hoitul lui Tei-Leg[nat s[-l m[n`nci.

Tei-Leg[nat zice c[tre cioar[:

— D[-mi ap[s[beau, c[\i-oi da hoitul de la trei zmei s[-l m[n`nci tu cu toate neamurile tale.

Atunci cioara se repede la un iaz, ia cu clon\ul ap[=i picur[ ]n gura lui Tei-Leg[nat c`teva picu=uri.

Tei-Leg[nat prinse la putere, =i c`nd l-a izbit o dat[ pe zmeu, l-a v`r`t ]n p[m`nt p`n[ la g`t. Apoi cu palo=ul i-a t[iat capul =i l-a omor`t.

Casele zmeului le-a f[cut dou[mere =i le-a dat fetei celei mai mici, care era cea mai frumoas[dintre fetele]mp[ratului =i pe care Tei-Leg[nat]=i puse ochii. Tei-Leg[nat lu[fetele]mp[ratului, merse cu ele la f`nt`n[, pe unde trebuia s[ias[din «lumea neagr[«]n «lumea alb[». Tei-Leg[nat prinde funia =i o scutur[. Scutur[tura vine]napoi.

La gura f`nt`nii a=teptau deci cei doi fra\i de cruce ai lui Tei-Leg[nat. El pune]n patul cel ce era ag[\at de funie pe cele trei fete =i scutur[funia. Patul]ncepe a se urca, =i Tei-Leg[nat r[mase singur.

C`nd v[zur[ Str`mb[-Lemne =i Sfarm[-Piatr[fetele, nu mai putur[de bucurie. Ei d[dur[drumul patului ca s[-l scoat[afar[=i pe Tei-Leg[nat.

Sfarm[-Piatr[=i Str`mb[-Lemne se sf[tuiser[ ca s[-l urce p`n[la jum[tatea f`nt`nii pe Tei-Leg[nat =i s[-i dea drumul, ca s[scape de el.

Tei-Leg[nat]ns[se temea de a=a ceva, =i ca s[-i]ncerce, pune]n pat un bolovan =i scutur[funia. Patul]ncepe a se urca =i dup[o bucat[de vreme numai ce aude o pocnitur[. Cei doi du=mani ai lui Tei-Leg[nat d[duser[drumul patului cu bolovanul.

Tei-Leg[nat, v[z`nd =iretlicul tovar[=ilor lui, porni iar «]n lumea neagr[». Merge c`t merge =i ajunge la cur\ile lui Statu-palm[-barb[-cot. C`nd l-a v[zut mo=neagul, nu mai putu de bucurie.

Osp[\uri ca acele]i f[cu, =i-l]ntreb[ce v`nturi]l aduc pe acolo?

Tei-Leg[nat povesti lui Statu-palm[-barb[-cot p[t[raniile lui cu zmeii =i cu cei doi tovar[=i ai lui, =i-l rug[s[-l]nve\e ce s[fac[pentru a ie=i pe «lumea alb[».

— Nimeni n-ar putea s[te scoat[de aici, f[tul meu, dec`t numai pajura din p[durea zmeului cel mare. Pajura aceea pe fiecare an scoate doisprezece pui, =i nici de unul n-are parte, c[ci c`nd se duce dup[m`ncare, vine un balaur =i-i m[n`nc[. Dac[-i putea s[omori balaurul, ea te va scoate de la necaz.

Statu-palm[-barb[-cot mai d[sc[li pe Tei-Leg[nat cum s[se poarte cu pajura =i pe urm[se desp[r\ir[.

— Pentru c[n-ai fost r[u, ca tovar[=ii t[i, ai sc[pat bine de la mine. Dar dac[ai fi fost =i tu ca ei, apoi cu zile nu sc[pai de la mine.

Tei-Leg[nat merse]n p[durea zmeului cel mare =i ajunse la cuibul pajurii. Tocmai atunci ie=ea dintr-un iezer =i balaurul ca s[m[n`nce puii pajurii. Tei-Leg[nat scoate palo=ul =i dintr-o t[ietur[reteaz[capul dihaniei de balaur =i scap[puii de moarte.

C`nd l-au v[zut puii, nu mai puteau de bucurie.

— C`nd te-a vedea mama, are s[te]nghit[de bucurie.

Atunci ei l-au f[cut un fulg =i l-au pus sub aripa celui mai mic.

C`nd a venit pajura =i i-a v[zut, era s[moar[de bucurie.

— Cine v-a sc[pat, dragii mamei?

— Un fl[c[u voinic =i frumos,]i r[spunser[ei.

— }ncotro s-a dus?

— La r[s[rit, r[spunser[ei.

Pajura, ca o v`ntoas[, se repezi spre r[s[rit, ca s[g[seasc[pe cel ce i-a sc[pat puii, dar nu l-a g[sit.

— }ncotro a apucat, dragii mamei?

— }nspre apus.

Repede iar[=i apuc[spre apus, dar nici urm[de fl[c[u n-a g[sit.

Dup[ce mai fugi spre amiaz[=i spre miaz[noapte, puii ziser[:

— Noi, mam[, \i-om spune unde-i voinicul care ne-a sc[pat, dac[ne f[g[duie=ti c[nu-l vei m`nca.

— Nu-l m[n`nc, dragii mamei.

Atunci puiul cel mic scoase de sub arip[o peni\[mic[=i-o arunc[jos.

Din ea ie=i un fl[c[u m`ndru, de nu mai era altul ca el. Pajura ]l ]nghi\i de bucurie, =i c`nd]l v[rs[, Tei-Leg[nat era de-o mie de ori mai frumos ca]nainte.

— Ce pofte=ti de la mine, voinice, pentru binele ce mi-ai f[cut?

— S[m[sco\i]n «lumea alb[», r[spunse Tei-Leg[nat.

— Preg[te=te s[ai dou[sprezece vase de vin =i doisprezece boi frip\i, =i m`ine mergem.

Tei-Leg[nat se duse pe mo=ia zmeului cel mare, lu[=i fripse doisprezece boi, cump[r[dou[sprezece bu\i de vin =i]n zori de ziu[se puse pe aripile pajurii cu boii frip\i =i cu vinul.

Merser[, merser[cale lung[, peste ape =i mun\i, v[i =i dealuri. De c`te ori ]i era foame pajurii, Tei-Leg[nat ]i da c`te un vas de vin =i c`te un bou fript. At`ta drum merser[,]nc`t, c`nd era aproape s[-l scoat[din f`nt`n[, nu mai r[m[sese lui Tei-Leg[nat dec`t un pahar de vin. Carne nu mai avea defel.

— D[-mi s[m[n`nc =i s[beau, zise pajura, c[nu mai pot de foame.

— N-avem dec`t un pahar de vin, r[spunse el. D[-mi carne s[ m[n`nc de unde =tii, c[nu mai pot, =i ne pr[p[dim am`ndoi. Atunci Tei-Leg[nat taie din talpa piciorului o bucat[de carne =i-o d[pajurii.

De-atunci are omul]n talpa piciorului lipsa de carne]ntre c[lc`i =i degetul mare.

— Bun[-i carnea de om, zise pajura. De =tiam mai demult c[e a=a de bun[, te m`ncam p`n[acum. Mai merser[c`t mai merser[ =i dup[ c`t[va vreme Tei-Leg[nat se v[zu iar[=i pe «lumea alb[».

Merse el c`t merse =i ajunse la curtea]mp[ratului cel cu fetele.

Fetele cele mari se m[ritase, una dup[Sfarm[-Piatr[=i una dup[Str`mb[-Lemne. Cea mic[, din pricin[ c[ n-a ascultat pe tat[-s[u s[ se m[rite dup[ un fecior de ]mp[rat, o d[duse slug[ la cur\ile lui Str`mb[-Lemne.

C`nd a auzit ]mp[ratul p[\aniile lui Tei-Leg[nat =i dr[ciile lui Str`mb[-Lemne =i ale lui Sfarm[-Piatr[, se]ncruci. }nsur[pe Tei-Leg[nat cu fata lui cea mic[,]i d[rui toat[ ]mp[r[\ia lui =i a tr`ntit o nunt[cum n-a fost alta pe lume, la care a poftit =i pe mo=neagul =i pe baba ce-au crescut pe Tei-Leg[nat.

La nunta lui Tei-Leg[nat a= fi jucat =i eu dac[eram pe atunci, c[el nu se ferea de \[rani ca boierii de azi.

+i-am]nc[lecat pe-o c[p=un[=i v-am spus =i eu o minciun[.

M. Lupescu, *]n +ez[toarea II* (1894), nr. 11-12, p. 200-208.

CUPRINS

TRI+TI-COPIL +I INIA DINIA

A fost, a fost, c[dac[n-ar fi fost, nu s-ar povesti, nici eu a leh[i ca un purice-a plesni. +i eu nu-s de c`nd pove=tile; ]s mai dincoace cu vo dou[-trei zile. Pove=tile pe la poart[ trecea c`nd pe mine mama m[f[cea. +-am luat =i eu una de coad[, =-am zv`rlit-o peste poart[, =i \-o spun amu dumitale.

Cic[era un]mp[rat bogat de nu se mai afla altul ca el pe sub soare: bani, m[i, aur =i argint... ciubere pline de galbeni. +-avea numai o fat[. +i ce i-a venit fetei prin minte, c-a zis c[tre tat[-su:

— Tat[, s[-mi faci o m[n[stire.

— |-oi face, draga tatei.

— Da iac[cum s[mi-o faci: s[fie numai de aur =i din argint din sorocove\i, c[=tiu c[ai de unde...

Cum n-avea s[i-o fac[dac[era plin de avere, cum]i stupul! Unde-a-nceput a scoate cu ciuberele bani =-a pl[ti la me=teri =-a dat]n scurt[vreme gata m[n[stirea: c`t din bani zidit[, c`t cu aur =i argint poleit[. M[n[stirea era cam str`mtu\[, nu-i vorb[, dar]nalt[.

— Tat[— zice fata — eu aici singur[,]n m[n[stirea asta, n-oi =edea. S[te duci prin \ar[=i s[cau\i dou[sprezece fete tot a=a de tinere =i frumoase ca =i mine, s[nu m[cunosc eu dintre ele.

+i s-a dus]mp[ratul =-a c[utat =i-a g[sit numai unsprezece fete; iar[dup[ce le-a g[sit le-a adus acolo la m[n[stire.

— Da, unde-i cea de a dou[sprezecea?

— D-apoi n-am g[sit-o.

— Se afl[s[n-o fi g[sit?

— Nu-i vorb[, am dat eu peste una, tot a=a de la fel ca voi; da iac[cum]i pricina de n-a venit: fata aceea a avut mam[=i m[-sa dup[ce-a f[cut un copil, a tr[it numai v-o trei zile, =-a murit, =-amu a r[mas fata s[-ngrijeasc[de b[iat.

— Numai asta-i toat[pricina? D-apoi c`t ]i ]mp[r[\ia mnitale de mare nu s-a g[sit cineva s[ creasc[ un biet copil? C`t de f[r[z[bav[, s-aduce\i fata cu copilul aici.

+-au adus slujitorii fata cu copilul (cu frate-su). Da, ce frumuse\e de copil, de nu mai era altul ca el pe sub soare! Cum l-a v[zut fata-mp[ratului,]ndata mare i-a adus o d[dac[=i i-a poruncit:

— Ia copilul =i s[mi-l cre=ti]ntr-o zi, ca al\ii]ntr-o lun[; =i-ntr-o lun[, ca al\i]ntr-un an.

— A=a oi face.

La un an b[iatul era m[ri=or, putea umbla, putea gr[i, cum ar fi unul de i=tialal\i la zece-doisprezece ani.

Pe fata-mp[ratului o chema Inia Dinia. Iar b[iatului, =-a b[tut mult[vreme capul cum s[-i puie numele, =i s-a ales c[pe b[iat s[-l cheme Tri=ti-Copil.

Amu aude fata c[-ntr-o \ar[dep[rtat[este o =coal[ ]mp[r[teasc[=-a zis, c[tre tat[-su:

— Babac[, s[iei =i s[duci b[iatul la =coala aceea, c-aista, pe cum v[d eu, are s[fie om scump.

+-a pus]mp[ratul doi cai la tr[sur[=i s-a dus peste nou[m[ri, peste nou[\[ri, peste nou[vine\ii, a =aptea-mp[r[\ie. Dup[ce-a ajuns acolo, i-a lasat b[iatului bani de cheltuial[, iar el =-a luat drumul spre cas[, =-a mers mult[lume-mp[r[\ie, ca cuv`ntul din poveste, mai ]nainte este. Dar la desp[r\ire, Inia Dinia a zis c[tre b[iat, c[ oric`t de mult a =edea acolo la =coal[, de ea s[nu pomeneasc[, pentru c[de-o pomeni, Tri=ti-Copil, acas[nu degrab[a veni.

Cum a intrat b[iatul]n =coal[, numai o dat[i-a ar[tat calfa pe h`rtia asta, pe ceealalt[, pe c[r\i — =i c`nd a venit =i l-a luat la

cercetare, singur calfa s-a mirat: M[i, c[nici a=a b[iat,]nc[nu mi s-a dat ochii a vedea =i urechile a auzi. Aista are s[fie mare om la vremea vremii!

A stat el]n =coala aceea pre\ de-un an, =i-n vremea asta, toat[cartea a-nv[\at-o, mai-mai c[-l]ntrecea pe calf[.

La]mplinirea anului, s-a dus la-mp[ratul cel cu =coala =-a zis a=a:

— }n[l\ate-mp[rate, eu de-amu m[duc acas[. Cartea c`t am avut de ]nv[\at am ]nv[\at-o: n-am la ce mai sta s[ mai m[n`nc p`inea str[inului.

— D[, m[i b[iate! Dac[nu vrei s[mai stai, cu de-a sila nu te poate \ine nimenea. +-apoi alta: m[i dragul tatei — zice c[tre un fecior care-nva\ase cu Tri=ti-Copil — ad[v-un pahar de rachiu =i cinste=te b[iatu ista, c[la drum i-a prinde bine.

+i i-a dat un pahar de rachiu. C`nd s[-l puie la gur[, r[spic[Tri=ti-Copil:

— Aai! bogdaprosti, s[fie de s[n[tatea dumnitale,]n[l\ate bezedè.

+-a b[ut paharul, de du=c[.

— Mai d[-i unul — zice]mp[ratul.

C`nd l-a pus la gur[a zis c[s[tr[iasc[ ]n[l\atul]mp[rat =i s[fie de s[n[tatea lui.

— Mai d[-i un pahar, m[i!

C`nd l-a pus la gur[=i pe-aista, a zis c[s[tr[iasc[toat[gloata]mp[r[teasc[=i s[fie de s[n[tatea]n[l\atei]mp[r[tese.

— Mai d[-i un pahar, m[i b[iate, c[-i drumul dep[rtat.

C`nd l-a mai pus =i pe-aista la gur[, a zis c[s[tr[iasc[to\i oamenii]mp[r[te=ti =i s[fie de s[n[tatea Iniei Diniei.

— Da cine-i aceea Inia Dinia, m[i b[iate?

— Da cine s[fie? Aceea-i st[p`na me(a); aceea m-a crescut =i m-a dat pe mine la carte.

— Noa, de-amu s[stai aici, c[nu-\i d[m drumul acas[.

— D-apoi de ce?

— D-apoi ia, p`n[ ce n-a veni st[p`n[-ta; c[vrem =i noi s[=tim cine-i aceea Inia Dinia.

— Cum are s[vie ea, dac[nu =tie nimica ce-i de capul meu?

— A veni ea, la un an, la doi, la trei; ce mai la deal, la vale, p`n[n-a veni ea, nu-\i d[m drumul. S[-l pune\i la opreal[, m[i!

+i l-au pus la opreal[pe Tri=ti-Copil. Nu era]nchis, avea voie s[umble pe-afar[prin ograd[, f[r' dec`t n-avea voie s[ se duc[ acas[. Ur`t]i mai era bietului b[iat, s[rmanul! Umbla =i el c`nd ]ncolo, c`nd]ncolo, mai dihai dec`t un om beat.

Amu, ce-i vine-mparatului prin minte: s[-=i fac[ni=te dinaluri (binale). Adus-a lemne multe; tocmit-a me=teri =i s-a apucat de lucru. A dat lemnele la topor, la bard[, la =far[, =-apoi s-a apucat de-nchiet. Tri=ti-Copil =edea toat[ziua pe lemne =i se uita la me=teri cum lucrau. Dup[ce-a]nchiet lemnele, le-a ridicat sus, care-=i la locul lor; iar b[iatul s-a suit =i el acolo sus.

Da, zice calfa me=terilor acelora:

— }n[l\ate bezedè! Ce =ezi, rogu-te, a=a de sc`rbit?

— Nu-mi mai zice bezedè, c[eu nu-s bezedè, eu nu-s de-aici. Eu]s cine =tie de unde: de peste nou[\[ri, de peste nou[m[ri, de peste nou[vine\ii, a =eptea-mp[r[\ie.

— Ee, poi d[, dragul meu, cu m`na \-a= lua durerea de la inim[; dar[dac[nu pot!

— +tii ce una, calf[?

— +ti dac[mi-i spune.

— E=ti dumneata me=ter?

— D-apoi mai este ca mine altul pe podul p[m`ntului?

— Putea-u-ai s[-mi faci un cobuz?

— A h[[[, m[miram, ce-ai s[m[-ntrebi. |i l-oi face c`t de degrab[.

— +i c`t mi-i cere?

— Nu mult; ia, de-o oc[de rachiu.

— |-oi da =i de dou[oc[, numai s[mi-l faci.

S-apuc[me=terul de cobuz; dar numai seara la lum`nare lucra la el, c[ ziua nu dovedea cu lucru-mp[r[tesc. }n trei seri a dat cobuzul gata. C`nd l-a pus Tri=ti-Copil la gur[, a=a c`nta de se r[suna palatul.

A doua zi s-a suit acolo sus =i aceea c`ntare c`nta biatul, c[s-a auzit r[sunetul tocmai la m[n[stirea Iniei Diniei.

— Fetelor — zise ea, dac-a auzit sunetul cobuzului — c`ntarea asta nu-i a altuia, f[r[numai a lui Tri=ti-Copil. El trebuie s[fie la opreal[. M-a pomenit cumva pe mine, =i iac[amu nu-i dau drumul. Degrab[v[g[ta\i cu ce ave\i voi mai frumos =i mai minunat =i s[mergem la b[iat.

+i s-au-mbr[cat ele =i s-au g[tat, au]ncuiat m[n[stirea =i-au ie=it cu toatele afar[.

— De-amu \ine\i-v[de m`n[.

+-acelea puteri le-avea Inia Dinia c[numai ce s-a]n[l\at toat[ceata]n v[zduh, =i c`t te-ai =terge la un ochi, a ajuns la]mp[ratul cel ce oprise pe b[iat.

S-a minunat]mp[ratul de frumuse\ea femeii acesteia.

— Da la ce-a\i pus b[iatul la opreal[?

— Da ca s[vii s[te v[d =i eu cine e=ti.

— Apoi bine, iac[asta-s, care m[vezi. Dar b[iatul unde mi-i?

— Da ia,]ntr-o odaie de-acestea.

Atunci numai ce iese =i Tri=ti-Copil.

— A=a-i c[n-ai ascultat de sfatul meu? A=a-i c-ai pomenit de mine?

— Apoi a=a-i.

— De-amu, dragul meu, du-te acas[=i s[-\i faci un b[\ de fier =i opinci de fier. +-atunci mi-i g[si, c`nd s-o roade b[\ul, de-a r[m`ne numai c`t \ii ]n m`n[, =i opincile s[se road[p`n-or r[m`ne numai noji\ele! S[m[cau\i la m[n[stirea *Calu Gastru*]ntr-un pai reazem[=i]ntr-un p[r sp`nzur[.

Unde s-a dat b[iatul meu la pl`ns, de se scutura c[ma=a pe d`nsul, pentru c[vedea c[r[m`ne singur pe lume.

— Nu umbla a-\i mai face inim[rea — zice Inia Dinia — c-aista-i canunul. Eu, de aceea m[duc la aceea m[n[stire, =-apoi de-acolo are s[-\i fie bine.

+i s-au ridicat]n v[zduh Inia Dinia cu cele dou[sprezece fete =i s-au f[cut nev[zute; iar Tri=ti-Copil s-a pornit spre cas[. Dac-a ajuns acas[, =-a f[cut opinci de fier =i b[\ de fier =-a plecat spre m[n[stire. Da,]n mergerea lui, nu mai avea drum hot[r`t. Apuca peste dealuri, peste v[i =i peste p[duri. De la o vreme a ie=it din ni=te p[duri =-a v[zut cam dep[rti=or ni=te cur\i. El a mers p`n[de-aproape; dar n-a tras deodat[la cur\i, a tras la ni=te od[i. Cei de la od[i l-au]ntrebat c[-n ce fel umbl[el pe-acolo “de unde e=ti =i unde te duci?”

— +ti-m[Dumnezeu. Nu mi-\i primi s[v[slujesc, s[cap[t o buc[\ic[de m[m[lig[, s[nu pcei[1] de foame.

— D-apoi te-om primi, m[i. Dar carte =tii v’ oleac[?

— +tiu oleac[.

+i-l iau =i-l duc la =coala]mp[r[teasc[. Calfa de-acolo cum l-a v[zut, l-a-ntrebat dac[=tie carte.

— Ia, oleac[=tiu.

+i-i d[b[iatului ni=te c[r\i s[ceteasc[. +i c`nd a prins el a citi, a r[mas calfa ca cum ar fi]ncremenit.

— M[i, m[i, carte =tiu; dar acesta mai mai s[m[-ntreac[!

V[z`nd el c[ Tri=ti-Copil ]i dob[ de carte, n-a mai stat de d`nsul s[-l]nve\e, c[n-avea ce. L-a pus s[cerceteze pe ceilal\i ucenici. Da amu, o seam[de ucenici au prins ciud[pe ist str[in =i s-au sf[tuit s[-l bat[, s[-l alunge de-acolo. Un b[iat de aceia, mai mare de trup =i mai zdrav[n, a]nceput a cata pricin[lui Tri=ti-Copil, a s[rit la el =i l-a b[tut.

V`z`nd str[inul c-aici nu poate tr[i, a=a cam pe dup[miezul nop\ii, a luat =i s-a pornit spre m[n[stirea *Calu Gastru*.

---

[1] *S[nu pcei* — s[nu pier.

C`nd diminea\a, calfa d[de b[iat c[nu-i. Nu se da nimenea s[spuie din ce pricin[nu-i. Ce folos c-a aflat de ce n-a vrut s[mai steie; amu cela era dus]n lumea lui.

*

Noi s[l[s[m pe Inia Dinia acolo la m[n[stire =i s[vedem ce-a mai f[cut Tri=ti-Copil.

El merg`nd pe drum a dat de-o p[dure, a dormit noaptea ]ntr-o poian[ din mijlocul ei, =i a doua zi pe-amiaz[ a ie=it din p[dure =i cum a ie=it, s-a f[cut ]naintea lui un =es c`t vedeai cu ochii. Pe =esul acela se vedeau de departe doi, isbindu-se; dar ce era, el nu putea s[=tie. S[fie oameni, s[fie cai, m[i... ce s[fie? C`nd se mai apropie, vede o zmeuaic[ b[t`ndu-se cu o dr[coaic[. Dar ce b[taie se b[teau, Doamne! Se f[ceau dou[ro\i de foc... =i c`nd se izbeau una-n alta s[reau buc[\ile =i sc`nteile din ele cine =tie unde.

Dac[l-au v[zut, au]nceput a se ruga s[le judece el =i cum le-a judeca el a=a s-or l[sa =i ele.

— De ce v[m`nca\i voi =i v[bate\i]n felul acesta? zice Tri=ti-Copil.

— Iac[de ce — r[spunde dr[coaica; zmeuaica a f[cut copilul acesta, =i dup[ce l-a f[cut, l-a l[sat, ia,]ncolo; i-a fost lene s[-l creasc[. Eu l-am luat =i m-am nec[jit =i l-am crescut p`n[ ]n starea]n care-l vezi, =-amu vrea s[mi-l ieie crescut gata. Apoi]i cu dreptu?

— Zmeuaic[, s[la=i b[iatul dr[coaicei, dac[\-a fost ur`t =i greu a-l cre=te. Ai fi bucuroas[s[vii la mas[de-a gata. S[te duci, zmeuaic[,]n drumul t[u, =i tu, dr[coaic[, cu b[iat cu tot,]n drumul t[u; dac[v[place.

— Ai...]\i mul\umesc de facerea de bine; pentru treaba asta s[=tii c[te-oi ajuta =i eu c`t de cur`nd, zice dr[coaica.

— Fi-\-ar de cap =i de ciolane, c[mi-ai luat b[iatul, zise zmeuaica.

Tri=ti-Copil le-a l[sat =i s-a dus unde-avea de dus. Zmeuaica a apucat =i ea]ntr-o parte; dr[coaica cu b[iatul a r[mas pe loc. Dup[

ce Tri=ti-Copil s-a dep[rtat, c[de-abia-l mai puteai vedea, zice dr[coaica sf[tuindu-se cu b[iatul ei:

— Tri=ti-Copil ne-a f[cut nou[un bine. Se cuvine ca =i noi s[-i facem bine. S[te duci s[-l ajungi =i s[-i fii de ajutor, c[ ]n drumul lui are s[treac[peste ni=te ape, =i l-or slu\i podarii.

— M[duc, mam[, s[-l ajung.

+i c`t te-ai =terge la un ochi, a fost pe-aproape de Tri=ti-Copil, care s-a cam speriat v[z`nd pe fiul dr[coaicei c[vine ca un nour.

— Nu te teme nici leac[, pentru c[eu nu vin nici c-un r[u, f[r' vin s[-\i fiu m`na de-ajutor p`n[ce-i trece trei ape, c-amintrelea au s[te slu\easc[podarii.

— Apoi hai dar[ ]nainte =i-\i mul\umesc de cuv`ntul cel bun.

+i merg ei o bucat[bun[, p`n[ce ajung la o ap[de cele mari.

— M[i podare,]mi trage podul, c-am s[trec de ceea parte.

— L-oi trage =i te-oi trece apa, dac[mi-i l[sa s[-\i scot un ochi.

— Te-oi l[sa, gr[ie=te feciorul dr[coaicei.

Cum au trecut podul, le-a ie=it podarul]nainte s[-=i ieie vama.

— Giuruit[-\i trebuie, zice feciorul dr[coaicei, ochi]\i trebuie, ochi \-oi da.

+i c`nd l-a luat o dat[, m[i, =i c`nd l-a ridicat]n sus, tocmai]n mijlocul apei cu capu-n jos l-a zv`rlit. Au mai fost ie=it ei ni=te oameni =i mai huiau; dar v[z`nd c[-i feciorul dr[coaicei, au t[cut molcum. Ie=ti doi s-a dus]nainte =-au mers p`n[ce-au ajuns la apa cea mare din mijloc.

— Trage podul, m[i, c-am s[trec de ceea parte.

— L-oi trage, da pentru asta, s[m[la=i s[-\i tai o m`n[.

— Te-oi l[sa — r[spunde tot feciorul dr[coaicei.

Cum au trecut apa, =-a venit podarul, la vam[, a p[\it-o =-acesta ca =i cel dint`i.

+-au mai mers ei — Tri=ti-Copil =i feciorul dr[coaicei — p`n[ce-au ajuns la apa cea de la urm[— a treia.

— Trage podul =i m[trece de ceea parte, m[[i!

— Te-oi trece, m[i, dac[mi-i l[sa s[-\i tai un picior.

— Te-oi l[sa.

+i l-a-necat =i pe-acesta =-apoi a zis feciorul dracoaicei:

— Eu a= merge cu tine la m[n[stirea lui *Calu Gastru*, da-i departe tare =i-s cam trudit. Mergi s[n[tos, c[eu m[-ntorc]napoi.

— Mergi s[n[tos =i dumneata, =i bogdaprosti c[m-ai adus teaf[r p`n-aici.

+-a mers Tri=ti-Copil, =-a mers p`n[ ce-a ajuns la un p`r`u mare =i repede. +i era pe p`r`ul ista o moar[de f[cea numai picl[[1]. Morarul, cum l-a v[zut, l-a]ntrebat c[de unde-i =i cu ce cap[t umbl[pe-acolo?

— +ti-m[Dumnezeu. Umblu =i eu s[g[sesc undeva v-o buc[\ic[de m[m[lig[.

— Dac[\i-i vorba de-a=a, r[m`i la mine, m[i b[iate, c[tot]s eu singur =i n-am pe nimeni de ajutor.

+-a r[mas Tri=ti-Copil argat la morarul cela.

Amu iac[cum]i socoteala: la moara ceea venea]ntotdeauna un om c[lare pe un poloboc de gr`u =i m[cina. Tri=ti-Copil ]n scurt[ vreme a deprins me=te=ugul mor[riei =i f[cea treab[ mai dihai dec`t morarul cel b[tr`n.

Moara era cu dou[pietre. C`nd venea omul cu polobocul, turna ]ntr-am`ndou[co=urile. La o covat[=edea mo=neagul =i la alta Tri=ti-Copil. V[z`nd morarul cel b[tr`n ce lucru de treab[bun[face b[iatul, a mai lasat moara]n seama b[iatului, iar[el s-a dus la t`rg.

C`nd a ajuns cel cu polobocul la st[p`n[-sa, buc[t[ri\ele =i chiar st[p`na l-a-ntrebat cine i-o m[cinat gr`ul, c[bun lucru de f[in[i-a f[cut.

— Un b[iatana=]i tocmit slug[la morar, =i b[iatana=ul mi-a f[cut treaba asta.

---

[1] *Picl[* — f[in[de cea mai bun[calitate, foarte bine m[cinat[.

— Na, zice st[p`na, s[-i duci un galben =i s[-i spui c[tot de ast[f[in[s[fac[.

Apoi, domnule, moara aceea era a Iniei Diniei; iar cel cu polobocul la pit[riile ei ducea f[ina. Nu tocmai tare departe de moar[, era =i m[n[stirea *Calu Gastru*, cu chiliile celor dou[sprezece c[lug[ri\e.

Omul cel cu polobocul, dup[ce-a ajuns la moar[, a dat galbenul lui Tri=ti-Copil.

— Na m[i, \i-a trimis st[p`n[-mea un galben =-a zis c[tot de asta f[in[s[-i faci.

— Ba i-oi face eu pe trei p[r\i mai bun[.

Dar baba mor[ri\[cr[pa de ciud[c[n-a luat mo=neagul ei galbenul.

— Numai drumurile le p[ze=ti — probozea[1] baba pe mo=neag, dup[ce venise de la t`rg. Iac[a venit cel cu polobocul =-a dat b[iatului istuia un galben. Nu era mai bine s[-l fi luat tu? }n loc s[ne putem noi hr[ni, hr[nim un venetic din lume.

— A[ra, m[i bab[, las[c[ne-om hr[ni noi =i singuri, dac[-i vorba de-a=a.

+i cheam[b[iatul =i-i spune s[se duc[unde l-a-ndrepta Dumnezeu — “c[eu, dragul meu, nu te mai pot \inea”.

— M-oi duce, mo=ule, dac-a=a mi-a fost scris, s[umblu pribeag prin lume, ca a nim[rui.

+i merg`nd b[iatul a=a pe drum, se-nt`lne=te cu cel cu polobocul, care ducea f[in[la m[n[stire.

— Bun[vremea, om bun.

— Mul\umesc dumnitale, m[i b[iete.

— Nu mi-i lua =i pe mine p`n-acolo unde mergi dumneata?

— Ba lua; dar, nu drept p`n[ la cur\i, c[ m[ tem s[ nu-mi b[nuiasc[ st[p`na.

---

[1] *Probozit* — mustrat cu asprime.

+i s-a suit Tri=ti-Copil pe poloboc, =i c`nd mai-mai s[se apropie de m[n[stire, s-a dat jos =i s-a f[cut un zugrav =-a intrat]ntr-o chilie la o c[lug[ri\[.

— Bun[ziua.

— Mul\umesc dumnitale.

— N-ave\i nevoie de-a zugr[vi ceva?

— Ba avem, cum nu.

+i s-a=eaz[Tri=ti-Copil =-a zugr[vit chiliu\a aceea a=a de frumos, de g`ndeai c[ e=ti pe alt[ lume, c`nd ai fi intrat acolo.

— Ce mi-i cere pe lucrul care l-ai f[cut?

— Ia, nimica; numai s[n[tate =i voie bun[.

Celelalte c[lug[ri\e tare s-au minunat de zugr[veala chiliei.

— Nu mi-i zugr[vi =i mie chilia? zice o c[lug[ri\[.

— Ba zugr[vi.

+i ce-a f[cut la ast[c[lug[ri\[, era pe zece p[r\i mai frumos =i mai minunat dec`t la cea dint`i. Raiul pe p[m`nt era]n chiliu\a aceea.

— Ce mi-i cere pe lucru?

— Ia, v-o zece galbeni.

— |-oi da, c[=i face.

Nu mult trece =i vine Inia Dinia pe-acolo =i i-a pl[cut =i ei ce-a v[zut.

— Nu-i merge s[-mi zugr[ve=ti =i chilia mea?

— Merge, cum s[nu merg?

+i s-a apucat Tri=ti-Copil de zugr[vit; dar frumuse\e ca la chilia ceea de a doua n-a mai f[cut.

C`nd au r[mas]n chilie numai Inia Dinia =i cu Tri=ti-Copil, apoi s-au cunoscut. Amu, iac[de ce-a zugr[vit mai frumos la cea de-a doua c[lug[ri\[: aceea era sora lui dreapt[.

+-apoi de-acolea, m[i tat[, s[rutatu-s-au Tri=ti-Copil cu Inia Dinia, dr[gostitu-s-au, str`nsu-s-au ]n bra\e, rogu-te, ca cei care nu s-au v[zut de-at`ta amar de vreme. +i-apoi mai zi, c[erau =i tineri, =-a=a-i tinere\ea asta, bat-o s-o bat[!

Eu i-am l[sat pe d`n=ii acolo petrec`nd, ca-n vremurile-acelea, =-am venit =i v-am spus povestea lui Tri=ti-Copil =-a Iniei Diniei.

Auzit[ ]n seara de joi, 30 octombrie, 1897, de la mo=neagul Pavel B`rtea, mort ]n toamna anului 1898, ]n v`rst[de aproape 80 de ani.

Alexandru Vasiliu, *Pove=ti =i legende,* Bucure=ti, 1928, p. 32-39.

CUPRINS

CURP{N MARE

Amu era odat[un]mp[rat. }mp[ratul acela avea trei feciori frumo=i =i voinici, tot unul =i unul. Dintre to\i, cel mai mic p[rea mai iste\ dec`t ceilal\i doi. Tat[-s[u era pu=ca= bun. Totdeauna, c`nd se ducea la v`nat lua =i pe feciori cu d`nsul. Nu dup[mult[vreme, se deprind =i ei cu me=te=ugul v`natului.

}ntr-o zi se porne=te]mp[ratul cu feciorii la v`nat =i se duce ]n cutare p[dure; da, a luat cu d`nsul o mul\ime de oameni, ca la o v`n[toare ]mp[r[teasc[. Nu mult st[ el ]n p[dure, =i cheam[ pe feciori la d`nsul =i le zice a=a:

— Dragii tatei! Eu]s b[tr`n; nu mai pot umbla la v`nat cum umblam odat[. Mi-i g`ndul s[ m[ duc acas[. R[m`ne\i voi aici, =i v`na\i =i umbla\i toat[p[durea, dar numai]n cutare munte s[nu v[duce\i, c-apoi n-are s[fie bine.

Dup[ce-a g[tit de gr[it, s-a luat =i s-a-nturnat acas[; iar feciorii au r[mas]n p[dure cu toat[gloata. Amu ce-=i iau pe seam[cei doi feciori mai mari, c[se]ntorc =i ei acas[, =i r[m`ne ]n p[dure numai cel mai mic, care avea fire de voinic. V`neaz[el, b[iatanul, epuri, c[prioare =i merge cu gloata prin p[dure, p`n[ce-i apuc[noaptea =i poposesc tocmai aproape de muntele unde i-a fost spus tat[-s[u s[nu umble.

Cum ajung oamenii acolo, s-apuc[=i fac un foc mare =i se dau]mprejurul lui s[se hodineasc[. Da, numai ce aud]ntr-un t`rziu dintr-un deal de departe:

— Uhuhuu, m[[[i!

Da ie=tia de ici r[spund =i ei:

— H[, h[, h[[[!

De-acolea nu s-a mai auzit nimic, f[r[numai mu=tele =i \`n\arii b`z`ind =i v`ntul]nceti=or b[t`nd.

+i zice feciorul de-mp[rat:

— M[i fl[c[i, toate ca toate, da voi nu bine-a\i f[cut de-a\i r[spuns.

— D-apoi de ce, prea]n[l\ate bezedè?

— Apoi]\i vedea voi de ce.

De-acolea au l[sat vorba asta la o parte =i s-au dat =-au fript epuri =i c[prioare =i p[s[ri; apoi s-au dat =-au m`ncat =i pe urm[s-au lungit to\i]mprejurul focului.

Feciorul de]mp[rat, se vede c-a sim\it ceva, c[el nu s-a culcat; f[r[s-a apucat de =-a]nc[rcat bine pu=ca =i s-a dat mai deoparte de foc, cum ar fi de-aici p`n[ la poart[ =i =edea ]n dosul unui brad s[ vad[ ce s-a ]nt`mpla.

+ade b[iatanul, =ade, =ade... =-a=a cam de c[tre miezul nop\ii, numai ce-aude de departe prin p[dure; troopa, troopa, troopa, troopa. Cine era? O c[ru\[mare, =i la ea]nh[ma\i doi cai mari c`t p[durea... =i-n c[ru\[ o matahal[. A=a era c[ru\a de mare, c[, merg`nd prin p[dure, trecea peste copaci, care se]ndoiau ca bojii. +-a mers matahala p`n[ ce-a ajuns la foc. Dac-a ajuns la foc =-a v[zut at`\ia oameni, nu mai putea de bucurie.

— Ia aici, din v`natul ista, am eu cu ce m[ osp[ta vro c`teva zile.

De-acole s-a dat jos din c[ru\[, a luat o m`n[ de om mort =-a-ncunjurat oamenii de trei ori. A treia oar[ a pus m`na ceea jos, a scos un palo= =i l-a tras ia a=a printre din\i — se vede c[-i era voia s[-l ascut[. C`nd trecea palo=ul printre din\i, s[reau sc`ntei din el ca =i cum ai sc[p[ra.

Pe c`nd a vrut s[-l mai trag[ a doua oar[ printre din\i, feciorul de-mp[rat a pus pu=ca la ochi =i tocmai ]n gura matahalei a nimerit. Matahala a c[zut jos, =-at`ta s`nge a curs din ea, c[ p`n[=i focul s-a

stins, =i pe feciorul de]mp[rat l-a stropit; iar pe cei ce dormeau]mprejurul focului, mai c[era s[-i]nece.

Vizitiul matahalei n-a stat mult la *chiteal[*, f[r[a-nturnat c[ru\a =-a apucat]napoi.

Ei, da amu ce s[fac[feciorul]mp[ratului c[i s-a fost stins focul?! Se ia =i se suie]ntr-un copac mare =i se uit[n-a vedea undeva lumin[? Nu mult st[=i vede h[t departe o zare de foc. }=i face el socoteal[ ]ncotro s[apuce, apoi se d[jos din copac =i porne=te la drum. Merge el ce merge =i de la o vreme ajunge la locul unde v[zuse lumina aceea. Acolo era un foc mare. Pe foc era un cazan mare, =i-n cazan erau pu=i trei zimbri (adic[telea boi s[lbatici). De foc lua seama un zmeu b[tr`n.

Cum ajunge feciorul de-mp[rat, se uit[la foc, se uit[=i la zmeu, =i vrea s[puie m`na pe-un t[ciune.

— Da cine e=ti tu, m[i, de vii s[iei foc ne-ntrebat, ne-nimica?

— D-apoi, mo=ule, eu]s feciorul }mp[ratului Alb; auzit-ai de d`nsul?

— Cum, m[i, tu e=ti feciorul }mp[ratului Alb?

— Eu]s.

— Ia stai olecu\[, m[i b[iatane, dac[\i-i vorba de-a=a. Eu, m[i, am doisprezece feciori, =i de dou[zeci =i patru de ani se lupt[cu-}mp[ratul Alb s[-i ieie fata, =i nici c[-l pot dovedi. Bine c[mi-ai *pcicat*]n m`n[.

— Ia las[, mo=ule, nu mai leh[i at`ta =i d[-mi un picior de carne s[ m[n`nc, c[nu mai pot de foame.

Zmeul]i d[un picior de carne. Fl[c[ul]l m[n`nc[=i zice:

— Mo=ule, las[-m[s[iau foc — c-al meu mi s-a stins — c-apoi oi veni eu]napoi =-oi merge cu feciorii dumitale =i las' dac[nu l-om dovedi pe-mp[ratul Alb, c[eu]s feciorul }mp[ratului Verde.

— M[i, m[i b[iate, dac[\i-i vorba de-a=a, du-te; dar cat[de nu z[bovi mult.

Feciorul de-mp[rat ia t[ciunele, se duce de a\`\[focul, treze=te tovar[=ii, le poveste=te ce-a p[\it cu matahala =i le spune s[se duc[

acas[, c[el are de mers]n alte p[r\i. Oamenii apuc[spre cas[, iar el spre zmei.

— Ei, bre, ce-i de nu pute\i voi fura fata lui Alb }mp[rat?

— D-apoi cum dracu s-o po\i fura... c[are un coco= pe cas[, =i c`nd i-a aminosi a om, ]ncepe s[ c`nte. +i mai are o h[itu=c[, de, c`nd i-a sim\it a om, c`t de departe s[fie,]ncepe a bate, =i nu te po\i apropia de cur\i nici ca cum, c[despre str[ji n-am avea noi nevoie.

— Haide\i, m[i, cu mine.

+i se pornesc to\i spre Alb }mp[rat. Dup[ce-au mers un r[stimp bun, fl[c[ul a pus ochianul la ochi =-a v[zut pe curte coco=ul. A tras cu arcul =i l-a omor`t. Mai merge oleac[ =i iar pune ochiana la ochi, =i vede c[ fata-mp[ratului a fost ie=it la plimbare cu h[itu=ca dup[ d`nsa. Trage cu arcul, ucide c[\eaua, =i de-acolea pornesc]nainte. Cum ajung la zidurile dimprejurul cur\ii, feciorul de-mp[rat face o bort[pe sub zid p`n[ ce iese de ceea parte. De-acolea se bag[ el pe sub cas[ =i spune la c`te-un zmeu s[vie dup[d`nsul. Fl[c[ul =edea la gur[, =i care cum zmeu ie=ea, ]i t[ia capul =i-l azv`rlea deoparte. +i tot a=a i-a t[i[t p`n[la unsprezece. Cel de al doisprezecelea, Zmeul Alb, a priceput cum]i treaba, =-a fugit acas[.

C`nd a v[zut Alb }mparat =i fat[-sa c[ feciorul ist de-mp[rat a ucis zmeii, nu mai putea de bucurie. A luat =-a f[cut nunta cu d`nsul. Apoi a zis c[tre ginere-su:

— Dragul tatei, eu de-amu-s b[tr`n, nu mai sunt ]n putere s[ c`rmuiesc]mp[r[\ia. S[r[m`i tu]n locul meu.

— Bine, tat[.

— Da, iaca ce-i, dragul tatei. S[\ine\i seam[de un lucru: tu ai ucis numai unsprezece zmei. Cel care-a ramas,]i mai voinic dec`t to\i. C[ta\i s[ nu v[ dep[rta\i tare de curte, c-apoi r[m`i f[r' de nevast[.

— Bine, tat[, a=a oi face.

Nu mult[vreme a trecut, =i ce-i veni t`n[rului }mparat, s[ ias[ la primblare. Da se vede c-a fost uitat pove\ele socru-su c[, lu`ndu-se

cu vorba, s-a dep[rtat h[t bine de palat. Cum mergeau tinerii f[r[s[se mai g`ndeasc[ c-or p[\i ceva, iat[ c[ v[d ridic`ndu-se un nour.

Era Zmeul Alb.

De ce mergea, norul se apropia. Amu, nu =tiu cum a venit vremea, c[feciorul de-mp[rat a-nturnat capul]n alt[parte s[vad[ceva. Pe c`nd s-a-nv`rtit]napoi, ia nevasta dac[ai de unde. I-a fost luat-o zmeul, =i s-a dus cu d`nsa tocmai la a lui cur\i; iar t`n[rul]mp[rat a venit acas[pl`ng`nd c-a r[mas f[r' de so\ie.

— D[, dragul tatei! Dac[nu m-ai ascultat! Nu \-am spus s[nu te *deper\i* c[zmeul «te face fl[c[u»?

Da b[rbatul, tot b[rbat. Las[pl`nsul la o parte =i porne=te la drum s[-=i g[seasc[so\ia. Merge el cale lung[spre mo=ia zmeului.

*

Amu, iac[cum]i socoteala: zmeul dac-a ajuns la cur\ile lui, a vrut s[s-apropie de fata lui Alb }mp[rat. Dar ea nu l-a suferit, f[r[iac[ce i-a spus: c[un an de zile n-are voie nici s[gr[iasc[cu d`nsa, nici s[ s-apropie de d`nsa, c-amintrelea]l pr[p[de=te de pe fa\a p[m`ntului.

Zmeul v[z`nd cum ]i r`nduit[socoteala,]=i c[uta de alte treburi... umbla mai mult la v`nat.

T`n[rul ]mp[rat a mers el c`t o fi mers, p`n[ ce-a ajuns pe mo=ia Zmeului Alb. Pe acea mo=ie erau ni=te st`ne. Ciobanii, cum l-a v[zut, l-au cunoscut c[-i os de]mp[rat, =i l-au]ntrebat c[ce v`nturi ]l poart[ pe d`nsul prin locurile-acelea? El le-a povestit toat[p[t[rania =-a zis c[nu s-ar putea repezi careva la curtea zmeului s[-i spuie]mp[r[tesei s[vie p`n[ la d`nsul?

Atunci un cioban zice:

— Da, m-oi repezi eu,]n[l\ate-mp[rate, c[-s cunoscut cu d`nsa, c[doar[ ]n toat[ziua-i duc ca= dulce.

+i nici nu mai st[mult la vorb[, f[r' ia g[leata de ca=, pleac[la palat =i spune nevestei zmeului cum]i =i ce-i. Ea c`nd a auzit, ]ndat[ mare a venit s[ se ]nt`lneasc[cu b[rbatul ei cel drept.

— Ei, drag[, zice t`n[ru-mp[rat, ai tu de g`nd s[mai tr[ie=ti cu mine ori ba?

— De bun[seam[; da nu =tiu cum am face de zmeu, s[nu ne prind[.

— Vin[=i sui ici pe cal =i hai cu mine.

Zmeul era la v`n[toare. El avea un cal n[zdr[van, cu trei inimi. Pe cal ]l chema Curp[n Mare. Tinerii cum s-au pornit de la st`n[, Curp[n Mare a prins a necheza, iar zmeul l-a-ntrebat a=a:

— Curp[n Mare, Curp[n Mare! Spune-mi mie ce-ai p[\it? Ori m`ncarea ai g[tit, ori setea te-a potolit?

— Nici m`ncarea n-am g[tit, nici setea m-a potolit...

F[r[a venit =i \-a luat nevasta =i se cam mai duce cu ea.

— Curp[n Mare!

— Ce-i, st[p`ne?

— Am c`nd bea cinci bu\i de vin =i c`nd m`nca cinci cuptoare de p`ine, =-apoi s[-i ajung?

— Ai, st[p`ne.

St[zmeul =i m[n`nc[ cinci cuptoare de p`ine, bea cinci bu\i de vin, se hodine=te cinci zile, apoi]ncalec[pe cal, =i, ca de c`nd am prins a povesti, i-a =i ajuns... =-a luat nevasta; iar celuia i-a dat dou[palme =i i-a spus s[-=i ieie grija despre nevast[, dac[-i trebuie s[mai vad[soarele.

Zmeul s-a-nturnat acas[. T`n[rul ]mp[rat n-a pr[p[dit n[dejdea, c[ mai dup[ vreme iar s-a ab[tut pe la curtea zmeului, pe c`nd nu era acas[, =i zice c[tre so\ia lui:

— S[-l]ntrebi c[de unde are el calul acela a=a de stra=nic?

— L-oi]ntreba.

Cum se apropie seara, zmeul vine acas[; iar nevasta]l]ntreab[c[unde st[puterea calului?

— He-he-hee, dr[gu\[! Cal ca al meu se g[sesc numai la bunica tat[lui meu,]n cutare loc. Ea are o iap[care-i fat[m`nzi de-aie=tia.

Cum s-a dus zmeul la v`nat, iac[vine feciorul de-mp[rat; iar a lui dreapt[nevast[i-a spus tot ce-a auzit... =i de-acolea, gata socoteala.

A-nc[lecat t`n[rul pe calul lui =i s-a pornit la drum, spre baba aceea.

Merg`nd el a=a pe cale, a dat de-un hoit de cal. La hoitul cela erau doi corbi: unul mai b[tr`n =i unul mai t`n[r. Cel mai t`n[r nu l[sa pe cel b[tr`n s[ m[n`nce =i el. V[z`nd corbul cel b[tr`n pe feciorul de-mp[rat, a alergat la d`nsul, s-a jeluit cum ]l nec[j[=te cel t`n[r =i tare s-a rugat s[-i fac[=i lui parte, c[la vremea vremii de mare folos i-a fi.

Atunci drume\ul a luat =-a t[iat hoitu-n dou[. Jum[tate a l[sat-o pe loc, iar ceealalt[jum[tate a legat-o de coada calului =-a t`r`it-o h[t]ncolo.

— Na, m[i corbule! Tu s[m[n`nci acolea. Dar c`nd]i vedea c[cel t`n[r vine la partea ta, tu s[ zbori la a lui, =i cu r`nduiala asta n-ai s[mai fii fl[m`nd.

— C`nd ]i avea v-o nevoie mare, numai cu g`ndul s[g`nde=ti la mine, =i eu oi fi l`ng[dumneata.

Fl[c[ul se porne=te la drum.

Merg`nd el a=a prin p[dure, numai ce aude un huiet mare. Ce era? Ni=te pu=ca=i au fost dat de urma unui lup =i-l c[tu s[-l]mpu=te.

V[z`nd lupul pe feciorul de-mp[rat, a prins a se ruga =i a zice:

— Bezedè frumoas[de-mp[rat! Scap[-m[de moarte, c[de-oi sc[pa =i n-oi muri amu, apoi am s[tr[iesc treizeci de ani... =i la vremea vremii de mare folos \-oi fi.

Feciorul de-mp[rat a luat degrab[=uba lui, =-a pus-o pe lup. Nu mult, =i iac[vede viind pu=ca=ii]n fuga mare.

— Fecior de-mp[rat! Nu cumva ai v[zut un lup trec`nd pe-aici?

— Ba am v[zut. Chiar m[inte a trecut pe l`ng[mine =i s-a dus la vale.

Dup[ce s-au dep[rtat pu=ca=ii, a ridicat =uba =-a zis c[tre lup:

— De-amu, tu apuc[pe ici la deal, c[cei ce te caut[au trecut la vale.

— Ai! Mul\umesc mnitale, fecior de-mp[rat, pentru aist bine! C`nd ]i avea v-o nevoie mare, numai cu g`ndul s[g`nde=ti la mine =i eu oi fi l`ng[dumneata =i mult ajutor \-oi da.

Acest lup era]mp[ratul lupilor.

Feciorul de-mp[rat a pornit la drum. De la o vreme l-a p[lit foamea. Descalec[de pe cal, scoate o p`ine =i se d[ la m`ncare. Pe c`nd s-a a=ezat la osp[\, iat[un =oarece ugilit c[iese dintr-o bort[=i zice a=a:

— Bezedè frumoas[de-mp[rat! D[-mi, m[rog, =i mie s[m[n`nc, c[ nu mai pot de foame... n-am m`ncat de trei zile.

Omul rupe =i-i d[o buc[\ic[de p`ine. +oarecele o m[n`nc[toat[.

— Apoi, fecior de-mp[rat, iac[ce: mai d[-mi o buc[\ic[, c[nu m-am hr[nit.

El dac-a v[zut treaba de-a=a, a dat =oarecelui toat[p`inea; iar pe d`nsul s-a l[sat fl[m`nd. Mai st[ =i se mai hodine=te oleac[; pe urm[ ]ncalec[ pe cal =i se porne=te spre mo=ia babei. C`nd colo, numai ce se treze=te cu =oarecele.

— Mul\umim dumitale, fecior de-mp[rat pentru aist bine! S[=tii c[=i eu te-oi ajuta cu ceva la vremea vremii. C`nd te-a p[li v-o nevoie mare,numai s[ g`nde=ti la mine, =i eu m-oi afla l`ng[dumneata.

Acesta era]mp[ratul =oarecilor.

Dup[ce iese din p[dure, feciorul de-mp[rat d[de-o ap[. Se vede c[fusese ploaia mare pe-acolo, c[apa a fost ie=it peste maluri, =-amu pe c`nd a ajuns el, s-a fost tras la matca ei. Da pe-o mrean[ o cuprinsese m`lul, =-amu nu putea s[se duc[ ]n ap[. C`nd a v[zut pe feciorul de-mp[rat, a-nceput a striga:

— Bezedè frumoas[de-mp[rat, f[un bine =i scoate-m[din m`l =i m[d[ ]n ap[, c[de mare folos \-oi fi tr[ind =i nu murind.

Omul a desc[lecat, a luat o funie, a legat mreana peste mijloc =-a t`r`it-o p`n[ce-a dat-o]n ap[. Amu, s[raca mrean[nu mai putea de bucurie.

— Ai, mul\umescu-\i c[nu m-ai l[sat la necaz. C`nd ]i da peste-o nevoie mare, numai s[ g`nde=ti la mine =i eu oi fi l`ng[dumneata.

De-acolea, cela n-a mers mult =i iat[c[-n t`rzie vreme a intrat pe mo=ia babei. C`nd s-a apropiat de casa ei, foarte s-a-ngrozit de ce i-a dat ochii a vedea: ograda era]nconjurat[cu gard de nuiele, =i-n fiecare par c`te un cap de om. Casa ei era dr[ni\it[numai cu limbi de om.

A mai fost r[mas un par gol =i pe cas[mai trebuia o limb[. Parul tot striga: “Bab[, cap!” Iar casa: “Bab[, limb[!”

Iac[cum era socoteala: se duceau feciori de boieri, de-mp[ra\i s[p[zeasc[iapa babei. Haramul de iap[, pe la miezul nop\ii se f[cea nev[zut[=i bietul fl[c[u se-nturna acas[numai singur-singurel. Baba v[z`ndu-l f[r[iap[,]i t[ia capul =i-l punea]n par, iar limba pe cas[.

Amu r[m[sese numai un par gol =i pe cas[numai o limb[de pus.

Feciorul de-mp[rat]=i ia inima-n din\i =i-=i \ine drumul.

Baba, c`nd l-a v[zut, nu mai putea de bucurie, c[-i ]ncape =-aista ]n m`n[.

— Bun[ziua, m[tu=[!

— Mul\umesc, dragu m[tu=ii. Da ce umbli?

— Da, am venit s[p[zesc iapa.

— Bine, dragu m[tu=ii, bine. Vin[colea-n cas[=i-i m`nca oleac[ =i te-i hodini p`n[-n sear[, =-apoi de-acolea te-i duce cu ea, c[ea numai noaptea pa=te. Da s[ai grij[s[nu vii f[r[d`nsa, c-auzi ce zic parul =i casa.

— Aud, aud, m[tu=[.

B[iatanul se d[=i m[n`nc[, se mai hodine=te =-a=a cam de c[tre sear[ se porne=te cu iapa la p[scut. +ade el treaz =i-=i \ine firea p`n[pe la miezul nop\ii. C`nd la miezul nop\ii, nu mai putea de somn.

V[z`nd iapa c[el]i mai gata,]l ia cu tot cu =a =i-l pune pe-un mu=uroi; iar ea se face un corb =i zboar[tocmai la tor\ile cerului.

C`nd aproape s[ias[z[rile, b[ietanul se treze=te c[lare pe mu=uroi. Ia haramul de unde nu-i. Ce s[fac[el, s[racu? Cum s[se duc[f[r[iap[, c[baba-i taie capul!

Amu st`nd a=a pe g`nduri, iac[-=i aduce aminte de corb =i zice:

— C`nd ar fi corbul pe-aici, poate c[m-ar putea ajuta cu ceva!

C`nd numai ce se treze=te cu corbul.

— Da ce sc`rb[mare te-a p[lit, fecior de-mp[rat, de =ezi a=a?

— D-apoi iac[cum =i iac[ce...

— N-avea nici o grij[c[\-o aduc eu. Boala dracului s-a f[cut corb =i =ade ascuns[tocmai dup[tor\ile cerului. +ezi acoalea, =i c`nd ]i vedea un corb c-un pui dup[ d`nsul, s[zici:

— Stai, iapa babei gogolat[,
Cu un m`nz al[turat[!

Ea are s[steie. Dumneata i-i pune fr`ul]n cap,]i]nc[leca pe ea =i te-i duce la bab[cu c[ciula pe-o ureche.

+-a str`ns corbul to\i corbii de pe lumea asta =i s-a dat la c[utat de-a m[run\elul, =-a g[sit iapa tocmai dup[ tor\ile cerului, c-un pui l`ng[d`nsa. +i mi-o luat-o corbii la ciocnit =i la ciupit, de mai-mai s[-i scoat[ ochii. Dup[ ce-au st`rnit-o de-acolo, au luat-o la fug[rit spre b[iatan: iar b[iatanu c`nd a v[zut-o, numai ce-a strigat:

— Stai, iapa babei gogolat[,
Cu un m`nz al[turat[!

Iapa a stat; el i-a pus fr`u-n cap, =aua la locul ei, a-nc[lecat pe d`nsa =-a=a cam pe la r[s[ritul soarelui ajunge acas[la bab[.

— Bun[diminea\a, m[tu=[! Iaca \-am adus iapa.

— Bine, dragul m[tu=ii, bine![...] Du-te, dragul m[tu=ii,]n cas[=i-i m`nca oleac[=i te-i hodini, =i de c[tre sear[, iar[(=i) te-i porni.

De-acolea se duce baba-n grajd =i ia iapa la b[taie, c[de ce nu s-a ascuns s[n-o poat[g[si?

— Da m-am ascuns, zice iapa, tocmai dup[tor\ile cerului, d-apoi dac[m-a g[sit!

— S[cau\i s[te-ascunzi bine, c[de-i face amintrelea, te m`ntui]n b[taie.

Cum vine seara, b[iatanul]ncalec[pe iap[, ia =i m`nzul =i se porne=te]n \arin[.

— Ai grij[, b[iete, zice baba, s[nu vii f[r[de iap[, c-apoi, vai de capul t[u!

Amu el, cum a ajuns]n \arin[=-a v[zut c[-l p[le=te somnul, s-a dat jos de pe iap[=-o \inea numai de pana c[p[strului. Pe dup[miezul nop\ii, c`nd b[ietanul dormea dus, iapa se d[ =i se face o mrean[, =i se duce, cu puiul ei, tocmai ]n fundul m[rii, dup[ o st`nc[.

Aproape de ie=irea z[rilor, omul se treze=te =i d[de iap[c[nu-i. Sc`rba lui!...

— De-amu, de bun[seam[, c[-mi pune baba capu-n par!

Dar cum se cr[m[luia[1] el a=a, iat[-=i aduce aminte de mrean[.

— Numai mreana, s[raca, poate c[m-ar putea scoate de la un necaz ca aista.

Pe c`nd gr[ia =i se g`ndea la mrean[, numai ce se pomene=te cu mreana dinaintea lui.

— Ce porunce=ti, st[p`ne?

— Iac[ce-am p[\it...

+i-i spune cum a r[mas f[r[iap[.

— A[[[, despre-aceea treab[, nici capul s[nu te doar[. +ezi colea cu c[p[stru-n m`n[, =i c`nd]i vedea c-aducem un pe=te cu doi pui l`ng[el, numai a=a s[zici:

— Stai, iapa babei gogolat[,
Cu doi m`nji al[turat[!

Ea are s[se fac[iap[cu doi m`nzi al[turea. Atunci dumneata s[ te sui pe d`nsa =i s[te duci acas[.

Dac-a g[tit de gr[it vorbele iestea, mreana =-a dat drumu-n mare, a adunat to\i pe=tii =i le-a poruncit s[caute iapa. Se dau pe=tii la c[utat, =i numai ce-o g[sesc]n fundul m[rii s-o st`nc[[2]. +-apoi te g`nde=ti c-a l[sat-o-n banii ei? Nu se afl[. Au]nceput pe=tii a o pi=ca =-a o mu=ca, p`n[ ce-au st`rnit-o de-acolo =-au-ndreptat-o la malul m[rii.

Atunci cela a =i strigat la d`nsa:

---

[1] *Se cr[m[luia* — se t`nguia, se v[ieta.
[2] Sub o st`nc[.

— Stai, iapa babei gogolat[,
Cu doi m`nji al[turat[!

Iapa a stat — c[n-a avut]ncotro — b[ietanul i-a pus fr`ul]n cap, =-a=a cam pe-aproape de r[s[ritul soarelui s-a pornit acas[.

Baba, c`nd l-a v[zut viind, cr[pa r`nza-n ea de ciud[; da ca s[nu priceap[fl[c[ul, s-ar[ta foarte cu voie bun[.

— Bun[diminea\a, m[tu=[, zice el, iac[\-am adus iapa cu doi m`nji dup[ d`nsa.

— Bine, bine, dragul m[tu=ii [...]. Du-te-n cas[=i m[n`nc[=i te hodine=te, c[desear[iar[(=i) ai s[te duci cu ea la p[scut!

Apoi de-acolea se duce baba-n grajd, pune m`na pe-o joap[[1] =i ia iapa la b[taie, =i bate =i bate, de mai-mai s-o omoare.

— Aai, hait[de iap[ce-mi e=ti! D-apoi a=a mi te-ai ascuns?

— Vai, mam[, da m-am f[cut pe=te =i tocma-n fundul m[rii s-o st`nc[ m-am fost a=ezat; d-apoi dac-au venit o mul\ime de pe=ti =i m-au st`rnit de-acolo, ce era s[fac?!

— Ei, las' c-amu am s[te fac o clo=c[cu pui, s[v[d tot te-a g[si?

Da, parul totuna striga: “Bab[, cap!” Iar casa: “Bab[, limb[!”

Cum]nsereaz[, feciorul de-mp[rat]ncalec[pe iap[, ia =i m`njii =i hai la p[=une.

Ca =i-n ceea sear[, a stat omul treaz p`n[pe-aproape de miezul nop\ii. El, amu, nu mai putea de somn. S-a dat jos de pe iap[=-o \inea a=a numai de pana c[p[strului. Da nu mult a trecut, c[l-a furat somnul h[t bine =-a adormit.

Iapa a scos frumu=el c[p[strul din cap =i ... tiva, b[iate... tocmai]n p[dure,]n ni=te dud[u, s-a dus =i s-a f[cut o lupoaic[cu trei pui l`ng[ d`nsa.

C`nd se treze=te feciorul de-mp[rat, se treze=te numai cu c[p[strul ]n m`n[. Cat[iapa =i ia-o de unde nu-i. M[i =i se pune el pe-un pl`ns ca acela, de huiau v[ile. De la o vreme =i-aduce aminte de lup.

[1] *Joap[* — nuia.

— C`nd ar fi lupul pe-aici, poate c[el m-ar scoate de la necaz.

Nu bine g[te=te vorba, =i iat[c[se treze=te cu lupu-n fa\[.

— Ce-ai p[\it, st[p`ne?

— D-apoi ce s[p[\esc? Ia, mi s-a dus iapa, =i de-amu v[d bine c[m[omoar[baba =i pace!

— Ah[[[, st[p`ne, despre-ast[ treab[, nici capul s[ nu te doar[. Las[ c[-n scurt \-o aduc. Numai at`ta... s[ai grij[, c`nd oi aduce-o s[fii treaz =i s[strigi (zici):

— Ho, iapa babei gogolat[,
Cu trei m`nji al[turat[!

S[nu cumva s[te fure somnul, c[r[m`i f[r[ d`nsa.

+i porunce=te lupul de se str`ng to\i lupii de pe lumea asta =i se dau la c[utat prin toate vizuinile, prin toate tuf[riile =i dud[ile =i numai ce-o g[sesc ]ntr-un dud[u mare din mijlocul p[durii. Se f[cuse, haramul, lupoaic[ cu trei pui l`ng[ea. Cum au dat lupii de d`nsa, n-au mai lasat-o]n banii ei, f[r[au luat-o la]ncol\it, de mai-mai s-o omoare. Lupoaica dac-a v[zut c[n-are-ncotro, a c[utat s[ias[la lumin[=i la vedere.

Pe c`nd o aduceau lupii, fl[c[ul iar[=i a fost adormit, =-amu se trezise, dar era buimac de somn. Numai a v[zut iapa trec`nd, dar nu s-a putut scula. Ce folos c[l-a trezit el lupul, dar c`nd s-a limpezit bine la cap, iapa era aproape de cas[.

Cum a intrat pe poart[, baba a =i f[cut-o o clo=c[cu trei pui =-a pus-o-n cas[sub pat.

Sc`rb[ bietului fl[c[u! De-amu hot[r`t c[-i pune baba capu-n par. Da merg`nd el pe drum ca cum ar merge un om beat,]=i aduce aminte de =oarece.

Numai cu g`ndul a g`ndit =i =oarecul s-a ar[tat]naintea lui.

— Ce-i, st[p`ne, de e=ti a=a de p[lit la fa\[?

— D-apoi cum n-oi fi, s[racul de mine, c[numai c`t oi ajunge acas[ ]mi pune baba capu-n par.

— Nu fi a=a de sup[rat, st[p`ne, c[, cu ajutorul lui Dumnezeu, nu scap[ iapa neprins[. S-a f[cut haramul dracului o clo=c[ cu trei pui, =-amu-i sub pat la bab[. Eu \-a= st`rni-o de acolo, da are baba un drac de motan, =i m[tem s[nu m[m[n`nce. Da iac[ ce s[ faci: eu am s[ ies ]n calea lui =i tot am s[-l am[gesc, tot am s[-l am[gesc, p`n[ce l-oi scoate pe poart[afar[. Tu s[pui m`na pe ceva =i s[-l ucizi. De-acolea, eu am s[ m[ duc sub patul babei, =-am s[ iau clo=ca la m`ncat, =-am s-o scot de pe cuibar. Atunci s[=ezi]n prag cu c[p[strul... =i cum]i vedea-o c[iese, s[-i zici:

— Ho, iapa babei gogolat[,
Cu trei m`nji al[turat[!

S[-i pui degrab[c[p[stru-n cap =-apoi te du cu d`nsa la bab[. S[ ai grij[ c[ ea are s[ te ]mbie s[ mergi ]n grajd s[-\i iei un m`nz; da s[nu te bagi, c[-i grajdul de cear[, =i cum]i intra te tope=ti. Ce-a mai fi, te-oi]nv[\a mai pe urm[.

De-acolea, =oarecul se b[g[sub pat =-a prins a st`rni clo=ca, a o ciupi. Cobaia, v[z`nd c[n-o mai sl[be=te, a s[rit de pe cuibar =-a dat s[fug[pe u=[; dar feciorul de-mp[rat i-a aruncat c[p[stru-n cap =-a r[cnit la ea:

— Ho, iapa babei gogolat[,
Cu trei m`nji al[turat[!

Apoi a luat iapa =-a dus-o la bab[.

— Bun[diminea\a, m[tu=[! Iac[\-am adus iapa cu trei m`nji dup[ d`nsa.

— Bine, bine, dragul m[tu=ii. Da p`n[ una-alta, =ezi =i te hodine=te, c-amu= oi merge ]n grajd cu tine =i \i-oi da un m`nz care \-a pl[ce.

Pe urm[, baba se duce]n grajd, ia inimile de la cei doi m`nji mai mari =i le pune pe toate la m`nzul cel mai mic. El avea a lui drepte =ase inimi, =i cu cele dou[sprezece de la fra\ii lui, avea amu optsprezece inimi.

Face baba pe cei doi m`nji mai mari a=a de frumo=i, c[ str[lucea p[rul de pe d`n=ii. Cel cu optsprezece inimi era a=a de ur`t, c[-\i vinea oarecum s[ pui m`na pe d`nsul.

Da =oarecu a]nv[\at pe feciorul de]mp[rat ca s[nu-l fure p[catul s[ieie vo unul din cei frumo=i, c-apoi a m`nca o ceap[ degerat[. S[ cear[ numaidec`t pe cel ur`t.

De-acolea baba vine la fl[c[u =i zice:

— Dragul m[tu=ii, pentru c[m-ai slujit cu credin\[, hai =i \i-i alege un m`nz, care \-a pl[ce.

Cum ajunge fl[c[ul]n u=a grajdului, d[cu ochii de m`nzul cel jerpelit =i dupuros, =i nici una, nici dou[, c[pe-acela s[i-l deie. Baba zicea c[de ce nu-=i alege unul din cei frumo=i; ce se uit[la o budihace ca aceea? Geaba gr[ia baba, c[omul o \inea una =i bun[, c[pe cel mai mic s[i-l deie.

V[z`nd c[ nu-i nici un chip, hoa=ca scoate m`nzul =i i-l d[feciorului de-mp[rat. De-acolea omul]=i ia ziua bun[de la bab[=i porne=te cu m`nzul la drum. Da baba cr[pa de ciud[, nu alta.

Amu, merg`nd pe drum, zice m`nzul c[tre st[p`n:

— St[p`ne, las[-m[ s[ mai sug la mama ]nc[ nou[ zile, s[ cap[t puteri de-ajuns, =-apoi de-acole om merge unde \-a zice g`ndul, =i cal ca mine n-a mai fi altul pe lume.

Atunci fl[c[ul d[drumul m`nzului, care sugea pe furi= la m[-sa, p`n[ce s-au]mplinit cele nou[zile. La nou[zile vine la st[p`n =i zice:

— De-amu, st[p`ne, sui pe mine =i hai la Zmeul Alb f[r' de nici o grij[. Da cum s[ te duc? Ca v`ntul, ori ca g`ndul?

— Ba p`n[ la Zmeul Alb s[ m[ duci ca v`ntul.

+i c`nd =-a f[cut calul un v`nt, tocmai-n nori s-a ridicat, p[m`ntul l-a-nconjurat =i la cur\ile Zmeului Alb s-a aflat. Zmeul era dus la v`nat. Fl[c[ul =-a dat drumul la fereastra unde =edea a lui dreapt[so\ie.

— Ei, dr[gu\[, ai vrea tu s[mai tr[ie=ti cu mine, ori ba?

— Cum nu, voinice, numai mi-i cam]n grij[de c`inele de zmeu.

— Despre aceea treab[nici capul s[nu te doar[.

Atunci iese so\ia fl[c[ului pe fereastr[, s-a=az[pe cal =i se pornesc spre-mp[r[\ie.

Curp[n Mare, de unde era, sim\i c[pe st[p`n[-sa a luat-o voinicul meu. A-nceput calul a r`ncheza de se cutremura p[durea.

Zmeul l-a-ntrebat a=a:

— Curp[n Mare, Curp[n Mare!
H[tu-\i mama cui te are!
Spune mie ce-ai p[\it?
Ori m`ncarea ai g[tit,
Ori setea te-a potolit?
— Nici m`ncarea n-am g[tit,
Nici setea m-a potolit,

f[r' a venit =i \-a furat nevasta =i se cam mai duce cu ea.

— Curp[n Mare!

— Ce-i, st[p`ne?

— Am c`nd m`nca cinci cuptoare de p`ine =i c`nd bea cinci bu\i de vin =-apoi s[-i ajung?

— Ai c`nd m`nca cinci de care nu se m[n`nc[, st[p`ne; c[doar[calul voinicului]i cu optsprezece inimi =i eu]s numai cu trei. La ce mi-ai luat inimile?

Atunci zmeul nici nu s-a mai ab[tut pe-acas[, f[r[s-a pornit dup[d`n=ii. Da \-ai g[sit s[-i ajung[! Calul feciorului de-mp[rat mergea la pas, iar Curp[n Mare fugea c`t ce r[sputea =i nu mai era chip s[-i ajung[. De la o vreme zice Curp[n Mare,]n graiul lui:

— Alei, frate, fr[\ioare, de ce m[faci tu s[fug a=a de tare, s[-mi rup inima din mine?

— Pentru c[e=ti tu prost, m[i Curp[n Mare, de-\i pui mintea =i puterea cu mine =i te potrive=ti c`inelui de zmeu. Arunc[-l o dat[ tocma-n-naltul cerului =i c`nd a c[dea jos, plesne=te-l]n cap cu scara de la =a s[nu s-aleag[nici praf din d`nsul.

C`nd a auzit Curp[n a=a, unde =-a f[cut un v`nt =-a aruncat pe zmeu tocma-n-naltul cerului =i c`nd a venit jos, l-a p[lit cu scara =i l-a f[cut numai c`te-o buc[\ic[.

De-acolea feciorul de-mp[rat a stat de l-a ajuns Curp[n Mare. Apoi]mp[r[teasa a-nc[lecat pe Curp[n, iar voinicul pe calul lui, =i de-acolea au mers un r[stimp bun p`n[ce-au ajuns la-mp[r[\ia }mp[ratului Alb.

C`nd i-a v[zut mo=neagul, a-ntinerit de bucurie, nu alt[. Apoi a f[cut din nou nunt[, m[, =i petreceri, =i c`nt[ri, =i jocuri, m[rog, ce vorb[, ca la o nunt[-mp[r[teasc[.

Da eu i-am l[sat pe d`n=ii acolo b`nd =i petrec`nd =-am venit =i v-am spus povestea.

Auzit[ ]n seara de s`mb[t[, 22 iulie 1900, de la ***Toader Mihai Buchil[.***

Alexandru Vasiliu, *Pove=ti =i legende.* Bucure=ti, 1928, p. 111-123.

CUPRINS

C{LIN NEBUNUL

Era odat-un]mp[rat =-avea trei fete =i erau a=a de frumoase, de la soare te puteai uita, da la d`nsele ba. Acu, cele dou[ erau cum erau, da cea mijlocie nici se mai poveste=te frumuse\ea ei. Acu c`\i feciori de-mp[ra\i =i de ghin[rari au cerut-o,]mp[ratul n-a vrut s[le-o deie. Acu-ntr-o sear[au venit trei tineri =i le-au cerut, da el n-a vrut s[le dea. Acu ei au ie=it afar[=i unul dintr-]n=ii a prins a fluiera c`t s-a f[cut un nor mare =i nu s-au mai v[zut nici ei, nici fetele. Le-a r[pit.

Acu-mp[ratul a scos veste-n \ar[c[cine-a g[si fetele le d[de nevast[. Acu-n satu cela-a-mp[ratului era un om =-avea trei fl[c[i. Doi erau cum erau, da unul era prost, =edea-n cenu=[=i-l chema C[lin Nebunul. +-au zis acei doi fra\i: “Haidem =i noi s[c[ut[m fetele-mp[ratului”. Da’ C[lin a zis: “Hai =i eu cu voi“. +-acei doi au zis: “Hai“. +i-mp[ratul a zis c[care s-a porni dup[fete le d[bani de cheltuial[=i straie de primeneal[. Acu ei au f[cut un arc =-au zis c[unde l-a zv`rli, p`n[unde-a ajunge, acolo s[poposeasc[.

A aruncat cel mare =-a mers vo dou[zile =-a ajuns. A aruncat =i cel mijlociu =i tot a=a degrab[a ajuns. Da c`nd a aruncat C[lin Nebunul, a mers trei luni de zile, zi =i noapte, =i de-abia a ajuns. Acu ei, merg`nd pe drum, au g[tit =i cremenea =i amnaru. De-abia au avut cu ce a\`\a oleac[ de foc. +-au zis a=a ei ]nde ei c[ s[ p[zeasc[ focul unul din ei c`t or dormi ceilal\i doi, c[dac[s-a stinge focul,]i taie capul celui ce-a p[zit dintr-]n=ii. Acu s-au culcat cei doi, =i cel mare a r[mas s[p[zeasc[. Pe la miezul nop\ii s-a auzit un vuiet grozav. Era un zmeu cu trei capete.

— Cum ai putut s[-mi calci mo=iile de la tat[-meu f[r’ de voia nim[nui? Hai la lupt[!

— Hai!

+i s-au luptat ei, s-au luptat, p`n’ acu l-a omor`t pe zmeu =i a f[cut din capetele lui trei c[pi\i de carne. Acu se trezesc cei doi.

— Uite, voi a\i dormit, da’ eu uite ce lupt-am avut.

Acu a doua noapte cel mijlociu era s[stea de straj[. Iar pe la miezul nop\ii se aude-un vuiet.

— Cum ai putut s[-mi calci mo=iile lui tat[-meu f[r[voia nim[nui? Aista era cu patru capete.

— Hai la lupt[!

— Hai!

+i l-a omor`t =i pe acesta =-a f[cut patru c[pi\i de carne din capetele lui. Acu, c`nd s-au trezit ei, o-nceput s[-i deie de grij[lui C[lin Nebunul c[s[p[zeasc[bine focul. Acu el a treia noapte era s[fie. Acu iar pe la miezul nop\ii s-auzi un huiet mare. Un zmeu era — cu opt capete.

— Hi! zice C[lin Nebubul, — c[=i zmeul era n[zdr[van, =i =tia de d`nsul — hai la lupt[!

— Hai!

C`t se lupt[, se lupt[ c`t de c`t s[ nu se deie zmeul. I-a t[iat C[lin Nebunul o ureche =-a picat o pic[tur[ de s`nge =-a stins focul. +-a=a, pi-ntuneric, s-o nceput ei a lupta =-]n sf`r=it l-a omor`t C[lin Nebunul =-a f[cut opt c[pi\i de carne. Acu ce s[fac[el? Foc nu-i. S-a luat el =i mergea a=a sup[rat prin p[dure =-a ajuns la un copac nalt =i s-a suit]n v`rful lui =-a v[zut ]n dep[rtare o zare de foc. Scoboar[ el =i se porne=te s-ajung-acolo =i-nt`lne=te un om pe drum.

— Bun[noapte!

— Mul\umesc d-tale!

— Da’ cine e=ti d-ta?

— Eu-s De-cu-sar[.

C[lin Nebunul l-apuc[=i-l leag[de-un copac cot la cot. Mai merge el o bucat[bun[, =i mai]nt`lne=te un om.

— Bun[noapte.

— Mul\umesc d-tale.

— Da' cine e=ti d-ta?

— Eu]s Miezu-nop\ii.

Ia =i pe-acela =i-l leag[iar de-un copac. Mai merge el]nainte =i mai]nt`lne=te un om.

— Bun[noapte.

— Mul\umesc d-tale.

— Da' cine e=ti d-ta?

— Eu]s Zori-de-ziu[.

}l leag[=i pe-acela. El i-a legat, c[lui i-era fric[s[nu se fac[ziu[.

}n sf`r=it, ajunge el acolo. Acolo era o groap[mare =-un cazan c-o pereche de pirosteie mari, =i-ntr-]nsul fierbea vo dou[-trei vaci =i-mprejurul pirosteilor se cocea o turt[. +i]mprejurul ei dormeau doisprezece zmei =i dou[zmeoaice, mamele lor.

Acu C[lin Nebunul ia vo doi t[ciuni]ntr-un h`rb =-un c[rbune-n lulea =i, plec`nd, iac[, i-a venit a=a o mirozn[de bun[din dem`ncat, =i, lu`nd o buc[\ic[, a curs ap[clocotit[pe urechea unui zmeu =i el a \ipat stra=nic, c[to\i s-au trezit =i l-au prins pe C[lin Nebunul.

+-au vrut s[-l omoare =i el a zis:

— M[rog d-lor-voastre, l[sa\i-m[, c[sunt om s[rac!

Da' ei au zis a=a:

— Dac[tu ne-i aduce pe fata-mp[ratului Ro=u, noi te-om l[sa.

Da' el a zis:

— Da' de ce n-o lua\i d-voastr[, c[sunte\i mai mul\i =i mai tari?...

— Da' noi suntem duhuri necurate, =i-mp[ratul are un coco= =-un c[\el. Noi, c`nd ne-apropiem de palatul lui, coco=ul c`nt[=i c[\elul bate, =i noi trebuie s[fugim... Da' tu-i putea mai bine, c[e=ti om p[m`ntean.

Da' C[lin Nebunul, viclean:

— Haide\i =i d-voastr[cu mine, c[-s eu om p[m`ntean =i c[\elul n-a bate, nici coco=ul n-a c`nta.

Da' C[lin Nebunul se uit[=i vede-un voinic ca =i d`nsul, legat cot la cot de-un copac, =i c`nd a v[zut c[s-a pornit C[lin Nebunul, el s-a smucit stra=nic,]nc`t au r[mas m`inile la copac =i el a fugit.

+i ei merg, merg p`n ce-ajung la poarta-mp[ratului. +i era o poart[mare de fier, c[nu era-n stare s[treac[nime afar[de C[lin Nebunul. +i el s-a suit pe poart[=-a zis zmeilor:

— Hai s[v[iau c`te pe unul de chic[s[v[dau]n ograd[.

+i lua tot lua c`te unul =i cu palo=ul le t[ia capul, p`n ce a t[iat la to\i. +-a intrat]n ograd[, da-mp[ratul, de grozav zid =i poart[ce avea, u=ile erau toate deschise. C[lin Nebunul s-a suit sus pe sc[ri, =i sc[rile erau de aur b[tute cu diamant, =-a intrat]n cas[unde dormea fata. Da' era lun[=-o m`ndrea\e afar[, =i luna b[tea ]n cas[ unde dormea fata. Da' fata era a=a de frumoas[ de c`t de nepovestit. C[lin Nebunul a s[rutat-o =i i-a luat inelul de pe m`n[=i s-a dus.

C`nd a ajuns la zmeii cei t[ia\i, le-a t[iat v`rfurile limbilor la to\i doisprezece =i le-a pus]n basma =-a trecut poarta =i s-a pornit la drum. A mers p`n ce-a ajuns la cazan. A putut prinde o zmeoaic[ =-a t[iat-o, da una a sc[pat. A luat pe degetu ista mic turta =i pe cellalt cazanu cu carne =i-ntr-un h`rb oleac[de foc =i s-a pornit la drum.

+-a ajuns la Zori-de-ziu[=i i-a dat o bucat' de carne =-o bucat' de turt[, l-a dezlegat =-a zis:

— Hai, du-te!

Mai merge el, ajunge la Miezu-nop\ii =i-i d[=-aceluia o bucat' de carne =-o bucat' de turt[=i-i d[drumul =-aceluia.

C`nd a ajuns la De-cu-sar[, era mai mult mort de c`nd era legat. }i d[=-aceluia o bucat' de carne =-o bucat' de turt[=i-i zice:

— Du-te, bre, 'n pace!

C`nd a ajuns, n-a apucat a a\`\a focul, =i soarele acu era sus. Fra\ii lui at`ta dormise, c-acu-ntrase mai de-un st`njen]n p[m`nt. C`nd s-au trezit, a zis:

— I, C[lin Nebune, lung-a mai fost noaptea asta!

Da’ C[lin Nebunul nimica nu le-a povestit din ceea ce s-a petrecut cu d`nsul noaptea. Au preg[tit ei iar s[ se porneasc[ =-a zv`rlit tot C[lin Nebunul arcul =-au mers ei a=a p`n’ la P[durea de aur. C`nd au ajuns acolo, le-a zis C[lin Nebunul a=a:

— Fra\ilor, voi nu-\i putea trece-n p[durea asta. Face\i-v[voi o colib[aici =i sta\i =i m[duc eu singur.

A=a, el s-a pornit. C`nd a ajuns ]n mijlocul P[durii cei de aur, fata cea mare a ]mp[ratului f[cea de m`ncat zmeului ei.

— Bun[vreme, fat[de-mp[rat!

— Mul\umesc, d-tale, C[lin Nebune. De numele d-tale am auzit, dar a vedea nu te-am v[zut. Da’ fugi c[dac-a veni zmeul te ucide.

— Da c`t m[n`nc[zmeul t[u?

Fata zice:

— Patru cuptoare de p`ine, patru vaci fripte =i patru antaluri de vin.

Zice:

— Ia s[v[d eu, le-oi putea m`nca?

Se pune C[lin Nebunul =i m[n`nc[toate.

Iaca, vine =i zmeul.

— Bun[vreme, c`ne de zmeu!

— Mul\umesc, C[lin Nebune!

— Am venit s[iau pe fat[. Na, hai la lupt[!

— Stai, s[m[n`nc ceva.

— Da’ c[, zice, eu \i-am m`ncat m`ncarea.

— Cu at`t mai bine, zice, eu sunt u=or =i tu e=ti greu.

+i se iau la lupt[=i se lupt[=i-l omoar[C[lin Nebunul. Pe urm[zice fetei:

— R[m`i aici, c[eu m[duc s[scot cele dou[surori ale tale.

+i se porne=te. Ajunge-n mijlocul P[durii cei de argint.

Fata cea mijlocie f[cea de m`ncat =-aceea. Da’ el, cum a v[zut-o, i-a c[zut stra=nic de drag[.

— Bun[vreme, fat[de-mp[rat!

— Mul\umesc d-tale, C[lin Nebune! De numele d-tale am auzit, d-a vedea nu te-am v[zut.

Da’ =i C[lin Nebunul era frumos, =i fetei i-a c[zut drag. Da’ fata-i zice:

— Fugi, c[dac-a veni zmeul te ucide!

— Da c`t m[n`nc[zmeul?

— Opt cuptoare de p`ine, opt vaci fripte =i opt antaluri de vin.

— Ad[-ncoace, s[v[d, oi putea m`nca?

+i m[n`nc[tot. Iaca, vine =i zmeul.

— Bun[vreme, c`ine de zmeu!

— Mul\umesc, C[lin Nebune.

— Hai la lupt[!

— Stai, s[m[n`nc ceva.

— C[eu \i-am m`ncat m`ncarea!

— Mi-o fi mai u=or la lupt[.

+i se iau, se lupt[=i se lupt[, =i-l omoar[C[lin Nebunul.

Da lui a=a-i era de drag[fata, de a luat-o cu d`nsul la P[durea de aram[. C`nd a ajuns]n mijlocul p[durii, =-aceea f[cea de m`ncat. Aceea nu-l =tia, da v[z`ndu-l cu sor[-sa a-n\eles.

— Unde-\i este b[rbatul t[u?

— La v`nat, C[lin Nebune. Da’ fugi, c-aista te omoar[!

— C`t m[n`nc[el?

— Dou[sprezece cuptoare de p`ine, dou[sprezece vaci fripte =i dou[sprezece antaluri de vin.

— Ia s[v[d eu, oi m`nca?

M[n`nc[ C[lin Nebunul, m[n`nc[, c`nd la un antal de vin nu-l poate bea =i zice-a=a:

— Cu at`ta-i mai tare zmeul dec`t mine.

Iaca, vine =i zmeul.

— Bun[vreme, c`ne de zmeu!

— Mul\umesc d-tale, C[lin Nebune!

— Am venit s[-\i iau pe fat[.

— Ba pe fat[nu-i lua-o.

— Hai la lupt[!

— Numai s[m[n`nc ceva.

— Eu dem`ncatul \i l-am m`ncat!

— Eu oi fi mai u=or, tu mai greu. Hai la lupt[!

— Hai!

Se lupt[, se lupt[, c`t de c`t s[nu s[deie zmeul.

Zice zmeul:

— Hai, eu m-oi face o par[ro=[, tu te f[o par[verde.

Da' el cu asta a gre=it, c[para ro=[-i mai moale, para verde-i mai tare.

Iaca, trecu pe-acolo o cioar[pe sus.

+i-i zice zmeul:

— Cioar[, cioar[, moaie-\i aripa ta-n ap[=i stinge para ast' verde.

Da' C[lin Nebunul zice:

— }mp[rate pren[l\ate, moaie-\i aripa ta-n ap[=i stinge para ast' ro=ie.

Cioara, c`nd a auzit — =tii d-ta, a urcat-o — ]ndat[ s-a dus. Dup[ ce-a udat-o, a-nceput a ciupi dintr-]nsa, =-at`ta s`nge a-nceput a curge, de umblai p`n']n genunchi.

De acolea el s-a luat cu fetele =i s-a pornit.

A ajuns]n P[durea de aur =-a luat =i pe cea mare =i s-a pornit =-a ajuns la fra\ii lui.

+-a zis a=a:

— Fra\ilor, pe aste dou[le-\i lua voi, dar ast' mijlocie e-a mea; =i s-a culcat s[doarm[.

+i fra\ii s-au sf[tuit a=a: ca s[-l omoare nu se putea, da s[-i taie picioarele =i s[ieie fetele =i s[se duc[la-mp[ratul =i s[zic[c[ei le-au scos.

+i i-au t[iat picioarele c`nd dormea =-au luat fetele =i s-au pornit (a=a era de trudit de lupte, ]nc`t n-a sim\it c`nd i-au t[iat picioarele).

}n zori de ziu[se treze=te el. Se vede f[r' de picioare. Ce s[fac[? Da' picioarele i le-au luat de acolo, c[altmintrele el le-ar fi pus, c[era n[zdr[van.

S-a luat el]nceti=or =-a intrat]n P[durea ast' de aur. A mers vo trei zile =i vo trei nop\i =-a ajuns la un palat, a=a de frumosu-i, de nu te-ndurai s[te ui\i la d`nsul. +-a auzit un c`ntec a=a de jale, de i-a rupt inima. Se ia el]nceti=or =i se suie pe sc[rile cele =i vede acolo pe voinicul ce-=i rupsese m`inile la zmei.

— Bun[vreme, voinice!

— Mul\umesc d-tale, C[lin Nebune, da' ce-ai p[\it?

+i el]ncepe a-i spune toate c`te-a p[\it.

— Hai s[fim fra\i de cruce!

— Hai!

— Da d-ta cine e=ti? l-]ntreab[C[lin Nebunul.

— Eu, zice, s-un fecior de-mp[rat, =i p[durile astea au fost toate a t[t`ne-meu =i ni le-a luat zmeii; da' de c`nd ai omor`t pe zmei, acu iar suntem noi ]n st[p`nire, =i eu pentru c[-s f[r' de m`ini tr[iesc aici. Eu f[r' de m`ini, tu f[r' de picioare, om tr[i bine.

C[lin Nebunul se prinde cu m`inile de g`tul feciorului de-mp[rat =i se primbl[prin p[dure. A=a]ntr-o zi, aude un fo=net]n frunze. Da' fratele lui cel de cruce zice a=a:

— Eu m-oi apropia]nceti=or =i \i-oi da drumul, =i tu prinde cu m`inile.

D`ndu-i drumul, prinde pe zmeoaica cea sc[pat[=i zice a=a:

— F[-mi mie picioare =i istuia m`ini, ori te omor`m.

+i zmeoaica zice:

— Ia, aicea, ca de un st`njin de departe, este o balt[; v`r[-te acolo, c[-i ie=i cu picioare =i istlalt cu m`ini.

Da' C[lin Nebunul, mehenghiu:

— V`r`-te tu]nt`i.

— Ei... ba v`r`\i-v[d-voastr[!

Da' C[lin Nebunul rupe o crengu\[verde =-o moaie-n apa ceea =-o scoate uscat[, =-o-ncepe a pumni, ca ce-a vrut s[-i usuce.

— M[rog, nu m[bate, c[ci este la dreapta alt[balt[.

C[lin Nebunul v`r[ o crengu\[ uscat[ =-o scoate verde, =i se v`r[el acolo =i se scoate cu picioare =i cellalt cu m`ini. +i ia =-o omoar[pe zmeoaic[, c[=tia c[-n orice vreme are s[-i fac[r[u.

De acolo ei se iau iar =i zice C[lin Nebunul a=a:

— De-acu eu m[duc s[-mi caut pe nevasta mea, da-nt`i hai s[m[duc]ntr-un loc care \i-am spus eu, la fata-mp[ratului Ro=u.

+i se iau =i se pornesc. Merg`nd ei printr-o p[dure, aproape de curtea-mp[ratului, o cules C[lin Nebunul o basma de alune. Ajung`nd la poart[, a auzit un vuiet mare. Da'ei erau]mbr[ca\i cu i\ari =i cu cojoc =i-ncin=i cu chimiri. Da'baba cea de la poart[era de-a noastr[.

— Bun[seara, m[tu=[!

— Mul\umesc d-tale, voinice!

— Da' ce-i aici, ce s-aude?

— Se m[rit[fata-mp[ratului.

— Da' cine o ia?

— Buc[tarul, c-o ucis doisprezece zmei.

Da' C[lin Nebunul]i zice-a=a babei:

— M[tu=[, iaca-\i dau un c[u= de galbeni, s[-mi faci ce \i-oi zice.

— |i-oi face, voinice.

El a luat basmaua ceea de alune. Era basma de-a noastre — neagr[, cu floricele p-]mprejur — =-a pus inelu-n mijloc =-a zis a=a:

— Du, m[tu=[, =i pune dinaintea]mp[ratului, m[car c[te-or ghionti =i te-or da afar[, v`r`-te-a=a, cu de-a sila.

Baba s-a dus =-a intrat]n ghionturi, ca acolo, =-a pus pe mas[, =-a ie=it. C`nd i-a dat C[lin Nebunul c[u=ul cel de galbeni, ea stra=nic s-a bucurat... c[ ea nu c`t s[-l fi avut]n via\a ei, dar nici nu l-a v[zut.

}mp[ratul c`nd a pus m`na pe basma, alunele a-nceput a dur[i pe mas[=-a r[mas inelu-n mijloc.

Fata a zis:

— Iaca, tat[, inelul meu, pe care nu se =tie cum l-am pr[p[dit.

Imp[ratul a-nceput a striga:

— Cine-a adus basmaua cu alunele?

Logofe\ii au spus c[baba cea de la poart[. Degrab-au strigat s-aduc[cine-a adus. Se ia C[lin Nebunul =i intr[. Da'mirele, \iganul, =edea pe trei perini de puf. C`nd a fost C[lin Nebunul ]n pragul u=ei, o perin[ a c[zut de sub \igan. C`nd a fost]n mijlocul casei, a picat =-a doua =i \iganu-a zis: “}ncet, s[nu m[t[v[le=ti”. C`nd a fost l`ng[-mp[ratul, a c[zut =-a treia perin[, c[de! \iganului nu i se c[dea s[=ad[.

Zice-mp[ratul:

— Cum, voinice, inelul fetei mele a ajuns la d-ta?

— }mp[rate pren[l\ate! Iaca cum =i iaca cum.

Da'\iganul:

— Ce spui minciuni, c[eu am ucis zmeii...

Da' C[lin zice:

— Imp[rate, s-aduc[to\i zmeii, s[vezi: este v`rful limbilor?

A adus, =i cu adev[rat nu era. Atunci el le-a scos =i i le-a ar[tat.

Atunci]mp[ratu-a strigat s-aduc[calul cel mai bun din grajd =i-a legat pe \igan la coada calului, =-a pus =-un sac de nuci =-a dat bici calului... Unde pica nuca, pica =i buc[\ica din \igan.

Acu-mp[ratul a zis:

— De-acu, voinice, mi-i fi ginere.

— Da'C[lin a zis:

— Ba nu,-mp[rate, c[mie alta mi-a c[zut drag[, da eu am un frate de cruce aici cu mine, tot fecior de-mp[rat, s-o ieie-acela.

+i l-a adus, de=i fata ar fi vrut mai degrab[dup[C[lin Nebunul; dar, d[, cu ist[lalt era potrivit[. +-a f[cut o nunt[stra=nic[, de-a \inut vo trei s[pt[m`ini; lumina\ii, l[utari, ce nu era?

+i de-acolo a zis C[lin Nebunul:

— De-acu m[duc s[-mi g[sesc pe-a mea.

C`t pl`ngeau ei =i st[ruia, da’ n-a putut s[-l potriveasc[s[r[m`ie. +-a pornit. C`nd a ajuns el la casa t[t`ni-s[u, era un palat stra=nic =-un c`rd de porci, =i-l p[=tea un b[ie\el ca de vro =apte ani. C[de c`nd]i t[iase picioarele, acu era vo opt ani de zile.

— Bun[vreme, b[ie\ele!

— Mul\umim d-tale, bade!

— Cine =ade-n cur\ile ieste?

— Ia, ni=te voinici care au luat ni=te fete de-mp[rat, care le luase zmeii.

— Da’ cum tr[iesc ei, pe care fete au luat?

— Cel mai mare a luat pe fata cea mare, cel mijlociu a luat pe cea mic[.

— Da’ cea mijlocie?

— Aia au pus-o de p[ze=te g[in[ria.

— Da’ tu a cui e=ti?

— Mama-mi spune c[-s a lui C[lin Nebunul, cine-a mai fi acela...

Da el, c`nd a auzit a=a, numai el =tia inima lui, c[d[, s[ier\i mata, cinstita fa\a matale! era a lui.

— Da’ m[rog, bade, ajut[-mi a da porcii-n ocol.

Merg porcii, merg, c`nd o scroaf[nu vrea s[intre.

C[lin Nebunul a tr`ntit cu drucu-n scroaf[. Ea a-nceput a \ipa alerg`nd, porcii — to\i dup[d`nsa. Dec`t a auzit ei =-au ie=it afar[=-au]nceput a striga, care-i acolo de bate porcii? Da’ C[lin Nebunul intr[-n ograd[. Ei, cum l-au v[zut, l-au cunoscut. +i s-au sculat]ndat[=i s-au pus]n genunchi]naintea lui:

— Iart[-ne, frate, c[ne cunoa=tem gre=ala.

Da’ C[lin a zis a=a:

— Ba nu, fra\ilor, hai s[facem o bomb[de fier, =i noi s[ne punem tustrei al[turi, ia-a=a, cum faci cruce. +-o arunca\i unul din voi]n sus, c[-i =tiut c[pe care-a c[dea, acela-i vinovat.

+-au aruncat]n sus, =-a c[zut pe cei doi =i i-a f[cut mii de f[r`me.

+i el a f[cut o nunt[stra=nic[. Da' el nu era a=a tare la inim[ca s[\ie pe-acelea de r[u, ca aceia pe asta a lui, el tot \inea ca la cumnatele lui. +-a f[cut un bal stra=nic, =i eram =i eu acolo... =i ei au f[cut o ulcicu\[de papar[=i m-au dat pe u=-afar[. Da' mie mi-a fost ciud[, =i m-am dus]n grajd =i mi-am ales un cal cu =aua de aur, cu trupul de cri\[, cu picioare de cear[, cu coada de fuior, cu capul de curechi, cu ochii de neghin[, =-am pornit p-un deal de cremene: picioarele se topeau, coada-i p`r`ia, ochii pocneau. +-am]nc[lecat pe-o pr[jin[=i \i-am spus o minciun[, =-am]nc[lecat pe-o poart[=i \i-am spus-o toat[.

M. Eminescu. *Literatur[popular[.* Edi\ie]ngrijit[=i prefa\at[de Perpessicius. Bucure=ti, 1965, p.338—348.

CUPRINS

FRUMOASA LUMII

Apoi poveste, poveste, D-zeu la noi sose=te, c[-nainte mult mai este. Era odat[un v`n[tor =-avea trei copii =i era s[rac-s[rac, c`t numai cu-at`ta se \inea, c[-mpu=ca c`te-o p[s[ruic[, o vindea =-at`ta era hrana lui, s[racul. Acu era o p[dure pe-acolo pe-aproape, de-i zicea P[durea neagr[. +-au apucat oamenii din satul cela a zice c[nu s-a putea s[s-apropie nime de p[durea ceea.

+-a=a era p[r[sit[, nime nu se ducea, c[ziceau c[la miezul nop\ii vin dracii.

Acu bietu omul ist s[rac a zis]ntr-o zi c[tre femeia lui:

— M[i femeie, tot o moarte-am s[mor, ia s[m[duc eu]n p[durea ceea, s[v[d ce-oi g[si acolo.

A=a, i-a f[cut nevasta o turt[-n traist[=i s-a pornit el; a luat pu=ca-n spate. Ajung`nd el acolo, lui ]i era foarte fric[... da' omul s[rac s[r[cia-l ]mpinge a se duce orunde ca s[ c`=tige.

Iaca, merg`nd el a=a, ajunge la un copac nalt =i tufos stra=nic, nu =tiu cum s-o fi chemat , =i vede-o pas[re a=a de frumoas[— era de aur.

Acu el ce s[fac[, ca doar s[n-o-mpu=te, s-o poat[prinde, c[, v`nz`nd-o vie, mai multe parale ar fi luat.Alung`nd-o el prin copac, ea se v`r`-ntr-o bort[... =-o prinde. El n-a mai st[tut c[tre noapte, c[s-a temut de draci, ci a luat pas[rea =-a venit acas[=-a f[cut o cu=c[bun[=-a pus pas[rea-n cu=c[.

Acu el]n ziua ceea, era s`mb[t[, care-o prins-o, =i duminic[diminea\a s-a ouat un ou. Oul era de aur. Da' el zice:

— Ei, m[i femeie, eu n-oi vinde pas[rea asta, c[ea s-a oua =i eu oi avea c`te-un ou =i m-oi hr[ni din zi-n zi.

El ia oul =i se duce-n t`rg =i-l]ntreab[negustorul:

— Ce ai de v`ndut =i c`t ceri?

— Am un ou =i cer o mie de lei.

Da' un jidan zice (tot ei]s mai mehenghi):

— Ia s[v[d oul.

C`nd vede oul cel de aur — f[cea mai mult dec`t o mie de lei — (]i d[mia de lei). Ia el mia de lei, cump[r[cele trebuincioase pentru copii =i femeie =i se duce-acas[. Da pe gu=a p[s[rii era ceva scris, da' omul nu =tia carte.

C`nd]n a doua duminic[iar s-a ouat un ou de aur. +i el s-a dus =i iar a cerut o mie de lei. Da' s[iei sam[, d-ta, c[tot jidanul cela i-a ie=it]nainte!

}n a treia duminic[, c`nd a dus oul, a pus pe g`nduri pe jidan. +i s-a g`ndit a=a jidanul: l-a]ntrebat unde =ede, s[se duc[s[vad[de unde are el ou[de aur. Vine jidanul; da' el \inea cu=ca]n col\ul casei.

Cum a intrat jidanul]n cas[— el =tia carte — odat[=i-arunc[ochii-n fundul casei. Pe gu=a p[s[rii a=a scria: “Cine-a m`nca inima are s[ fie-mp[rat; cine-a m`nca r`nza, de c`te ori s-a trezi pe noapte, de-at`tea ori are s[ g[seasc[ c`te o pung[de bani sub cap; cine-a m`nca maiurile are s[fie om cu noroc]n lume, oriunde va merge el, orice pas a face el, tot cu noroc are s[fie”. Acu jidanul, tot cu du=m[nie asupra cre=tinului:

— Vinde-mi mie pas[rea!

— N-o pot, jup`ne. Asta-i c`=tigul meu, toat[via\a pentru mine =i pentru copii.

}n sf`r=it, c`t s-a pus jidanul, n-a vrut bietul om s-o v`nd[. Jidanul a zis c[ i-i r[u =i c-are s[ m`ie la om.

V`n[torul a doua zi s-a sculat de diminea\[ =i s-a dus cu pu=ca dup[ v`nat. Da' jidanul — =iret, da' femeia, ca de-a noastre, proast[— =i-i zice-a=a femeii:

— Nevast[, ce s[tr[ie=ti c-un om a=a de s[rac, vin' s[te iau eu, c[te-oi \ine bine =i \i-oi \ine =i copiii.

Da' femeia zice:

— Dac[te-i boteza! Apoi, zice, cum la noi, nu se poate s[se desp[r\easc[.

Da' jidanul zice:

— Las[-l pe m`na mea, c[ eu ]l omor p`n[m`ine. }i d[nu =tiu ce =i omoar[omul. De-acolo zice-a=a:

— Femeie, te-oi lua, dar mai]nt`i taie-mi pas[rea =i mi-o frige. Da' s[ nu lipseasc[ nimica din pas[re, toat[ s-o m[n`nc eu.

+i femeia, dobitoac[, ea s-a potrivit. A t[iat =i a fript pas[rea =-a pus-o pe vatr[, a str`ns-o =i ea iese din cas[cu treab[, =i copiii, tustrei, intr[-n cas[. Zice unul dintr-]n=ii:

— M[, tare mi-i foame... Mama a fript pas[rea ceea, hai s[m`nc[m c`te-o buc[\ic[.

— D' apoi dac-a fript-o jidanului, ne-a bate!

— Hai s[m`nc[m din[untru, c[nu s-a vedea.

Ia cel mare inima, cel mijlociu r`nza, cel mic maiurile.

Pas[rea acu nu mai pl[tea nimica dac[le m`ncase acelea.

Da' copiii, dup[ce-au m`ncat:

— M[i, hai s[fugim, c[ne-a bate.

+i era o bort[-n dosul casei =i s-au v`r`t acolo.

Vine jidanul. Da' la pas[re cele nu-s]ntr-]nsa. Apoi]ncepe-a striga, bate pe biata femeie.

— De bun[seam[, au m`ncat copiii, c[ci altul nime n-a fost]n cas[.

Jidanul]ndat[strig[dup[copii, s[-i taie, s[m[n`nce el din copii.

I-au c[utat, i-au c[utat,]n sf`r=it nu i-au g[sit. Dac-a v[zut jidanul c[ nu-s =i nu-s, s-a dus dracului — cruce de aur ]n cas[! — a l[sat =i pe femeie =i tot. C[ el tot a=a era s[ fac[, d-apoi Dumnezeu a l[sat mai bine s[ m[n`nce copiii dec`t d`nsul, c[Dumnezeu nu doarme.

Acu, acel mare a umblat ce-a umblat =i s-a f[cut]mp[rat pe \ara aceea. Acu numai aista era micu=or de tot, tot la m[-sa =edea, ist care

m`ncase maiurile, =i pesemne unde avea el s[aib[a=a noroc, tare era lene=.

Cel ce a m`ncat r`nza g[sea tot pungi de bani =i se f[cuse stra=nic om de r[u. }i erau dragi numai petrecerile, s[ier\i mata,]i erau dragi cucoanele cele frumoase. Acu, acolo, stra=nic era de frumoas[una de-i zicea Frumoasa Lumii. La soare te puteai uita, da la d`nsa ba. Acu el tot umbla, c[doar i-ar da-o boierul cela, da nici c[vrea s[i-o dea. Iaca vine el acas[la m[-sa:

— Mam[, ce mi-s buni mie banii dac[nu pot eu lua pe ceea ce mi-a picat drag[!

Da' m[-sa zice:

— Dragul mamei, du-te =i tot te-i putea]nt`lni cu ea. (S[ vorbeasc[ cu d`nsa, poate i-ar fi fost =i ei drag.) Da' ea era viclean[.

Acu aist ce-a m`ncat maiurile se juca cu ni=te bulg[ra=i cu al\i b[ie\i pe-afar[. Vine un mo=neag.

— Dragul mo=ului, ce faci tu aici?

— Ia m[joc, mo=ule!

— Hai cu mo=u, c[\i-a da pere =i mere (=tii, ca la copii) —]n=al[pe b[iat =i-l ia cu d`nsul.

Da' acela era un vr[jitor grozav —]nghe\a apa. +-acu el, tot vr[jind prin P[durea neagr[, a dat de ceva stra=nic, care el nu putea face, numai c-un copil. Se duce-acolo cu b[iatu-n mijlocul p[durii =i d[de-o piatr[mare. +i bate de trei ori]n piatr[=i se deschide p[m`ntul. +i el zice b[iatului a=a:

— M[i b[iate, du-te pe sc[rile ieste]ntr-acolo sub p[m`nt (erau ni=te sc[ri) =i-ai s[ cobori ]ntr-o gr[din[ a=a de m`ndr[, =i-ai s[dai de-o c[su\[acolo-n gr[din[. S[intri-n cas[=-ai s[vezi un horn f[cut acolo =i pe vatr[ai s[vezi o cheie. S[iei cheia ceea, s-o pui]n br`u =i s[vii]napoi la mine. Da' na-\i =-o verigu\[de fier, c[f[r' de veriga asta nu po\i intra. (Acolo era pe ceea lume, zice-c[.)

B[iatul se ia, merge-nceti=or =i intr[p`n']n gr[dina ceea.

Da’ acolo a=a era o m`ndrea\[, gr[din[ cu pomi cu poame de aur... ]nc`t b[iatul s-a mirat c`nd a intrat acolo =i, =tii, ca copilul, mai degrab[ a alergat la pere =i la mere dec`t la cheia mo=neagului. +tii cum e treaba noastr[— era cu c`me=oi =i cu cur[lu=[ bun[-ncins, =-o umplut s`nul de mere =i de pere. El pornise s[ias[, c`nd =i-aduce aminte de cheie, merge ]ntr-acolo =-o ia — da cheia era stra=nic de ruginit[... Cine =tie ce-ar fi f[cut el cu cheia ceea, =i ast[zi am fi fost sub m`na lui poate... Se ia b[iatu-nceti=or, se suie iar pe scar[s[ias-afar[— c[=tii d-ta c[el, b[tr`nu, de=i avea putere, nu putea intra]n rai, dar ista ca copil...

C`nd a ajuns]n gur[s[ias[, mo=neagul a strigat:

— Stai, nu ie=i! D[-mi cheia!

B[iatul zice (era mic, da tot cu cap):

— Ba las[-m[s[ies]nt`i afar[!

— Ba nu te las.

— Nu-\i dau cheia! (+tii d-ta, nici m`na nu putea v`r], c[era p[c[tos.)

— Am s[te omor.

— Omoar[-m[, numai dac[po\i!...

El face tranc! cu picioru-n p[m`nt =i se-nchide p[m`ntul.

Ce s-[fac[bietul b[iat? Ia s[se-ntoarc[, s[se duc[iar prin gr[dinile cele. C`nd colo, era-nchis p[m`ntul, nu mai era m`ndrea\a ceea. }ncepe b[iatul a pll`nge. Pl`ng`nd a=a,]=i freca m`inile. +terge pe veriga ceea ce i-o dat-o mo=neagul =i vine-un om.

Omul cela era de fier. Era duh necurat; om de-ai no=tri de fier, unde se poate?

— M[i b[iate, cine te-a adus pe tine-aici?

— Iaca cum =i iaca cum, spune b[iatul tot.

— Eu te-oi scoate, b[iate, da-]nt`i s[ te duci de-aici, s[-mi tai vo dou[zeci de vaci, s[-mi frigi, s[ am de m`ncat pe drum, c`nd te-oi duce (c[ =tii d-ta, nou[ ni s-a p[rut c[ era-n gur[, da el era tocma-n fundul p[m`ntului, c`nd a-nchis el piatra).

Frige el, =i-l pune pe b[iat dup[cap, =i pune pe o m`n[ dou[zeci de vaci fripte =i pe alt[ m`n[c`teva poloboace cu ap[, cu vin — cu ce-o fi fost nu =tiu — =i b[iatului]i d[un cu\it =-o ulcic[.

— C`nd mi-a fi foame, s[ tai cu cu\itul din carne, s[-mi dai s[ m[n`nc, =i c`nd mi-a fi sete, s[-mi dai cu ulcica ap[.

+i merge el, merge — zi =i noapte tot mergea, dec`t a=a era de-ntuneric, de nu z[reai c`t un fir de colb, dac[era sub p[m`nt!

Acu apropia vacile de g[tat dem`ncatul =i apa de b[ut. Da' duhul cel necurat i-a zis a=a:

— Dac[tu-i avea noroc s[nu g[tesc dem`ncatul =i apa, eu nu te voi m`nca, dar dac-oi g[ta, te m[n`nc. Ia uit[-te tu]n sus, vezi soarele?

— }l v[d c`t o zare de chibrit.

— Ia! deci mai este!

Merge el — c[acu r[m[sese numai o jum[tate de vac[.

— Ia uite-n sus, c`tu-i soarele de mare?

— }l v[d pe jum[tate.

— E, apoi iaca tot mai am o bucat[bun[!

C`nd acu era mai aproape de ie=it afar[, dem`ncatul se g[tise, ap[tot mai era.

— D[-mi dem`ncat, c[mi-i foame!

B[iatul, ce s[fac[el? Ia cu\itul =i-=i taie o bucat' de pulp[=i-i d[ap[=i porne=te iar. Iac[, a ie=it pe iasta lume. C`nd]l pune jos:

— S[-mi spui tu drept, de unde mi-ai dat tu de-am m`ncat la urm[?

— Drept \i-oi spune, pulpa mi-am t[iat-o!

— Drept s[-\i spun, s[fi =tiut c[e=ti a=a dulce, nu te mai scoteam.

— Acu nu m[po\i m`nca?

— Hei, acolo era largul meu =i str`mtul t[u — de-acu e=ti prea bun la D-zeu =i nu te las[ s[ te m[n`nc! (+tii d-ta, c[sub p[m`nt era locul dracilor.)

+i omul se face nev[zut.

Da' b[iatul era saracul fl[m`nd, da el uitase c[ are merele cele-n s`n =i cheia ceea. Se ia el =-alearg[, =-ajunge la casa m`ne-sa. Da, =tii

d-ta, el era lene=,da era de duh, nu a=a (parc[numai la dv. sunt de duh? Sunt =i dintre noi!). Intr[-n cas[, da m[-sa era sarac[stra=nic, c[, =tii d-ta, ca la boierul c`nd ajunge la m[rire, n-o lua pe biata m[-sa s-o \ie, de=i era-mp[rat.

— Mam[, n-ai vo buc[\ic[de lum`nare s-aprinzi?

— Am, dragul mamei, de la Pa=te! (O \ine, Doamne fere=te, de tunet, s-aprind[.)

Aprinde lum`narea.

Da' el zice:

— Doamne, mam[, tare mi-i a m`nca! Am ni=te pere =i ni=te mere, da' m-a durea la inim[ s[ m[n`nc. Da' el n-a luat seama c[ele-s de aur. Le-a zv`rlit sub o lai\[. Mam[, iaca, am o cheie, dec`t tare-i ruginit[, mam[, =terge-o =i vinde-o =i cump[r[-mi o p`ine.

N-a apucat a o freca oleac[, =i-au intrat vo cinci oameni de fier]n cas[.

— Ce vre\i, st[p`nilor? (El era s[-nconjure lumea cu cheia aceea; c-atunci avea cheia iadului, putea face cu dracii orice.)

Femeia stra=nic s-a]nfrico=at de d`n=ii. Da' b[iatul, mehenghi,]ndat[s-a priceput:

— Mas[vrem =i vin bun!

}ndat[au venit ni=te sufragii =i-au pus masa, =i ce n-au pus! +i dup[ce-au osp[tat ei bine, au str`ns aceia =i s-a dus.

— Ei, mam[! Cheia asta o str`ng eu!

Acu se f[cuse holtei, bun de-nsurat.

— Mam[, eu am auzit c[fata-mp[ratului e frumoas[. M[duc s-o iau eu.

— Dragul mamei, tu, un b[iat a=a s[rac, s[iei pe fata-mp[ratului? Ce mai vorbe=ti nebunii?

— Dac[eu vreau a=a?! Du-te, mam[, staroste.

— Da'cum, dragul mamei, s[intru eu acolo?

— Du-te, mam[!

El o m`na.

— Cum s[m[duc eu cu m`na goal[?

— Mam[, ia vezi merele =i perele cele, n-au putrezit? Du-i-le acelea!

— Bine zici, dragul mamei.

Se ia baba =i se-mbrac[cu pe=timan, pune-un =tergar frumos]n cap, ia-n basma acelea =i se porne=te. Ajunge la poarta-mp[ratului. }mp[ratul =edea-n cerdacul cel nalt. Vede-mp[ratul c[se luptau ceia cu d`nsa, n-o l[sau s[ intre. }mp[ratul cela era milostiv, nu ca ista de pe-acu. A g`ndit c[a venit s[cear[ceva.

— L[sa\i-o, bre!

C`nd au auzit porunca-mp[ratului, au l[sat-o.

— Ce vrei, m[tu=[?

— Apoi pren[l\ate-mp[rate, am venit dup[un lucru mare.

— Ca ce fel, m[tu=[?

— Poftim]nt`i colacii.

Vede-mp[ratul perele =i merele de aur =-a stat]n mirare. S[vad[la o bab[de-a noastr[! Numai la cur\ile lor sunt de-acelea.

— Feciorul meu vrea s[ieie pe fata d-tale,]mp[rate!

Da-mp[ratul a stat olecu\[=i pe urm-a g`ndit: “Baba asta-i nebun[.“

— Dac[feciorul t[u, zice, p`n[ m`ine diminea\[,]n locul casei tale, va face un palat ca al meu =-o gr[din[ca a mea, c-o c[r[ru=[de pomi p`n’ la curtea mea, =i-n fiecare pom s[ c`nte p[s[rile, eu i-oi da fata.

— R[m`i s[n[tos,]mp[rate!

Se porne=te-]napoi femeia.

— Iaca, dragul mamei, ce-a zis.

— Bun, mam[, le fac p`n[ m`ine.

+terge cheia =i vin iar cinci oameni de fier.

— Ce vrei, st[p`ne?

— P`n[ m`ine diminea\[s[fie un palat tot de sticl[=i poleit cu aur =i s[fie o c[r[ru=[desp[r\it[prin pomi =-un pom s[-nfloreasc[, unul s[-nfrunzeasc[, unul s[-i pice frunza, s[nu fie doi de-un fel. +i c[r[ru=a s[fie de catifea, cu iarb[de catifea. +i la fiecare pom s[steie c`te-un soldat cu sabia scoas[. +i p[s[rile s[ c`nte a=a de frumos, s[nu poat[dormi]mp[ratul =i fata-mp[ratului!...

Ech!]nc[era mult p`n-]n ziu[=i erau toate gata.

}mp[ratul, diminea\a c`nd se treze=te, zice fetei:

— De c`nd sunt ]n palatul ista, cum ne-au c`ntat p[s[rile acum nu ne-au c`ntat niciodat[ (c[ el nu s-a a=teptat la aste, el g`ndea c[p[s[rile din gr[dina lui c`nt[).

C`nd iese-afar[=i vede, zice:

— Bre! mare putere are omul ista!

B[iatul zice:

— Du-te, mam[, =i cere-i fata s[mi-o deie!

Se duce baba la-mp[ratul, da' el tot o purta cu vorba, c[nu-i era voia s[-=i deie fata dup[d-ai=tia.

— Apoi, m[tu=[, de azi]ntr-o s[pt[m`n[ dac-a veni c-o tr[sur[ de aur =i cai care ar m`nca j[ratic =-ar bea par[, i-oi da fata.

Da' fata era s[se cunune tocma-n ziua ceea dup-un alt]mp[rat.

— Iaca, dragul mamei, ce-a zis:

— I-oi face, mam[, =i asta.

Aude el un vuiet mare stra=nic pe afar[.

— Oare ce s-aude, mam[?

}ntreab[m[-sa. Zice:

— Se m[rit[fata-mp[ratului.

— Cine-o ia?

— Cutare fecior de-mp[rat. Vezi, dragul mamei, numai m-ai f[cut de r`s.

— Ia las[, mam[, c[tot are s[mi-o deie.

Ia el, =terge cheia. Da era iarna. +i vine omul cel de fier.

— Ce vrei, st[p`ne?

— Fata-mp[ratului s-a cununat ast[zi! C`nd or dormi, s[ iei pe mirele s[-l pui afar[ =i pe mireas[ s-o pui ]ntr-o pivni\[ =i-n zori de ziu[ s[-i aduci iar pe am`ndoi]n cas[.

Diminea\a intr[-mp[ratu-n cas[.

— Ei, dragii tatii, cum a\i dormit?

Zice el:

— Mie, tat[, tare mi-a fost frig!

— Ba, zice ea, eu nu =tiu unde eram, c[c[utam s-aprind lum`narea =i nu g[seam, =i nu era nici pat, nici nimica.

— A\i visat!

— Da' cum dracu, tat[, c[, iac[, buricele mi-o]nghe\at la degete.

— Eu nu-mi simt spatele.

— Ce n-a\i zis sufragiului s-aprind[focul? Nu v-a mai fi nimic[.

A doua sear[, iar =terge cheia. Vine iar:

— Ce vrei, st[p`ne?

— Vreau s[te duci s[-i pui pe ginerele]mp[ratului]ntr-o movil[de om[t, c`nd a dormi, =i pe mireas[ s-o pui ]n v`rful casei!

Pe cas[, frig-frig, da' nu era om[t. Ista a degerat. Da' tot]i era mil[de d`nsa.

— Numai jum[tate de noapte s-o la=i pe v`rful casei.

C`nd a adus pe mire diminea\a, era \ap[n. A str`ns to\i doftorii, n-a mai avut ce-i face — a murit, s[racul!

Iaca, se-mpline=te s[pt[m`na.

El iar =terge cheia, vin ceia...

— M`ne diminea\[, o tr[sur[ de aur =i cai care or m`nca j[ratic =-or bea par[, =i mie straiele cele mai frumoase din lume s[mi le aduci.

Se pune el ca boierii-n tr[sur[a doua zi =i se porne=te c[tre-mp[ratul.

— Cum]i, voinice? zice-mp[ratul.

— Am venit s[-mi dai fata.

El se face c[nu =tie c[i-a murit ginerele.

I-o d[-mp[ratul. Face-o nunt[str[lucit[, =i i-o d[, =-o duce la palatul lui — da' lui a=a-i era de drag[, de-o pr[p[dea din ochi.

Iac[, aude vr[jitorul c[el a ie=it din p[m`nt. Ce s[ fac[ el, s[ poat[ pune m`na pe d`nsul, c[ el, c`t era de vr[jitor =i stra=nic, da' el avea numai vo doi draci, da ista cheia iadului o avea.

Da' el punea cheia ceea totdeauna pe-o sob[=i numai sufragiul =tia de d`nsa. Da' sufragiul nu prea avea minte destul[-n cap.

Iaca, s-a luat el cu fata-mp[ratului la primblare. Da' vr[jitorul a luat o mul\ime de chei nou[=i frumoase , altele de aur, de aram[, de argint =-a]nceput a striga pe la poarta ginerelui]mp[ratului:

— Cine-mi mai d[chei ruginite, c[-i dau de cele de aur?

+i sufragiul, nu prea avea mult[minte-n cap, a g`ndit s[ dea cheia ceea =i s[ ieie una de aur, c[ mai bine a prii st[p`nu-s[u.

Ehei! =i c`nd i-a luat (cheia, i-a luat) s[racul toat[ puterea lui. }i d[. N-a apucat de-a veni el de la plimbare =i palatul n-a mai fost. A r[mas el s[racul ]n c`mp, nici bordeiul ce-l avea]nainte nu era acu. Da-mp[ratul i-a trimis a=a r[spuns pe un logof[t: c[dac[p`n' ]n trei zile n-a face palatul cum a fost, ]i ia fata =i nu i-o mai d[. Acu \i-am spus c[ mai bine i-ar fi luat zilele dec`t s[i-o ieie pe d`nsa. Mare lucru-i dragostea!

Ce s[fac[el? Da' =i fata-acu stra=nic \inea la d`nsul. Nainte mai drag ]i era cel degerat, da' acuma! A a=teptat el p`n' a treia zi; nu-i de chip, n-are de unde s[fac[palatul. }=i ea el ziua bun[de la nevast[-sa: cine =tie ce jelanie a fi fost acolo!

— M[duc de-acu-n lumea mea!

Merge el =i ajunge la o balt[(cam un iaz vine).

— De-acu n-am ce face, m[-nec!

D`nd a=a, frec`ndu-=i m`inile, d[ de verigu\a ce i-a dat-o vr[jitorul c`nd l-a v`r`t]nt`i]n groap[. +i vine un om de fier.

— Ce vrei, st[p`ne?

— Vreau cheia cea de la iad.

— Eu cheia iadului nu \i-o pot da.

— Apoi, ce s[fac eu, spune-mi m[car unde-i?

— Apoi vr[jitorul, ca s[nu-l ajung[nime, =-a f[cut un palat pe Prut, =-acu, dac[-i putea merge p`n' acolo, el o \ine ascuns[sub perin[la capul lui.

— Ce s[fac eu, cum oi putea s-ajung la d`nsul?

— Na-\i, zice, buc[\ica asta de fier, d[-te de trei ori de-a curu-n cap pe d`nsa =i te-i face o musc[— pe urm[te-i pricepe cum s-o iei.

+i s-a f[cut nev[zut omul cela.

Se ia el, se d[de trei ori peste cap =i zboar[ca musca p`n' la Prut. Ajunge acolo, da' vr[jitorul dormea de-amiaz[zi. D[s[intre... pe unde s[intre? Ferestrele cu obloane, cum se purta mai demult.

“M[v`r pe borta cheii!”

Se v`r[ =i se pune pe sob[. Unde se treze=te vr[jitorul =i unde-ncepe a bate-n mijlocul casei cu ni=te ciocane =i unde-ncepe a ie=i la draci, de te luau fiori. +-a-nceput a-i trimite pe unde s[ fac[ rele, s[ puie la cale pe oameni s[ fac[ rele; dec`t, c`nd nu vrea D-zeu, c[ el era om p[m`ntean, i l-a luat din minte! A=a, dup[ce-a pus el trebile la cale, a ie=it afar[. Musca s-a sculat, a luat cheia de sub perin[=-a]nceput c[tinel-c[tinel, =-a zburat afar[. Dec`t bucuria lui nu se mai poveste=te, c-are s[ ieie pe fat[-napoi. Acu lui nu-i era de d`nsul, de d`nsa-i era ce-i era. Freac[cheia, vin oamenii cei de fier.

— S[-mi faci palatul iar]napoi cum a fost!

+i acu s-a-nv[\at minte: purta cheia tot l`ng[ d`nsul. Acu ce s[fac[vr[jitorul? Era]n satul cela o bab[sf`nt[... Pe atunci era lume bun[, erau sfin\i, nu ca acu. C`nd te durea capul, c`nd aveai vo boal[, numai dac[ punea m`na-\i trecea.

S-a dus vr[jitorul =-a omor`t baba =i s-a]mbr[cat el]n straiele ei.

S-a-mboln[vit femeia lui, fata-mp[ratului, dec`t ce boal[, s[ dea D-zeu s[ am =i eu c`t oi tr[i, dec`t numai c`nd zicea oleac[valeu, el se pr[p[dea.

— Ia s[chemi pe baba cea sf`nt[.

Vine; acela era vr[jitorul. }ncepe-a pune m`na pe capul ei, ca =i cum, drag[ Doamne, a o desc`nta. +i c`nd iese el din cas[,]i zice vr[jitorul ei:

— Doamne, m[ria-ta, c`t[ frumuse\e =i m`ndre\e ai]n cas[=i n-ai =i un ou frumos de marmur[!

— Ca ce fel de ou, m[tu=[?

— Acela-i numai]n fundul p[m`ntului!

— Ira! oi zice b[rbatu-meu, =-a trimite pe cineva s[-l caute.

+i se duce vr[jitorul.

Intr[el]n cas[.

— Ei, zice, iaca ce mi-a spus baba ast-sf`nt[.

— Iaca s[=terg, drag[, cheia.

+terge cheia =i vin doi oameni de fier.

— Ce vrei, st[p`ne?

— Vreau oul cel de marmur[de sub p[m`nt.

— D-apoi, bat[-te D-zeu s[te bat[(fie-i lui acolo!); c`te-\i fac eu, p`n[=i cheia iadului o ai, acum vrei s[ne iei =i toat[puterea noastr[?...

Vezi d-ta, vr[jitorul a vrut]nadins, ca doar duhul cel necurat l-a g`tui.

— Da' eu te-a= omor], da pentru c[=tiu c[asta nu vine de la tine, pentru asta te iert =i-\i spun a=a: c[baba cea sf`nt[-i vr[jitorul =i c[ azi are s[ vie c-un cu\it mare =i s-a face c[ pune m`na pe capul femeii tale =-are s[\i-o omoare.

Dec`t, c`nd a auzit el a=a, of! numai tremura!

+i se duce omul cel de fier. Acu el]=i g[te=te iataganul, =i c`nd vine-n cas[vr[jitorul, pune pe sufragiu =i]l dezbrac[-ndat[, =-adev[rat g[se=te-un cu\it mare, =tii, ca un chip de cosor, =i-l ia cu iataganul =i-l face buc[\ele. Acu era cu deplin ferici\i. Acu s[racul nu mai =tia ce-i durerea, cum =tia-nainte, =i zice-ntr-o zi:

— Ia hai, soro, s[mergem s[g[sim pe fra\ii mei cei doi. (Da' mama lui murise!) Se iau ei =i se preg[tesc, =i merg`nd ei a=a, au ajuns la-mp[ratul. Era stra=nic]n r[zboi cu altul. Tot s[nu fie omul s[racu-n

pace. +-a=a era el de sc`rbit, dec`t stra=nic lucru. V[z`nd pe acesta, s-a bucurat =-a zis a=a:

— Fiindc[e=ti ginere de-mp[rat, mi-i da ajutor =-oi putea s[bat pe vr[jma=ul meu.

A=a a gatat armat[grozav[=i-n sf`r=it a dovedit pe ceala.

Acu ai=ti doi se zice c[erau tare ferici\i — numai acela, saracul, era mai nec[jit (cel cu r`nza). Acela s-a luat =i s-a dus la Frumoasa Lumii. D[ s[ intre-n palatul boierului celuia, nu-l las[ s[ intre. A=a, el a tr`ntit un bal str[lucit =-a poftit pe to\i s[vie la balul cela,]ntre care era =i Frumoasa Lumii. Dec`t a=a era ea de frumoas[, c`t, c`nd a intrat ]n bal, a luminat balul de at`ta... s[ier\i mata. El a]nceput dup[aceea jocul p`n' ]n zori de ziu[ — unde-a-intins ni=te mese =i s-a pus s[ joace c[r\ile. El a f[cut toate chipurile ca s[ joace cu d`nsa. El avea mare noroc =i se f[cea c[nu c`=tiga, tot ei s[-i deie, c[ nu mai putea de drag[ ce-i era. Acu ea, v[z`nd at`\ia bani, s-a minunat =-a zis a=a t[t`ni-s[u:

— Hai, tat[, s[-l poftim pe ista la noi (=tii, ori de-a noastre, ori de-a d-lor-voastre, care vrea s[scurg[tot la parale, trage ori pe cine). Acu el, venind la d`nsa-ntr-o sear[ cu vo zece pungi de galbeni — , a jucat iar ]n c[r\i =i i-a dat to\i ei, de n-a r[mas m[car c-un pitac. Acu ea, v[z`nd c[n-a r[mas nici c-o para, a-nceput a r`de de d`nsul. +i ploua afar[. +i vrute =i nevrute a trebuit s[-l]mbie s[m`ie-acolo. Dormind el, de c`te ori s-a trezit, de at`tea ori a g[sit o pung[de bani sub cap.

A doua zi diminea\a, c`nd a venit sufragiul s[-i deie de sp[lat, dup[ ce-a m`ntuit de sp[lat, i-a pus]n m`ini vo dou[zeci de galbeni bac=i=. Alearg[ la d`nsa sufragiul. Da' ea zice:

— Bre! de unde are omu-aista at`tea parale?

Vine la d`nsu-n cas[=i zice-a=a:

— Eu te-oi lua de b[rbat dac[mi-i spune de unde ai at`\ia bani.

El z[luzise =i i-a spus, prostul. Da' ea i-a f[cut o cafea nu =tiu cu ce =i s-a boln[vit el stra=nic =-a]nceput a v[rsa, =-a v[rsat r`nza. +-a luat-o ea, a sp[lat-o cine =tie cu ce, a parfumat-o =-a]nghi\it-o ea, ca s[g[seasc[ea pungile cu bani. Da' fiec[ruia norocul lui.

El mai avea vo zece pungi de bani din noaptea ceea.

Ea l-a dat pe urm-afar[. El a-nc[lecat pe un cal =i s-a pornit. Merg`nd cu calul cela, a dat pe-un c`mp de flori =i s-a plecat calul s[m[n`nce =i s-a f[cut un m[gar.

El a str`ns un m[nunchi de flori =i l-a pus ]n buzunar. Merg`nd el c[lare pe m[gar mai departe, a dat de un iaz. Se pleac[m[garul s[beie ap[=i se face iar cal.

— Ei, zice, bun[-i asta!

Ia el]ntr-un =ip ap[=i se-ntoarce-napoi. Ajunge iar acolo, la Frumoasa Lumii, =i din banii ce-i r[m[sese mai toarn-un bal stra=nic. Da ea aleagr[, ca s[mai vad[de unde are bani.

— De unde bani?

— Din m[nunchiul ist de flori.

El i-l d[. Ea, mirosind, se face m[g[ri\[. El o las[m[g[ri\[=i iese din cas[.

A=teapt[sufragiul s[ias[st[p`na afar[. Nu-i!

Mare p[cat! C`nd se duce-n cas[, o g[se=te m[g[ri\[.

Se-ntoarce, =-o ia de-acolo =i porne=te c[lare pe d`nsa.

}i d[f`n s[ m[n`nce (c[m[g[ri\[, da' inim[de om).Ea a zis a=a cu alean:

— Nu te-oi mai]n=ela de-acu =i \i-oi da r`nza-napoi, numai f[-m[cum am fost.

El de multe ce-i f[cuse, acu era haps`n =i s-a dus pe d`nsa p`n[ la-mp[ratul, la frate-s[u. Acu aciia era =i iestlalt, care \inea pe fata-mp[ratului. +i c`nd le-a povestit el lor c[m[g[ri\a-i Frumoasa Lumii, ei s-au pus pe l`ng[ d`nsul ca s-o ierte. +i iert`nd-o, a b[ut ap[=i s-a f[cut iar la loc.

+i erau acum trei]mp[ra\i pe o \ar[. +i-au fost to\i ferici\i... +i-am]nc[lecat pe-o =a =i \i-am spus-o a=a.

M. Eminescu. *Literatur[popular[.* Edi\ie]ngrijit[=i pref[\at[de Perpessicius. Bucure=ti, 1965, p.349-363.

CUPRINS

+PERL{ VOINICUL

A=a]l chema pe feciorul unui]mp[rat de demult: +perl[. Eu, c`nd am auzit povestea asta, tare m-am minunat de numele feciorului =i drept la bunic[-mea m-am dus =i-am ]ntrebat-o, dar bunica m-a ]ndreptat la bunicul =i bunicu\ul, lu`nd zodiacul de pe coard[, a cercetat cu de-am[nuntul to\i sfin\ii =i sfin\i=orii anului =i de numele lui +perl[tot n-a dat. Ci numai]ntr-un t`rziu, =terg`ndu-=i bunicul ochelarii =i pun`nd zodiacul la loc,]=i d[du cu p[rerea c[cel fecior de]mp[rat trebuie s[fi fost mare z[ca=[1].

C[ce-i =perla dec`t j[raticul focului potolit =i cum s[ se cheme cel care st[ pururea-n vatra focului, v`ntur`ndu-i cenu=a cu cle=tele, dec`t +perl[! +-atunci m-am luminat =i mi-am zis c[de bun[seam[ ]i a=a.

+i dac[-i a=a, apoi trebuie s[pricepem =i pricina pentru ce-i pl[cea lui +perl[s[se scalde-n balt[cu g`=tele =i cu ra\ele =i s[se t[v[leasc[apoi]n glod[rie, al[turi cu purceii!

Acestea le spusei ca s[ ]n\elege\i =i alt[ceva: anume, pentru ce era urgisit +perl[de]mp[rat =i de to\i curtenii lui =i socotit ca o pacoste, bun[numai s[ ]ncurce pe al\ii. Cui sem[na nu =tiu, c[ ]mp[ratul =i]mp[r[teasa erau oameni ca to\i oamenii =i cei doi fra\i mai mari at`ta aduceau cu +perl[, c`t aduce ziua cu noaptea =i nici at`ta. Aceia erau brazi, nu altceva, voinici, s[ fr`ng[p[m`ntul]n dou[, =i minto=i, s[-\i spuie pe degete tainele lumii.

+i st`nd a=a lucrurile, vine ]nt`mplarea!

[1] Lene=.

}mp[ratul avea, ca tot cre=tinul, ogorul lui, unde-=i sem[na, toamna =i prim[vara, cum sem[n[m =i noi c`nd avem unde, care secera vara, cum secer[m =i noi c`nd avem ce. O osebire mic[numai:]n ogoarele noastre mai cre=te =i p[l[mid[ori neghin[, mai face c`teodat[ gr`ul t[ciune =i nu ca-n ogorul]mp[r[tesc, unde gr`ul avea pai de aur =i spicul boabe pe pietre nestemate, la care cu mare greutate puteai privi!

}i mergea tare bine]mp[ratului =i-n scurt[vreme s-a v[zut rom`nul cu gospod[rie a=ezat[, cu vite la saivane, cu p[tulele =i co=arele pline =i cu p[r[lu\e puse de o parte pentru Doamne fere=te ce nevoie. Norocul lui, c[ ce s[ zic eu? Dar vezi, norocul mai d[ c`teodat[=i pe l[turi; trece de la mine la tine ori, ocolindu-ne pe am`ndoi, se duce pe pustiul dracului.

}ntr-o bun[diminea\[se treze=te]mp[ratul cu m`hnirea-n coast[. Chiu =i vai! Ce-i? Mare comédie! Aleu! Dar cum? Uite, ast[-noapte, cine =i cum nu se =tie, a venit ca din p[m`nt =i-a p[scut ogorul]mp[r[tesc! Nu m[omor]! A=a! Dar p[zitorii ce-au f[cut? Parc[ei]=i pot da cu mintea!

+i]n anul acela, toate i-au mers]mp[ratului pe dos.

— Ce m[-nv[\a\i s[fac, oameni buni?]ntreb[ ]mp[ratul pe sfetnici.

+i sfetnicii, felurite capete, felurite r[spunsuri.

Unul:

— Apoi, s[chem[m pe vl[dica s[fac[slujb[.

Altul:

— Eu a= zice, m[rite]mp[rate, s[nu mai sameni de alt an, =i pace!

Iar]mp[ratul:

— Vra s[zic[, de frica =oarecilor, s[d[m foc caselor!

+i tocmai la sf`r=itul sfatului se scoal[ unul mai adus la minte =i gr[ie=te at`ta:

— }mp[rate, paza bun[trece primejdia rea!

Amin! Dar cine focul negru s[p[zeasc[? Eu, =tiu c[nu, =i nici dumneavoastr[, c[noi destul[b[taie de cap avem cu nevoile noastre. Atunci cine dar[?

+i iat[, se g[se=te feciorul cel mai mare al]mp[ratului. C[el ap[r[ogorul =i pace!

— Bine, dragul tatii,]i zice]mp[ratul, pleac[=i vezi c[la noapte se]mpline=te anul de c`nd cu ]nt`mplarea. +i pornit a fost feciorul]mp[r[tesc la mare isprav[,]mbr[cat]n zale din cap =i p`n[-n picioare, cu buzdugan greu ]n m`n[=i tolb[cu s[ge\i]nveninate la =old, s[r[puie du=manul ogorului]mp[r[tesc, =i mai multe nu!

+i to\i ai cur\ii puneau mare n[dejde]n]mp[ratul lor de m`ine, dar vezi, mai este-o vorb[: la p[rul l[udat s[nu te duci cu traista prea mare!

Pe mine, z[u c[-mi vine s[m-apuce r`sul! +i dac[ar sta unul dintre dumneavoastr[s[m[ ]ntrebe de ce, apoi a vedea din firul pove=tii.

Se duce voinicul cela]n mijlocul ogorului,]=i face loc =i dos la umbra unui spin, ca v`n[torul care st[ noaptea la p`nd[,]=i face culcu= pe iarba moale, trage o roat[cu ochiul]mprejur,]=i dezbrac[cojocul =i-l pune c[p[t`i =i se ]ntinde la p[m`nt, ca un str[jer vrednic ce era. Sta a=a cu ochii deschi=i =i num[ra stelele pe cerul lui Dumnezeu, =i sta, =i privea, =i a=tepta, =i cam la un ceas din noapte, iac[aude la c`\iva pa=i de d`nsul: \`r-\`r, \`r-\`r!

M[i, deodat[parc[s-a sim\it pe alt[lume: balamalele i se muiaser[=i-un nod i se pusese]n furca pieptului, gata s[-l]nece.Pune m`na la tolb[, scoate o s[geat[, o pune pe coard[, o ]ntinde =i st[ s[ trag[. }n cine? }n cel care \`r`ia al[turi cu d`nsul. +i cum era pesemne lun[frumoas[, iat[vede voinicul un =oricu\ mititel, =i cum]l vede,]i strig[:

— Stai s[te ucid!

— Ba nu m[ucide, m[i!

— Ba stai s[te omor, c[tu m[n`nci holdele lui tat[-meu!

Ei, se-n\elege, =oricelul zv`c! ]n tuf[ =i din tuf[ la un st`njen]n p[m`nt, c[ nu era el prost s[-=i pun[ mintea cu odrasla ]mp[r[teasc[. Voinicului ]i venir[ din nou boii acas[, se mai scul[, se mai uit[, =i socotind primejdia trecut[, se-ntinde din nou la p[m`nt, =i Dumnezeu s[-l ierte!

Bun!

Acuma, dumneavoastr[=ti\i, ori poate nu =ti\i despre cele dou[-sprezece iepe ale v[zduhului, care umbl[noaptea pe unde vor, c[l[uzite de-un arm[sar n[zdr[van. Iepele =i arm[sarul ista fac multe r[ut[\i pe lume =i nimeni nu le poate sta]mpotriv[, din pricin[c[odat[cu pornirea lor se r[scolesc =i v`nturile dulci. +i nimica pe lumea asta nu adoarme pe om ca v`ntul cel dulce. +i a=a,]n noaptea ceea, c`nd feciorul de-mp[rat p[zea ogorul cu holdele de aur, c`nd se st`rniser[ v`nturile dulci =i porniser[la drum cele dou[sprezece iepe cu arm[sarul]n frunte, s-a]nt`mplat ce s-a ]nt`mplat =i-n anul trecut. C[vede\i, dormind a=a voinicul =i vis`nd ce-o fi visat, s-a fost trezit a doua zi, c`nd a v[zut c`mpul netezit ca de-o coas[. Atunci =i-a pus m`inile-n cap de bucurie =i-a pornit spre curte, ca s[vesteasc[=i pe]mp[rat.

— Ei, fete-logofete, frumoas[\i-i isprava?

— Da, frumoas[, nevoie mare! Iaca a=a =i a=a — cu =oarecele =i c`te pr[p[stii, toate!

Pe urm[, sup[r[ri din mila lui Dumnezeu, dar =i-o seam[de n[dejde]n cel de-al doilea fecior, pentru la anul!

Mare lucru =i n[dejdea asta, z[u! Da eu nu-s vrednic s[m-afund]n tainele lumii, ci v[spun scurt c[=i voinicul de-al doilea a scr`ntit-o!

La al treilea an, zarv[mare =i-ngrijorare, c[iar va s[m[n`nce naiba holdele ]mp[r[te=ti, iar tulburare grea c[ n-are cine s[-ncerce de paz[ pe noaptea aceea. Sfar[-n \ar[ =i r[va=e prin ora=e, c[ cine s-a afla =i s-a-ncumeta, zece galbeni va avea, afar[ de-un r`nd de straie =i alte daruri mai m[run\ele.

Se duce unul, se duce altul, dar cum afl[de cele petrecute mai]nainte, povestea cu =oarecele =i c`te toate, d[ =i c[ma=a de pe d`nsul =i porne=te]napoi.

M[duc =i eu la]mp[rat =i-i zic:

— }n[l\ate]mp[rate, iaca a=a =i a=a, s[te fac eu cu holde!

Iar]mp[ratul de colo:

— Cum?

— Ascult[. Noi]n Moldova noastr[, c`nd sim\im c[lanurile ni se pr[p[desc, au de p[s[rile cerului, au de soare, au de secet[, ne apuc[m =i le cosim mai]nainte de vremea seceri=ului =i le facem nutre\ la vite. M[ria-ta, de ce nu le cose=ti, s[te-n\elegi m[car cu paiele?

Iar]mp[ratul, din nou, dup[ce st[oleac[pe g`nduri:

— Apoi, asta aveai de spus?

— Asta!

— Dac[-i a=a, drum bun s[-\i dea Dumnezeu: multe plec[ciuni neveste-tei =i feciorilor =i tuturor celor din satul t[u =i lui vod[al vostru, dac[cumva te-nt`lne=ti cu d`nsul!

Iar eu:

— S[te las s[n[tos, m[rite]mp[rate, =i s-auzim de bine!

O nimerisem cam r[u, b[tusem at`ta pustiu de drum de florile m[rului, dar mi-am zis: at`ta m-am priceput, at`ta am f[cut. Gata!

Ce s-a mai]nt`mplat pe urm[, n-am aflat dec`t]ncoace t`rziu. +i uite ce. Tocmai]n seara cu primejdia, iac[=i +perl[ ]n fa\a]mp[ratului, cu rug[minte s[-l lase =i pe el s[p[zeasc[ogorul.

— Ptiu, drace! Piei din fa\a mea! strig[ ]mp[ratul.

— Las[-m[, t[tuc[, las[-m[, z[u las[-m[!

— Fugi, diavole, dinaintea mea, c[se-nt`mpl[moarte de om!

— Da z[u, t[tuc[, c[uite, de nu \i-oi da eu gr`ul de aur p`n[la fir m`ine]n zori de zi, s[nu-mi zici pe nume.

— Ei, bat[-te para focului de +perl[, s[te bat[! S[p[ze=ti tu gr`ul?

— Eu!

— Hm! r`de ]mp[ratul, f[c`nd voie de nevoie =i haz de necaz.

+i de l[sat, nu l-a l[sat, dar nici altul nu s-a g[sit s[mearg[=i s[p[zeasc[. Iar neafl`ndu-se nimeni, +perl[ voinicul se furi=eaz[ singur-singurel ]n amurgul serii =i se-a=az[ par ]n mijlocul ogorului, tocmai l`ng[tufa unde str[juiser[=i ceilal\i doi n[t[fle\i mai mari.

Trece iar[=i ca un ceas din noapte, =i +perl[aude: \`r-\`r, \`r-\`r! Se uit[=i vede =oricelul, =i cum]l vede, bag[m`na-n buzunar =i scoate

ni=te f[r`mituri de m[m[lig[. +i cum le scoate, le-ntinde =oarecelui pe palm[:

— Na, mititelule, =i pap[, na =i nu fi prost! Vino =i osp[teaz[-te oleac[!

Da =oricelul, crez`nd c[are de-a face tot cu cel de an =i de an\[r\, gata s[fug[.

— Na, m[i, de ici =i nu te teme! Vino, c[-\i dau =i o pic[tur[de vin =i pe urm[oi sta de vorb[cu tine, c[tot mi-i mie ur`t singur!

La-nceput =oarecele cam str`mba din must[\i, dar dup[alt[rug[minte]=i f[cu coada covrig =i s-apropie de voinic. “Bine te-am g[sit s[n[tos!” “Bine ai venit s[n[tos!” “Cum o mai duci cu traiul?” “Mul\umesc lui Dumnezeu”. Ia =oarecele o f[r[m[tur[din palma lui +perl[=i se linge pe bot. Vede\i =i pricepe\i c[el nu era deprins cu bun[t[\i de cas[=i de aceea]i p[rea mai bun[m[m[ligu\a dec`t gr[un\ele scuturate pe ogoare.

Dup[osp[\, face +perl[=iretul m`na g[van, toarn[trei pic[turi de vin din plosc[=i-o]ntinde =oricu\ului. Dihania scoate limba de =i-o ud[=i: “linchi-linchi”, soarbe cele trei pic[turi de vin.

— Bunu-i, vere?

— Bun, dac[mai ai, — =oarecele de colo.

— Cum s[nu!

+i iar[=i =oricelul]=i mai ud[limba cu trei pic[turi, =i alte trei =i alte treizeci =i trei, p`n[ c`nd prinde afurisitul la ureche. D[, ca omul!

Acuma, =oarecele are chef nevoie, str`mb[ din nas, ]=i suge buzele =i must[\ile, se ridic[ ]n dou[ picioare =i se sprijin[ ]n coad[, se d[ peste cap =i c`nt[:

Bunu-i vinul, bine-mi place,
Nu =tiu viei ce i-oi face!

— Las[, m[i, nu purta grija viei, c[are cine; mai na =i mai soarbe ceva ap[de sap[=i stai colea s[te-ntreb un lucru! Ascult[! =tii tu comédia cu ist ogor al tatii?

— O =tiu.

— Ei, =i ce crezi c[-i de f[cut?

— Ce s[cred! Apoi, u=oar[treab[: mai d[-mi o lingur[din plosc[=i \i-oi spune!

+perl[Voinicul]l cinste=te, iar =oricelul]l pune la cale. De]ncheiere, alt[cinste s[n[toas[. +i zice =oarecele:

— Acuma =tii ce-i de f[cut: bag[bine de seam[, c[eu m[duc la culcare; m[cam ia parc[oleac[de ame\eal[de dup[ceaf[=i-mi vine tot s[c`nt. M[duc, da dumneata bag[de seam[. Noapte bun[!

— Noapte bun[, =i]nc[ceva: dac[mi-a ie=i treaba]n plin, mai abate-te pe la mine, a=a c`nd n-ai treab[!

+i de-acu, vorb[scurt[. Pe la miezul nop\ii, simte +perl[aburind v`ntul cel dulce. Voinicul intr[-n tuf[ =i a=teapt[. Dac[ i se lipesc ochii de somn =i capul i se d[r`m[ ]nainte, spinii de tuf[ ]l]n\eap[=i +perl[ridic[din nou capul =i deschide ochii. +i iar, =i iar. +i neput`ndu-l dobor] somnul, st[tu treaz p`n[-n crucea nop\ii, c`nd cobor] din v[zduh arm[sarul cel n[zdr[van cu cele dou[sprezece iepe s[lbatice.

+perl[, nici una, nici alta, h`\ la arm[sar =i-l apuc[de c[p[stru.

— Stai, c[te ucid!

— Ba nu m[ucide. Na-\i c[p[strul =i d[-mi drumul, c[m-oi duce cu iepe cu tot de unde am venit, iar ogorul \i-a r[m`ne ]ntreg. Pe urm[ c`nd]i avea nevoie de mine, scutur[-l =i eu \i-oi fi slug[credincioas[.

Isprava-i gata. +perl[ia c[p[strul =i porne=te acas[, iar acas[se-ntinde pe vatr[=i adoarme dus ca s[se scoale tocmai]ncolo, t`rziu, c`nd]l treze=te foamea.

Toat[lumea bucuroas[peste m[sur[de bucuria]mp[ratului.

— Scoal[, +perl[, voinicul tatei voinic, scoal[-te de pe vatr[=i vino de pr`nze=te la masa de cinste! Iaca, straie frumoase \i-am f[cut =i loc]n dreapta mea \i-am dat! Haide!

Da +perl[tot lenos, de-i mirosea urma! Se-ntinde =i casc[s[-=i

deznoade f[lcile, se duce la mas[, m[n`nc[, bea =i se vesele=te =i ascult[laudele tuturora.

Nu trece dup[asta mult[vreme =i iat[c[o pas[re frumoas[, cu penele de aur, c`nt[ f[r[ curmare ]n gr[dina castelului ]mp[r[tesc. Ce s[ fie cu d`nsa, nimeni nu-=i putea da cu p[rerea, ci numai +perl[, uit`ndu-se la ea =i ascult`ndu-i c`ntarea cu-n\eles, se]mbr[c[frumos, scoase c[p[strul arm[sarului din lad[=i-l scutur[.

+i cum]l scutur[, arm[sarul]i st[tu]nainte. +perl[ ]nc[lec[pe d`nsul, ]i d[du pinteni =i ]ntr-o clip[ pas[rea m[iastr[ era ]n bra\ele voinicului. Nu pas[re, m[i, ci fecioar[ prea m`ndr[, cum s[c[uta\i voi]n tot cuprinsul lumii =i tot nu afla\i! Nu \i-ar fi venit s[te ui\i la d`nsa, a=a de chipe=[ce era. Azi mai aud c[=i plin[de]n\elepciune se afla, dar asta n-o =tiu.

Vorba e c[+perl[i-a pl[cut =i fata lui +perl[, c[altfel ce-ar fi c[utat d`nsa la castelul ]mp[r[tesc? +i nici voinicul n-ar fi zburat dup[ d`nsa.

Feciorul]mp[ratului n-a mai c[utat s[=tie nici de unde-i, nici c`\i ani are, nici despre foaie de zestre n-a mai luat vorba, ci numai at`ta i-a gr[it:

— Mergi cu mine?

— Merg!

— Blagoslovi\i-ne, tat[=i mam[!

— Dumnezeu s[v[blagosloveasc[!

+i lua\i au fost. Vl[dica le-a pus pirostiile]n cap, eu =i cu nevasta mea le-am \inut lum`n[rile =i pe urm[, nunt[la c[t[ram[! +i la nunt[, mas[; =i la mas[, eu]ntr-un cap,]mp[ratul]n celalt, mirele =i mireasa la mijloc, iar]n fa\a lor, =oricu\ul din poveste.

+i s[crede\i de bun[seam[c[-i a=a, c[dac[n-a= fi auzit =i dac[n-a= fi v[zut toate cele de p`n[ aicea, cum a= fi putut s[ vi le ]n=ir? M[i, nu v[ uita\i c[-s ca vai de mine! Am fin ]mp[r[tesc, s[ =ti\i, =i s[ v[ fereasc[ sf`ntul s[-mi face\i vreun neajuns, s[-mi m`nca\i vreo brazd[ de p[m`nt ori s[-mi fura\i vreun pui de g[in[, c[v-a\i dus!

Zilele iestea l-a=tept s[-mi vie cu colacii, dup[cum ni-i obiceiul. Cum mi-a veni, am s[v[chem, s[veni\i =i s[-l vede\i =i voi, iar pe urm[v-oi mai spune din ce-oi mai putea s[aflu =i eu de la +perl[Voinicul, ginere]mp[r[tesc =i]mp[rat m`ine-poim`ine!

(Frate-meu Leon, |epu — Tecuci).

Tudor Pamfile. *Un t[ciune =i-un c[rbune*, Bucure=ti, 1915, p.3-17.

CUPRINS

|INT{ M~NDR{ — FRUNZ{ DE AUR

Au fost odat[doi b[tr`ni. Ei copii n-au avut =i de aceea erau m`hni\i.

+i]ntr-o zi]ntreab[mo=neagul pe bab[:

“Dac[noi]mb[tr`nim, cine ne va da o can[de ap[?”

Baba i-a spus: “Mo=nege, ia du-te pe deal =i eu m-oi duce pe vale. Ce-om g[si]n cale, ne va fi copil.” S-au pornit mo=neagul pe deal =i baba pe vale. Iat[c[baba g[se=te un cap de cal =i chiuie la mo=neag.

Am`ndoi l-au pus ]n sc[ld[toare =i l-au grijit nou[ luni. De la o vreme vorbe=te capul de cal: “Tat[ =i mam[, duce\i-v[ la ]mp[ratul Ro=u =i cere\i-i s[ dea fata dup[ mine.” Mo=neagul a prins a pl`nge: “Cum are s[deie]mp[ratul fata dup[tine, dac[e=ti cap de cal?

— Du-te =i spune-i s[dea fata dup[|int[m`ndr[—Frunz[de aur.

Ia mo=neagul un b[\ =i se duce la]mp[rat:

— Bine te-am g[sit!

— Ce cau\i, mo=ule?

— Caut s[dai fata dup[fecioru-meu.

— Bine, cine e feciorul t[u?

— E |int[m`ndr[—Frunz[de aur.

— Numele e frumos. Da, o dau. Dac[el mi-a face pod de aur de la curtea lui la a mea =i copaci pe margine cu fel de fel de poame, iar la cap[tul podului—o f`nt`n[aurit[cu ciutur[. Eu c`nd oi merge, ciutura s[ sar[ =i s[ scoat[ ap[, s[-mi toarne pe m`n[, =i prosopul

din cui de la f`nt`n[s[sar[=i s[m[stearg[. Numai atunci oi da-o.

Prinde a l[crima mo=neagul =i se duce acas[, g`ndind: am ]mb[tr`nit, da n-am auzit s[poat[cineva face asta. C`nd ajunge acas[, |int[ ]l]ntreab[: “Ei, ce-a zis?“

— Tu s[-i faci pod de aur de la tine p`n[ la casa lui, copaci cu poame, f`nt`n[ de aur cu ciutur[. S[ sar[ ciutura s[-i toarne pe m`n[=i prosopul s[sar[s[-l =tearg[.

Noaptea t`rz`u, a ie=it capul de cal, a =uierat cu o verig[, au venit 12 tunuri =i l-au]ntrebat: ”Ce dore=ti, st[p`ne? ”

— P`n[ diminea\[ s[-mi fie un pod de aur cu copaci, cu o f`nt`n[de aur cu ciutur[=i cu un prosop, care s[-l stearg[.

— Du-te =i te culc[.

Diminea\a,]mp[ratul s-a]nsp[im`ntat, c`nd a v[zut tot f[cut. Vine mo=negul =i-l]ntreab[: ”Da amu]i da fata?”

— Da, oi da-o. Da s[-mi mai fac[o slujb[. Am 10 desetine de p[dure. P`n[diminea\[p[durea s-o scoat[, s-o deie la margine, s[are, s[puie vie =i la 12 ceasuri, la mas[, din locul p[durii s[-mi aduc[poame.

Vine acas[mo=ul pl`ng`nd.

— Ce-a zis?]ntreab[repede |int[m`ndr[.

Mo=ul i-a spus.

Dup[ce a amurgit, a =uierat, =i au venit tunurile, =i le-a poruncit ca 10 desetine de p[dure s[fie scoase, arate, via — pus[, iar la 12, la mas[, s[i se aduc[ ]mp[ratului poamele.

Cele 12 tunuri i-au vorbit: “Du-te =i te culc[“.

C`nd s-a sculat, avea totul gata. Te luau fiorii, c[ci =i poamele erau coapte.

Bun[ziua,]mp[rate!

— Mul\umesc, mo=ule!

}mp[ratul s-a bucurat, c[ci porunca era]ndeplinit[.

— O dai ori nu?]ntreab[mo=neagul.

}mp[ratul iar vorbi: “Da o dau, dac[el a scoate apa din mare, a ara =i a sem[na secar[. S-o treiere =i p`n[ la 12 s[-mi aduc[ p`ine de

secar[din fundul m[rii.

Vine mo=neagul =i-i spune tot, feciorului.

— Cam greu, tat[, dar s[vedem.

A =uierat, au venit 24 tunuri =i l-au]ntrebat: ”Drag st[p`nul nostru, ce dore=ti?”

|int[m[ndr[—Frunz[de aur a spus: ”Voi s[-mi face\i din mare un lan de secar[=i p`n[ la 12 ceasuri s[ fie =i p`inea gata”. Ele au g`ndit =i apoi au oftat =i i-au spus: ”Da, dar azi ai s[stai cu noi”.

S-au dus cele 24 de tunuri =i s-au apucat de lucru. Apa din mare au dep[rtat-o, au arat =i au sem[nat, au treierat secara, =i, c`nd soarele a r[s[rit, girezile erau f[cute.

Mo=neagul a luat p`inea =i a dus-o]mp[ratului:

— Poftim!

El gust[=i-i zise: “Da, mo=nege. S[se g[teasc[de nunt[. Eu]i dau fata”.

Mo=neagul a venit acas[=i i-a spus tot feciorului s[u.

C[nd a]nceput nunta, a venit o muzic[frumoas[=i o oaste a=a de m`ndr[ c[ nici ]mp[ratul c`t e de]mp[rat nu v[zuse. Capul de cal venea dus de doi ghin[rari. C`nd a v[zut c[ vine at`ta hor[, mireasa n-a mai pl`ns.

— ”Cui m[dai, drag[tat[?” At`t i-a spus ]mp[ratului. ”A=a-a, dac[ omul n-are noroc.” +i c`nd mirele s-a apropiat de ea, ea i-a spus: ”De ce nu e=ti ca to\i oamenii?”

— Da\i-m[deoparte cu mireasa s[-i spun dou[vorbe.

C`nd au r[mas singuri, din capul de cal a ie=it un voinic cu plete de aur =i i-a spus fetei: ”Eu am canon de la p[rin\i =i dup[ ce-l voi ]ndeplini voi fi a=a cum m[ vezi.” Dup[ ce s-au cununat s-au dat deosebit cu via\a =i =i-au f[cut curte. Dup[ un timp o bab[ se pune pe l`ng[d`nsa: ”Cum tr[ie=ti cu so\ul, dac[e cap de cal?”

— Dac[ai =ti ce om e el! La soare po\i c[ta, pe d`nsul ochii nu po\i rezema. Noaptea e om, iar ziua — ”cap de cal”.

— D[-l deosebit,]i spune m[tu=a. Las[c’am s[-\i fac eu!

C`nd a adormit, baba a f[cut un foc mare =i a dat ]n foc capul de cal. Diminea\[, |int[ m`ndr[s-a]ntristat c[n-a g[sit capul. S-a hot[r`t s[ se duc[ pe lume. }nainte de a pleca i-a spus nevestei lui: ”Dac[ ai f[cut de capul t[u, ferice de tine, dar, dac[ a f[cut alta, e r[u.” I-a pus trei cercuri de fier =i i-a dat opinci de fier. +i i-a mai spus: ”C`nd se vor roade opincile =i or r[m`ne noji\ele =i c`nd c`rja se va roade, tu m[vei g[si. S[mai cau\i unde iarba cre=te,]n patru se-mplete=te]n valea lui Avraam.”

Ea s-a dus la tat[l s[u =i i-a spus:

— M[duc]n lume, n-am ascultat cuvintele lui =i amu trebuie s[umblu s[-l caut.

Ea s-a pornit. Dup[un timp, a ajuns la Sf. Vineri. Sf. Vineri se plimba pe l`ng[o chilioar[.

– Bun[seara, maic[!

— Mul\umesc, suflet de om. Dac[e=ti cu inim[bun[, apropie-te de chilioara mea. Dac[e=ti r[u, du-te, c[ci am o c[\elu=[cu din\ii de o\el, de-i voi da drumu, te face pulbere =i cenu=[.

— Am inim[bun[.

— Vino!

A primit-o Sf. Vineri, =i acolo s-a odihnit.

C`nd, diminea\[, Sf. Vineri a venit de la biseric[, a]ntrebat-o:

— Ce cau\i tu, suflet de om? Pas[re zbur[toare nu se afl[, tocmai tu om p[m`ntean.

Ea]i r[spunse: ”Maic[, de |int[m`ndr[— Frunz[de aur, unde iarba cre=te,]n patru se-mplete=te,]n valea lui Avraam, n-ai auzit?”

Dr[gu\a mea copil[, nici n-am v[zut, nici auzit.

O v[zu c[-i]ns[rcinat[,]i d[rui o furc[de aur, =i-i spuse: “Furca a merge singur[=i a toarce =i-\i va fi z[bav[pe drum. Du-te la sora mea S`mb[t[”.

— E departe?

— Jum[tate de an trebuie s[mergi.

Se porni pe cale, pe c[rare =i a ajuns la Sf`nta S`mb[t[. C`nd a ajuns, Sf. S`mb[t[se plimba pe l`ng[ chilioar[, =i v[z`nd-o]i vorbi.

— Bun[seara, maic[!

— Apropie-te, de e=ti suflet bun. De nu, du-te, c[ci am o c[\elu=[cu din\i de o\el =i te va face pulbere.

— Da, am inim[bun[!

A intrat]n cas[=i s-a odihnit.

— Mai stai s[vin de la biseric[,]i spuse Sf. S`mb[t[.

Dup[ce a venit, a hr[nit-o =i a]ntrebat-o:

— Ce cau\i pe aici? Pas[re zbur[toare nu se afl[, =i tu ai venit a=a]ns[rcinat[.

— N-ai auzit unde iarba cre=te,]n patru se-mplete=te? De |int[m`ndr[— Frunz[de aur n-ai auzit?

— Am]mb[tr`nit, da de locurile acestea n-am auzit. Du-te la sora mea Duminic[, poate c[le =tie ea.

— E departe?

— Jum[tate de an trebuie s[mergi.

}i d[rui o v`rtelni\[ de aur, singur[ dep[na =i se ]nv`rtea, =i ea tot merg`nd se lua.

A ajuns la Sf. Duminic[. Sf. Duminic[se plimba pe l`ng[ chilioar[. C`nd a v[zut-o, i-a vorbit: “Apropie-te de ai inim[bun[. De nu, du-te, c[ci am o c[\elu=[cu din\ii de o\el, te va face pulbere =i cenu=[”. Ea a l[crimat =i i-a spus: ”Am inim[bun[!”

— Vino!

A primit-o =i s-a odihnit. Dup[ce-a venit de la biseric[, a]ntrebat-o:

— Ce cau\i? Pas[re zbur[toare nu se afl[pe aici. Ce a=a grelime te-a adus?

— De |int[m`ndr[— Frunz[de aur n-ai auzit?

Atunci Sf. Duminic[a pus o trubu=oar[la gur[. S-au gr[m[dit p[s[rile toate, =i ea le-a]ntrebat:

— Voi, unde iarba cre=te,]n patru se]mplete=te de |int[m`ndr[— Frunz[de aur, n-a\i auzit?

— Nu.

A pus iar trubu=oara, =i atunci s-au gr[m[dit mai multe p[s[ri. +i toate au spus c[nu =tiu de |int[m`ndr[.

Ea a prins a pl`nge.

— Mai stai, a spus Sf. Duminic[. A sunat a treilea, =i au venit =i mai multe p[s[ri. Nici una nu =tia. Mai g`ndi Sf. Duminic[ =i, cercet`nd mai bine p[s[rile, a v[zut c[cioc`rlanul =chiop nu era]ntre ele. Veni =i el.

— Ce m[strigi a=a cu jale. E=ti un suflet p[c[tos.

— De valea lui Avraam, de |int[m`ndr[— Frunz[de aur n-ai auzit?

— Da, eu la d`nsul tr[iesc.

I-a mai d[ruit Sf. Duminic[=i o clo=c[cu pui=ori de aur. +i mergea ea]nainte =i cioc`rlanul cu furca =i cu v`rtelni\a—]n urm[.

A dat Dumnezeu =i a mers un an de zile. +i a ajuns]n locul unde iarba cre=te,]n patru se-mplete=te =i a dat peste |int[m`ndr[—Frunz[ de aur. Opincile i se rupseser[. Se duse la un izvor de unde lua el ap[. |int[ m`ndr[tr[ia cu o \iganc[. O fat[o v[zu =i-i spuse \ig[ncii.

— E, hei! Doamn[, ce suflet e femeia de la izvor, de are odoare a=a de scumpe?

— Ia]ntreab-o de nu le vinde?

Fata se duce la ea =i o]ntreab[:

— Nu le vinzi?

Ea]i spune: ”Le v`nd. }i dau clo=ca de aur s[ m[ lase o noapte cu |int[ m`ndr[”.

I-a trimis vorb[c[-i d[voie. }n cap i-a dat]n g`nd pentru ce vine. C`nd |int[a venit de la v`nat, ea i-a pus o m`n[de om mort sub cap, =i el adormi mort. Ea la capul lui c`nta =i pl`ngea: ”|int[m`ndr[, d[ m`na peste mine, s[plesneasc[cercurile =i s[nasc pruncul t[u din trupul meu!” El]ns[n-auzea.

A v`ndut v`rtelini\a =i clo=ca, a c`ntat =i a pl`ns dou[nop\i, =i el tot n-a auzit. Numai ciocoiul care umbla cu d`nsul la v`nat a auzit c[

ea c`nt[.

A doua zi la v`nat, c`nd mergeau cu tr[sura, ciocoiul a r`s singur. |int[ ]l ]ntreab[: ”De ce r`zi?” El i-a spus: ”Un cioc`rlan a zburat, =i caii erau s[-l calce”.

|int[m`ndr[i-a dat o palm[: ”Spune!”

— Doamne, ce pas[re c`nt[la capul t[u de n-am auzit-o niciodat[?

Pe |int[m`ndr[ l-a p[lit la inim[ c[ trebuie s[ fie ea =i-i spuse: ”Tu c`nd vei auzi c[vine, s[strici fereastra, s[zmunce=ti a=ternutul de sub mine =i s[m[scoli numaidec`t.”

A ajuns a treia sear[. I-a dat \ig[ncii =i furca. Noaptea i-a c`ntat mai jalnic ca oric`nd: ”Arunc[m`na peste mine, |int[ m`ndr[, s[plesneasc[cercurile, s[nasc pruncul t[u din trupul meu!”

Ciocoiul a stricat fereastra, a luat a=ternutul =i l-a trezit pe |int[m`ndr[. C`nd a v[zut-o, a atins-o cu m`na, cercurile au plesnit, =i atunci a n[scut un b[iat cu p[rul de aur. A scos un cal de 9 ani, care n-a v[zut soarele, a legat \iganca de coada lui =i i-a dat drumul prin lume. |iganca a murit. Ei tr[iesc =i azi.

Culeas[de la mo=ul **Chiric[Bulat**
de **Tatiana G[lu=c[**
Comuna Izvoare, jude\ul Soroca

Folclor basarabean, adunat din jude\ele Soroca, B[l\i, Orhei de Tatiana G[lu=c[. B[l\i, Ed. Na\ional[Cartea noastr[, 1938, p. 178-186.

CUPRINS

IONIC{ F{T-FRUMOS

Era un boier. +i el nu lucra la mo=ie, da umbla din t`rg ]n t`rg =i f[cea bani. A=a-i era lui dat. }ntr-un timp de vreme l-a apucat o furtun[, o ploaie =i n-a ajuns la t`rgul cela, unde a avut el s[ se duc[. +i a tras la un om ]ntr-un sat. Da omul cela era s[rman. Avea vreo =apte-opt copii, =i era femeia ]ns[rcinat[ =i se a=tepta de azi pe m`ine, numai ceasul, s[-i mai fac[unul.

Zice:

—M[i cre=tinule, nu m[-i primi s[m`n la tine ]n ast[ sear[, iaca ce ploaie mare m-a apucat pe mine =i v`nt.

Zice:

— Boierule, te-oi primi. Am, zice, saraiuri; am unde]\i da caii. Da, zice, n-am samovar cu ce s[-\i fac ceai.

La boieri trebuia ceai!

— M[i, d-apoi, zice, la voi negustori]n sat nu-s?

Zice:

— Sunt.

— Apoi caut[un samovar. Eu zah[r am, ceai am, caut[un samovar, =i eu mi-oi face singur.

S-a dus omul =i i-a c[utat samovar, =i]i aduce boierului, =i]i face ceai, =i]l prime=te cum se cuvine.

Mai t`rziu se duce femeia... =i i-a a=ternut]n casa cea mare boierului, i-a pus trei coaste sub pern[, ca la boieri, =i a venit dincoace. Au g[sit-o t[ieturile de copil.

— Du-te, omule, la bunica =i o cheam[.

Se duce el.

Da aici boierul]nc[nu doarme, da aceea se vaiet[acolo. |ip[t! A n[scut un b[iat. C`nd a n[scut, da]ngerii gr[iesc la fereastr[:

— Bre, zice, oare ce dar...]n ce ceas s-a n[scut copilul ista la omul ista, c[tare mul\i copii are =i tare]i s[rac, =i greu tr[iesc.

Da altul face:

— Bre, zice, tare]n bun ceas =i cu noroc. }n ast[sear[boierul cela, care de la Chi=in[u, bogat, zice, m`ne la omul ista =i are o fat[. +i, zice, b[iatul ista care s-a n[scut are s[ia fata boierului =i are s[fie =i mai bogat ca un]mp[rat.

El, c`nd aude, boierul:

—V[-[-[! D-apoi cu aista s[fie el cuscru! At`tea mo=ii! +i un boier ca mine! Ia uite, cu un opincar, care are pete pe suman!

Ia =i se duce acolo.

— M[i, zice, pruncul care s-a n[scut s[fie cu noroc. D[ruiesc zece carboave.

E-e-e-e-i... cu zece carboave f[ceai cum[trii atunci. Erau scumpi banii. Mai =ede el, mai =ede.

— M[i, mul\i copii ai! D[-mi un b[iat de ace=tia cu bani, nu f[r[bani, c[eu nu am copii =i am mo=ii.

— D-apoi, boierule, s[-mi dai o mo=ie, c[nu vreau s[-\i dau.

Da lui nu-i trebuiau acei mari. Pe acest mititel vrea s[-l ia.

— M[i, zice, iaca este baba aici. +i, zice, mul\i v[d, pu\intei cunosc, d[m =i babei un mohorici =i dac[a]ntreba cineva, apoi spune: “S-a]nt`mplat o pierdere, c[a fost copilul mort, =i baba l-a]ngropat, =i gata”.

Da el de-amu se min\i, se oni =i el.

— Dac[mi-i da un citfiric de galbeni, zice, \i-l dau.

— M[i, zice, da tu citfiric ai?

El avea o lad[de bani.

Zice:

— N[na=ul are.

Sa dus la n[na=ul s[u =i aduce citfiricul =i]i m[soar[un citfiric de galbeni. +i i-l]nvele=te]n ni=te pelincu\e, nu =tiu ce, pe copilul cela acolo.. =i]l pune anume cu capul sub\ioar[, da el l-a pus cu picioarele. L-a str`ns de picioare. Iese afar[.

Zice:

— }nham[caii, m[i, cum l-o fi chemat, =i haidem.

Zice:

— V[[leu c[eu nu m-am culcat.

Zice:

— Nu leh[i din gur[. C`nd zic hai, apoi hai!

Ei, ce s[fac[, dac[-i slug[?

A]nh[mat caii. Se porne=te noaptea. Hai, hai, a ajuns la o p[dure. Da la p[durea aceea era o r`p[ =i era plin[ cu spini de cei porumbrei... +i ajunge acolo, coboar[... se duce =i azv`rle copilul]n spinii ceia acolo, s[-l m[n`nce ceva, s[nu-i fie ginere, c[nu vrea. Vizitiul n-a =tiut. +i s-a dus =i n-a venit pe locurile acelea optsprezece ani de zile. Nu s-a ar[tat pe locul cela...

A doua zi se duce un boier mai s[rac, cu vreo cinci-=ase copii, =i care avea vreo doi copoi, la v`nat c`te un iepure, ca s[-i aduc[acas[s[hr[neasc[copiii. Copoii ceia au mers pe acolo =i au dat de d`nsul.

Copilul – viu =i numai da din m`nu\[. Da ei \ip[ acolo =i \`hnesc.

El se teme a se apropia. Ia pu=ca =i ce face? C`nd a ajuns, nu d[ cu pu=ca. C`nd se uit[el – un copil!

Ia copilul ... =i]l duce acas[. Se duce =i]i face =tiut popii.

— P[rinte, zice, am g[sit un b[iat.

— Unde?

— }n r`pa aceea,]i spune el, acolo, unde-s spinii ceia.

— Bine. Numai du-te =i]i spune dasc[lului =i mai caut[— mai erau vreo doi boieri mai boga\i ca acesta — =i l-om boteza.

Au luat, l-au botezat =i i-au pus numele Ionic[F[t-Frumos.

C`nd a ajuns, frate, la =apte ani, l-a dat la =coal[. Ai lui ]nv[\au, nu ]nv[\au, da acela, c`t]nv[\au ace=tia]ntr-un an, acela]ntr-o zi

]nv[\a. +i s-a f[cut un b[iat a=a de frumos =i a=a de]nv[\at, de care nu era pe lume. Iaca la optsprezece ani de zile]l aduce Dumnezeu pe boierul cela =i vine =i pic[taman]n musafirie la boierul care a g[sit b[iatul. Acela, ca s[afle ce se aude de b[iatul acela. S-a pr[p[dit, ori cum? C`nd vine, acela l-a primit, l-a pus la mas[, i-a f[cut ceai, cum se cuvine. La urma urmei cere la un b[iat:

— D[-i boierului oleac[de ap[.

— He-hei! au r`s =i s-au dus ai boierului copii.

Da acela a t[cut mut, s-a sculat =i s-a dus, =i]i d[.

Zice:

— Iaca, bre, la care copil am cerut eu ap[=i care mi-a dat. C`t]i de frumos aista.

— Iaca, boierule, c`t de frumos =i cuminte, da, zice, aista nu-i din s`ngele meu.

— Da dintr-al cui?

Zice:

— Aista b[iat l-am g[sit]n anul cutare a=a]nvelit]n ni=te pelinci, a=a spunea,]ntr-o r`p[,]n ni=te spini.

— E-he-hee, zice, aista]i acela.

Amu se g`nde=te boierul. C`nd l-a vedea fata lui, f[r[de voia lui, se duce dup[... – a=a-i de frumos el =i un om scump. Iese boierul afar[, se duce]n colib[=i scrie un r[va=, c[pe om la greu s[nu-l mai la=i, =i vine]napoi acas[.

Zice:

— Bre, eu am uitat s[-i dau un r[va= cucoanei mele. Dac[spui tu c[a=a-i de cuminte, —]i zice la aist de cas[, — trimite-l la mine =i mi-a duce h`rtia asta acas[=i]i dau o sut[de carboave.

O sut[de carboave erau mul\i bani. Cump[rai o mo=ie atunci.

Da tat[-s[u]l sf[tuie pe d`nsul:

— S[nu vrei s[te duci, s[zici s[-\i dea un cal.

Avea patru cai.

— S[-\i dea un cal s[fie al t[u.

Zice:

— Boierule, nu vrea. Vrea =i un cal.

— +i un cal]i dau.

Da el a scris acolo, c[ ]n ce ceas a ajunge, s[-l dea temnicului (el avea unul) s[-l ucid[, ca s[nu fie pe lume, s[nu-i fie ginere.

+i l-a jurat pe to\i dumnezeii s[nu caute]n h`rtie. El a zis c[n-a c[uta.

A luat h`rtia ceea =i se porne=te b[iatul. S-a dus o zi de cale. A ajuns c`t de ici la B[l\i, oare-unde... de-amu a]nserat. Dac[a]nserat, n-are el unde poposi... Om str[in! +i s-a dus la]nv[\[torul cela la care a m`ntuit el ]nv[\[tura toat[. La cel mai b[tr`n =i a mas.

— He-e-e, unde te duci, Ionic[?

— M[duc la Chi=in[u (ori la Ades), — unde spune.

— Da ce-i?

— S[-i duc o h`rtie la un boier.

— Ha-ha,]l =tiu eu,]nv[\[torul cela. Da ce fel de... ce-i]ntr-]nsa?

Zice:

— N-am c[utat.

— Ia hai =i-om c[uta.

Aista nu vrea.

— D[, zice, ce? Tu m-ai]nv[\at pe mine?

C`nd a despecetluit =i a c[utat:

— Ia uite, m[i juncanule, cum te duci tu la moarte. +i tu ai mers pe drum =i n-ai c[utat!

Da el]ncepe a pl`nge.

— Nu pl`nge, ]i zice ]nv[\[torul. Ia h`rtia aceea, fratele meu, ia =i-o d[pe foc. +i plicul cela]l las[.

+i scrie de-amu]nv[\[torul lui: ”Cucoan[, zice, umbl`nd prin lume, am g[sit un b[iat foarte bun =i ]i frumos, =i ]i cuminte, =i ]l trimit la noi acas[... Eu peste o lun[ de zile am s[ vin acas[, ]i scrie ]nv[\[torul. Da tu s[ nu g`nde=ti, cu duduca s[-l logode=ti =i s[faci o nunt[pe =apte p[r\i mai bun[dec`t c`nd oi fi eu acas[. C`nd oi veni, s[-l g[sesc]nsurat ca pe cel[lalt”.

Acela a luat h`rtia. C`nd i-a dus =i i-a ar[tat cucoanei, a pus =i i-a logodit, a trimis]n Nem\easc[, ca s[foloseasc[, au venit l[utari, au f[cut o nunt[, Domnul s[v-o aud[. C`nd a venit boierul peste vreo lun[, da el Ionic[ umbla cu M`ndra-C`mpului prin vie, se plimba.

Da el zice:

— Spune\i-i cucoanei s[ias[ ]n cerdac s-o]mpu=c!

Da ea iese cu h`rtia ceea ]n m`n[.

— Stai, boierule, vezi ce mi-ai trimis =i eu ce am f[cut. +i apoi m[-i]mpu=ca.

C`nd se uit[: “ }n ce ceas a ajunge, s[-l logodeasc[, s[-l c[s[-toreasc[... “, spune.

— M[i, zice, nu te =tiu de ginere. Du-te la iad =i la rai =i ad[-mi cheile =i apoi mi-i fi ginere.

Zice:

— M[duc.

Leap[d[=i se duce. Da atunci nu era ca amu tramvai ori drum de fier. S-a pornit pe jos =i a mers un an de zile, p`n[ a ajuns la ]mp[r[\ie, bietul Ionic[. C`nd a ajuns acolo, s-a dus la]mp[rat. Zice:

— }mp[rate, luminate, vizeaz[-mi pa=aportul, c[trec]n alt[ ]mp[r[\ie. Eu m[duc cu mare treab[.

Acela i-a vizat pa=aportul. Zice:

— Ionic[F[t-Frumos, duc`ndu-te tu =i av`nd via\[cu dulcea\[, =i]i avea cu cine gr[i, zice, am avut o fiic[, de-amu nic[ieri pe lume nu era a=a de frumoas[=i]ntr-o zi... eram afar[=i a venit un v`rtecu= =i a luat-o =i-i dus[ =i ]i dus[ =i ]n ziua de azi. +i, zice, am dat zvon prin toate ]mp[r[\iile =i nu se g[se=te nimeni s[-mi spun[ c[ este ori a v[zut-o. Dac[ n-a mai fi nici la iad, apoi ]i pr[p[dit[ fata mea. C[, zice, c`nd s-ar afla cineva s[-mi spun[unde-i fata mea, eu dau jum[tate de]mp[r[\ie.

Da el zice:

— Isc[le=te.

}mp[ratul s-a isc[lit =i Ionic[a luat isc[litura =i a pus-o]n buzunar. S-a dus.

A mai mers un an, a ajuns la a doua]mp[r[\ie. De-amu acolo iar vizeaz[pa=aportul, c[trece]n a treia]mp[r[\ie. Acela se c[ineaz[:

— Ionic[F[t-Frumos, duc`ndu-te tu =i av`nd via\[cu dulcea\[, =i]i avea cu cine te lua de vorb[, zice, am o sut[de f[lci de livad[=i fel de fel de poame, c`te pe lumea asta sunt, =i numai ]nfloresc, dac[, zice, nu rodesc. C`nd mi-ar spune cineva, ce s[fac s[rodeasc[livada mea, zice, eu a= da jum[tate de]mp[r[\ie.

Zice:

— Isc[le=te.

Se isc[le=te, acesta ia isc[litura =i o pune]n buzunar.

Se duce la al treilea]mp[rat. A ajuns acolo, acela iar i-a vizat pa=aportul =i i-a spus:

— Ionic[F[t-Frumos, duc`ndu-te tu =i av`nd via\[cu dulcea\[, =i]i ajunge unde e=ti pornit, poate]i avea cu cine te]ntreba, zice. Nu =tiu cine s-a aflat galanton la minte =i mi-a luat apele =i numai]ntr-o f`nt`n[este ap[. Dac[dau un suflet de om, iau o cof[de ap[, da dac[nu dau, nu iau nimica. +i, zice, c`nd mi-ar spune cineva, ce s[ fac s[ izvorasc[ f`nt`nile =i p`raiele, apoi, zice, eu a= da jum[tate de]mp[r[\ie.

Zice:

— Isc[le=te.

Se is[le=te =i acela, ia b[iatul =i de la el isc[litura, se duce.

Merg`nd el, ]tr-o bun[ de-amiaz[ a ajuns la iad =i la rai. Intr[ prin rai, nu gr[ise=te nimeni la d`nsul. Mese]ntinse, f[clii aprinse, oamenii parc[-s vii. Ia, se]ntoarn[, se duce]n iad. A deschis dou[sprezece u=i p`n[ a ajuns la Talpa-Iadului. C`nd a ajuns, da fata]mp[ratului =edea cu lumin[, ca =i cum noi amu aici.

— Ce faci, Ulian[, fat[frumoas[?

— Da de unde =tii c[m[cheam[Uliana?

— Tat[l-t[u mi-a spus, el zice. Cu cine traie=ti tu aici?

Zice:

— Cu vr[jma=ul cel mai mare, care-i Talpa-Iadului.

— Te-ai cununat cu d`nsul?

Zice:

— Nu. C`nd vine el la mine, eu nu vreau s[m[logodesc, el se dep[rteaz[, nu se apropie de mine.

— C`nd a veni el desear[, zice, are s[ f[r`me toate u=ile. Are s[-i miroase a om p[m`ntean. Da tu s[ ]ncepi a pl`nge, Ion]i spune, =i s[ie=i]naintea lui.

Spune-i: “Eu am avut un g`nd bun, s[ tr[iesc cu tine, da tu de c`nd am venit aici, nu-mi ar[\i nimica]n gospod[ria ta”. +i dac[a sta el =i te-a]ntreba: “Ce ai vrut, femeie, s[=tii? “,”M[i, omule, zi, eu de c`nd am venit aici, tu nu-mi spui care-s cheile iadului =i care-s ale raiului”. +i apoi, zice, eu oi =ti.

C[ele, cheile, =edeau acolo. Acele din dreapta – ale raiului, da cele din st`nga — ale iadului. Da el n-a =tiut.

— S[-i spui a=a, c`nd erai la tat[l-t[u, s[-i spui lui, s[-l am[ge=ti c-ai g`ndit c[numai tat[l-t[u e]mp[rat peste toat[lunea, da ei, ps[ne, mai sunt]mp[ra\i. “Al meu tat[spune c[este un]mp[rat =i are o sut[de f[lci de livad[=i numai]nfloresc, dac[nu rodesc, din ce pricin[“, c[el, ce zice, trebuie s[=tie. +i unul, zice, nu are ap[. +i tot s[-l]ntrebi, c[el tot trebuie s[=tie, =i la urma urmei s[-l]ntrebi, are el moarte ori tr[ie=te c`t lumea?

Ei, c`nd a venit, da ea l-a ascuns ]n a doua odaie =i a pus o albie de fier peste d`nsul. Da el la]ntuneric acolo, f[r[lumin[, apoi scria prin]ntuneric mai frumos de cum bat la ma=ini. A=a scriitor Ionic[era. +i aista spunea, da el tot a scris acolo toate planurile.

C`nd a venit, f[r`m[u=ile, f[r`m[ tot. Da ea ]ncepe a pl`nge, a se munci. Iese]naintea lui, el sare.

— Ce vrei, muiere?

— M[i omule, de c`nd am venit eu la casa ta, s[nu-mi spui mie care-s cheile iadului =i care-s ale raiului?

— Femeie blestemat[, acelea din dreapta sunt ale raiului, da acelea de pe st`nga sunt ale iadului. +i ce-ai vrut s[mai spui?

— Eu, c`nd eram la tata, am auzit iaca a=a =i a=a, parc[ eu am g`ndit c[numai al meu tat[e]mp[rat pe lume, da ei ps[ne c[mai

sunt. S-a l[udat unul c[are o sut[de f[lci de livad[. Parc[o falce ori dou[nu era destul? D-apoi at`ta!

— Apoi tu nu crezi?

El s-a pus]n potrivire cu mine. +i eu am supt pe de desubt =i am f[cut temnic =i am pus trei poloboace. To\i galbenii mei sunt acolo. C`nd livada lui ]nflore=te, da eu dau foc la galbeni =i-i cur[\ de rugin[ =i nu va avea c`t lumea nici o poam[. Da c`nd ar =ti cineva ]n cutare loc s[ sape aurul cela al meu, s[-l pun[ la o parte, s[ pun[ p[m`nt de-al doilea =i ar rodi de n-ar \ine crengile. A=a ar rodi. Da cine =tie. Numai eu s[racul.

— Apoi d[. Da unul a zis c[apa, iaca... unul]ntreab[.

— E, zice, tot m-am jucat eu =i am tras vi\ele izvoarelor]ntr-o st`nc[ =i am pus o piatr[ pe d`nsele. +i acolo, zice, tot aud, gem izvoarele. C`nd ar fi ni=te oameni, vreo zece-cincisprezece cu lomuri de fier s[ pr[vale st`nca ceea s[se duc[la vale, apoi, zice, izvoarele s-ar porni =i f`nt`nile =i p`raiele ar merge ca din ploaie.

— E-e,]\i mul\umesc, de-amu fac m`ncare =i ne culc[m. Da am s[ te ]ntreb un cuv]nt, nu \i-a fi ur`t?

— Ce ai s[m[ ]ntrebi?

— Dr[gu\, tu moarte ai pe lumea asta ori tu e=ti...

— Da ce m[ ]ntrebi de moarte?

— Nu te speria. Te]ntreb, tr[ie=ti ori...

Zice:

— Eu tr[iesc c`t lumea. Da dac[ s[ vreau s[ mor eu, de o ciud[ ceva, s[ am, apoi mai u=oar[ moarte dec`t mine n-are nimeni pe lumea asta.

— Da cum mori? — tot pe l`ng[ d`nsul ea.

Zice:

— Dac[ar fi un b[rbat, nu..., c[tu e=ti femeie, da un om s[-i tai degetul mic de la m`na st`ng[, s[curg[oleac[de s`nge la mine]n gur[, apoi din mine se face un iaz de p[cur[. Da s[fie un b[rbat, nu o muiere ca tine.

— Ei, de-amu culc[-te, c[eu fac m`ncare.

El c`nd dormea, puteai s[ tai lemne pe d`nsul.

Ea se face a face m`ncare. El a adormit. El l-a scos pe Ionic[ =i i-a t[iat degetul. N-a mai l[sat s[-l mai lege. C`nd i-a picat]n gur[, apoi a =i luat-o]n spate. +i c`nd a scos-o =i el c`nd a pocnit, s-a umplut iazul de p[cur[.

Da el ia =i pune m`na =i ia cheile iadului =i se porne=te. Vine, vine... c`nd a ajuns, a ajuns la aist cu apa.

— Ei ce, Ionic[? Ai aflat ceva?

— Am aflat. Da mata darul, care te-ai isc[lit,]l d[ruie=ti?

— Da.

— D[-mi vre-o zece oameni, cincisprezece. Iaca este planul.

S-a dus =i numai a r[sturnat piatra ceea de vale =i a=a a \`=nit apa =i a ]nceput a merge apa prin p`raie, prin izvoare, f`nt`nile se umplu =i i-a dat jum[tate de]mp[r[\ie lui Ionic[.

Vine. Vine la aist cu livada. +i aista tot zice c[d[.

A luat ni=te oameni =i a pus la tot pomul doi oameni, =i a s[pat pomii, =i a tras la o parte. +i c`nd a scos banii aceia de acolo, s-a pr[bu=it locul =i a c[rat p[m`nt de-al doilea =i a pus pomii aceia a doilea]n ordine, cum se cuvine, =i a scos dou[girezi de galbeni: o giread[— lui Ion =i una –]mp[ratului. +i el i-a dat]nc[jum[tate de]mp[r[\ie =i l-a f[cut un]mp[rat.

Amu, venind el pe drum, ajunge la aist cu fata. C`nd a ajuns aici, o las[undeva pe..., se duce el singur.

— Ei ce, Ionic[, zice, ai aflat ceva?

Zice:

— Da.

— Ce ai aflat?

— Am aflat unde]i fata =i am s[-\i spun =i te-i duce, =i]i vedea-o.

— Mare pozn[!

— Da, zice, dai ce...

— Ce am gr[it, zice,]\i dau.

C`nd se duce el =i a adus fata, zice:

— Asta-i?

— Asta. Apoi, zice, cum ai g[sit-o, a=a \i-o dau de so\ie.

Zice:

— Nu, c[eu]s]nsurat =i]s cununat, zice, am femeie =i am l[sat-o acas[=i nu pot s-o iau eu. De-al doilea nu pot s[m[ ]nsor.

Apoi avea]mp[ratul un cal, de zbura ca aeroplanul.

— Apoi, zice,]\i dau calul meu.

+i i-a dat jum[tate de]mp[r[\ie =i l-a f[cut un]mp[rat =i jum[tate. El, c`nd a ]nc[lecat calul acela, ]n trei zile a ajuns acas[. C`nd a ajuns, da socru-s[u dormea. El o]ntreb[pe cucoan[:

— Unde-i tata?

— Taci,]ncet, c[doarme.

— Scoal[, c[eu am luat cheile =i, zice, au ie=it to\i din iad. Trebuie s[-i str`ng[la gr[mad[, s[-i dea, s[-i]nchid[=i s[-i]ncuie.

Cund s-a trezit el... =i a v[zut, c[i-a adus cheile iadului, a luat cheile celea =i s-a pornit. A ie=it din curte, a ajuns la un drum =i a g[sit o f`nt`n[. Pune cheile celea pe cump[n[=i singur =i-a dat drumul]n f`nt`n[=i s-a pr[p[dit.

Da eu m-am pus pe un pai de secar[
+i v-am a=ternut o poveste]n ast[sear[,
Da dac[m-a= sui pe un c`rlig,
A= m`nca un covrig
+i a= fi om voinic.

Culeas[de la Trifan Balt[din comuna Ble=teni, jude\ul Hotin.

Pove=ti fantastice. Alc[tuirea, articolul introductiv =i comentariile de Grigore Botezatu. Chi=in[u, Ed. +tiin\a, 1976, p. 300-308.

CUPRINS

NU C~NTA, B{IETE!

Fost-a odat[ca niciodat[, într-o \ar[bogat[, de la Dumnezeu sfântul l[sat[, nu demult, ia, de când e =i necazul pe lume. Dar povestea nu =tie de asta; ea trebuie spus[, c[nu-i încotro =i hai, cuvântule, la drum — =i te-oi sfâr=i nici nu-i =ti când =i cum! Pe atunci =i mai încoace, era o bab[=i se-ntorlocase, de-al doilea, c-un mo=neag care nu era nici al meu, nici al t[u, ci era al ei, \ie-=i-l cu bine — la dân=ii bucurie =i la noi s[n[tate!

+i mo=neagul avea o fat[. Baba avea =i ea o fat[— tot marf[care nu se potrivea. Dup[cuvântul din vechime: “Toat[baba-i cu taraba, hop =i eu cu jneapu meu!...” +i ca s[nu m[iau cu ziua târgului, iac[, m[ri, baba î=i purta feti=oara numai pe la petreceri =i tare-i pl[ceau frumu=elei cuvintele fl[c[ilor, d-apoi jocurile cele cu coad[— doamne sfântule! Azi a=a, mâine a=a, poimâine se nume=te c[-i duminic[diminea\[. Cine merge la sf. biseric[? Baba =i cu fat[-sa! Biata copil[a mo=neagului, urgisit[=i nec[jit[, st[acas[=i a=a prime=te porunc[:

— S[stai =i s[faci mâncare, nici prea rece, nici prea fierbinte! Auzi?

— Bine.

Se duc ele la sfânta slujb[; fata mo=neagului se urc[pe co=[r =i se uit[. Ele cum ajung în fa\a pridvorului, s-apuc[=i ea =i se duce la cei doi nucu=ori din gr[din[, r[s[di\i de mânu\a ei, r[sfira\i a plâns, cu crengile fr[\e=te la p[mânt =i, fiindc[acolo-i =edea norocul =i ajutorul ei, face: “Descuie\i-v[, nucu=orilor!” Atunci, cât ai clipi, nici eu singur nu mai =tiu ce fel de lucruri scumpe au ie=it de acolo: straie scumpe,

cum nici la miresele împ[r[\iei nu se afl[, =i tr[sur[=i cai, care nici n-or fi cum s-or povesti, c[lumea pentru ce are gur[! Atâta numai c[fata noastr[, g[tit[a=a de mândru, iac[intr[=i ea în sf. biseric[! Lumea socotea c[-i cr[ias[, nu de pe ici-de pe colea, ci cr[iasa cea mai aleas[dintre cr[iese! Cât despre feciorul împ[ratului, d-voastr[ave\i auz îndeajuns =i v[pute\i închipui mai bine decât mine ce fel îi juca gândul: dorul nu caut[mult[z[bav[, a pus st[pânire =i pe inima împ[r[teasc[— =i adic[de ce nu?— =i s[-l ard[focul de dor! Cr[iasa cea frumoas[îns[, drept s[v[spun, nu s-a uitat mult la asta: ea a luat repede nafur[, a ie=it, =i pân[una-alta, a fost acas[— tot fata mo=ului, care acum f[cea mâncare pentru bab[=i pentru odorul ei! Feciorul de împ[rat se uit[în urm[— d-apoi ce folos, c[, bat-o s-o bat[cr[ias[, nu =tii cum a ie=it =i:

}nainte lumini\[,
}n urm[neguri\[

=i nu-i. Dac[nu-i, nu-i; de acuma caut[-i =i tu urma, b[iatul mamei! Ai pus tu ochii pe fat[, dar s[vedem ce mai este, =i \ine-te, biat[poveste!

— Ha! Ai f[cut mâncare? se bolde=te baba.

— F[cut, r[spunse fata mo=neagului.

+i mâncarea era f[cut[, nici prea rece =i nici prea fierbinte, cum e mai buni=oar[pentru izb[vit de inim[rea.

— Dar oaleu! — zice fata babei — tu nici nu =tii una!

— Dac[nu-mi spui, surioar[drag[!

— D-apoi tu ce mai =tii! Amarnic feciorul de împ[rat, dar mai mândr[-i cr[iasa ce-a venit azi la sf. slujb[!

— De! Dac[eu, s[raca, =ed numai acas[!

+i s-a trecut =i asta. Iar iad =i rai în cas[, ca-n cas[de om, pân[ce, cu bine =i cu r[u, cum s-a mai întâmplat, ne trezim în a doua duminic[. Hai iar la sf. biseric[, dup[obiceiul cre=tinesc; se duce numai baba cu fat[-sa, copila mo=neagului r[mâne osândit[s[steie tot acas[, s[

fac[mâncare potrivit[=i s[nu se urneasc[un fir din ograd[. Atâta numai c[ea, cum se v[zu singur[, se =i al[tur[de cei doi nucu=ori: “Descuie\i-v[, nucu=orilor!” Nucu=orii i-au dat straie =i tr[sur[cu cai, care nu se mai afl[pe lume. Ea iar ajunge la sf. biseric[; lumea c[sca gura, nu alta; iar feciorului de împ[rat îi venise gândurile la loc. Atâta numai, frate drag[, c[, v[zând-o cum iese degrab[— de i se f[cu:

}nainte lumini\[,
}n urm[neguri\[

nu =tiu, a lui ciud[era mai aprins[, ori a mea sup[rare mai mare, c[nu putea el prinde nici o fat[de împ[rat! Eu =i acum s[-l v[d i-a= zice: “Dar ce, p[ze=ti iepuri, feciora= de crai?” Numai vezi c[=i el avea dreptate: a treia oar[era scris s[-=i capete odorul! Cum a =i fost. C[uite, povestea merge tot a=a în drumu=orul d-sale, pân[a treia duminic[. Baba cu fat[-sa, la sf. biseric[; astalalt[— vine =i ea, necuprins de frumoas[=i îmbr[cat[, cr[ias[în picioare, =i alta nimica. N-a= =ti, — n-a= vorbi. Ce-mi face acuma feciora=ul cel îndr[gostit? Cu bini=orul nu mergea — oleac[de sil[n-are s[strice: toarn[fl[c[ia=ul râ=in[topit[pe pragul pridvorului =i numai iac[-mi trece cr[iasa =i, ce mai la deal la vale — nu-=i poate scoate piciorul cu ciubo\ica! A=a-i c[feciorul a prins minte? +i a=a-i c[dac[nu-l luam eu oleac[în râs, nu se afla s[fac[asta? +i, cum am zice, nici fata cu chipul de cr[ias[nu-i proast[. Zmuce=te o dat[, zmuce=te de dou[ori, când a treia oar[, scoate piciorul, las[ciubo\ica în plata domnului, =i la fug[, s[fie tot pe a ei!

— M[i! zice feciorul împ[ratului, ce-i de f[cut? S-a dus ea:

}nainte lumini\[,
}n urm[neguri\[,

dar pune-oi =i eu gabja o dat[! +i a=a, gândul se vede c[r[u tare asupra ei nu era — ia, cam cum m-am dat =i eu cu baba la secere, ar zice mo=neagul, — =i hai de-acuma, m[ri, c[ciubo\ica e în mâna

craiului =i aceea are s[-i fie mireas[, care va avea norocul s[-i fie deopotriv[piciorul cu ciubo\ica! Caut[, învârte=te, suce=te, greu la deal, greu =i la vale. Vine povestea =i în casa babei. Ce mai cinste pe fata ei c[feciorul craiului îi pune ciubo\ica în picior! D-apoi ce folos? Picior ca al fetei babei am mai v[zut eu, dar, drept a vorbi, s[v[fereasc[Dumnezeu, fetelor! Las[c[era

Propeaua gardului,
P[corni\a carului.

Urâciunea satului, dar avea ni=te talapane de picioare de le-ai fi putut pune gur[de ham, nu altceva. Baba nu =tia de asta; ei i se p[rea c[picioru\ mai potrivit pentru ciubo\ica aceea din mâna craiului nu poate fi decât picioru\ul cel drept al copilei cu pricina. Drept aceea s-a apucat =i a dat ia-ncolo, mai deoparte, pe biata fat[, a mo=neagului, =i mai bun loc decât dup[u=[care ar fi putut fi? Dar ciubo\ica nu venea pe piciorul urâtei, =i nici trebuie s[ne mai pr[p[dim vremea cu asta!

— Da oare s[mai cioplim olecu\[picioru\ul? zice baba.

— Nu se poate! se r[ste=te craiul, gata s[se porneasc[. Când colo, coco=ul, în prag, strig[, în[l\ându-se într-amândou[picioarele, mai-mai s[stârneasc[tot satul:

Cucurigu, ga, gaa! Fata mo=neagului dup[u=[
+[de-ntr-un =tiubei cu cenu=[!...

— Hu=, coco= afurisit! se încrunt[baba, dar afurisitul gr[ia dreptatea =i de aceea, când feciorul împ[r[tesc d[s[mai calce un pas, iar r[cne=te diavolul de cuco=:

Cucurigu, ga, gaa! Fata mo=neagului dup[u=[
+[de-ntr-un =tiubei cu cenu=[!...

— Hu=, coco= afurisit, mânca-te-ar boala s[te m[nânce!

— M[i — face feciorul — trebuie s[fie ceva, =i nu-i degeaba cântecul! Când bietul cuco= n[zdr[van iar \ip[mai cu în\eles:

Cucurigu, ga, gaaa! Fata mo=neagului dup[u=[
S[de-ntr-un =tiubei cu cenu=[!...

+i caut[el dup[u=[; ce-i drept nu-i p[cat, fata mo=neagului, plin[de cenu=[=i funingine, =edea în =tiubeiul de zolit c[m[=i. +i minune n-a fost de loc când a cercat holteiul =i ciubo\ica se potrivea atât de bine pe piciorul copilei. De acuma — s[le fie de bine, oi face =i eu: nunt[, petrecere =i chef, ca la o vreme de bucurioar[=i pace! Fata mo=neagului mi se dresese un lucru de împ[r[teas[, c[trecuse vestea =i dincoace, pe aici pe la noi, la Moldova lui +tefan. Ce s[-i faci? Ea se ducea când vroia la nucu=ori, =i când zicea: “Descuie\i-v[, nucu=orii mamei!”, fel de fel de bun[t[\i îi ie=eau la lumin[. +i iac[d[Dumnezeu =i la vreme potrivit[li se sose=te p[rin\ilor =i un copila= — da frumos, da frumos, s[-i zvârli dou[mere de aur, cum f[cea Irod împ[ratul. Era bucurie la scaunul împ[r[tesc, dar bucuria =ti\i d-voastr[c[zboar[iute-iute =i-i d[drumul sup[r[rii, care o înghesuie de dinapoi; =i s[nu v[mira\i c[, într-o bun[diminea\[, baba î=i trimite fata s[o mai vad[pe tân[ra împ[r[teas[. Poate cu gând bun — dar la om r[u gând bun s[dea Dumnezeu, îns[eu nu prea cred!

— Bine te-am g[sit, surioar[; he, bine mai tr[ie=ti!

— Bine ai venit, surioar[! îi r[spunse astalalt[, cu inima curat[. Azi a=a, mâine a=a, hai, poimâine se duc amândou[la plimbare: una cu inima dreapt[, cealalt[îns[, du=man împeli\at! Ici câmpie întins[, dincoace lanuri ce se izbeau cu vârfurile spicelor în razele soarelui, încât cu adev[rat era de-a mai mare dragul s[prive=ti c[

}n vârful spicului,
Vârful m[rg[rintului

]mpodobeau cu îndestulare firea toat[; d-apoi ce \i-i bun, c[, nu bine d[împ[r[teasa s[se uite la fântâna la care ajunser[, =i mâna nelegiuitei nu s-a sfiit, =i iac[s-a înecat biata împ[r[teas[!

Lâng[fântân[a crescut — a=a a vrut Dumnezeu — un soc. Fata babei, f[r[mult[grij[, se duce acas[=i-i împ[r[teas[de acuma =i tot a=a îmbr[cat[, dar mai strâns[=i mai învelit[, cum va fi =tiut ea — c[

eu nu m[pricep la treburi de acestea — =i numai un lucru o strica: \â\[nu putea da copila=ului celui frumos, ce r[mânea de maic[-sa, =i plângea, plângea feciora=ul, Doamne, Doamne!

— Ce are copila=ul nostru? zice împ[ratul.

— D-apoi, d[! r[spunse urâta.

— Hi, =tiu eu mai bine ce are, =i te-a= înv[\a eu, de-ai fi sub mânu\a mea! — fac eu de ici, m[car c[n-am nici o putere. +i de la o vreme, ce s[se mai pomeneasc[? Un b[iat umbla cu oile pe la fântâna care înghi\ise pe împ[r[teas[. Taie b[iatul din soc =i-=i face un fluiera=; îl potrive=te, îl suce=te, îl pune la gur[=i iac[a=a prinde — singur, oameni buni, — a cânta fluiera=ul:

Nu cânta, b[iete,
R[u capul m[doare,
Copila=u-mi plânge,
Cu lacrimi de sânge,
Pe dânsu-l adap[
|â\i=oar[stearp[!...

+i tot a=a... M[i, minunea tat[lui! Mai vine un b[iat cu oile, istalalt îi spune povestea de la cap[t, cellalt se încruce=te, mai casc[gura.

— Da-cearc[=i tu, dac[nu crezi!

+i cum îl pune =i el la gur[, fluiera=ul meu prinde a zice:

Nu cânta, b[iete,
R[u capul m[doare,
Copila=u-mi plânge
Cu lacrimi de sânge...

— M[i! Ce s[fie? Hai s[spunem în sat!

+i au spus. Mai vine =i un mo=neag pe acolo — î=i face =i el din socul cela o tri=c[, =i tri=ca prinde a cânta =i nu sta de fel cât o \ineai la gur[:

Nu cânta, mo=nege,
R[u capul m[doare,
Copila=u-mi plânge,

Cu lacrimi de sânge...
+i n-are credin\[
De la m[iculi\[...

— S[raca mam[! face mo=neagul... Am auzit eu a=a, mai de demult, în poveste, câte nu se întâmpl[... sufletul ei gr[ie=te!!!

+i oi zice =i eu: ehei, =i povestea-i mare-lucru!... +i, fiindc[nimeni nu cuteza s[-i spuie =i împ[ratului despre asta — tot de r[ul împ[r[tesei nou[— d[Dumnezeu =i se învârte=te crângul altfel: deschide el o clac[, m[i frate, c[înainte =i împ[ra\ii f[ceau cl[ci; =-apoi ce mai cânt[ri =i petreceri! Nu ca acuma; tot fl[c[i, ciuc[l[i, =i tot fete care la lucru-s ca butucu, iar la m[riti=, par[de foc aprinse! A=a încât îi fu dat =i împ[ratului s[asculte cântarea cea de jale ce ie=ea din fluiere =i din tri=ti, c[erau fluierari, nu ca voi, ni=te m[m[ligari! +i ziceau:

Nu cânta, b[iete,
R[u capul m[doare,
Copila=u-mi plânge...

— M[i, care-i acela? se r[ste=te, înfuriat[, împ[r[teasa.

Da ei ziceau înainte:

Pe dânsu-l adap[
|â\i=oar[stearp[...
+i n-are credin\[
De la m[iculi\[...

— Ahaaa! la d[-i afar[cu aist cântec! Ce vorbe-s aiestea?

— Nu; ia s[v[d =i eu, m[i b[ie\i, ce minune-i asta, zice împ[ratul, =i-mi pune la gur[un fluiera=:

Nu cânta, dr[gu\[,
R[u capul m[doare...

+i numai ce-l rupe el în dou[, =i o dat[, poc! dintr-o bucat[s-au f[cut dou[buc[\i, iar împ[r[teasa cea adev[rat[a s[rit în sus, vie, teaf[r[, frumoas[=i aleas[, cea mai întâi!

— Of, b[rbate, mult am dormit!

+i i-a spus totul, totul, cum îi fusese blestemul =i chinul.

Apoi d-voastr[grij[s[n-ave\i, c[=i mai mare blestem =i chin a trebuit s[vie, pe dat[, pe dat[asupra fetei babei. Numai sfâr=itul i-au f[cut, alta nimica. Dar nu m-apuc, dac[poate n-a fi murit, tr[ie=te =i azi — tr[iasc[în pace, c[, din partea asta, noi de-am fi s[n[to=ei, buni la inim[=i la treab[, precum suntem =i la mâncare, =i mai cu seam[la minciuni. De jalea ei, oi face =i eu

Cu bine fi cu s[n[tate,
|ine-o minte bine, nepoate.
C[vorb[mult[f[r[minciun[nu se poate!

(De la *Mari\a* lui **Ion Babii,** b[trân[din Sârbi-Dorohoi)
D. Furtun[, în revista *Tudor Pamfile,* I (1923), februarie, p. 8-14

CUPRINS

POVESTEA LUI FURGA-MURGA

A fost odat[, dragii mei =i a cui v[are, a fost odat[o bab[s[rac[, s[rac[=i avea numai o colib[mic[, unde =edea =i un copil cu care împ[r\ea bucuria, dar mai mult necazul vie\ii.

Biata bab[lucra ziua la al\ii, =i pe mult =i pe pu\in, cum se nimerea, =i astfel î=i câ=tiga de mâncare =i \oli\e pentru ea =i pentru copila=ul ei, c[alt[ce putea st[ci[1]; era bucuroas[c[poate s[=i le câ=tige f[r[a cer=i.

}ntr-o zi a dat baba copila=ului trei bani =i i-a zis: na banii [=tia, copile, =i te du la pitar s[ne cumperi pit[, dar ia seama s[nu-i pierzi, c[atunci nu vom mânca, c[al\i bani n-avem!

Copilul a luat banii =i apoi tot într-un picior fuga la pitar. Pe drum îns[afl[el o gr[mad[de copii, ce se jucau cu o “rugace”, =ti\i de cele cu coarne. Rugacea tot vroia s[zboare =i copiii nu o l[sau.

Dar copilul babei, fiind milos, zise celorlal\i copii: nu chinui\i biata goang[, c[nu v-a f[cut nimica r[u, mai bine da\i-mi-o mie c[v[dau un ban pe ea.

+i copiii bucuro=i îi deter[rugacea =i copilul babei o lu[frumos, o netezi =i o b[g[în sân, apoi plec[mai departe c[tre pitar.

Nu merse mult =i iat[alt[gr[mad[de copii. Copiii prinser[un “hârce” (=oarece) =i se jucau cu el. Copilul babei v[zând bietul hârce c[-i mai mort de ostenit, zise c[tre copii: m[i copii, nu chinui\i bietul

---

[1] *A st[ci* — a agonisi.

hârce, c[nu v-a f[cut nimic, mai bine da\i-mi-l mie, c[v[dau un ban pe el.

+i copiii bucuro=i îl deter[.

Copilul babei lu[hârcele, îl netezi de la cap spre coad[=i-l b[g[=i pe el în sân, apoi plec[mai departe.

Pe drum iar afl[o gr[mad[de copii care se jucau cu un pui de =arpe. +arpele tot voia s[se bage într-o gaur[=i copiii nu-l l[sau.

Cum ajunse copilul babei la ei, i se f[cu mil[de puiul de =arpe =i zise copiilor: m[i copii, nu chinui\i puiul de =arpe, c[nimic r[u nu v-a f[cut, mai bine da\i-mi-l mie, c[v[dau un ban pe el!

Copiii se învoir[, primir[banul =i copilul babei lu[=arpele =i-l b[g[în sân lâng[hârce =i lâng[rugace. Dar bietului copil milos nu-i mai r[mase nici un ban ca s[cumpere pit[, c[îi dase to\i pentru lucrurile din sân. N-avea deci la ce s[se mai duc[la pitar. Se întoarse acas[la mam[-sa =i în loc de pit[goli din sân rugacea, hârcele =i puiul de =arpe.

Mam[-sa, adic[baba, cum v[zu bidig[niile aduse, se îngrozi de ele =i în\elegând c[nu a cump[rat pit[îl oc[rî r[u, ba îl =i frec[o \âr[.

Copilul îns[îi zise: nu m[bate, maic[, poate c[ne-o prinde bine odat[=i astea, nu =tii!

Apoi copilul lu[=arpele, îi dete de mâncare ce biet avea =i-l b[g[într-o oal[, iar hârcele =i rugacea le b[g[=i pe ele în alte dou[olcu\e; puse olcu\ele pe o scândur[a farga=ului ce era deasupra ferestrelor =i era oar[de oar[la ele s[vad[ce fac, cum tr[iesc =i cum dorm.

Ziua când era cald, le scotea la soare, î=i tr[gea buc[tura de la gur[, ca s[le dea lor =i le înv[\a s[asculte de vorbele lui. Când striga el:

Da! rugace, gace,
Vin s[-\i dau pogace[1],

[1] *Pogace* — azim[de grâu, coapt[în spuza din vatr[.

rugacea ie=ea din olcu\[, întindea labele cele ca foarfecele =i copilul îi da pogace, ori m[lai ce avea el =i rugacea mânca =i-i juca ca o p[pu=[. Copilul nu mai putea de f[los. Ba de la o vreme =i mam[-sa se împrieteni cu ele =i râdea =i ea când le vedea pe toate jucând =i f[când exi\ârul ca c[tanele.

La hârce striga copilul a=a:

D-auzi, hârce micucele,
Vin de mânc[jumerele.

+i hârcele pe loc se suia cu picioru=ele dinainte pe dunga olcu\ei, se sc[rpina cu ele pe la bot =i

Sucea must[cioare
+i-a=tepta-mbuc[turioare.

+i copilu-i s[lta inima v[zând cum m[nânc["viti=oarele" lui =i le mergea bine. Pe =arpe îl dezmierda copilul a=a:

Vin, =arpe balaur,
Cu solzii de aur,
Vino pân' la mine,
S[m[joc cu tine.

+i puiul de =arpe, cum auzea glasul copilului, =uiera una =i ie=ea cu capul afar[, iar limbile =i le ascu\ea c[tre copil în semn de bucurie.

Copilul îi da de mâncare =i apoi se juca cu el. Dup[ce crescur[toate viti=oarele lui, cum le zicea el, mai mari, le striga numai =i ele ie=eau din olcu\e, veneau la copil =i el se juca cu ele, cum se joac[un copil cu al\i ortaci de-ai lui.

De la o vreme =arpele crescu a=a de mare, c[nu mai înc[pea în olcu\[, =i copilul îl b[g[într-un ciub[r =i mai apoi, dup[ce tot cre=tea ca din ap[, îl b[g[într-o cad[mare.

+i copilul s[lta de bucurie când îl vedea mare =i =uierând ca un voinic, de se cutremura coliba.

Baba, mama copilului, se împrietenise =i ea cu bidig[nile astea a=a de mult, c[acum parc[nu se sim\ea a=a s[rac[ca mai-nainte =i nu strica voia copilului nici pentru toat[lumea. De mergea copilul undeva, mam[-sa grijea de viti=oare =i le hr[nea =i le scotea la soare s[se joace =i-i era =i ei inima la loc, v[zând c[acum nu e a=a singur[, a=a p[r[sit[de toat[lumea ca pân' aci. +i copilul când venea o întreba:

— M[icu\o, ai dat la viti=oare de mâncare?

— Am dat, puiul maichii!

— Le-ai scos la soare?

— Le-am scos, maichii!

+i copilul îi s[rea în grumaz =i o s[rut[, iar mam[-sa îl netezea pe cap, se uita \int[în ochii lui, apoi îl s[ruta =i i se p[rea s[-l m[nânce, de bucurie. I se p[rea c[a=a copil ca ea n-are nime în toat[lumea =i nu l-ar da nici s[-i fi dat cineva un col\ de \ar[. A=a tr[ir[mult[vreme ferici\i.

Dar într-o zi =arpele începu a =uiera mai tare ca de obicei =i copilul îndat[se duse la el =i-l întreb[:

— Dar ce-\i lipse=te, dragul meu? Au nu \i-am dat toate îndeajuns câte \i-au lipsit?

— Ba mi-ai dat, st[pâne, mi-ai dat toate îndeajuns =i-\i mul\umesc, numai mi-a venit =i mie dor de tata, de mama =i de fra\ii mei, c[de mult nu i-am v[zut, =i apoi mi-a venit =i mie vremea, st[pâne, s[m[însor =i în \ara mea e mireasa mea. Te rog dar[, d[-mi voie =i slobozenie ca s[merg acas[!

— Te slobod, puiul meu, r[spunse copilul, de=i f[r[tine a= fi cu o bucurie mai pu\in, dar nu voiesc s[-\i stric voia...

Atunci =arpele îi zise:

— Bine, st[pâne, î\i mul\umesc, dar te rog s[mergi cu mine, c[uite mi-e urât singur =i eu vreau ca tata =i mama s[-\i r[spl[teasc[marea binefacere ce mi-ai f[cut! +i copilul îi zise:

— Bine, puiul meu, merg, cum s[te las singur cale a=a departe. A=teapt[numai.

+i copilul se duse la maic[-sa =i-i spuse gândul s[u, rugând-o s[-i fac[o turt[pentru drum =i s[-i gate traista.

Mam[-sa, când îl auzi vorbind a=a, se întrist[mult =i-l rug[s[nu plece pe o a=a cale lung[=i primejdioas[=i pe ea s[o lase acum la b[trâne\e singur[numai cu dorul.

Dar copilul îi zise: m[icu\o, r[mâi dumneata cu celelalte viti=oare =i îngrije=te de ele pân[vin eu, c[eu m[gr[besc =i nu z[bovesc =i când voi veni, bine de noi va fi; eu acum trebuie s[plec, c[nu pot l[sa puiul nostru singur.

Apoi copilul, s[rutând mâna mamei sale, lu[traista la grumaz, bâta în mân[=i cu =arpele dup[el plec[la drum, iar biata mam[r[mase singur[cu ochii uzi de lacrimi =i cu inima zdrobit[, =i îi petrecu în zare pân[picur[de nu-i mai v[zu.

+i se duse copilul cu =arpele dup[el, se duse trei zile de var[din zi pân[-n sear[, =i apoi alte trei zile =i mai treizeci =i trei, pân[ajunser[la marginea unei p[duri. Acolo odihnir[la umbra unui copac mare. Copilul scoase mâncarea din traist[, mânc[el =i d[du =i =arpelui, apoi b[ur[ap[dintr-un izvor =i se întinser[s[trag[un puiu\ de somn. Dup[ce se trezir[, iar apucar[drumul lung prin p[dure, pân[ajunse la cealalt[margine a ei.

Aci zise =arpele c[tre copil: st[pâne, acu=i ajungem la o ap[mare =i dac[o vom trece =i aceea, am ajuns în \ara mea; de aci nu e departe casa p[rin\ilor mei. Când vom ajunge acas[îns[=i m[vor vedea p[rin\ii, ei de bucurie te vor înghi\i, dar tu s[nu te sperii, c[iar te vor lep[da înapoi, mai frumos =i mai voinic de cum e=ti. +i apoi când te vor întreba c[ce ceri pentru c[ai îngrijit, de mine, tu s[nu ceri alt[, nici aur, nici argint, ci s[ceri “m[rgeaua” de dup[m[seaua tatei, c[aceea e fermecat[=i cu ea po\i face ce voie=ti =i ce gânde=ti, numai s[sufli peste ea de trei ori.

Atunci =arpele se scutur[o dat[=i dintre solzii lui ie=ir[aripi =i zise copilului: st[pâne, suie-te pe mine! +i copilul se sui pe el =i =arpele zbur[cu el =i trecur[apa ca fulgerul pân[de cealalt[parte. Acum erau în \ara =erpilor. Pe unde mergeau =i se întorceau, numai de =erpi

dau, dar nici unul nu era frumos =i voinic ca puiul copilului. Pe la amiaz[ajunser[la cur\ile împ[ratului =erpilor, c[puiul copilului era chiar copilul împ[ratului =erpilor.

Cum îl v[zur[ei pe copilul lor intrând pe poart[, îi s[rir[înainte, îl îmbr[\i=ar[=i-l s[rutar[, apoi îl întrebar[c[ce a p[\it =i cum a ajuns aci.

+arpele le ar[t[pe copil, spunând c[el este mântuitorul lui.

Atunci împ[ratul =erpilor de bucurie îl înghi\i pe copil, dar iar îl scoase afar[mai frumos de cum fusese. Apoi îl înghi\i împ[r[teasa =erpilor =i iar îl scoase afar[mai frumos de cum fusese.

Dup[aceea împ[ratul =erpilor îl întreb[pe copil:

— M[i voinice, ce ceri tu pentru binefacerea ce mi-ai f[cut, p[strându-mi =i aducându-mi aici copilul meu, ce-l credeam pierdut?

— Ce s[cer? — r[spunse copilul — c[aur =i argint nu pot duce, c[e greu =i calea e departe, dar dac[vrei ca totu=i s[-mi faci un bine, s[te pomenesc, d[-mi m[rgeaua de dup[m[seaua ta =i voi fi îndestulat!

+i cum auzi =arpele ce cere copilul, se mânie =i înghi\i copilul =i nu mai vru s[-l lepede afar[.

Atunci puiul de =arpe se rug[cu lacrimi în ochi de tat[l s[u, ca s[-l scoat[afar[=i s[-i împlineasc[dorin\a, c[f[r[copil nici ei n-ar avea pe copilul lor. +i se îndur[împ[ratul =erpilor =i-l lep[d[pe copil afar[=i mai frumos de cum fusese =i, dându-i =i m[rgeaua cerut[, îl l[s[s[se duc[.

Puiul de =arpe merse cu el =i-l trecu apa pân[dincolo, apoi s[rutându-se se desp[r\ir[. Puiul de =arpe se întoarse la tat[l s[u, iar copilul lu[drumul înapoi pe unde venise.

Când ajunse la marginea p[durii, unde odihnise mai înainte, voi s[cerce puterea m[rgelei, de-i a=a cum spusese puiul de =arpe, =i gândi s[se fac[o cas[mare plin[de tot felul de bun[t[\i =i... minune mare, toate se f[cur[pe loc =i a=a cum dorea el.

+i copilul se puse dup[mas[, mânc[=i se osp[t[=i plec[iar la drum l[sând casa a=a =i pentru al\ii, ce s-or fi ab[tând pe acolo.

+i copilul, dup[multe zile, ajunse acas[=i afl[pe mam[-sa sup[rat[=i cântându-se dup[el, ca dup[un mort.

Dar cum î=i v[zu odorul venind mai frumos de cum fusese, jalea i se schimb[în bucurie, îl s[rut[=i-l dezmierd[=i iar era fericit[=tiindu-l aproape de ea. }ntr-o zi, ce-i pic[copilului în gând, zise c[tre mam[-sa:

— M[icu\[, e greu s[fii singur în lume, c[trebuie multe f[cute =i dumneata e=ti b[trân[=i slab[=i nu le po\i face. Eu unul singur ce pot face? C[nu-i unul ca doi =i nici doi ca trei. Deci, m[icu\[, uite ce m-am gândit eu, s[te mai scap de la necaz: ad[-\i dumitale o nor[în cas[, =i mie o muiere cuminte =i harnic[, c[destul ne-am nec[jit noi pân[acum singuri! Ce zici, m[icu\[? Fi-o bine?

— Bine, maichii, bine, dar m[tem c[noi cum ni-s s[raci, nime nu ne-o da fata, c[uite nici cas[nu avem =i =tii

Cum e la omul s[rac,
Nime nu-i face pe plac.

Din sat de la noi, nime nu ne-o da fata, ci s[mergem poate într-alt sat unde nu ne cunosc a=a de-aproape.

— C[nici nu te mân eu, m[icu\[, în pe\it în sat, c[mie nici o fat[din sat nu-mi place, ci te îmbrac[frumos =i s[te duci chiar la împ[ratul s[-i ceri fata pentru mine!

— Aoleu! maichii! dar smintit e=ti, ori ce alta poate s[fie pe capul t[u; dar cum cutezi tu s[=i gânde=ti la a=a ceva? Tu, care e=ti cel mai s[rac din sat, tu, un zdren\[ros, cu o bab[ca vai de mine. Doamne, ap[r[-m[, copile, c[-mi fac cruce cu mâna stâng[, dar ce gânduri te bat! Iac[m-oi duce eu colea în satul vecin la un om de seama noastr[, dar nu s[te înal\i în nori unde nu e de noi, c[vom c[dea de to\i ne-om sparge!

— Ba, maic[, nu vom c[dea, eu =tiu ce =tiu, maic[. Dumneata ai s[te duci chiar la împ[ratul =i s[-i ceri fata, =i de \i-o d[, c[eu am putere mai mare ca el, =i ca s[vezi, maic[, =i s[m[crezi, iac[doresc

ca dumneata s[ai haine frumoase, ca muierea chinezului[1] de la noi, s[te îmbraci cu ele =i s[pleci numaidecât în pe\ite!

+i copilul babei, zicând astea, sufl[peste m[rgea de trei ori, =i pe loc veni în mijlocul colibei o mas[înc[rcat[cu mânc[ri =i b[uturi alese =i o lad[îndesat[de haine frumoase, cu poale curate, cu papuci cu copcii, cu m[r[mi de m[tase, cu pieptar, cu oglindu\e, cu m[rgele =i zghiordane cu salb[la grumaz, cu oprege[2] =i catrin\e, \esute numai cu fir =i ibri=in, cu pui =i per\i de-\i fugeau ochii de pe ele.

+i se minun[baba de lucrurile astea =i parc[visa, a=a i se f[cea pe dinaintea ochilor. +i mâncar[ei din masa înc[rcat[de bun[t[\i =i se îmbr[c[baba frumos ca o nevast[tân[r[=i se uit[în oglind[s[vad[cum i se =ade, c[a=a haine nu îmbr[case ea niciodat[; numai salba de la grumaz =i de pe cap =i zghiordanele nu le lu[, c[erau prea din cale afar[frumoase =i ea era prea b[trân[pentru ele =i nu se potriveau.

+i apoi iar se uit[baba în oglinda ce o aflase în puiul l[zii =i se mir[=i ea de norocul ce dase peste dânsa.

+i plec[baba în pe\ite la împ[ratul, dar tot parc[un ghimpe îi sta pe inim[, =i când se apropie de palatul împ[ratului i se muiar[picioarele, inima începu a i se bate cu putere =i de nu afla la poart[un scaun s[se odihneasc[, ar fi c[zut de pe picioare, a=a sl[bea\[o cuprinsese. Nici nu îndr[zni s[se bage în[untru =i stete acolo afar[pân[înnopt[.

Atunci se duse la casa cu turn, unde =edea împ[ratul, c[acolo v[zu lumin[în[untru =i strig[la fereastr[: în[l\ate împ[rate, am venit s[-mi dai fata dup[feciorul meu! +i zicând acestea o lu[tot de-a fuga c[tre cas[. Imp[ratul auzi vorbele babei, deschise fereastra s[vad[cine strig[, dar nu v[zu pe nimeni =i i se p[ru c[nu strigase aievea nimenea, ci lui numai i se p[ruse a=a.

---

[1] *Chinez* — primar.
[2] *Opreg* — un fel de fot[.

A doua noapte iar veni baba =i strig[la fereastra împ[ratului: în[l\ate împ[rate, s[-mi dai fata dup[feciorul meu, =i iar o lu[la picior.

}mp[ratul auzise acuma bine, nu ca în noaptea trecut[, ba auzise chiar =i fata lui =i deschiser[ferestrele, dar fiind întuneric nu v[zur[pe nime, c[ci baba o =tersese ca fulgerul, c[de fric[ce nu face omul!

Atunci împ[ratul, care acuma cunoscuse aievea c[strigase cineva, puse p[zitori, ca s[str[juiasc[=i s[prind[pe cel ce va mai striga la ferestrele sale, sau se va apropia de ele.

A treia noapte iar veni baba, c[nu avea pace de copil, =i strig[la fereastr[: în[l\ate împ[rate, s[-mi dai fata dup[feciorul meu!

Atunci p[zitorii care stau la paz[în ascunzi=urile lor, puser[mâna pe ea =i pe sus o duser[înaintea împ[ratului. Când o v[zu, împ[ratul îi zise:

— Vai! bab[slab[, dar cine e=ti =i ce vrei? +i ce m[nelini=te=ti noaptea strigând pe la ferestrele mele?

— S[tr[ie=ti, în[l\ate împ[rate, zise baba, m-a trimis copilul meu în pe\it la fata m[riei tale, dar eu nu am îndr[znit s[m[ar[t pe fa\[, c[mi-s bab[slab[, iar m[ria ta o fa\[luminat[.

— Bine, babo! Eu am o fat[de m[ritat, iar tu precum zici ai fecior de însurat; e lung drumul de suit de la tine pân[la mine, dar vom vedea de va fi vrednic de fata mea. S[-\i trimi\i dar[feciorul aici, s[-l v[d =i eu =i fata =i, de-i va pl[cea, ne-om încuscri, iar de nu, va pl[ti cu capul s[u cutezarea sa!

+i ie=i biata bab[din casele împ[ratului, =i cuvintele din urm[“va pl[ti cu capul s[u cutezarea sa” nu-i mai ie=eau din urechi.

“O s[r[mân f[r[fecior, î=i zise baba în sine; =tiu c[împ[ratul î=i va c[uta un ginere din neam mare, =i copila=ul meu, frumu=el ca un inel, o s[piar[în furci ca un f[c[tor de rele. Voi st[rui pe lâng[el, s[se lase de [st gând afurisit. Ne-om alege noi o fat[de postavul nostru =i vom tr[i cum vom putea ca to\i oamenii s[raci”.

Cu gândul acesta ajunse baba acas[. Feciorul îi ie=i înainte =i o întreb[:

— Ai fost, m[icu\o? Ce a zis împ[ratul?

— Ce s[zic[, puiule! M[tem c[nu vei p[\i bine. A zis împ[ratul s[mergi s[te vad[=i, de-i vei pl[cea =i lui =i fetei, bine, de nu, vei pl[ti cu capul cutezarea ta; iu! maichi! parc[un fior rece îmi trece prin inim[; las[-te, \uce-l maica, las[-te de gândul [sta, c[merge maica colea în satul de dup[deal, la mo=u Stanimir =i-\i pe\e=te fata lui, c[e de p[nura[1] noastr[; o s[tr[ie=ti bine, c[-i fat[bun[=i frumoas[; nu te duce cu gândul a=a sus, \uce-te maica, puiul maichii, c[m[tem c[o fi r[u de tine. De mine m[las, c[ci =i a=a îs b[trân[acu=i de muche, numai mi-e jale de tinere\ile tale s[pieri în furci ca un f[c[tor de rele. Ascult[pe m[icu\a ta, numai acuma, numai o dat[...

Dar feciorul îi zise:

— M[icu\[, nu te teme, nu avea fric[de mine, mie alt[fat[nu-mi trebuie, ci numai fata împ[ratului; eu îs vrednic de ea, vei vedea acu=ic[, o s[fiu ginerele împ[ratului; nu te tângui pentru mine, eu =tiu ce =tiu eu =i bine are s[fie!

— Numai mie mi-i fric[=i mi-i jale dup[tine! — r[spunse baba.

+i copilul se îmbr[c[frumos, î=i lu[m[rgeaua, s[rut[mâna mamei sale =i plec[la împ[ratul. Cum ajunse acolo, împ[ratul îl întreb[:

— Cum te cheam[, voinice?

Copilul r[spunse:

— Furga-Murga, m[ria ta!

— Dar ce ai înv[\at tu? Ce =tii? îl întreb[din nou împ[ratul.

— +tiu toate — r[spunse copilul — de ce m[cau\i îs vrednic. Porunce=te m[ria ta, =i eu pe loc \i-oi împlini toate voile!

— Vom vedea, zise împ[ratul. O fat[de împ[rat nu se poate c[p[ta a=a u=or, =i s[=tii c[atunci o vei avea, când vei face pân[diminea\[case ca ale mele peste drum, ca s[nu-i fie urât fetei mele: altfel s[=tii c[de furci vei avea parte.

---

[1] *P[nur[* — soi, seam[.

— Bine — zise copilul — =i împ[ratul îl b[g[într-o cas[mare =i puse slugile ca s[-l osp[teze bine cu ce-i pofte=te inima. Copilul era vesel, c[=tia c[la el toate-s cu putin\[.

Când fu colea c[tre ziu[se pomeni copilul din somn, sufl[peste m[rgeau[de trei ori, gândind s[se fac[peste drum case ca ale împ[ratului =i toate se f[cur[a=a cum poftea el.

Diminea\a o slujnic[v[zu mai înainte casele =i alerg[la împ[ratul s[-i spun[minunea. }mp[ratul cum o auzi vorbind, ceea ce el nu credea, îi trase o palm[a=a de pip[rat[, c[slujnica c[zu jos moart[.

Se sp[imânt[=i împ[ratul de fapta sa =i deschise fereastra s[vad[de e a=a cum zisese slujnica.

Când colo, era a=a, adev[rul curat. Casele de peste drum str[luceau în lumina soarelui, mai mândru decât casele sale, =i se minun[împ[ratul =i-i p[ru r[u c[omorâse slujnica.

Deci puse de-l chem[pe Furga-Murga =i-i zise: voinice, v[d c[ai putere mare, dar s[=tii c[nici acum nu-\i pot da fata mea de muiere, pân[nu învii pe slujnica mea ce a murit, c[ci moarte cu nunt[cine a v[zut, =i pân[nu vei face de la casele mele pân[la ale tale dou[poduri, unul de aur =i altul de argint, ca s[mearg[fata mea pe ele de la mine pân[la tine. +i minunile astea s[mi le faci pân[diminea\[, altfel nu-i bine de tine!

+i iar puse s[osp[teze pe Furga-Murga cu bere =i mâncare ca pe un împ[rat.

Când fu colea de c[tre ziu[, copilul iar sufl[peste m[rgea =i dori s[fie cum zisese împ[ratul, =i iat[c[se f[cur[podurile, unul de aur =i altul de argint, ce împreunau casele unele cu altele, iar slujnica se pomeni ca dintr-un somn greu, se frec[la ochi =i spuse ca a visat un vis foarte frumos.

Cic[a fost într-o gr[din[mare, plin[de c[r[ri drepte =i largi. Pe de o parte =i de alta a drumului erau flori frumoase de toate culorile, pomi roditori, iarb[verde, fântâni ce aruncau ap[în form[de raze drept în sus, din care se stropeau florile =i pomii =i iarba verde. Pomii

erau înflori\i =i o mul\ime de p[s[ri zburau printre crengile lor =i cântau cântece frumoase; =i o mul\ime de albine zbârnâiau încoace =i încolo prin florile pomilor =i era a=a de bine =i a=a de dulce traiul pe acolo, c[acum îi pare r[u c[s-a pomenit...

+i un împ[rat mare cu împ[r[teasa se prepurtau pe acolo \inându-se de mân[=i, încotro priveau, to\i li se închinau lor =i îi ascultau.

+i un soare luminos înc[lzea lumea pe acolo =i oamenii ce erau pe-acolo =edeau la umbra pomilor pe scaune de aur =i se desf[tau în mirosul florilor, în cântecul p[s[rilor, în ciripitul rândunelelor, în zbârnâitul albinelor, în murmurul apelor... +i era a=a mândre\e pe acolo cum ochiul omului a=a ceva nu a v[zut, cu mintea sa nu poate cuprinde =i nici cu vorbe nu se poate spune.

“+i-mi pare r[u, de o mie de ori r[u, c[m-a\i pomenit =i nu m-a\i l[sat s[tr[iesc ve=nic în acest vis al meu, în acest rai de fericire”.

A=a vorbi servitoarea dup[ce se pomeni, adic[învie. +i dimi-nea\a, cum se cr[p[de ziu[, împ[ratul se pomeni =i deschise fereastra s[vad[f[cut-a copilul cum poruncise el? +i dac[le v[zu toate f[cute a=a cum dorise el, mult se minun[=i alerg[la slujnic[s[vad[înviat-a? +i dac[o v[zu, ba =i auzi visul ei, pe loc chem[pe Furga-Murga la sine =i-i zise:

— Auzi, voinice, mai ai s[-mi împline=ti o dorin\[, cea din urm[, =i de o vei împlini =i aceasta vei fi ginerele meu, de nu, e=ti fiul mor\ii!

— +i care va fi aceea? întreb[Furga-Murga.

— Un lucru mare, r[spunse împ[ratul. S[-\i spun[slujnica visul ei ce a visat pân[a fost adormit[=i visul ei s[-l faci tu aievea.

+i slujnica începu a-=i spune visul =i Furga-Murga o ascult[pân[la cap[t =i apoi zise:

— }n[l\ate împ[rate, la mare grij[m[bagi; eu voi cerca =i se poate s[-l fac aievea...

+i împ[ratul î=i c[ut[de treburi, iar Furga-Murga merse =i el s[-=i petreac[pân[diminea\a viitoare, când era cea din urm[cercare a sa.

Slugi =i slujnice aveau s[-l serveasc[cu ce poftea el, mai ales acum când împ[ratul =i to\i ai cur\ii v[zur[c[Furga-Murga nu e om de

rând, ci un vr[jitor iscusit, sau un om de pe alt[lume, care =tie face minuni.

Diminea\a viitoare, care fu mirarea tuturor, când lâng[cur\ile împ[ratului se ridicaser[ni=te gr[dini frumoase întocmai ca cele visate de slujnica împ[ratului. +i era a=a mândre\e în ele, ca =i care nu se mai poate închipui. +i v[zu toate acestea împ[ratul =i mult se minun[=i zise lui Furga-Murga:

— Cu adev[rat, voinice, mare me=ter e=ti, dar slujnica mea visase c[era pe-acolo =i un împ[rat ce se prepurta cu împ[r[teasa de mân[=i to\i li se închinau =i îi ascultau; unde e acela?

— In[l\ate împ[rate, r[spunse Furga-Murga, acela sunt eu =i împ[r[teasa e fata ta, so\ia mea.

— A=a s[fie! zise împ[ratul, tu e=ti vrednic de a-mi fi ginere! Apoi cunun[pe fiica sa cu Furga-Murga =i f[cur[o nunt[, Doamne, num-a=a. La nunt[veni =i mama lui Furga-Murga, care nu mai înceta s[ru-tându-=i nora =i feciorul =i sim\indu-se cea mai fericit[femeie de pe p[mânt. C[a=a =i era =i i se =i c[dea a=a s[fie.

+i tr[ir[ferici\i Furga-Murga cu so\ia sa, o vreme lung[, dar =ti\i cum e în lume:

Dup[nor vine senin,
Dup[dulcea\[venin.

A=a =i traiul lor fericit începu s[se schimbe îndat[ce Furga-Murga afl[c[so\ia sa, înainte de a se cununa cu el, avusese dr[gu\ pe un arap, copil de împ[rat =i el, dar urât, slutul lumii, negru =i buzat, bun de în\[rcat copii mici cu el. +i fata împ[ratului prinsese dragoste cu el =i urât a=a, c[ajunsese la vârsta aia =i apoi =ti\i dumneavoastr[c[:

Dragostea cea de demult
Nu prea po\i ca s-o mai ui\i.

A=a fu =i aici. Cu toate c[Furga-Murga era un voinic zdrav[n =i frumos =i câte minun[\ii f[cuse, dar închinata de fat[nu putu uita pe arap =i o dat[când veni arapul pe la ei, f[r[ca Furga-Murga s[=tie =i dându-=i în vorb[cu fata, o rug[s[-i spun[=i ei în ce st[puterea

b[rbatului ei, de face toate câte le voie=te. Fata îi zise c[nici ea nu =tie, c[nu vrusese s[-i spun[nici ei taina, de câte ori îl rugase. Dar arapul naibii nu se puse jos, ci atâta st[rui pe lâng[fat[, iar fata pe lâng[Furga-Murga pân[aflar[secretul =i rostul lui Furga-Murga.

Atâta îi trebui arapului. El înduplec[pe fat[s[fure m[rgeaua b[rbatului ei =i s[i-o dea lui.

+i fata, proast[, cum dormea într-o zi b[rbatul ei, îi lu[frumu=el m[rgeaua =i i-o dete arapului, dr[gu\ului ei.

Arapul de loc sufl[peste ea =i cuget[ca s[se mute casele =i gr[dinile lui Furga-Murga în ostrovul m[rii, =i el cu dr[gu\a sa s[fie acolo. +i se f[cur[toate a=a.

+i bietul Furga-Murga, când se pomeni, se v[zu iar în coliba lui =i i se p[ru c[visase, dar pe loc î=i aduse aminte c[totu=i nu e vis, ci e lucru aievea. I=i c[ut[m[rgeaua, dar nu o g[si. Acum pricepu el c[muierea îl în=elase, dar era prea târziu =i începu =i el a se întrista =i a se gândi c[ce e de f[cut. V[zându-l a=a de îngândurat rugacea =i hârcele îi ziser[:

— St[pâne, de mult nu te-am v[zut noi a=a întristat ca acum! Ce poate fi? Spune-ne =i nou[, doar de vom putea =i noi ajuta ceva, cum îngrije=ti tu de noi de-atâta vreme!

+i Furga-Murga le spuse necazul ce-l pa=te, =i-i ziser[rugacea =i hârcele:

— Las pe noi, st[pâne, c[d[m noi de ea!

+i se luar[la drum a=a, mereu\, mai pe jos, mai pe sus, tot pe urma fugarilor, pân[ajunser[la mare. Aci, =oarecele înc[lec[pe rugace =i rugacea zbur[cu el =i-l trecu în ostrov, la casele arapului. Aci, =oarecele începu a roade u=[dup[u=[, pân[î=i f[cu loc în soba[1] unde dormea fata împ[ratului cu arapul. Aci, se sui la ei în pat, dar m[rgeaua era legat[la cheutoarea arapului =i fata era cu capul ba= pe ea. Atunci hârcele o mu=c[oleac[de frunte, fata se sc[rpin[=i se

---

[1] *Sob[* — odaie de locuit.

suci cu capul în alt[parte; atunci hârcele roase cheutoarea, lu[m[rgeaua în gur[=i ie=i afar[. Iar rugacea care =i ea s-a fost b[gat în[untru, pe urma hârcelui, se sui în pat la ei =i-i mânji =i-i morceli cu baliga ei pe obraz =i pe la gur[=i l[sându-i astfel batjocori\i, ie=i =i plec[cu hârcele la drum. Ajungând la ap[, iar se sui hârcele c[lare pe rugace =i trecur[la \[rmurile dimpotriv[.

Dar zburând ei a=a peste ap[, începu rugacea a spune hârcelui ce batjocur[f[cu ea cu fata =i cu arapul =i începur[amândoi s[râd[cu chihote. Dar hârcele care ducea margeaua, râzând, uit[de ea =i m[rgeaua pic[din gur[-i în mare =i v[zu bine pân' o înghi\i un pe=te mare, care pieri cu ea în adânc. Bietul hârce =i biata rugace, s[racii de ei, cât se nec[jir[ei v[zând n[dejdea lor înghi\it[de pe=te; dup[ce ajunser[la \[rmure începur[a plânge ca doi copii mici.

+i veni la ei împ[ratul pe=tilor =i v[zându-i plângând i se f[cu mil[de ei =i-i întreb[de ce plâng. Ei spuser[totul cum se întâmplase. Atunci zise împ[ratul pe=tilor: nu plânge\i, c[pe loc v[voi da eu m[rgeaua.

+i porunci la to\i pe=tii din mare, c[acela care a înghi\it-o pe loc s-o aduc[.

+i nu fu nici cât ai sc[p[ra în cremene o dat[=i veni un pe=te cu m[rgeaua în gur[=i o dete împ[ratului pe=tilor, iar acesta o d[du hârcelui.

Mare bucurie sim\ir[ei acum; mul\umir[împ[ratului pe=tilor =i plecar[iar la drum, râzând =i hurezând ca doi voinici. Nu peste mult ajunser[la st[pânul lor =i-i deter[m[rgeaua, spunându-i toat[întâmplarea. Furga-Murga, cum î=i v[zu iar m[rgeaua, mul\umi viti=oarelor sale ce i-o aduseser[, =i pe loc dori ca s[vin[arapul cu dr[gu\a lui c[lare pe doi m[gari. +i iat[-i c[venir[ru=ina\i ca vai de ei, c[toat[lumea îi scuipa =i îi batjocorea. Atunci Furga-Murga îi leg[pe amândoi de coadele m[garilor =i puse servitorii s[-i alerge prin cetate =i s[-i bat[, pân[nu se alese nimic de ei. Apoi Furga-Murga se însur[din nou cu alt[fat[de crai. +i murind socrul s[u, îi urm[

lui în domnie, =i fu împ[rat bun =i cu dreptate =i to\i erau îndestula\i cu el.

+i de nu va fi murit cumva — c[-i cam mult de atunci — =i acum tr[ie=te. Iar eu m[suii

Pe-un cal murg în=euat
+i plecai prin Banat,
Pove=ti s[mai adun
+i s[v[mai spun.
Dumneavoastr[s[tr[i\i
Mai multe s[auzi\i,
Dar =i eu s[tr[iesc
S[le povestesc.

G. C[tana, *Povesti populare din Banat culese din gura poporului de...*, partea 1, Bra=ov, 19O8, p. 8O-93.

CUPRINS

SUR-VULTUR

Odat[pe vremea de demult,

când mâncau =oarecii pe pisici
=i erau mai înal\i [i pitici,

adic[a=a vine vorba, dar eu spun adev[rat, s-a întâmplat de a v[rsat st[pânul p[s[rilor din lumea asta cinci kile de mei =i a buciumat din bucium ca s[se strâng[to\i supu=ii lui de pe p[mânt =i s[împart[meiul fr[\e=te.

P[s[rile, cum au auzit buciumul, cum s-au adunat, care de pe unde erau, de au împ[r\it meiul parte dreapt[, cum le-a fost poruncit st[pânul. Dar dup[împ[r\eal[— vezi dumneata cum s-a potrivit — a prisosit un bob. Prisosind [l bob, s-au repezit to\i, unul ca s[-l ia el, [l[lalt c[lui i se cuvine, =-a ajuns treaba, din vorb[în vorb[, de s-a f[cut o b[taie a=a din cale-afar[, c[, cic[, care a sc[pat, a sc[pat mai schilod, mai ciontit, cum a putut sfâr=i, dar care a murit, apoi a murit de tot.

Din ast[b[taie a r[mas beteag de arip[=i Sur-Vultur, n[zdr[vanul de pe t[râmul al[lalt, care, cum s-a sim\it c[-l doare aripa, a dat dosul târâ=-gr[pi= =i el cum a putut, într-o p[dure mare cu copaci gro=i-gro=i!... de nu era în puterea omului s[-i fi cuprins în bra\e, =i înal\i, de nu le puteai vedea vârfurile s[fi avut cinci perechi de ochi, =i s-a a=ezat p-o crac[cam la marginea ei. Acolo, dac[s-a a=ezat, n-a stat mult =i iac[s-a pomenit c-un vân[tor c[întinde pu=ca s[-l împu=te.

— M[i cre=tine, zise Sur-Vultur cum v[zu a=a, las[pu=ca jos, nu m[omorî, ci ia-m[de m[du acas[=i m[hr[ne=te, c[\i-oi prinde =i eu bine cândva.

Vân[torul, auzindu-l vorbind omene=te, l[s[pu=ca jos pân[sfâr=i, iar dup[ce sfâr=i, iar o întinse spre el.

— M[i cre=tine, m[i, te-n\elege, m[i, c[nu-\i vorbesc de r[u. las[pu=ca-n jos.

{la nu vru, [sta îl rug[... }n sfâr=it, pân[-n trei ori; la a treia oar[se hot[rî =i vân[torul s[-l cru\e =i-l lu[cu dânsul acas[, gândind =i el c[, cine =tie?... o fi ceva dac[vorbe=te el ca oamenii. +i-l duse acas[. Cum ajunse, îl obloji la arip[cu boz, cu una, cu alta, s[-l vindece mai repede.

Dup[ce-l obloji bine, Sur-Vultur ceru s[-i taie o vac[s[m[nânce =-o mânc[toat[. A doua zi, nu, c[s[-i mai taie una.

— P[i bine, m[i Vulture, tu m[la=i s[rac, m[i!

— Las[, ce-\i pas[, r[spunse Sur-Vultur, =tiu eu ce fac, dac[-\i place; dac[nu... eu altfel nu pot s[te ajut întru nimic.

— Mai na, dar.

+i-i d[du s[m[nânce câte o vac[în fiecare zi, pân[nu-i mai r[mase nici una. Ce era s[fac[? intrase în hor[. }n ziua când îi d[du p-a mai de pe urm[, se pomeni cu Sur-Vultur c[-i zice s[bat[o pr[jin[de nou[stânjeni în mijlocul cur\ii, ca de vro palm[în p[mânt, =i, dup[ce o b[tu, Sur-Vultur o lu[în sus =i du-te, =i du-te, =i iar mai du-te... s-a dus pân[l-a pierdut din ochi omul. Când l-a pierdut din ochi, a început =i el s[fluiere.

— Ia te uit[, m[, îmi mânc[vitele =i m[l[s[a=a!...

+i puse mâna s[se scarpine în cap.

}n vreme ce se sc[rpina el în cap de necaz, numai se pomeni c[-i vâjâie ceva la ureche; când se uit[, ce s[vaz[? Sur-Vultur se n[pustise tocmai d-acolo din v[zduh, cât putuse, cu pieptu-n pr[jina din mijlocul cur\ii, =i cum o izbise cu osul pieptului o vârâse pe toat[în p[mânt. Apoi se îndrept[spre român =i-i zise:

— }mi încercai puterea; acu pun-te-n spinarea mea =i aidi!

Dup[ce plecar[în[l\ându-se în v[zduh, taman când erau pe-aproape de vântul turbat, Sur-Vultur numai d[du drumul românului din gheare =i dup[ce-l l[s[de se învârti ni\el, iar îi d[du =i iar îl prinse, pân[în trei ori, dup[care-i zise:

— Vezi, a=a fric[am p[\it =i eu când ai întins pu=ca spre mine, cum ai sim\it =i tu acu când î\i d[dui drumul.

Apoi, dup[ce mai umblar[, vreme îndelungat[, iaca d[dur[de ni=te case, de la soare a fost putând \ine românul ochii deschi=i, dar la ele nu i-a putut de loc. Sur-Vultur îi zise:

— Du-te în casele alea, c[sunt casele sor[-mi, =i cere =i tu din poman[, c[-mi face mie, gânde=te c-am murit; iar când \i-o da, tu s[zici: “Bogdaproste, s[fie poman[cui a f[cut-o, da Sur-Vultur s[tr[iasc[unde-o fi”. +i s[-i ceri nuca seac[dintre c[p[tâie.

— Bine, r[spunse omul =i plec[.

Dac-ajunse la casa surorii lui Sur-Vultur, =i dac[i-a dat =i lui din poman[, el a r[spuns:

— Bogdaproste, da poman[s[fie cui a f[cut-o, iar Sur-Vultur s[tr[iasc[unde-o fi.

— Ce, ori n-a murit? ori tr[ie=te? întreb[cu bucurie sora; =i de ce n-a mai venit p-acas[?... pe un’ s-a r[t[cit?...

— Vine acas[, r[spunse românul, da auzi, cic[întâi s[-i da\i nuca seac[dintre c[p[tâie, =i dup[aia vine, c[-i trebuie s[fac[nu-=’ ce cu ea.

— Ba aia-i vorb[! r[spunse sora; nu l-am v[zut de-atâta vreme, nu l-oi mai vedea nici d-aci înainte, da nuca seac[n-o dau.

Auzind a=a, românul se-ntoarse înd[r[t, unde l[sase pe Sur-Vultur, =i-i spuse c[iaca =i iaca.

— Sui pe spinarea mea, zise atunci Sur-Vultur, =i hai s[mergem la frate-meu. +i o pornir[.

Dac[ajunser[la frate-s[u, coborî românul jos de pe spinarea vulturului =i se duse =i la el, dup[ce-l înv[\[Sur-Vultur s[zic[tot vorbele ce zisese când fusese la sor[-sa.

Dar =i frate-s[u r[spunse tot în chipul [la:

— Nu l-am v[zut de-atâta vreme, nu l-oi mai vedea nici d-aci înainte, da nuca seac[nu i-o dau.

Atunci Sur-Vultur, v[zând c[nici frate-s[u nu-i d[ce cere, o porni spre casele nevesti-si.

Al[turi de casele ei era un pu\. Sur-Vultur zise românului:

— Du-te de scâr\âie cump[na pu\ului ni\el =i de te-o întreba cine e, s[spui c[e=ti om bun =i e=ti trimis de Sur-Vultur.

Se duse românul, scâr\âi cump[na pu\ului =i numai iac[auzi un glas:

— Cine e acolo la pu\? c[am o c[\ea brâncu=e, cu din\ii de o\el, când i-oi da drumul îl face mici f[râme.

— Om bun e, r[spunse românul, trimis de Sur-Vultur.

Când auzi nevasta lui Sur-Vultur a=a, îndat[ie=i afar[la poart[=i-l pofti în cas[=i-l osp[t[, =i-i d[du de b[ut, =i apoi îl întreb[c[ce ve=ti îi aduce de la b[rbatu-s[u.

— De ve=ti, slav[Domnului, sunt bune, e s[n[tos, voinic; a avut un bete=ug la o arip[, da i-a trecut; acum m-a trimis pe mine, c[, cic[, auzi, s[-i dai dumneata nuca seac[dintre c[p[tâie, c[-i trebuie, nu-=' ce s[fac[cu ea.

Nevasta, cum auzi ce-i cere, cum a r[spuns:

— S[=tiu c[nu mai v[d cât oi tr[i nuc[seac[, dar eu i-o dau, c[el multe =tie face cu ea. +i i-a dat-o.

Dup[ce i-a dat-o =i-a luat românul ziua bun[, a mul\umit c[l-a osp[tat, =i a plecat de i-a dus nuca lui Sur-Vultur.

Cum a v[zut Sur-Vultur nuca, îndat[i-a zis românului s[se urce iar pe spinarea lui, c[-l duce acas[înd[r[t.

Dup[ce umblar[ei pân[sfâr=ir[calea toat[, cât[era, au ajuns cu bine în p[r\ile unde sta românul. Acolo dac-au ajuns, s-a coborât din spinarea lui Sur-Vultur, =i dup[ce s-a coborât, dânsul i-a zis:

— Ei, acu na \ie nuca seac[dintre c[p[tâie; când îi avea trebuin\[, despic-o frumos cu vârful custurii, c[are s[ias[din ea vite multe; vinde din ele, taie, f[ce =tii; iar ce r[mâne, bag[-le la loc înapoi, plesnind din [st bici.

+i dup[ce-i d[du Sur-Vultur =i biciul, î=i lu[ziua bun[de la el =i se ridic[, încet-încet, rostogolindu-se în slava cerului f[cându-se mai mic, mai mic, pân[nu se mai v[zu.

Dup[ce se f[cu Sur-Vultur nev[zut, românul vâr] nuca în sân, puse biciul în desag[, c[era bici mic, =i-o porni înainte de merse pân' d[du d-o p[dure mare, verde =i r[coroas[.

Dac-ajunse la p[durea asta, mai umbl[ce mai umbl[prin ea, =i g[si un lumini= unde se a=ez[la umbra unui frasin, s[-i trag[un pui de somn, s[-=i mai vie în fire, c[era ame\it de drumul ce f[cuse prin v[zduhuri.

Adormi; dac[adormi, nu se mai trezi pân[înspre sear[, când cobora soarele spre asfin\it; iar dup[ce se de=tept[, nemaiputând r[bda pân[s[ajung[acas[, scoase custura =i cr[p[nuca seac[.

Ce s[vezi, când o despic[!... Câte na\ii de vite în lumea asta, el le-a fost avut toate; se umpluse lumini=ul de mi=unau, nu mai aveau loc de loc; un ac s[fi aruncat =i nu c[dea jos: boi cu coarnele aduse, lungi de câte un cot, vaci mai m[runte cu ugerele pline de-abia le puteau purta, oi cu lâna ca m[tasea, arm[sari de mâncau foc, catâri, m[gari, capre, pân[=i cerbi cu coarnele înr[murite; tot felul de lighioane, care vas[zic[, erau acolo.

Se uit[el bucuros la ele, le mai scuip[s[nu le deoache, =-apoi se duse la d[sag[s[scoat[biciul s[plesneasc[, ca s[le bage la loc. Când colo, ce s[vezi? ia biciul de unde nu e... c[-ncoa, c[-ncolo, c-o fi tuns[, c-o fi ras[, biciul nu era =i pace. }n somnul lui, cine =tie, o fi trecut vreun ho\ =i neg[sind nimic la el, c[bani n-avea nici frântur[, o fi luat biciul s[nu zic[încailea c[nu s-a ales cu nimic.

Ei, acum ce s[fac[el cu vitele? Ca s[le ia s[le mâie de la spate, nici gând s[fi avut; cum era el s[mâie sumedenia aia mare? ba se mai =i r[spândiser[prin p[dure. Se a=ez[=i el p-o buturug[=i începu a plânge, blestemând ceasul când adormise.

}n vreme ce plângea el, numai iaca se pomene=te al[turi cu Tartacot, barb[d-un cot, c[lare p-o jum[tate de iepure =chiop, care-i gr[i a=a:

— M[române, nu mai plânge, c[=tiu ce ai tu, =i m[prind s[-\i aduc vitele =i s[\i le vâr în nuc[, dac[mi-i da n[dejdea ta d-acas[...

— Da ce n[dejde mai am eu acas[, vai de capul meu?! zise românul sup[rat.

— Ai, ce-\i pas[, tu f[g[duie=te-mi-o, =i eu î\i vâr vitele la loc.

— Apoi, dar, dac[e a=a, \i-o dau, r[spunse românul.

— Bine, ne-am învoit — urm[a gr[i Tartacot, =i scoase dintre firele b[rbii un bici=or numai cât degetul [l mic, =i plesni de trei ori din el. Cum plesni, cum intrar[toate vitele în nuc[, nuca se închise la loc, =i românul se pomeni iar cu vitele în[untru; iar Tartacot îi d[du =i biciul, s[se slujeasc[cu el la trebuin\[.

Dup[aia Tartacot pieri, =i r[mânând românul singur, o porni înainte spre cas[.

Pe drum se întâlni la un pu\ cu un fl[c[u zdrav[n =i frumos, c-o desag[la spinare, =i-l întreb[unde se duce?

— Un s[m[duc? r[spunse fl[c[ul, m[duc unde m-a rânduit tata la Tartacot [l de are barb[d-un cot =i umbl[c[lare pe o jum[tate de iepure =chiop. +i plec[înainte fl[c[ul.

Taman atunci î=i aduse aminte bietul om c[-=i l[sase nevasta bor\oas[când plecase, =i c[fl[c[ul [la era n[dejdea de care el nu =tia, =i pe care o f[g[duise lui Tartacot când i-a b[gat vitele în nuc[.

— Care vas[zic[, eu lipsesc d-acas[de vro 16— 17 ani, se gândi el, c[el =tia c[lipsea de mult, dar nu credea c[e atât. M[re, cum trecu vremea!

+i începu a plânge de necaz, c[, cum s[-=i dea el copilul pe mâna n[zdr[vanului [la, f[r[s[se gândeasc[; mai bine se lipsea de vite, c[, cu a=a voinic de fl[c[u î=i agonisea el pâinea de toate zilele... Ei, dar ce s[mai zici? Ce se f[cuse, se f[cuse. O lu[=i el înainte =i se duse acas[.

Fl[c[ul, dup[ce umbl[vreme ca la vreun an de zile, ajunse la Tartacot, care îi =i ar[t[ce avea s[fac[; =i fiind fl[c[ul vrednic, în curând[vreme f[cu pe n[zdr[van s[-l iubeasc[, s[-l îngrijeasc[=i s[-i dea ce avea mai bun.

Al[turi de \inuturile lui Tartacot erau \inuturile Dracului, care avea o fat[... o dr[coaic[=i jum[tate, cu ni=te ochi de sc[p[rau scântei, cu gur[mic[... nu sem[na cu tat[-s[u, neam; se vede c[era f[cut[cu vreo p[mânteanc[. Dar acum cu cine era f[cut[, nu e treaba noastr[, atât c[fl[c[ul se amorez[de ea; =i s-amorez[nu glum[, c[de n-o vedea într-o zi se pr[p[dea de tot; fata iar, cum era împresurat[tot de pocituri de draci, sc[lâmb[ia\i =i negri ca t[ciunele, f[r[nici un lipici, se amorez[de el =i mai =i ca el de ea, =i v[zând c[nu e rost s[se ia amândoi, c[, cum s-ar fi învoit dracu?... hot[râr[s[fug[... =i a=a =i f[cur[.

}ntr-o noapte, numai o puse fl[c[ul al[turi p-un arm[sar turbat al lui pe care i-l d[ruise Tartacot, =i p-aci le fu drumul!...

Taman spre diminea\[prinse de veste dr[coaica, muma dracului, de fuga nepoat[-si, =i repede porni pe fiu-s[u în urma lor.

Când a fost aproape s[-i ajung[, fata sim\i =i i-a zis fl[c[ului:

— Ia te uit[-nd[r[t s[vezi ce se z[re=te.

— Vine repede o cioar[neagr[, r[spunse fl[c[ul dup[ce se uit[.

— {la e spurcatul de tata, zise fata; eu m[fac bisericu\[, tu f[-te c[lug[ra= înaintea bisericu\ei.

Se f[cur[a=a, =i numai iaca =i cioara fuga trecu pe l`ng[ei, uitându-se-ncolo, c[nu-i e datina dracului s[treac[pe lâng[biseric[=i s[se uite la ea. Apoi, dup[ce se mai duse înainte, v[zând c[nu d[de ei, se întoarse înapoi =i se duse acas[.

Cum trecu pe lâng[tineri înapoi, cum se pref[cur[=i ei la loc oameni =i pornir[repede înainte.

Când ajunse dracul acas[=i spuse m[-si c[n-a v[zut nici urm[de fat[or de fl[c[u, numai o bisericu\[c-un c[lug[ra=, dr[coaica i-a dat o palm[de i s-au zguduit creierii-n \east[...

— {ia erau ei, netrebnicule, nici atât nu te-ai priceput? Fuga-nd[r[t dup[ei, ce mai stai? S[-i ajungi =i s[mi-i aduci acilea, s[le ar[t eu fug[.

Dracul, cum a auzit vorba m[-si, fuga-nd[r[t, pân[iar s-a apropiat de fugari.

— Ia te uit[înapoi, ce vezi? zise iar fata fl[c[ului.

— O co\ofan[neagr[vine de foc.

— F[-te pieptene =i eu p[dure.

Pân' s[se fac[, dracul =i el acilea; da de un' s[=tie el c[pieptenele =i p[durea sunt fugarii, dup[care alerga el? C[el nu se prea pricepea a=a de mult la d-alde astea; astea m[-sa le =tia bine. S-a întors înd[r[t, iar f[r[isprav[. Dr[coaica, dac[l-a v[zut a=a de nevoia=, l-a scuipat de necaz: apoi a pus o han\[pe ea, a înc[lecat pe piu[, a dat cu pistolul în fundul piu[i =i o dat[a s[rit trei hotare, l[sând fl[c[ri în urm[.

Fata, cum sim\i c[se apropie bunic[-sa, a c[rei putere =i vicle=ug le cuno=tea bine, o cam sfecli, dar tot nu se d[du prins[: se f[cu o balt[mare... =i pe fl[c[u îl pref[cu într-un r[\oi.

Când veni dr[coaica a b[trân[=i v[zu balta, îndat[pricepu c[aia e fie-sa =i r[\oiul fl[c[ul, dar era taman în mijlocul b[l\ii, =i nu-l putea ajunge, c[fata îl înv[\ase pe el dinainte s[stea departe de mal =i s[nu cumva s[deschiz[ochii, c[i-i ia m[-sa, ci s[-i \ie închi=i strâns.

M[tu=a l-a tot momit cu una, cu alta... c[s[vie s[-i dea râme s[m[nânce... c[aia, c[ailalt[— r[\oiul nu se apropia...

— R[\oia=, maic[, — urm[dânsa, v[zând c[nu e chip s[-l înduplece a veni la mal — ai v[zut tu dr[coaica adev[rat[cum e? N-ai v[zut. Ia te uit[-ncoa, c[eu sunt curat dr[coaic[, fata nu e, ea e corcit[.

Fl[c[ul, prost, ce-i veni?.. s[vaz[=i el cum e dr[coaica, c[tot auzise mereu, dar de v[zut nu v[zuse niciodat[... Deschise ochii s-o vaz[=i, cum îi deschise, cum i-i sorbi dr[coaica, =i plec[l[sându-l orb.

Dup[ce plec[b[trâna, fata =i fl[c[ul se pref[cur[oameni iar la loc.

— Ei, vezi, zise fata, nu \i-am spus s[nu deschizi ochii? Acu r[m[se=i orb! Da las[c[tot am n[dejde s[\i-i pui la loc. A=teapt[-m[aici, c[eu m[duc s[încerc s[-i fur.

Pe b[trân[a fost ajuns-o un somn într-o p[dure mare, lâng[un izvor.

Fata, trecând p-acolo, o v[zu =i dac[o v[zu, îi desf[cu bini=or mâna în care \inea strâns ochii fl[c[ului, îi lu[=i puse în locul lor un g[ina\ de cioar[; apoi se întoarse înd[r[t.

M[tu=a, dup[ce s-a de=teptat, =i-a luat picioarele la spinare =i a plecat spre cas[. Când a ajuns, fiu-s[u a întrebat-o:

— Ei, ai f[cut vreo isprav[?

— Cum s[nu fac? ce, sunt n[tâng[ca tine? i-am sorbit ochii... ia uite-i...

Când desf[cu mâna s[-i arate ochii, ce s[vaz[? G[ina\ul de cioar[.

— Asta \i-e pricopseala? întreb[dracul pe m[-sa, care r[m[sese cu gura c[scat[— apoi dar... na!...

+i-i plesni o palm[m[tu=ii, vere, de-i s[rir[ochii din loc =i r[mase ea oarb[.

Fugarii, de dincolo, v[zându-se sc[pa\i teferi =i nev[t[ma\i, se duser[acas[la tata b[iatului unde dup[ce se cununar[, f[cur[o spuz[de copii =i tr[ir[cu to\ii mul\umi\i pân[la adânci b[trâne\e...

Iar eu înc[lecai pe o viespe
+-o l[sai la dumneavoastr[-n iesle,
S[te duci, cucoane, c[e=ti st[pân
S[spui s[-i dea =i ei ni\el fân.

Povestit de **Dedu Dinu**, ajutat de **Ioni\a al lui Radu Cojocaru,** amândoi din Chirevle=ti, plasa Câlni=tea, jude\ul Vla=ca.

Dumitru St[ncescu, *Basme culese din gura poporului,* Buc., 1892, p. 21-38.

CUPRINS

OMUL DE PIATR{

Au fost odat[un împ[rat =i o împ[r[teas[, amândoi tineri =i frumo=i, dar nu f[ceau copii. }ntr-o zi veni la împ[ratul un arap buzat =i-i zise:

— S[tr[ie=ti, luminate împ[rate! Am auzit c[împ[r[teasa nu face copii =i am adus buruieni pe care, cum le-o bea, r[mâne grea.

}mp[ratul lu[buruienile de la arap =i porunci s[-i dea cal împ[r[tesc =i un rând de haine de aur ce-\i lua vederile de frumuse\e, apoi chem[pe împ[r[teasa =i-i dete buruienile s[le fiarb[=i s[le bea. }mp[r[teasa chem[pe buc[t[reas[=i-i dete buruienile s[le fiarb[, f[r[s[-i spuie de ce treab[sunt. Buc[t[reasa, ne=tiind puterea lor, gust[dintr-]nsele =i apoi le duse împ[r[tesei s[le bea. Nu trecu mult timp la mijloc =i r[mase grea împ[r[teasa =i buc[t[reasa. Iar când veni vremea, n[scur[amândou[câte un cucona=, mai frumos decât tot ce este frumos pe lumea aceasta, =i le puse nume: unuia Dafin =i altuia Afin.

}ntr-o zi, împ[ratul plec[la b[t[lie, l[sând pe fiul s[u în locu-i, îi dete o mul\ime de chei în mân[=i-i zise:

— Fiule, în toate casele ce se deschid cu aceste chei s[intri, iar[în casa ce se deschide cu cheia de aur s[nu-\i calce piciorul, c[ci nu va fi bine de tine.

Cum plec[împ[ratul din ora=, fiul s[u intr[prin toate casele =i v[zu o mul\ime de pietre nestemate foarte frumoase, dar nu-i pl[cu nici una dintr-]nsele: în cele din urm[, ajunse =i la casa ce se deschidea cu cheia de aur, st[tu pu\in înaintea u=ii, se gândi la porunca ce-i

dedes[tat[-s[u, dar biruindu-l ner[bdarea, intr[în[untru =i v[zu un ochean de sticl[, se uit[prin el =i v[zu un palat cu totul =i cu totul de aur, încât la soare te puteai uita, iar la dânsul ba. +i într-însul, =edea doamna Chiralina, tân[r[copil[, floare din gr[din[, frumoas[ca o zân[.

Dup[ce o privi mai mult timp, puse ocheanul iar[=i la locul lui =i ie=i afar[cu ochii plini de lacrimi.

Nu trecu mult timp =i împ[ratul se întoarse de la b[t[lie biruitor, dar în loc s[-i ias[fiul s[u înainte, s[-l primeasc[cu bucurie, ie=i numai împ[r[teasa =i-i spuse c[fiul ei este bolnav. }mp[ratul pricepu numai-decât de unde-i venea boala =i chem[pe to\i doftorii =i doftori\ele din lume, dar to\i îi ziser[c[pân[nu va da fiului s[u de so\ie pe doamna Chiralina, el nu se va îns[n[to=i. }mp[ratul trimise soli peste soli la doamna Chiralina, dar fu peste putin\[, c[ci tat[l ei nu voia s[o m[rite.

Auzind feciorul împ[ratului toate acestea, hot[rî s[se duc[el însu=i s[o cear[de la tat[l ei. A=adar, spuse toate acestea fratelui s[u de cruce =i într-o zi plecar[amândoi =i se f[cur[nev[zu\i. Merser[zi de var[pân[seara =i ajunser[la muma Criv[\ului, b[tur[la u=[=i ie=i înaintea lor o bab[zbârcit[=i îi întreb[ce caut[. Ei r[spunser[c[cer s[-i g[zduiasc[pân[a doua zi =i s[le spuie pe care drum s[apuce ca s[ajung[la împ[r[\ia doamnei Chiralina. Baba se uit[la dân=ii cu mil[=i apoi le zise:

— V-a= primi în cas[cu mare bucurie, da mi-e fric[c[va veni fiul meu =i v[face pe amândoi sloi de ghea\[; duce\i-v[mai bine la sora mea cea mai mic[, c[ea poate s[v[g[zduiasc[=i s[v[spuie =i drumul la doamna Chiralina.

Feciorul de împ[rat plec[înainte =i ajunse la muma Vântului turbat; plecar[=i de acolo =i ajunser[la muma Vântului de prim[var[, b[tur[la u=[=i ie=i o femeie înalt[, =i tân[r[, =i frumoas[. Aceast[femeie, cum v[zu pe feciorul de împ[rat, îi zise:

— Drag[F[t-Frumos, =tiu c[ai plecat s[cau\i pe doamna Chiralina ca s-o iei de so\ie; dar nu vei putea s[ajungi pân[la împ[r[\ia ei,

f[r[ajutorul fiului meu. R[mâne\i aci, dar trebuie s[v[ascund foarte bine; c[ci cum o sim\i fiul meu c[se afl[la mine oameni de pe t[râmul cellalt, v[omoar[.

Zicând aceste vorbe, plesni de trei ori din palme =i îndat[s[ri dup[sob[o pas[re de aur cu ciocul de diamant =i cu ochii de smarand, =i-i b[g[sub aripi pe amândoi; apoi se sui iar[=i pe sob[.

Nu trecu mult timp =i se auzi o dulce vâjâitur[de vânt, care aducea un miros de trandafiri =i de rozmarini, u=a se deschise singur[=i intr[în cas[un fl[c[u frumos, cu p[rul lung de aur, cu aripi de argint =i cu un b[\ în m`n[, împletit cu tot felul de ierburi =i flori. Cum intr[în cas[, zise m[-sei:

— Mam[, mie-mi miroase a om de pe t[râmul cellalt.

— Ti-o fi mirosind, mam[, dar p-aicea n-are ce c[uta oamenii de pe t[râmul cellalt.

Vântul se lini=ti =i se puse la mas[; iar dup[ce mânc[o strachin[de lapte dulce de c[prioar[=i b[u ap[de mic=unele dintr-o oal[de marmur[, se puse la povestit. M[-sa, v[zându-l cu voie ban[, zise:

— Fiul meu, ia spune-mi, unde este împ[r[\ia doamnei Chiralina =i cum ar face cineva ca s[o ia de nevast[?

— Greu lucru m[întreba=i, mam[! Dar aide, treac[-mearg[. }mp[r[\ia doamnei Chiralina este departe de aici, cale de zece ani; dar aceast[cale se poate face cât te =tergi la ochi, dac[cineva s-o duce în p[durea cea neagr[de lâng[gârla de p[cur[, care arunc[cu pietre =i foc pân[la cer, =i dac[o înc[leca pe bu=teanul Ielelor, cu care poate s[treac[gârla; îns[cine aude =i va spune cuiva, acela s[se fac[de piatr[pân[la genunchi. Dup[ce va ajunge la împ[r[\ie, trebuie s[fac[un cerb de aur =i s[intre într-însul, ca s[ajung[în odaia împ[r[tesei =i s[o fure; cine aude =i va spune cuiva, s[se fac[de piatr[pân[la brâu. Dup[ce o va lua de so\ie, muma Criv[\ului, de pizm[, o s[trimit[un ovrei cu ni=te c[m[=i frumoase =i mai sub\iri decât pânza p[ianjenului, doamna Chiralina o s[cumpere c[m[=i; =i dac[nu le va uda cu lacrimi de turturic[, cum se va îmbr[ca cu

dânsele, va muri; cine aude =i va spune cuiva s[se fac[cu totul =i cu totul de piatr[.

Pe când vântul spunea toate acestea, feciorul de împ[rat adormise; iar feciorul buc[t[resei r[m[sese de=tept =i auzise tot.

A doua zi, dup[ce plec[Vântul d-acas[, feciorul de împ[rat întreb[pe muma Vântului dac[i-a spus fiul s[u ceva; dar ea, temându-se s[nu se fac[piatr[, îi r[spunse c[n-a aflat nimic.

Atunci, feciorul buc[t[resei =i cel de împ[rat luar[drumul înainte =i se duser[zi de var[pân[seara, dar când fu pe la sc[p[tatul soarelui, auzir[un zgomot =i un urlet mare, apoi v[zur[o gârl[mare de p[cur[aprins[, aruncând pietre pân[la înaltul cer. Feciorul de împ[rat se sperie; dar feciorul buc[t[resei îi zise:

— Nu te teme de nimic =i vino cu mine în aceast[p[dure =i f[ce \i-oi spune eu.

Ajungând în mijlocul p[durii, z[ri bu=teanul Ielelor, înc[lecar[amândoi pe dânsul =i, dându-i pinteni de trei ori, se pref[cu într-o c[ru\[cu doisprezece cai de foc, =i într-o clip[se în[l\[pân[la Vântul turbat =i se pogorî la por\ile palatului doamnei Chiralina. Apoi, dup[ce se deter[jos, c[ru\a se pref[cu iar bu=tean, =i ei r[maser[dinaintea unui palat de zamfir-piatr[=i cu por\ile de chiparos; iar la una din ferestre, sta doamna Chiralina, îmbr[cat[în haine de aur \esut cu m[rg[ritar.

Cum v[zu doamna Chiralina pe feciorul de împ[rat, prinse o a=a de mare dragoste de dânsul, încât c[zu la grea boal[=i ajunse la ceasul mor\ii.

Ce nu f[cu bietul împ[rat ca s[o scape? Dar toate erau în zadar. }n cele dup[urm[, veni o bab[=i-i zise:

— Luminate împ[rate! S[tr[ie=ti întru mul\i ani! Dac[vrei s[se fac[s[n[toas[fiica împ[r[\iei tale, s[cau\i cerbul de aur care cânt[ca toate p[s[rile =i s[-l aduci în cas[numai trei zile, =i vei vedea cum se va face s[n[toas[.

}mp[ratul puse s[strige pristavul[1] în toat[împ[r[\ia; iar dup[trei zile, feciorul buc[t[resei lovi bu=teanul de trei ori =i se f[cu un cerb de aur frumos, apoi b[g[ ]ntr-însul pe feciorul de împ[rat =i se puse dinaintea palatului.

}mp[ratul, v[zând cerbul, se dete jos =i întreb[pe feciorul buc[-t[resei dac[-i este de vânzare.

— Nu-mi este de vânzare, ci de închiriere, r[spunse cu seme\ie feciorul buc[t[resei.

— Ei bine! Ce s[-mi ceri ca s[mi-l dai numai trei zile?

— S[-mi dai o mie de bani de aur.

Tocmeala se f[cu =i împ[ratul lu[cerbul =i-l b[g[în odaia doamnei Chiralina; apoi se duse la treaba lui.

Cerbul, cum se v[zu numai cu doamna Chiralina,]ncepu s[cânte un cântec de dor, de plângeau lemnele =i pietrele. Doamna Chiralina adormi, iar feciorul de împ[rat ie=i din cerb =i o s[rut[pe frunte, apoi intr[iar[=i în cerb.

A doua zi, doamna Chiralina spuse femeilor sale c[a visat de dou[ori c[a s[rutat-o un june frumos. Atunci, una din femei, fiind mai priceput[, zise doamnei Chiralina c[pe dat[ce va începe cerbul s[cânte, s[se prefac[c[doarme; =i cum va sim\i c[o s[rut[cineva, s[puie mâna pe dânsul.

Cum veni noaptea, cerbul începu s[cânte un cântec de jale. Doamna Chiralina se pref[cu c[doarme; =i când veni F[t-Frumos s[o s[rute, îl strânse în bra\e =i-i zise:

— D-acum înainte nu vei mai sc[pa, c[mult am dorit s[te dobândesc.

Ei se giugiulir[ca ni=te porumbei pân[-i apuc[ziua; iar când fu pe la pr`nz, veni împ[ratul =i cu fiul buc[t[resei ca s[-i dea cerbul. Doamna Chiralina începu s[plâng[=i nu vrea nicidecum s[se despart[de cerb; dar fiul buc[t[resei îi zise încetinel:

---

[1] *Pristav* — crainic.

— Cere de la împ[ratul voie s[petreci cerbul pân[afar[din ora=, c[ci acolo ne a=teapt[o c[ru\[cu doisprezece cai de foc, în care o s[ne suim cu to\ii =i o s[ne ducem la împ[r[\ia lui F[t-Frumos, iubitul t[u.

Doamna Chiralina ceru =i dobândi de la împ[ratul aceast[voie, =i petrecu pe cerb cu mare alai pân[afar[din ora=; atunci, Afin lovi cerbul de trei ori în burt[, =i îndat[se f[cu dintr-însul o c[ru\[cu doisprezece cai de foc; apoi, luând pe doamna Chiralina c-o mân[=i pe Dafin cu alta, s[ri într-însa =i se f[cur[nev[zu\i. +i, dup[ce umblar[zi de var[pân[-n sear[, ca cuvântul de poveste ce d-acilea încolo se g[te=te, ie=ir[pe t[râmul cel[lalt =i ajunser[în \ara lor.

}mp[ratul, cum primi =tire despre sosirea fiului s[u, îi ie=i înainte cu mul\ime de o=ti, apoi îl înso\i cu doamna Chiralina =i f[cu nunt[împ[r[teasc[, care \inu trei zile =i trei nop\i.

}ntr-o zi, doamna Chiralina =edea la fereastra palatului =i se uita la drum, când iaca un ovrei cu c[m[=i de vânzare. Doamna Chiralina îl chem[sus =i lu[dou[c[m[=i mai sub\iri decât pânza p[ianjenului =i se îmbr[c[cu una dintr-însele. Nu trecu mult =i se boln[vi atât de greu, încât ajunse pe mâna mor\ii.

Afin afl[despre boala împ[r[tesei =i intr[pe la miezul nop\ii în odaia unde dormea ea, apoi o stropi peste tot cu lacrimi de turturic[=i ie=i afar[; dar strejarii de la u=i se duser[la Dafin-împ[rat =i-l pârâr[c[l-a v[zut s[rutând pe împ[r[teas[.

}mp[ratul, cum auzi, se f[cu foc de mânie =i porunci s[taie capul lui Afin. Dar[când ajunse la locul de pierzare, Afin zise împ[ratului:

— Mul\i ani s[-\i dea Dumnezeu, împ[rate! Pentru toat[fr[\ia =i dragostea mea c[tre tine, te rog s[strângi pe to\i boierii cei mari ai împ[r[\iei, c[am s[spui înaintea lor un mare cuvânt, =i apoi vei porunci s[-mi taie capul.

}mp[ratul porunci s[se adune divanul împ[r[tesc, în care s[fie de fa\[=i doamna Chiralina; =i aducând pe Afin, îi zise:

— Spune, nelegiuitule, aceea ce ai de spus. Atunci Afin începu a=a:

— A fost odat[un fecior de împ[rat care prinse dragoste asupra unei fete de împ[rat de pe t[râmul cellalt; =i fiindc[nu putea s[tr[iasc[f[r[dânsa, a plecat împreun[cu fratele s[u de cruce, ca ori s-o g[seasc[, ori s[-=i r[puie capul prin pustii. Dup[ce umblar[lumea în cruci= =i curmezi=, ajunser[la muma Criv[\ului =i o rugar[s[le spuie drumul care ducea la fata de împ[rat dup[care plecaser[ei. Muma Criv[\ului îi trimise la muma Vântului de prim[var[, care îi g[zdui =i le f[g[dui s[întrebe pe fiul s[u. Ea s-a \inut de vorb[; c[ci cum a venit fiul s[u, l-a întrebat, =i el a început s[spuie a=a: împ[r[\ia doamnei Chiralina este departe de ei cale de zece ani; dar aceast[cale se poate face într-o clipeal[de ochi, dac[s-o g[si cineva care s[se duc[în p[durea cea neagr[de lâng[gârla de p[cur[, care arunc[pietre =i foc pân[la cer, unde va g[si bu=teanul Ielelor =i va înc[leca pe dânsul ca s[treac[gârla. Dup[ce va ajunge la împ[r[\ie, trebuie s[fac[din bu=tean un cerb de aur =i s[intre într-însul ca s[ajung[în odaia doamnei Chiralina =i s[o fure. Dup[ce o va lua de so\ie, sora Vântului turbat, de pizm[, o s[trimit[un ovrei cu ni=te c[m[=i mai sub\iri decât pânza p[ianjenului, =i dac[nu va =ti s[le ude cu lacrimi de turturic[, cum se va îmbr[ca cu dânsele, în trei zile va muri.

Dup[ce vântul spuse toate acestea mume-sei, o jur[c[de va spune cuiva ceea ce a auzit, s[se fac[cu totul de piatr[.

A doua zi, feciorul de împ[rat întreb[pe muma Vântului dac[a aflat ceva de la fiul s[u; dar ea, temându-se s[nu se fac[de piatr[, îi zise c[n-a aflat nimic. Iar fratele de cruce al feciorului de împ[rat nu dormise în noaptea aceea =i auzise tot. Astfel, f[r[s[spuie feciorului de împ[rat aceast[tain[, se duse împreun[cu dânsul în p[durea neagr[, înc[lecar[pe bu=tean =i trecur[gârla dincolo.

Cum sfâr=i Afin aceste vorbe, se f[cu de piatr[pân[la genunchi. Boierii din divan, cum v[zur[aceast[minune, se speriar[. Afin începu iar[=i =i zise:

— Dup[ce ajunser[la palatul doamnei Chiralina, fratele de cruce lovi bu=teanul de trei ori =i se f[cu un cerb de aur, =i b[g[pe feciorul

de împ[rat într-însul, care prin aceast[=iretenie se cunoscu cu fata =i o fur[.

Zicând =i aceste cuvinte, Afin se f[cu de piatr[pân[la brâu. }mp[ratul =i împ[r[teasa, v[zând nevinov[\ia lui Afin, începur[a plânge =i a-l ruga s[înceteze din povestire. Dar el nu voi, ci merse înainte, zicând:

— Dup[ce împ[ratul se cunun[cu doamna Chiralina nu trecu mult timp =i împ[r[teasa cumpar[dou[c[m[=i de la un ovrei, se îmbr[c[cu una dintr-însele =i îndat[c[zu la grea boal[. Afin, =tiind din ce venea boala, intr[pe la miezul nop\ii la împ[r[teas[=i, g[sind-o dormind, o stropi cu lacrimi de turturic[=i o sc[p[de moarte.

Cum sfâr=i Afin aceast[povestire, se f[cu cu totul =i cu totul de piatr[; iar Dafin-împ[rat =i cu doamna Chiralina plânser[trei zile =i trei nop\i, apoi luar[trupul cel împietrit al f[c[torului lor de bine =i-l puser[în odaia lor, ca s[-=i aduc[aminte de dânsul totdeauna. Dup[aceea, ei tr[ir[mai mult timp =i n[scur[un copil.

}ntr-o diminea\[, Dafin-împ[rat intr[în casa împ[r[tesei =i-i spuse c[a visat o femeie îmbr[cat[în haine albe, care i-a zis c[, dac[voie=te s[învieze pe fratele s[u cel împietrit, s[taie copilul lor =i s[ung[piatra cu sângele lui. }mp[r[teasa spuse c[=i ea a visat tot un astfel de vis; apoi, unindu-se amândoi, t[iar[copilul =i, stropind piatra cu sânge, începu s[se mi=te, apoi învie cum se cade =i zise:

— O, Doamne! Da greu somn am dormit

— E! E! Frate, r[spunse împ[ratul; ai fi dormit mult =i bine, dac[nu t[iam copilul ca s[te stropim cu sângele lui.

Atunci Afin se crest[la un deget cu cu\itul =i l[s[s[curg[sângele s[u peste copil, care învie numai într-o clip[; iar împ[ratul, de bucurie, porunci s[se fac[veselie mare în toat[\ara.

+i înc[lecai pe-o =a =i v-o spusei domniei-voastre a=a.

N. Filimon, în *|[ranul român,* an I, 1862, nr. 34, p. 271-272, semnat: N. Ph.

CUPRINS

CEI TREI FRA|I +I ZMEUL

I

A fost odat[ca niciodat[etc.

A fost odat[un om atât de s[rac, încât nu avea nici ce s[m[nânce; Dumnezeu îns[îl d[ruise eu trei b[ie\i tot unul =i unul =i-l învrednicise, cu chiu, cu vai, s[îi creasc[pân[s[-i vad[fl[c[iandri cu must[cioara mijind pe buze. Atunci Dumnezeu avu îndurare de el =i se hot[rî a-l culege dintr-ast[lume, care pentru el fu cium[în loc de mum[. C[zând la pat greu de tot, chem[la sine pe cei trei fl[c[iandri =i le zise:

— Fe\ii mei, vede\i c[nu v[las la moartea mea alt[stare decât plugul ce e rezemat afar[de peretele casei; lua\i-l, duce\i-l la fierarul din marginea satului, face\i din el trei coase =i pune\i-v[cu n[dejde pe munc[, c[ci munca este fântâna cea nesecat[din care se poate îndestula omul f[r[a avea team[c[-i va da de fund.

Dup[aceste cuvinte, unchia=ul închise ochii =i se culc[ca s[nu se mai scoale. Copiii plânse cât plânse, dar pe urm[stropolir[cum putur[de-l îngropar[; =i dup[ce îl v[zur[cu \[râna în gur[, scoase fierul plugului dintre lemne, unul din ei îl lu[în spinare =i se duse cu el la covaci[1] ca s[le f[ureasc[trei coase.

Dup[ce se v[zur[c[p[tui\i fiecare cu câte o coas[, o luar[la spinare =i apucar[=i ei pe [l drum mare încotro v[zur[cu ochii,

---

[1] *Covaci* — fierar.

asteptând când din când s[le pice în cale acea fântân[nesecat[ce se nume=te munc[.

C[utarea lor nu fu atât de lung[, c[ci într-una din laturile drumului pe care umblau z[rir[o câmpie mare =i întins[pe care se leg[na, ca talazurile pe luciul m[rii, m[noasele spice ale unui orz înc[verde.

— Iat[lucru de muncit! strig[fratele cel mai mare; pe el, b[ie\i, doar o \â=ni din mijlocul s[u acea fântân[îmbel=ugat[.

Orzul era înc[crud =i spicul înc[necopt; cu toate acestea, ei se puse pe cosit =i muncir[din zori de zi pân[la n[miezi, =i nu se l[sar[pân[nu culcar[la p[mânt o tarla bunicic[.

Pe când soarele era drept deasupra capetelor lor =i-i s[geta cu razele lui cele înv[p[iate, ei l[sar[lucrul =i se a=ezar[sub un copac stufos ca s[se ad[posteasc[pu\in de ar=i\a soarelui =i s[momeasc[cu un guleai de somn acea pustie de foame care-i muncise de când se pomenise =i ei oameni în lume, =i care de la moartea tat[lui lor îi chinuia =i mai cumplit.

Dup[ce dete pu\in ochii în gene, se scular[=i puind iar mâinile pe coase, începur[din nou s[munceasc[, dar deodat[se scorni un vânt furios f[r[s[fie pe cer m[car o palm[de nor, =i începu s[sufle cu a=a turbare =i putere, încât încovoia pân[la p[mânt cr[cile copacului sub care stau pitula\i.

Deodat[cu vântul se ivi spre soare-apune un nor negru g[lbinicios, care venea repede =i posomorât de \i se f[cea p[rul m[ciuc[.

Norul se despic[în dou[=i din nor ie=i un zmeu îngrozitor, care venea spre ei cu o falc[în cer =i cu alta în p[mânt.

V[zând ast[dihanie spurcat[, fl[c[iandrii în\elenir[în loc înghe\a\i de fric[=i-=i a=teptau ceasul pierz[rii din clip[în clip[; dar zmeul, în loc de a-i pr[p[di, se apropie de ei cu o înf[\i=are voioas[=i le zise:

— Bun lucru, b[ie\i!

— Mul\umim dumitale, st[pâne! r[spunse cu inima pierdut[unul din fl[c[iandri.

— Dar =ti\i c-a\i cosit mult! zise iar[=i zmeul cam rânjind, plimbându-se prin hold[. Bravo! halal de orzul meu c[este cosit de a=a

mâini harnice. Dar ia asculta\i, cine v-a zis dumneavoastr[ca s[-mi cosi\i orzul?

— Aiti! ne-am topit, =optea în sine fl[c[iandrul cel mare.

— S[vezi, st[pâne, r[spunse cel mijlociu, n-avem de lucru, =i ca s[nu st[m degeaba, îndat[ce am întâlnit în drum acest orz ne-am pus =i l-am cosit, necrezând c[facem ceva r[u.

— R[u! de unde? Dimpotriv[, foarte bine a\i f[cut; dar ia asculta\i, a\i mâncat voi ceva de n[miezi?

— Nici o îmbuc[tur[, r[spunse fratele cel mare.

— +i nu-mi spune\i mai curând? Dar l[sa\i, m[i oamenilor, din mân[ale pustii de coase =i veni\i dup[mine, c[masa v[a=teapt[.

Zicând aceste cuvinte, se întoarse de unde a venit =i f[cu cu mâna semn fl[c[ilor ca s[-l urmeze.

II

Feciorul cel mic era n[zdr[van, adic[om care ghicea gândurile altuia, fie bune, fie rele, citea în viitor =i =tia de mai nainte ce are s[i se întâmple.

— Fra\ilor, zise el dup[ce se dep[rt[zmeul pu\intel, bucatele ce vrea s[ne dea zmeul s[mânc[m =i vinul ce vrea s[ne dea s[bem sunt amestecate cu sânge de om; s[nu mânca\i, ci mai bine s[fugim.

— Eu nu fug, ci m[duc s[m[nânc, m[car de-or fi g[tite chiar cu sânge de drac, c[ci mi-e foame de-mi scap[r[ochii, r[spunse fratele cel mare.

— +i eu asemeni, r[spunse cel mijlociu.

— Bine, face\i ce vre\i; eu mi-am f[cut datoria de v-am vestit; ce s-a întâmpla]\i vedea, murmur[cu întristare cel mic. Mânca\i voi, dar cel pu\in face\i tot ce v[va sta prin putin\[ca eu s[nu m[nânc, dac[vre\i s[fie bine de voi. Spune\i c[eu, de când m-am n[scut, carne n-am mâncat =i vin n-am b[ut =i l[sa\i-m[s[m[nânc numai m[m[lig[goal[, c[ci ea nu e amestecat[cu sânge.

— Fie precum vrei, r[spunser[fra\ii, plecând dup[zmeu; fratele mai mic îi urm[de departe.

Merse cât merse, dar nu merse mult, c[ci dup[ce t[ie în dou[o limb[de p[dure =i coborâr[o muche de deal, v[zur[o cas[mare de arenda=i =i, pe b[t[tur[, o mas[mare pe care fumegau nenum[rate m[m[ligi =i bliduri pline cu merinde.

Ast[mas[era înconjurat[cu o mul\ime de arga\i =i muncitori care stau cu lingurile în mân[, gata de mâncare, precum st[soldatul cu pu=ca în mân[, gata de r[zboi.

Cum sosi zmeul, se a=ez[în capul mesei =i pe fl[c[iandri îi a=ez[lâng[sine, doi în dreapta =i unul]n stânga, =i începur[s[m[nânce.

— Dar asta pe tine! zise zmeul v[zând c[b[iatul cel mic m[nânc[numai m[m[lig[, pe când fra\ii lui =i to\i arga\ii ceilal\i înghi\eau la merinde =i sorbeau la vin parc[s-ar fi b[tut zece nebuni la gura lor: pentru ce nu m[nânci =i tu merinde =i nu bei vin?

— S[-l ierta\i, m[ria ta, r[spunse fratele cel mare: el de când s-a pomenit pe lume n-a mâncat alt decât m[malig[=i n-a b[ut decât ap[. Carne =i vin de mic n-a pus pe gur[, c[ci mama la moartea ei l-a legat cu juramânt s[se \ie de post cât va tr[i.

— A=a e, încredin\[=i cel mijlociu. Zmeul se încrunt[, se uit[lung la ei, dar nu zise nimic, necitind minciun[sau vicle=ug în c[ut[tura lor, fiind o parte din ceea ce a spus adev[rat, adic[c[pân' atunci s[r[cia îi împiedicase d-a da cu gura de carne.

Dup[ce se sfâr=i masa, zmeul se scul[în sus; a=i=derea =i arga\ii =i muncitorii; atunci b[iatul cel mic g[si vreme cu prilej, pe când to\i se uitau aiurea, de furi=[în sân un codru de m[m[lig[.

— Aide, b[ie\i, întorce\i-v[la lucru, zise zmeul, =i munci\i cu inim[pân[la sc[p[tat, c[disear[viu s[v[iau ca s[v[duc unde ave\i s[cina\i =i s[dormi\i.

III

Pe la sfin\itul soarelui, cei trei fra\i înc[coseau când v[zur[c[vine spre ei zmeul, îns[nu tr[snind =i bufnind cu furtun[=i tunete ca la n[miezi, ci bini=or =i potolit ca to\i oamenii, =i cum ajunse lâng[ei, le zise:

— Bun lucru, b[ie\i!

— Bun[s[-\i fie inima, st[pâne! r[spunser[fra\ii.

— Aide l[sa\i, c[uite a sfin\it soarele =i pân[la conac e o bucat[zdrav[n[de drum.

B[ie\ii l[sar[=i plecar[împreun[cu zmeul.

Ei f[ceau pa=ii ca oamenii, iar zmeul saitoc-saitoc cu cr[canele lui cât doi pa=i omene=ti, astfel c[dup[câteva s[rituri abia se mai vedea înaintea lor, de=i ei iu\eau pa=ii =i se sileau din toate puterile ca s[se \in[dup[dânsul.

Pe când era a=a de departe, b[iatul cel n[zdr[van zise fra\ilor s[i:

— O mare primejdie ne a=teapt[acolo unde ne duce zmeul; bucatele =i vinul amestecat cu sânge are s[v[arunce la o piroteal[cumplit[îndat[ce ve\i ajunge acolo, dup[care ve\i c[dea într-un fel de z[p[ceal[care s[v[prosteasc[mintea. De nu m[ve\i asculta pe mine, mâine are s[v[zac[capetele unde v[stau picioarele; iar dac[m[ve\i asculta, atunci o s[fie bine de noi =i o s[d[m peste cap pe procletul de zmeu.

— Ce trebuie s[facem? întrebar[cei doi fra\i.

— S[v[sili\i din toate puterile s[nu adormi\i; când vi se vor lipi ochii de somn, s[v[ciupi\i ca s[goni\i somnul, =i dac[se va întâmpla s[c[de\i doborâ\i, îndat[ce v[voi de=tepta eu, s[v[scula\i f[r[zgomot =i s[nu m[întreba\i pentru ce.

— Bine, a=a vom face, r[spunser[fra\ii.

Zmeul se dep[rtase mult, dar =tiindu-si, se vede, patarama, se opri în loc, se ciu=di la r[d[cina unui copac =i-=i a=tept[oamenii.

B[ie\ii nu întârziar[d-a-l ajunge dup[urm[. Atunci el se scul[în sus =i iar începu s[=ont[c[iasc[=i s[se opreasc[în loc pe la soroace,

pân[ce se v[zur[într-o câmpie larg[=i verde ca smarandul, de-\i era drag s[-\i petreci zilele într-însa.

}n mijlocul acelei câmpii ochii lor se izbir[de o lumin[ce str[lucea mai abitir ca un soare.

— Ce o fi asta? strig[feciorul cel mare, pun`nd mâna la ochi, c[ci i se pup[zase v[zul.

— Sunt razele soarelui care se r[sfrâng în învelitoarea de aur a palatului zmeului, r[spunse fratele s[u cel mic.

— Acolo ne duce el?

— Da, acolo.

— Atunci, zise fratele cel d-al doilea, nu crez s[ducem o proast[via\[într-o cas[învelit[cu aur.

— Nu te prea lua, frate, dup[podoabele de d-asupra, c[ci dedesubt sunt taini\e în care zac de amar de ani zecimi =i sute de nenoroci\i în cele mai groaznice chinuri.

— Poate, eu îns[merg spre el f[r[de team[, c[ci zmeul mi se pare a fi om bun =i casa lui mândr[la înf[\i=are.

— S[fie precum zici, îns[s[nu uita\i ce mi-a\i f[g[duit.

— Nu.

}n sfâr=it, ajunse dinaintea palatului =i lumina cea orbitoare sc[zu, pân[ce pieri împreun[cu soarele ce apusese. Atunci o alt[lumin[se ivi înaintea ochilor lor, o lumin[ro=iatic[ca de v[lv[taie de foc care ie=ea ca din p[mânt în mii =i mii de limbi care înconjura palatul.

Apropiindu-se =i mai mult, v[zur[c[palatul era într-un ostrov =i împrejurul lui, în loc de ap[, curgea un râu de foc.

— Ce ne facem noi acum? strig[b[iatul cel mare, v[zând balaurii de foc ce se ridicau din râu pân[în slava cerului.

— O s[vede\i, r[spunse zmeul rânjind, — =i numaidecât se descinse de un bici care-i înf[=ura mijlocul, =i începu s[plesneasc[cu el peste râul de foc; =i deodat[râul se desf[cu în dou[, o parte se dete la dreapta, alta la stânga =i mijlocul r[mase uscat, de putu zmeul =i fl[c[ii s[treac[prin el ca pe uscat.

Dup[ce trecu dincolo, zmeul iar[=i plesni, =i râul î=i veni în fire la locul s[u. Atunci, v[zând zmeul pe b[ie\i c[r[m[sese cu gura c[scat[=i cu ochii \int[la bici, zise:

— Vede\i acest bici? cu el faci orice vrei, deschizi orice u=[, prefaci orice cas[într-un m[r de aur, fie palat ca [sta, î\i faci orice drum =i te schimbi în orice fel de lighioan[vrei, numai s[te dai de trei ori peste cap =i s[plesne=ti o dat[din bici.

La cei doi fra\i mai mari aceste vorbe intrar[pe-o ureche =i ie=ir[pe alta; cel mic îns[le s[p[pe lespezile inimii =i când intr[în[untrul palatului, se uit[unde pune zmeul biciul =i oft[din b[ierile inimii, v[zând c[-l atârn[deasupra c[p[tâiului patului.

IV

Dup[ce puse biciul la locul s[u, zmeul zise b[ie\ilor:

— Veni\i s[v[duc acum la casa ce v-am preg[tit, ca s[v[osp[ta\i =i s[dormi\i.

Cei trei fra\i se luar[dup[el, trecur[prin mai multe s[li =i c[m[ri, intrar[într-o cas[în care mâncau la o mas[trei fete tinere =i mândre, =i dup[ce trecu =i printr-însa, intrar[într-alt[c[mar[, care n-avea nici o alt[ie=ire decât u=a ce r[spundea în c[mara fetelor.

— Iat[locuin\a voastr[, uite =i masa v[a=teapt[, zise zmeul, ar[tând o mas[îmbel=ugat[ce era întins[dinaintea unui pat moale, =i lat; mânca\i, benchetui\i =i apoi v[odihni\i, dar s[nu v[culca\i cu capul spre perete, c[ci zidurile sunt de piatr[=i pute\i s[v[boln[vi\i, ci pune\i-l la margine, c[v[va fi mai bine.

— A=a vom face, st[pâne, r[spunse fl[c[ii pun`ndu-se la mas[.

— Noapte bun[, copii, =i mâine cu bine.

— Noapte bun[, st[pâne.

— Ia vede\i s[nu-mi sup[ra\i fetele peste noapte, c[atâta v[e.

— Fii pe pace, st[pâne.

Zmeul plec[=i, dup[ce ie=i, cei doi fra\i mai mari începur[s[m[nânce cu poft[, iar cel mai mic nu se am[gi de frumosul miros al

bucatelor, ci scoase din sân codrul de m[m[lig[=i-l mânc[pân[la cea din urm[îmbuc[tur[.

Cum ispr[vi de mâncat, capetele tinerilor se îngreunar[de somn a=a de tare, încât începur[sa m[t[h[iasc[pe piept, ochii li se lipir[=i mâinile =i picioarele se mole=ir[ca cum s-ar fi îmb[tat; cel mai mic îns[era vioi =i de=tept =i somnul nu se lipise de el nici hici.

V[zându-i într-acea stare, el îi lu[pe bra\e, îi culc[astfel cum le zisese zmeul, le puse c[ciulile în cap =i, dup[ce îi înveli cu plapuma, stinse lumânarea, se descul\[=i se duse pân[la u=a fetelor, o cr[p[ni\el, se uit[în[untru =i v[zu c[fetele s-au culcat în pat de-a curmezi=ul patului, dar cu capetele la perete, îns[n-adormise, ci se zbenguiau în plapum[. V[zând toate acestea, închise bini=or u=a, se culc[=i el în pat, dete pu\in ochii în gene, dar n-adormi de team[ca s[nu-l fure somnul.

Peste un ceas =i mai bine, zmeul veni bini=or în vârful picioarelor, se apropie de u=[, pe care o deschise încetinel, =i v[zându-i c[dorm astfel cum le-a zis el, se întoarse înapoi =i se duse s[se culce. }ndat[ce se dep[rt[zmeul, n[zdr[vanul se scul[=i el, deschise iar[=i u=a fetelor, intr[bini=or în[untru, se apropie de dânsele, trase cu urechea =i se încredin\[c[le-a furat sântul =i dorm duse. Atunci lu[pe una dintr-însele bini=or în bra\e, o duse în c[mara sa, o culc[în locul s[u cu capul la margine, îi puse c[ciula lui în cap, apoi lu[pe unul din fra\ii s[i care sfor[ia, îl duse în c[mara cealalt[, îl culc[cu capul la perete în locul fetei luate =i pe urm[lu[alt[fat[ca s-o culce în locul lui. A=a f[cu cu toate fetele =i cu to\i fra\ii lui.

Dup[ce le v[zu pe câte trele fetele culcate în locul lor, le puse la câte trele c[ciulile lor în cap cam pe ochi =i le înveli bine cu plapuma. Pe urm[ie=i din c[mar[, închise u=a la loc =i, culcându-se =i el în pat, se prefacu c[doarme.

Pe la miezul nop\ii auzi r[sunând în dep[rtare zgomot de pa=i, apoi u=a deschizându-se =i închizându-se; pe urm[z[ri o mic[lumin[=i, cr[pând pu\in ochii, v[zu pe zmeu trecând pe lâng[el =i intrând în c[mara în care dormeau fetele. }n mân[\inea o sabie lat[=i

detecat[. Inima era în el cât un purice, îns[nu f[cu nici un zgomot, t[cu ca p[mântul =i ascult[. Peste câteva minute se auzi un sunet surd ca de izbitur[, apoi un întreit zgomot ca cum ar fi c[zut ceva greu pe p[mânt.

Dup[aceea, zmeul ie=i repede din c[mar[plin de sânge =i cu chipul sperios, trecu ars pe lâng[patul lui, ie=i repede ca vântul din c[mara lor f[r[s[închid[u=a =i se dep[rt[în fug[de locul în care mâinile i se umpluse de sânge.

Dup[ce trecu înc[câteva ceasuri, n[zdr[vanul nostru se scul[din pat, intr[în c[mara d-al[turi =i v[zând pe bietele fete, care cu câteva ceasuri mai nainte se zbenguiau în pat vesele ca ni=te privighetori, c[z[ceau într-un lac de sânge, moarte =i f[r[de cap, zise cl[tinând din cap:

— Iat[în ce stare eram s[fim noi acum, dac[f[ceam =i eu ca fra\ii mei.

Vremea era scump[, loc de înduio=are nu înc[pea, trebuia iute s[lucreze, =i iute lucr[fl[c[iandrul nostru. Numaidecât se întoarse în c[mara în care sfor[iau fra\ii s[i, începu s[-i zguduie cu putere, =i cu mare greutate putu s[-i fac[s[deschid[ochii dup[ce dormiser[ca bu=tenii o sum[de vreme.

— Ce e? Ce vrei cu mine? întreb[fratele cel mai mare, frecându-se la ochi.

— Uite ce vreau, r[spunse n[zdr[vanul, tr[gându-l repede din pat =i ducându-l în c[mara d-al[turi; prive=te =i judec[singur ce e de f[cut.

Vederea groaznicei priveli=ti de=tept[pe fratele cel mare, asemenea =i pe cel de-al doilea, care se de=tept[mai în urm[, =i-i dezmetici pe dat[.

— Aici suntem în primejdie de moarte, zise el.

— Vedem bine, r[spunser[fra\ii s[i, dar cum sa sc[p[m?

— }mbr[ca\i-v[numai iute =i urma\i-m[.

Dup[ce se îmbr[car[, nu se înc[l\ar[, ci-=i luar[înc[l\[mintele în mâini, ie=ir[bini=or pe u=ile ce le l[sase zmeul date de perete =i merse, merse, pân[ce se v[zur[în sala de ie=ire în care r[spundea c[mara

de culcare a zmeului. U=a de la ie=irea afar[era încuiat[, iar cea a c[m[rii zmeului deschis[=i prin ea se auzea un sfor[it zgomotos.

Atunci n[zdr[vanul f[cu fra\ilor s[i semn ca s[stea pe loc =i s[-l a=tepte f[r[s[fac[zgomot, iar el intr[în c[mara zmeului u=urel ca o pisic[, se apropie de patul lui =i, aplecându-se peste dânsul, lu[bini=or biciul din cui =i când s[plece, se v[zu deodat[oprit în loc.

Atunci sângele îi înghe\[în vine, crezând c[zmeul s-a de=teptat =i l-a apucat de haine, dar nu-=i pierdu cump[tul, ci se uit[cu b[gare de seam[împrejurul s[u =i v[zu c[zmeul dormea tot dus, dar c[haina s-a apucat de un cârlig al patului =i de aceea se sim\ise oprit în loc. Când v[zu aceasta, îi veni inima la loc, se desprinse numaidecât =i, ie=ind iute afar[, plesni încetinel cu biciul; u=a de la intrare se dete de perete; plesni înc[o dat[cu biciul de se desf[cu râul de foc =i câte trei îl trecu d-a-n fuga.

Când ie=ir[la mal, auzir[tunete =i tr[snete în urm[, v[zur[un nor gros din care ie=eau mii de fulgere; dar pân[s[se sparg[el, n[zdr[vanul plesni iar[=i din bici =i râul î=i veni la loc, norul se risipi =i zmeul se ivi pe malul cel[lalt descul\, =i numai în c[ma=[, ca orice muritor neputincios, scrâ=nind din din\i =i silindu-se în de=ert s[r[zbeasc[dincoa prin râul de foc:

— Ah! fecior de lele ce-ai fost, strig[el dup[ce v[zu c[toate cerc[rile lui r[mâneau f[r[de folos; orzul mi-ai stricat, fetele mi-ai t[iat, biciul mi-ai luat!

— Dac-o vrea Dumnezeu, =i capul t[u, r[spunse b[iatul dep[rtându-se.

V

Pe la n[miezi, cei trei fra\i care, cum sc[pase din ghearele zmeului, o luase la fug[încotro v[zur[cu ochii, ajunse în marginea unui ora= mare =i se a=ezar[jos pe pragul unei case ca s[se mai odihneasc[. Oamenii acelui ora= v[zându-i c[intr[prin acea poart[=i vin de pe

acel drum, se uitar[la ei uimi\i de mirare =i se f[cur[numaidecât roat[împrejurul lor =i chemar[=i pe al\ii ca s[ia parte la mirarea lor.

— Dar asta ce noim[o fi mai având? zise fratele cel mare încet fra\ilor s[i; ce o fi v[zând oamenii [=tia la noi de se uit[ca la urs?

— O s[tr[im =i o s[vedem, r[spunse feciorul cel mic.

— Ar face mai bine ca în loc d-a-=i cod[lbi ochii în ochii no=tri, zise cel mijlociu, s[ne dea o bucat[de pâine =i ceva merinde, c[m[usuc d-a-n picioarele de foame.

— Las' sa se adune, frate, cât de mul\i, r[spunse iar[=i cel mic, c[cu cât se va face mai mult[gloat[=i îmbulzeal[, cu atât mai mare noroc are s[ne ajung[.

— Ce tot spui tu de noroc? Nu vezi c[murim de foame?

— Elbet, zice turcul! Nu aduce anul ce aduce ceasul.

Dorin\a feciorului celui mic se îndeplini cu prisos; lumea se înmul\ea împrejurul lor =i oricine venea se minuna =i se crucea =i se îmbulzea ca s[-i vaz[ca cine =tie ce minune ar fi v[zut, iar cei doi fra\i mai mari mureau de ciud[, c[ci nu =tiau pentru ce, fiindc[ei zbenghi pe frunte n-aveau, coarne de bou nu purtau pe cap =i nici unul nu era ca neoamenii.

Pe când îmbulzeala era mai mare, pe când lumea nu mai putea s[umble pe uli\[de colo pân[colo, se auzi în dep[rtare glasuri de oameni strigând:

— Face\i loc, face\i loc, c[trece m[ria sa împ[ratul.

Lumea se dete la o parte cu mult[greutate pân[în dreptul celor trei fra\i, dar în cealalt[parte nici gând n-avur[, astfel c[împ[ratul =i suita sa care se întâmplase sa treac[-p-acolo în plimbare fu nevoit s[se opreasc[=i s[întrebe ce însemneaz[acea îmbulzeal[.

— S[tr[i\i, m[ria-ta, r[spunse unul din mul\ime, s-a întâmplat o minune care nu s-a mai pomenit din mo=i-str[mo=i =i lumea d[n[val[ca s-o vaz[.

— Ce minune? întreb[, apropiindu-se =i el de trâmba de gur[-casc[.

— Azi, pe la n[miaz[, au intrat pe poarta cea p[r[sit[trei fl[caiandri, care veneau drept despre palatul zmeului care v-a pustiit jum[tate din împ[r[\ie.

— Despre palatul zmeului! strig[împ[ratul cutremurându-se. Ce, sunte\i copii? sau poate or fi oameni d-ai lui?

— O! nu, st[pâne, n-au înf[\i=area de oameni r[i; dimpotriv[, parc[sunt zdrobi\i de foame =i osteneal[.

— Duce\i-i la palatul meu, ca s[v[d însumi cu cine am a face.

Tinerii, care nu =tiau nimic din ceea ce se petrecea la spatele astei trâmbe deas[=i nici b[nuiau c[împ[ratul a trecut p-acolo =i i-a v[zut, se pomenir[numai lua\i pe sus techer-mecher de o ceat[de slujba=i împ[r[te=ti =i du=i, de voie, de nevoie, spre ni=te case mândre care se cuno=teau cât de colo c[erau palate domne=ti.

Ei cu chiu, cu vai se supuse, merse pân[la poarta acelor palate cu lumea duium dup[ei, dar v[zând c[poarta se închide dup[ei =i liota de lume r[mâne afar[, începur[s[intre la grij[=i s[se cread[pu=i la popreal[, f[r[s[=tie pentru ce.

Se lini=tir[îns[pe dat[când v[zur[c[iese din palat un om numai fir =i catifea pe el =i d[porunc[gulera\ilor ce-i târâse pân[acolo s[-i duc[în palat c[vrea s[vorbeasc[cu ei m[ria sa.

Frumuse\ile =i minun[\iile ce v[zur[cei trei fra\i n[scu\i într-o colib[tic[loas[ ]i f[cur[s[r[mâie cu gura c[scat[=i s[le fie fric[s[calce p-acele covoare de mare pre\ =i p-acele lespezi de marmur[str[lucitoare ca oglinda, de fric[s[nu fie tânji\i de cineva, — dar de chiu de vai merser[înainte, c[scând mereu gura. Aveau =i de ce: pere\ii erau numai oglinzi, tavanurile numai polial[=i pardoseala numai chilimuri =i catifele. |i-era drag s[te ui\i =i s[tot prive=ti.

Dup[ce trecur[prin mai multe c[m[ri, care de care mai mândre =i mai bogate, slujitorii deschise ni=te u=i cu totul =i cu totul de aur =i-i b[gar[într-o c[mar[mai mândr[ca toate, în mijlocul c[reia sta pe un tron de aur un mo=neag verde =i drept ca un brad.

— Ne închin[m cu porunca care ne-a\i dat-o, sl[vite împ[rate, zise capul slujitorilor, închin`ndu-se pân[la p[mânt înaintea mo=neagului.

}mp[ratul f[cu semn slujitorilor ca s[se dep[rteze =i alt semn celor trei fra\i ca s[se apropie.

— Ce-a\i c[utat voi pe poarta cea p[r[sit[? zise împ[ratul cam r[stit.

— Ne ierta\i, sl[vite împ[rat, c[n-am =tiut, strig[fratele cel mare c[zând cu fa\a la p[mânt; noi suntem str[ini =i nepricepu\i în =iarturile poruncilor m[riilor voastre.

— De unde venea\i voi?

— Din lumea cea mare, prin care pribegim ca ni=te s[raci ce suntem.

— Nu se poate! Acel drum nu e umblat de oameni, c[ci nu duce nic[ieri; acel drum e p[r[sit de orice suflare omeneasc[de amar de ani, de când s-a prip[=it p-acolo un zmeu cumplit care taie =i m[nânc[pe orice om nenorocit ce calc[pe acel drum blestemat. Pentru aceea =i eu am dat porunc[stra=nic[ca s[se p[r[seasc[aceea poart[=i nimeni s[nu treac[prin ea =i s[umble p-acel drum.

— Ne ierta\i, c[n-am =tiut, st[pâne!

— Eu nu sunt sup[rat c[din ne=tiin\[a\i umblat p-acea cale, zise împ[ratul mai domol, ci m[mir cum de nu v-a\i întâlnit cu cumplitul de zmeu =i n-a\i p[\it ceva.

— Ne-am întâlnit, st[pâne, r[spunse fratele cel mai mic.

— Cum se poate? strig[împ[ratul mirat.

— Da, =i am =i mâncat împreun[cu el.

— Ce spune\i voi? strig[împ[ratul din ce în ce mai uimit.

— Ba înc[ne-am =i culcat sub un acoperi= cu el, =i chiar în patul s[u.

— +i nu v-a f[cut nici un r[u?

— Dimpotriv[, noi i-am f[cut rele; i-am cosit orzul înc[necopt, i-am t[iat trei fete la care \inea el ca la luminile ochilor =i i-am luat arma lui cea mai puternic[, care îl f[cea s[fie primejdios.

— S[fie cu putin\[?

— Da; de-acum poarta cea p[r[sit[poate s[fie deschis[la toat[lumea, =i drumul cel n[pustit poate s[fie b[t[torit de oricine, c[ci

zmeul este închis în ostrovul s[u, din care nu mai poate s[ias[cu nici un chip.

— Asta-i peste poate!

— F[o cercare, m[ria ta, d[ruie=te iertare la câ\iva osândi\i la moarte, cu îndatorire numai d-a se duce pân[la marginea râului ce înconjoar[palatul zmeului =i apoi s[se întoarc[, =i vei vedea c[n-are s[pa\[nimic.

}mp[ratul puse deocamdat[la popreal[pe cei trei fra\i, îi g[zdui =i osp[t[împ[r[te=te, dar nu le dete voie s[se dep[rteze pân[ce nu va face încercarea cu osândi\ii.

A doua zi, deschise temni\a la trei osândi\i la moarte =i, petrecându-i pân[la poarta cea p[r[sit[, le zise:

— Duce\i-v[pe drumul cel pustiu pân[la palatul zmeului, =i dac[v[ve\i întoarce teferi =i nev[t[ma\i, s[=ti\i c[v[d[ruiesc iertarea.

Osândi\ii apucar[drumul cel blestemat cu inima c[tr[nit[, =tiind c[se duceau la o moarte sigur[, dar pe sub sear[se întoarse teferi =i nev[t[ma\i, f[r[s[fi întâlnit în cale pui de zmeu.

Vestea s[l[\i în tot ora=ul, chiar în acea sear[, c[cei trei voinici au sc[pat lumea de groaznicul zmeu, pe care l-a închis în ostrovul s[u =i, de a doua zi, începu s[umble pe drumul cel p[r[sit care, caru\e, c[l[re\i =i pedestra=i, mergând la ora=ele vecine, pe drumul cel drept care fusese l[sat în paragin[de când se pusese în calea lor acel proclet de zmeu.

}mp[ratul, de bucurie, scoase pe cei trei voinici de la popreal[, îi opri pe lâng[sine =i le dete la fiecare câte o sarcin[de tain[, crezând c[face bine s[aib[pe lâng[el ni=te oameni care au fost în stare s[dea de mal un zmeu a=a de spurcat.

VI

Cei trei fra\i petrecur[mult[vreme la curtea împ[ratului, care-i iubea =i le f[cea fel de fel de daruri; f[cur[chiar stare, dar nu fur[de loc ferici\i: demonul pizmei =i al râvnei intr[pe sub pielea lor =i le am[ra zilele.

Fra\ii cei mai mari pizmuiau pe cel mai mic, c[ci prin de=tept-t[ciunea =i iste\imea min\ii sale c[p[tase dragostea împ[ratului =i se urcase pe o treapt[mai înalt[decât ei. Cu toate acestea, el, m[rindu-se, nu uitase pe cei ce ram[sese pe sub el, ci îi iubea, îi ajuta, îi miluia =i totdauna le slujea drept mân[dreapt[. Tocmai aceasta îi înfuria =i îi f[cea s[crape de necaz =i s[întrebe cu ciud[pentru ce ei, fra\i mai mari, sa fie sili\i d-a primi mil[=i ajutor de la un frate mai mic =i pentru ce el întotdeauna s[-i umileasc[pe ei, ap[sându-i cu greutatea binefacerilor lui.

{st demon cumplit, care când se încuibeaz[în inima omului nu-l mai sl[be=te pân[la moarte, îi chinui mult[vreme =i mult î=i b[tur[capul nemul\umitorii ca s[dea în cap pe binef[c[torul lor. F[r[s[se gândeasc[c[, f[r[el, ei ar fi da\i pe bete din curtea împ[r[teasc[, c[ci nu-i t[ia capul nici dou[mere degerate.

A=adar, ca s[-=i ajung[la scop, se silir[, c[utar[, cercetar[doar vor g[si vreun cusur fratelui lor, doar îl vor prinde cu mâ\a în sac, dar nu fu chip, c[ci n[zdr[vanul era vrednic =i cinstit; fur[nevoi\i dar ca s[alerge la clevetire.

}n cuprinsul acelei împ[r[\ii, =i mai cu seam[la palat, se vorbea multe minun[\ii despre palatul zmeului =i despre avutul lui; unii spuneau c[zmeul avea o clo=c[la care \ine ca la ochii din cap, c[ci vorbe=te cu omul =i face numai ou[=i pui de aur; al\ii spuneau c[are un cal care m[nânc[foc =i j[ratic =i are dou[sprezece aripi, cu care se înal\[pân[la slava cerului =i într-o clip[zboar[de la r[s[rit la apus, numai nu poate ca s[treac[peste pustiul de foc; al\ii, în sfâr=it, c[în pivni\ele zmeului sunt atâtea comori, încât întrece în bog[\ie pe to\i împ[ra\ii p[mântului, iar pietrele lui nestemate sunt mai mari =i mai str[lucitoare decât toate pietrele.

Auzind aceste zgomote, nerecunosc[torii fra\i î=i pl[nuir[s[scoat[din ele un mijloc ca s[piard[pe fr[\iorul lor, =i c[utar[vreme în prilej ca s[-l puie în lucrare. Astfel, într-o zi, pe când împ[ratul se plimba în gr[dina palatului s[u, ei îi ie=ir[înainte =i, c[zându-i la picioare, zise:

— S[tr[ie=ti întru mul\i ani, sl[vite împ[rate!

— S[tr[i\i =i voi, fra\ii preaiubitului meu sfetnic de tain[! r[spunse împ[ratul, f[cându-le semn ca s[se ridice în sus. Dar ce vre\i voi, ce ave\i s[-mi cere\i?

— Nimic, m[ria ta, nimic, alt decât s[d[m pe fa\[viclenia =i l[comia unui om pe care l-a\i îndopat cu toate bun[t[\ile =i care drept recuno=tin\[se arat[de reacredin\[.

— Numi\i-mi acel om, ca s[piar[la minut, strig[împ[ratul furios.

— Acel om, r[spunse fratele cel mare zâmbind cu bucurie, e nepricopsitul de nefrate-meu.

— Cum a\i zis?... strig[împ[ratul s[rind din loc.

— Da, m[ria ta, r[spunse cel d-al doilea; nu e vorba, fratele nostru e; ar fi trebuit s[-l acoperim, dar datoria ce avem d-a fi credincio=i m[riei tale ne face s[deschidem gura =i s[v[d[m pe fa\[adev[rul.

— Ei, =i ce r[u mi-a f[cut fratele vostru? întreb[împ[ratul încruntându-se.

— F[\i= nimic, dar pe sub ascuns mult: noi câtetrei v-am sc[pat cuprinsul împ[r[\iei de prigonirile zmeului =i cu toate aceste numai el singur are asupr[-=i un bici fermecat care ar putea sa v[scape de zmeu oricând ar vrea. Cu acest bici el ar putea s[ia clo=ca cu puii =i cu ou[le de aur în care st[toat[puterea zmeului, dar n-o face. Ieri, nu mai departe, l-am rugat s[v[aduc[acea clo=c[, =i =ti\i ce ne-a r[spuns? Ne-a zis: “Dac[împ[ratul m-ar face cel dintâi sfetnic al s[u de tain[, i-a= aduce clo=ca, iar de unde nu, nu”.

— Aduce\i încoa pe fratele vostru, strig[împ[ratul b[tând furios cu picioarele în p[mânt.

Porunca împ[ratului fu pe dat[îndeplinit[=i bietul b[iat, de=i n[zdr[van, se mir[foarte =i nu putu ghici pentru ce l-a chemat împ[ratul înaintea sa cu a=a mare grab[, nefiind atunci ceas de slujb[.

— Ia ascult[-m[, zise împ[ratul cu r[stire; lumea te laud[=i chiar dumneata ai spus prin lume c[po\i s[-mi aduci clo=ca zmeului dac[te voi face cel dintâi sfetnic de tain[; du-te îndat[de mi-o ad-o, =i

dac[vei izbuti, pe cinstea mea împ[r[teasc[m[jur c[te fac cel dintâi sfetnic, iar de unde nu, î\i pui capul unde-\i stau picioarele.

— M[ria ta, r[spunse tân[rul uitându-se cu jale în ochii fra\ilor s[i; acei ce m-au l[udat m[riei voastre nu m-au l[udat ca s[m[creasc[, ci ca s[m[pr[p[deasc[; cu toate acestea, eu m[voi cerca, nu ca s[cap[t slav[de la m[ria voastr[, c[ci mi-a\i dat destul, ci ca s[v[fac pl[cerea. V[las s[n[to=i...

Dup[aceste cuvinte, ie=i din cetate, se ab[tu la umbra unui copac =i cât fu ziulica de mare plânse întruna, nu pentru c[se ducea la o pieire sigur[, ci pentru c[era vândut chiar de fra\ii s[i. St[tu acolo pân[ce veni murga în sat. Cum se înnopt[, plec[p-aci încolo spre palatul zmeului =i merse, merse pân[ce ajunse la malul râului de foc. Acolo plesni cu biciul de foc, despic[râul, trecu dincolo =i, apropiindu-se de palat, se uit[pe fereastr[=i v[zu pe zmeu tocmai pun`ndu-se în pat ca s[se culce.

Ca s[-i mai treac[vremea, intr[în p[durea ce înconjura palatul, se culc[pe iarb[verde =i trase un pui de somn. Când se scul[, stelele începuse s[scapere =i în palatul zmeului nu se mai auzea nici un zgomot. Atunci se apropie din nou de fereastra c[m[rii în care dormea zmeul =i auzindu-l sfor[ind =i horc[ind, plesni din nou cu biciul, deschise u=a cote\ului în care era închis[clo=ca cu puii de aur =i întinse mâna ca s-o ia de pe cuibul pe care dormea.

— Câr! sari, st[pâne, c[m[fur[F[t-Frumos! strig[clo=ca dând din aripi. El cum auzi, plesni iar[=i din bici, se dete de trei ori peste cap =i, f[cându-se musculi\[, se ascunse sub aripa clo=tii, chiar în minutul când ea strângea aripile.

Zmeul dormea dus, dar totu=i auzi \ip[tul clo=tii =i s[ri ca vijelia din pat =i intr[în cote\; acolo îns[nu v[zu nimic, decât clo=ca care a\ipise din nou pe ou[.

Crezând c[i s-a p[rut =i a visat c[cârâie clo=ca, zmeul se întoarse în cas[ca s[se culce, dar abia a\ipi =i din nou clo=ca începu s[strige:

— Sari, st[pâne, c[m[fur[F[t-Frumos!

De ast[dat[zmeul c[ut[cu b[gare de seam[prin cote\ =i p-afar[, dar nu g[si nimic =i se întoarse în cas[tr[snind =i bufnind.

Cum se culc[, îns[, auzi iar[=i cârâitul p[s[rii =i iar[=i veni, iar[=i se uit[pe tavan, scotoci pe sub cuib, scormoni p[mântul pe jos, nici un perete nu r[mase nec[utat de el, dar nu fu chip s[g[seasc[ceva, c[ci cui îi da în gând s[caute prin aripile clo=tii? mai cu seam[c[nici ea nu-i v[zuse zburând pe la spate între pene, schimbat în musc[.

Dup[ce plec[zmeul f[r[de isprav[ca =i mai înainte, musca iar ie=i din arip[, iar lu[chipul lui F[t-Frumos =i iar întinse mâinile ca s[ia clo=ca. Pas[rea iar[=i strig[:

— Sari, st[pâne, c[m[fur[F[t-Frumos!

— S[te ia cu paie pe spinare, r[spunse zmeul dezn[d[jduit, c[de frica =i groaza lui nu pot s[mai tr[iesc.

Auzind acestea, clo=ca se l[s[s[fie luat[, =i n[zdr[vanul ie=i fuga cu ea din cote\, plesni cu biciul peste râu, îl trecu în fug[=i când el era dincoa, zmeul dincolo gata s[se n[pusteasc[dup[el. Noroc c[plesni din bici la vreme =i râul î=i veni într-ale sale.

— Ah! fecior de lele ce-ai fost, strig[zmeul înfuriat: orzul mi-ai stricat, fetele mi-ai t[iat, biciul mi-ai luat =i clo=ca mi-ai furat!

— Dac-o vrea Dumnezeu, =i capul t[u, — r[spunse voinicul, dând dosul cu clo=ca în bra\e.

Pe sub sear[el ajunse la palat =i, dând clo=ca cu ou[le =i puii în mâna împ[ratului, îi zise:

— M-am închinat, st[pâne, cu slujba ce mi-ai dat!

— De azi încolo e=ti cel dintâi sfetnic al meu de tain[, strig[împ[ratul minunându-se de frumuse\ea clo=tii.

VII

Fra\ii cei nemul\umitori, v[zând c[pâra lor a adus fratelui lor noi cinstiri =i mai mult[dragoste împ[r[teasc[, se înfuriar[=i mai mult împotriva lui =i se jurar[ca cu orice chip s[-l piard[; a=adar, c[utar[vreme cu prilej s[g[seasc[pe împ[ratul în ni=te toane mai îndr[cite, =i v[zându-l într-o zi c[intr[în c[mara lui tr[snind =i bufnind sup[rat foc, chiar pe ho\ul de p[guba=, câine =tie pentru ce, se furi=ar[ca

pisicile în c[mara împ[r[teasc[=i c[zând în genunchi la picioarele lui amândoi strigar[deodat[:

— M[ria ta, s-a trecut cu obr[znicia fratele nostru.

— Ce, iar a mai îndr[znit s[zic[ceva? strig[împ[ratul scânteind de mânie.

— Da, =i mai cu asupra ca oricând.

— Ce fel mila =i bun[t[\ile mele l-au f[cut sume\ pân[într-atâta, cu cât cuteaz[s[-=i dea p[reri =i s[se împotriveasc[poruncilor mele?

— Mila m[riei tale l-a f[cut s[se cread[cel mal mare om din împ[r[\ia m[riei tale, fiin\a care ne mai \ine pe acest p[mânt.

— +i ce s-a mai l[udat înc[? strig[împ[ratul cu mânie.

— A zis c[, dac[l-ai face mare vornic, \i-a aduce calul zmeului cel cu dou[sprezece aripi.

— A îndr[znit s[se laude c[-mi face ast[treab[?

— Da, m[ria ta.

— Prea bine; tocmai va prinde bine un asemenea cal în r[zboiul ce voi s[încep cu un vecin obraznic. Chema\i-l iute încoa.

Porunca împ[ratului fu în grab[îndeplinit[, =i cum îl vazu împ[ratul, îi zise:

— Am auzit c[te-ai l[udat în lume c[dac[te-a= face mare vizir mi-ai aduce calul zmeului cu dou[sprezece aripi, purcede în grab[=i adu-mi-l pân[mâine de diminea\[, =i-\i f[g[duiesc c[, izbutind, pân[seara e=ti mare vornic, iar dac[nu, sa =tii c[unde \i-au stat picioarele are s[-\i zac[capul.

— Ei, m[ria ta! zise bietul tân[r dând din cap cu întristare =i uitându-se drept în ochii fra\ilor lui — mult m[laud[lumea, m[ria ta, dar nu ca s[m[creasc[, ci ca s[m[pr[p[deasc[.

De ast[dat[el nu mai plânse, nici se mai boci, ci a=tept[în c[mara lui pân[s[se însereze, =i cum s-a înnoptat, ie=i din cetate, apuc[drumul spre palatul zmeului =i, despicând râul cu plesnitul biciului, trecu dincolo, =i dup[ce se încredin\[c[zmeul doarme, intr[în grajd =i puse mâna pe frâul calului care dormea întins pe paie proaspete.

Cum sim\i mân[str[in[, calul se zbârli, se scul[repede în sus =i, nechezând cu putere, începu s[strige:

— Sari, st[pâne, de m[scap[, c[m[fur[F[t-Frumos!

Pân[s[vie zmeul, el se schimb[într-o musc[de cal =i se ascunse sub coama calului; pas' de-l mai g[se=te!

Degeaba se trudi zmeul, s[racul, de trei ori d-a rândul, degeaba c[ut[, degeaba omorî to\i gândacii =i gâng[niile ce g[si prin grajd, c[ci chip d-a da peste du=manul lui de moarte nu fu, c[ci el se odihnea schimbat în musc[, când sub coam[, când sub coada calului. +i când calul nechez[pentru a treia oar[=i strig[: “Sari, st[pâne, de m[scap[, c[m[fur[F[t-Frumos!” el, obosit =i zdrobit de atâta c[ut[tur[nefolositoare, c[zu din nou pe pat =i r[spunse:

— Fur[-te, fac[ce-o vrea, c[de frica =i de groaza lui nu =tiu ce o s[mai fac.

De ast[dat[calul se supuse, ca =i clo=ca. F[t-Frumos înc[lec[pe dânsul, dup[ce ie=i afar[din grajd, plesni cu biciul si trecu ca vântul prin râu tocmai când zmeul ie=ea din cas[ca s[vie înc-o dat[în ajutorul preaiubitului s[u telegar, dar era prea târziu; n[zdr[vanul trecuse râul =i-i da cu sâc de dincolo, dup[mal.

— Ah! fecior de lele ce e=ti! strig[zmeul scrâ=nind din din\i: orzul mi-ai stricat, fetele mi-ai t[iat, biciul mi-ai luat, clo=ca =i calul mi-ai furat!

— Dac-o vrea Dumnezeu, =i capul t[u, r[spunse voinicul zburând în slava cerului =i apoi coborându-se drept la scara împ[ratului.

— M-am închinat, st[pâne, cu slujba care mi-ai dat, zise el intrând în c[mara împ[r[teasc[.

}mp[ratul, dup[ce v[zu calul =i zbur[cu el câtva timp prin v[zduh, se coborî jos =i, luând în bra\e pe tân[r =i s[rutându-l pe amândoi obrajii, îi zise:

— De azi încolo e=ti mare vornic.

VIII

Fratele n[zdr[van, ajungând mare vornic, uit[relele ce-i gândeau fra\ii s[i =i, ca s[-i împace =i s[-i fac[s[uite pizma ce le pricinuia m[rirea sa, îi f[cu pe amândoi sfetnici de tain[împ[r[te=ti =i-i îmbog[\i cu fel de fel de daruri =i bani; ei îns[cu cât se în[l\au =i se însufle\eau prin ajutorul lui, cu atât se aprindea =i mai tare în ei dorin\a d-a-i face de petrecanie.

}mp[ratul avea o fat[frumoas[ca un luceaf[r, încât la soare te puteai uita, dar la ea ba, =i dorea s-o c[s[toreasc[cu un fecior de împ[rat vrednic de ea. El o iubea ca ochii din cap =i voia s-o vad[cu mult mai mare =i mai puternic[ca dânsul; de aceea to\i feciorii de boier ai împ[r[\iei sale, care-=i ridicase ochii pân[la dânsa =i îndr[znise s-o cear[de la tat[-s[u de so\ie, plecase cu nasul în jos =i f[r[de nici o isprav[, c[ci tat[-s[u voia s-o vad[lucru mare.

Cei doi fra\i du=mani =tiau aceasta =i se hot[râr[într-o zi ca s[a\â\e pe împ[ratul împotriva fratelui lor chiar prin fiica lui. Mai întâi se cercar[prin laude =i cuvinte înfierbânt[toare s[a\â\e în inima lui dragoste pentru fat[=i s[-i dea fel de fel de n[dejdi îndemn[toare =i v[zând c[b[iatul î=i cuno=tea lungul nasului =i nu se întindea mai mult decât îi era p[tura, se duse la împ[ratul =i-i zise:

— }mp[rate, m[ria-ta, marele vornic s-a îndr[gostit de fata m[riei tale.

— Cum se poate? strig[împ[ratul, spumegând de mânie; a îndr[znit mocofanul s[-=i ridice ochii pân[la o fat[de împ[rat, care n-a g[sit de potriva ei pe cei mai de neam =i mai boga\i feciori de boieri?

— Da, m[ria ta, ba înc[s-a l[udat c[, dac[i-ai da-o, \i-ar aduce chiar pe zmeul legat cobz[=i b[gat într-un buriu[1].

— S-a l[udat el cu una ca aceasta? striga împ[ratul cuprins de mirare.

---

[1] *Buriu* — butoia=.

— Da, m[ria ta.

— Bine, fie, primesc; s[-mi aduc[zmeul închis într-un buriu =i-i dau pe fie-mea de nevast[.

Bietul vornic, auzind din gura împ[ratului porunca d-a se duce s[-=i împlineasc[ast[laud[, c[zu la picioarele lui =i-i strig[:

— Nu-\i face p[cat cu mine, sl[vite împ[rate, nu m[da pierz[rii degeaba, c[ci cu nimic nu sunt vinovat. Niciodat[n-am îndr[znit s[-mi ridic ochii pân[la luceaf[rul ceresc ce se nume=te fiica m[riei tale, niciodat[n-am îndr[znit s[rostesc o asemenea laud[, ci al\ii au f[cut-o pentru mine, dar nu ca s[m[creasc[, ci ca s[m[pr[p[deasc[.

— Chip de sc[pare nu e, strig[împ[ratul: du-te!

— Maria ta, ia-mi tot ce mi-ai dat: bog[\ii, ranguri, m[rire, las[-m[s[ajung iar[=i ce m-au l[sat p[rin\ii, un muncitor s[rac =i dos[dit, dar d[ruie=te-mi zilele!

— Nu se poate, pleac[, sau de nu, î\i zace capul unde î\i stau picioarele.

De ast[dat[, bietul b[iat plec[am[rât =i c[tr[nit de nu-l mai \ineau picioarele; lesne lucru s[furi o clo=c[=i un cal, dar un zmeu groaznic =i puternic, care a b[gat spaima într-o mul\ime de împ[ra\i =i a pustiit toate împ[r[\iile vecine, nu era de loc lucru lesne; dimpotriv[, era peste putin\[, cu tot biciul ce avea el înf[=urat pe dup[coapse.

N[zdr[v[nia lui de ast[dat[nu-i folosi la nimic alt decât s[-i dea în gând sa fac[o cercare într-o doar[, ce o ie=i s[ias[, =i s[se c[p[tuiasc[într-un noroc cu ni=te unelte de dogar, adic[: secure, bard[, fier[str[u =i ni=te cercuri de fier. Cu aste unelte în desag[apuc[el drumul spre palatul zmeului, coti la dreapta ca s[ajung[la malul râului drept în dreptul p[durii =i, ajungând acolo, despic[râul =i se înfund[în bungetul[1] întunecos.

Dup[ce aduse râul în starea lui de mai nainte, se dete de trei ori peste cap =i, schimbându-se într-un b[trân alb colilie =i cu barba pân[

[1] *Bunget* — p[dure deas[.

la brâu, începu s[taie r[d[cina unui copac mare =i s[fac[ziua n[miaza mare un zgomot de auia p[durea întreag[. Zmeul, de când r[m[sese închis în ostrovul s[u ca leul în cu=ca îmblânzitorului de dobitoace, nu f[cea alt decât da ocol ostrovului =i cât ziulica de mare îl învârtea =i iar îl învârtea, ca doar s[g[seasc[un loc=or pe unde s[treac[dincoa, dar pustiul de foc care giulea =i ustura nevoie mare îl f[cea s[se trag[înapoi =i s[-=i rumege turbarea cu n[dejdea d-a =i-o v[rsa pe cineva, când va g[si vremea cu prilej.

Când auzi zgomotul ce ie=ea din p[durea sa, scoase un \ip[t de bucurie =i ca uliul alerg[spre partea locului, strigând:

— El trebuie s[fie; în sfâr=it am pus mâna pe dânsul, ca s[-mi izbândesc de toate neajunsurile ce mi-a f[cut.

}ntr-adev[r, el era, dar dânsul nu îl cunoscu =i, luându-l drept un unchia= gârbovit de zile, î=i înec[un suspin de p[rere de r[u =i încruntându-=i sprâncenele, îi zise:

— Cine e=ti tu care îndr[zne=ti d-a-mi c[lca mo=iile mele =i d-a-mi t[ia lemnele mele?

— Om bun, r[spunse unchia=ul t[ind f[r[contenire; dar dumneata cine e=ti?

— Cine sunt eu? Ce, nu m[cuno=ti?

— Nu, c[ci nu te-am v[zut de când sunt =i pe lâng[asta am =i vederea scurt[.

— Eu sunt puternicul zmeu, st[pânul acestor cuprinsuri, r[spunse zmeul cu m[re\ie.

— M[ria ta! strig[unchia=ul aruncând securea cât colo =i cuprinzându-i genunchii =i s[rutându-i picioarele. Oh! Dumnezeu te-a pus în calea mea ca s[m[izbânde=ti =i ca s[m[scapi de prigonirea afurisitului de F[t-Frumos care mi-a furat copila, un m[rg[ritar de fat[, =i apoi, ca s[se scape de mine, m-a luat pe calul s[u cu dou[sprezece aripi, m-a trecut râul de foc =i m-a aruncat într-[st bunget de p[dure, de unde nu mai pot ie=i.

— F[t-Frumos! strig[zmeul; ce F[t-Frumos?

— Unul care se laud[c[a cosit orzul înc[necopt al unui zmeu puternic, apoi i-a t[iat trei fete ca ni=te cadre =i, în sfâr=it, i-a furat o clo=c[cu ou[=i pui de aur =i acel cal minunat care zboar[prin slava cerului.

— Eu sunt acel nenorocit de zmeu.

— M[ria ta? strig[mo=neagul uitându-se la el cuprins de mirare; s[fie cu putin\[?

— Da, a fost, r[spunse zmeul oftând din b[ierile inimii.

— +i stai pe loc cu mâinile în sân =i nu-\i izbânde=ti?

— Ah! dac-a= putea, i-a= sorbi tot sângele, picatur[cu pic[tur[!

— Nu po\i? =i te nume=ti c[e=ti zmeu! strig[b[trânul încruci=ându-=i mâinile cu ciud[; eu, vorba vine, sunt un biet muritor =i nu mi-a f[cut alt r[u decât mi-a furat o fat[ca s[se cunune cu ea, f[r[voia mea, =i tot cum m-am v[zut într-ast[p[dure, m-am gândit numaidecât la izbândire =i m-am pus pe treab[.

— Dar ce ai de gând s[faci?

— Ai s[vezi.

— De ce tai [st copac a=a de gros?

— Ca s[fac un butoi mare =i destul de gros ca s[nu-l poat[sparge când se va umfla =i se va opinti în el.

— +i ce s[faci cu dânsul?

— S[închid în el pe du=manul meu de moarte =i apoi s[-l arunc în foc.

— Bun[idee, dar cum s-o îndeplinе=ti? cum s[-l înduplеci pe el ca s[intre în[untru.

— Cu ajutorul fetei mele voi r[zbi la dânsul noaptea, pe când doarme dus.

— +tii unde =ade?

— Cum de nu!

— Dar cum vrei s[ie=i d-aici peste râul înfl[c[rat peste care n-am putut trece chiar eu?

— Asta e taina mea; nu sunt de-a surda vr[jitor.

— Vr[jitor!

— Da, d-aceia ce încheag[apele =i amor\esc înfierbin\eala fl[c[rilor.

— Dac[-\i voi da mân[de ajutor, m[treci =i pe mine dincolo?

— Auzi întrebare! cum de nu?

— Atunci s[ne punem pe treab[.

Cât te =tergi la un ochi, copacul fu r[sturnat la p[mânt =i, pân[la sfin\itul soarelui, doagele t[iate =i netezite cu cu\itoaia, =i butoiul înfundat într-o parte =i cercuit.

— Ah! ce mai butoi \eap[n, strig[unchia=ul, însemnând pe unde s[trag[gardenul pentru fundurile de sus; drac s[fie diavolul de F[t-Frumos =i tot nu va ie=i din el, dac[-l voi închide o dat[în[utru.

— Nu te prinde, c[ci el e mai puternic decât dracul, r[spunse zmeul.

— P[cat c[nu sunt în floarea anilor mei! murmur[unchia=ul suspinând, c[ci a= fi intrat în el, m-a= fi umflat, =tii colea voinice=te, =i a= fi f[cut o cercare s[v[d poate s[-l sparg[cineva, ori nu.

— S-o fac eu, dac[vrei, zise zmeul.

— De ce nu? dac[nu te superi; am fi mai siguri de isprava faptelor noastre.

Zmeul, f[r[s[b[nuiasc[nimic, intr[în butoi, se umfl[o dat[, se umfl[a doua oar[, =i când fu a treia oar[, cercurile de fier plesnir[=i zburar[cât colo, f[cute f[râme.

— Vezi c[era s[d[m de =ugubin[? strig[zmeul sculându-se de jos.

— V[z, dar nu e de vin[butoiul, ci m[ria ta care e=ti prea puternic, r[spunse unchia=ul cu ciud[; acum iac[izbândirea noastr[peste putin\[!

— Pentru ce peste putin\[?

— C[ci cercurile ce se întâmplase s[am asupr[-mi au plesnit =i, pân[s[caut altele, o s[treac[mult[vreme =i mi-e fric[s[nu afle procletul de F[t Frumos.

— Nu purta grij[, c[am eu ac de cojocul lui.

— Ce spui?

— Am în pivni\[ni=te cercuri de fier groase ca pe deget, pe care sunt sigur c[nu va putea s[le rup[; m[duc s[le caut.

Se vede c[zmeii erau r[i, puternici, dar glagorie n-aveau nici cât negru sub unghie, c[ci el nu se gândi nici de loc de unde g[sise unchia=ul sculele =i cercurile de fier pe când fusese r[pit f[r[veste de F[t-Frumos, dup[spusa lui, =i aruncat în acel ostrov, ci alerg[spre cas[ca un Vlad, orboc[i prin pivni\[pân[ce d[du de cercuri =i, dup[ce le g[si, veni cu ele, a=ez[din nou butoiul, mai scoase din doage, c[ci cercurile erau mai strâmte, îl încheie bine =i dup[ce-l b[tu bine, s[ri iar în[untru =i începu s[se umfle din nou.

Acum lemnele trosnir[pu\intel, dar fierul cercului nici nu se clinti.

— Eu nu sunt înc[sigur, r[spunse unchia=ul, pân[n-oi face o încercare =i cu fundurile de dasupra puse la loc.

— Ce e mai lesne, zise zmeul; tot sunt eu în butoi, pune-le, ca s[ne vedem pe deplin visul cu ochii.

— Bucuros, r[spunse unchia=ul, — =i f[r[a face multe nazuri, a=ez[fundurile deasupra capului zmeului ce se ghemuise în fundul strâmtului butoi, b[tu cu ciocanul deasupra, pân[intrar[doagele în ulucul gardenului, =i dup[aceea a=ez[cercul de la gur[=i, dup[ce-l b[tu cu tot =iartul, strig[:

— Umfl[-te acum, zmeule!

Zmeul se umfl[din toate puterile de trei ori pe rând, unul dup[altul, dar de ast[dat[nici doagele nu mai trosnir[.

— Acum dac[oi vrea m-oi mai scoate, r[spunse zmeul n[bu=it, dac[nu, aici r[mân pân[mi-o plesni fierea, c[de ie=it nu mai e cu putin\[.

— Mai umfl[-te o dat[, s[nu ne dea F[t-Frumos de potc[[1].

Zmeul se mai umfl[o dat[a=a de puternic, încât s[ri polobocul de un cot de la p[mânt, dar nu fu chip d-a rupe cercurile sau doagele; dup[aceea zise:

— Scoate-m[mai iute c[plesnesc de n[bu=eal[.

---

[1] *Potc[* — sup[rare, belea.

— Las[c[bun loc \i-ai ales, r[spunse unchia=ul, f[cându-se iar[=i voinic: nu \i-am spus eu c[d-o vrea Dumnezeu =i capul t[u? Acum preg[te=te-te de moarte, fârtate, ca \i-a sosit veleatul.

— Ah, fecior de lele ce e=ti! strig[zmeul s[ltând un stânjen cu buriul de la p[mânt; orzul mi-ai stricat, fetele mi-ai t[iat, biciul mi-ai luat, clo=ca =i calul mi-ai furat, capul mi-ai mâncat.

Voinicul, drept r[spuns, puse dopul la vran[, dete buriul d-a rostogolul pân[ame\i bine pe bietul zmeu, dup[aceea plesni cu biciul peste palaturi =i cuprinsurile lui, =i dup[ce le schimb[într-un m[r de aur, îl b[g[în sân, lu[buriul cu zmeul la spinare =i plec[p-aici încolo spre palatul împ[r[tesc, f[r[de nici o împiedicare, c[ci râul de foc pierise.

A doua zi, înf[\i=ându-se la palat, puse la picioarele st[pânului s[u butoiul cu zmeul în[untru =i-i zise:

— M-am închinat, st[pâne, cu porunca care mi-ai dat.

}mp[ratul se cruci v[zându-l c[se întoarce viu, nev[t[mat, =i se cuprinse de groaz[mare auzind c[sp[imânt[torul zmeu, de frica c[ruia a tremurat atâ\ia mari de ani, se afla în palatul s[u =i z[cea f[r[de putere închis într-un buriu, în care fusese închis de mâna unui fecior de plugar.

El vedea cu ochii =i tot nu credea, =i tot i se p[rea cu era juc[ria unui vis sau a unei am[giri din partea vornicului s[u. Doritor d-a se încredin\a de adev[r, el scoase dopul de la vran[=i, aplecându-se spre dânsa, strig[:

— Acilea e=ti, zmeule?

— Aci, sl[vite împ[rate, r[spunse zmeul cu un glas n[bu=it; f[-\i poman[de-mi d[drumul =i-\i voi da bog[\ii numeroase ca nisipul m[rii.

— Ce spui? zise împ[ratul râzând; degrab[\i-o fi? las[c[bun loc \i-a ales ginerele meu =i mult =i bine ai s[stai tu acolo, a=teptând s[te scot eu. Preg[te=te-te mai bine a r[scump[ra prin moarte nelegiuirile ce ai s[vâr=it.

Zmeul scoase un urlet groaznic, încât f[cu s[zorn[ie toate geamurile =i s[ri în sus de izbi cu butoiul tavanul, dar de ie=it nu putu ie=i. }mp[ratul nu mai putea de bucurie, chem[divanul întreg =i împ[rt[=i tuturor sfetnicilor s[i fericita veste c[a sc[pat cu totul de zmeu; chem[apoi pe fiica sa, =i pun`ndu-i mâna ei în mâna mântuitorului scaunului s[u, îi zise:

— Iat[b[rbatul t[u.

Trei zile =i trei nop\i d-a rândul fu veselie =i zaiafet în tot cuprinsul împ[r[\iei, de bucurie c-a sc[pat de zmeu; împ[ratul =i to\i supu=ii s[i alergar[s[vad[locul unde a fost mai nainte groaznicul palat.

IX

To\i =i toate din toat[întinderea cuprinsului împ[r[\iei erau ferici\i =i mul\umi\i c[au sc[pat de procletul de zmeu, numai fra\ii cei nemul\umi\i tr[sneau =i bufneau de ciud[, mai cu seam[când au aflat c[împ[ratul a dat du=manului lor pe fiica sa de nevast[=i l-a l[sat mo=tenitor peste tronul s[u.

Fratele lor =tia gândurile lor, =i înc[mai =tia c[mijlocul d-a le potoli setea ce aveau d-ai face r[u nu era potolit[; ca s[scape o dat[, hot[rî s[uite c[era frate cu ei =i s[se cotoroseasc[de dân=ii cu orice chip.

A=adar, se duse la împ[ratul =i-i zise:

— M[ria ta, eu m-am l[udat cât m-am l[udat, c[ci au fost lucruri cu putin\[de îndeplinit, dar de! lauda ce s-au l[udat fra\ii mei azi diminea\[prea e boac[n[. Ei zic c[dac[i-ai pune =i pe ei dasupra rugului pe care voi pune butoiul cu zmeul ca s[arz[în ziua cununiei mele, dân=ii vor putea s[se apere de fl[c[ri cu ascu\i=ul s[biilor.

— Voia s[li se fac[! strig[împ[ratul voios; =i dac[vor ie=i din foc vii, nev[t[ma\i, pe unul îl fac vornic =i pe altul mare sp[tar.

Auzind porunca împ[r[teasc[, fra\ii cei nelegiui\i în\elese c[frate-s[u le-a f[cut-o =i el o dat[=i bine, =i începur[s[o sfecleasc[=i s[-=i frâng[mâinile cu dezn[dejde. Cum auzir[, alergar[numaidecât la

fratele lor, c[zur[în genunchi la picioarele lui, îl rugar[, îi aduse aminte c[sunt ie=i\i din pântecele aceleia=i mame, plânse chiar, dar nu fu chip de înduio=are. El =tia cât le pl[tea pielea =i cât de tare le-a coprins sufletul demonul pizmei, =i nu c[zu de loc în ispit[d-a se lua dup[vorbele lor =i d-a da crez[mânt f[g[duielilor lor.

A=adar, fur[nevoi\i s[-=i sufere scrisa =i s[moar[încai cum se cuvine, primind cu vârf =i îndesat r[splata faptelor lor.

Cununia fratelui lor se s[vâr=i cu mare parad[=i dup[dânsa urm[fel de fel de priveli=ti mândre =i de veselii. Ora=ul întreg se îmbr[c[cu flori =i lucruri scumpe, tot norodul se înve=mânt[ca în zi de s[rb[toare; drumul de la palat pân[la mitropolie fu sem[nat numai cu trandafiri =i garoafe, =i din ci=melele ora=ului curse toat[ziua în loc de ap[numai vin =i sorbeturi r[coritoare.

Mirele =i mireasa erau învesmânta\i numai în m[t[suri =i catifele albe =i pietre scumpe; calea=ca lor era numai aur =i m[tase alb[, =i cei =ase cai înainta=i erau albi ca laptele =i împodobi\i cu pene albe =i hamuri de aur =i de argint; ce nu v[zuse plugarul de când îl f[cuse m[-sa.

Dup[ce se s[vâr=i cununia, împ[ratul, mirii =i to\i nunta=ii urma\i de norod ie=ir[afar[din ora= =i înconjurar[locul ce se preg[tise pentru arderea zmeului. Lemnele fur[a=ezate unele peste altele, butoiul în mijlocul lor =i deasupra lui, de voie, de nevoie, fur[lega\i de ni=te pr[jini groase cei doi fra\i, c[rora le l[sase mâinile slobode =i le pusese în mâini câte o sabie.

}ndat[ce ajunse împ[ratul, se dete foc lemnelor, fl[c[rile se ridicar[în sus, cei doi nenoroci\i începur[s[dea în dreapta =i în stânga cu s[biile îndemna\i de o nebun[n[dejde, dar îndat[fumul îi înec[, fl[c[rile le arse leg[turile =i hainele =i-i f[cur[s[cad[gr[mad[peste butoiul ce trosnea, sco\ând ni=te \ipete înfior[toare.

Peste un ceas nu r[m[sese din rug decât un mald[r de cenu=[, în mijlocul c[ruia slujitorii g[sir[trei c[p[\âni pe jum[tate arse. De acolo, nunta=ii =i norodul se întoarse în ora= ca s[se puie din nou pe benchetuial[, =i pe sub sear[duse pe miri la casa lor.

Care era casa lor nimeni nu =tia; când sosi îns[ceasul, apucar[cu to\i, lumina\i de mii =i mii de f[clii, spre locul unde fusese palatul zmeului =i acolo v[zur[, cuprin=i de mirare, în locul ce cu dou[zile mai nainte îl v[zuse sterp =i uscat, un palat de toat[frumuse\ea, învelit în aur =i înconjurat de toate p[r\ile de un râu de lapte, deasupra c[ruia sta spânzurat un pod de argint.

Minun[\iile din palatul împ[r[tesc era nimica pe lâng[minun[\iile din palatul zmeului; acolo-i a=tepta o mas[=i mai bogat[, la care se puse cu voie bun[mare =i mic, f[r[deosebire. Dup[mas[, nunta întreag[se coborî în pivni\e =i taini\e, unde gemeau cine =tie de când nenum[rate fiin\e omene=ti de b[rba\i =i femei, =i numaidecât deschise toate u=ile, dezlegar[toate fiarele, d[dur[drumul la to\i închi=ii =i-i milui pe to\i.

Petrecerile nun\ii \inur[o s[pt[mân[întreag[, mesele nu se mai destinse cât \inu benchetuiala =i, fiind =i eu la una din ele, furai o lingur[scurt[=i o b[gai în gura cui ascult[.

N. D. Popescu, *Carte de basme,* vol. II, ed. a II-a, Buc., 1892, p. 47-83

CUPRINS

}N+IR’ TE M{RG{RITE CU DALBE FLORI AURITE

A fost, cic[, m[re, odat[, da demult de tot,

când avea ursul coad[
=i d[dea salcia road[,

a fost un împ[rat tân[r. +i [st împ[rat, când îi d[dea r[spas trebile împ[r[\iei, se îmbr[ca tiptil =i se ducea s[se plimbe. A=a, iac[trece o dat[pe dinaintea palatului unui împ[rat vecin =-acolo, uitându-se pe geam, vede p-ale trei fete ale împ[ratului [luia. Acum, el nefiind din fire a=a îndr[zne\, cum le-a v[zut c[se uit[=i ele la el a =i coborât ochii în jos =i nu s-a mai uitat la ele, dar auzi pe una din ele zicând:

— Eu a= lua de b[rbat pe fl[c[ul [sta de trece c[lare, =i de-ar vrea =i el s[mai ia pe mine, i-a= \ine casa-ntr-un fus de tort.

Cum îi trecur[pe la urechi vorbele astea, puse c[lcâile în burta calului =i-l mai învârti =i-l mai suci, ca s[auz[tot.

Alta zise:

— Eu i-a= învârti casa pe dou[mere de aur.

Iar[a d-a treia zise:

— Ba eu i-a= face doi copii cu totul =i cu totul de aur.

Pe împ[rat l-ar fi ademenit, nu l-ar fi ademenit, ale dou[fete dintâi, dar când o auzi p-a d-a treia, s-a ispr[vit, c[el nu mai putea de dragul copiilor.

}=i curm[calea =i se întoarse acas[, iar a doua zi, când se rev[rsa de ziu[, se îmbr[c[cu straie mândre împ[r[te=ti, înc[leca p-un fugar d-[ia stra=nici, de v[rsa foc pe n[ri, =i se duse glon\ la împ[ratul cu

fetele s[-i cear[de nevast[pe fii-sa a care zisese c[-i face doi copii cu totul =i cu totul de aur.

}mp[ratul, tat[l fetelor, m[car c[fata pe care i-o cerea era a mai mic[, =-ar fi vrut s[le m[rite cu rost, începând cu a mai mare, prinse bucuros s[se înrudeasc[cu el, c[-i =tia vrednicia, =i pornir[nunt[împ[r[teasc[, care \inu =apte zile =i =apte nop\i; iar dup[ce se sfâr=i dandanaua, î=i lu[ginerele mireasa =i se întoarse la împ[r[\ia lui.

Acilea toate ar fi mers bine, dar pas[mite avea împ[ratul o roab[frumoas[, \iganc[, cu care tr[ia de mult[vreme, =i ast[roab[cum v[zu pe nevasta împ[ratului atâta îi fu de necaz, c[nici laie, nici b[laie, îi puse gând r[u.

Trecu vreme la mijloc ca de vro opt luni de când se însurase împ[ratul, =i la el ceart[, ori s[zici c[s[nu se învoiasc[la ceva cu nevast[-sa, ferit-a Dumnezeu! Ce zicea unul zicea =i [l[lalt, de tr[iau d-o minune de bine; ba împ[r[teasa r[m[sese =i grea =i a=teptau cu drag amândoi ziua când s-or pomeni cu doi dolofani de copii numai =i numai de aur.

Dar =tii, când vine n[pastea pe capul românului... Se pomene=te într-o zi împ[ratul c[trebuie s[porneasc[cu r[zboi asupra unui vr[jma=, care se tot silea s[-i h[r\uiasc[împ[r[\ia.

Plec[bietul om, mâhnit pân[în fundul sufletului, c[-=i las[nevasta singur[tocmai la vremea când s[nasc[, =i merse, =i merse pân[se întâlni cu vr[jma=ul, =i dac[-l întâlni îi trase o b[taie [luia, neni=orule, de îi merse fulgii.

Cum v[zu c[l-a biruit, o porni înd[r[t spre cas[. Aci dac-ajunse, ce-l a=tepta? Se pomeni, când ceru s[-=i vad[copiii, c[-i aduce \iganca doi c[\ei.

— Ce sunt [=tia? r[cni împ[ratul.

— Copiii d-tale, s[tr[ie=ti, m[ria-ta, r[spunse \iganca. Atunci împ[ratul se înfurie de tot, din pricin[c[l-a min\it nevast[-sa, c[i-a f[cut doi c[\ei în loc de doi copii cu totul =i cu totul de aur, =i a f[cut-o roab[, punând-o la fel de fel de munci =i b[tând-o, iar pe roab[o f[cu împ[r[teas[.

Biata împ[r[teas[, pas[mite, nu era vinovat[, c[ea se \inuse de vorb[: f[cuse doi copii de aur; dar \iganca, de necaz pe dânsa c[se m[ritase cu împ[ratul, ibovnicul ei, luase copiii cum îi f[cuse, de n-avusese vreme împ[r[teasa nici s[se uite la ei, =i-i îngropase de vii, iar în locul lor pusese doi c[\ei de la o c[\ea, care f[tase taman atunci.

Din locul unde îngropase roaba copiii, drept în fa\a palatului, r[s[rir[doi brazi frumo=i, care ziua cre=teau cât ar cre=te al\ii într-un an, iar noaptea se f[ceau copii la loc =i se duceau la mum[-le de le da \â\[, =-o f[ceau s[-=i mai uite de necazuri, s[rutând-o =i mângâind-o.

Dar nu trecu mult[vreme la mijloc =i \iganca, b[gând de seam[cum cre=teau de repede brazii din fa\a palatului, se temu de ceva =i rug[pe împ[rat s[-i taie d-acolo c[-i împiedic[vederea. }mp[ratul nu vru, c[-i erau dragi, iar \iganca v[zând a=a, a zis c[de nu-i taie, pâine =i sare cu el nu mai m[nânc[; =i împ[ratul, ca s[-i fac[pofta, puse de t[ie brazii =i f[cu din ei dou[scânduri de pat pe care le-au pus una la patul lui =i una la al \ig[ncii. Iar biata împ[r[teas[, v[zând c[-i taie copiii, se jelea de moarte.

}ntr-o noapte au început s[vorbeasc[scândurile de la paturi:

— Cum \i-e \ie, sor[-mea? întreba b[iatul.

— Greu mi-e, fr[\iorule, c[e hoa\a de \iganc[pe mine... da \ie cum \i-e?

— Mie mult mi-e u=or, surioar[drag[, c[e tata dasupra. Roaba fiind de=teapt[i-a auzit vorbind a=a, =i a doua zi puse scândurile pe foc =i le arse; =i când ardeau troznind, s[rir[dou[scântei din foc într-o copaie cu t[râ\e, din care mâncând o oaie r[mase grea =i n[scu doi mielu=ei, a c[ror lân[era cu totul =i cu totul de aur.

}mp[ratul nu mai putu de dragul lor, când v[zu, dar \iganca nu =tia cum s[-i pr[p[deasc[mai iute, =i într-o zi, când nu era împ[ratul acas[, puse de-i t[ie, =i ma\ele le d[du cu num[r bietei împ[r[tese, care era roab[, s[se duc[cu ele la gârl[s[le spele, dar s[nu care cumva s[piard[vrunu, c[amar va fi de ea.

Mare jale a cuprins pe împ[rat când a auzit ce f[cuse nevast[-sa, iar biata împ[r[teas[, plângând, s-a dus s[spele ma\ele mielu=eilor nevinova\i, pe care îi =tia c[erau copiii ei iubi\i.

Când ajunse la gârl[, sp[l[ma\ele =i le cur[\i câte unu-unu, iar la urm[, îi sc[p[unul din mân[=i o lu[pe ap[în jos. O cioar[, cum îl v[zu, se repezi de-l lu[în plisc =i zbur[cu el într-un pom.

— Cioac[, cioculi\[, se rug[biata femeie, d[-mi, rogu-te, ma\u, c[m[bate roaba cu toiagul, de-o vedea c[lipse=te.

— Nu \i-l dau, r[spunse cioara, c[nu mi-ai dat niciodat[vro mân[de m[lai s[-mi astâmp[r foamea.

Auzind, porni împ[r[teasa spre moar[:

— Moar[, moricic[, d[-mi ni\el m[lai s[dau cioarei, s[-mi dea ma\u, c[m[bate roaba cu toiagul de-o vedea c[lipse=te.

— Nu-\i dau, r[spunse morarul care auzi, c[nu mi-ai adus nici un pui de g[in[.

+i se duse biata femeie la clo=c[:

— Clo=c[, clo=culi\[, d[-mi un pui=or s[duc morarului; morarul s[-mi dea m[lai, m[laiul s[-l duc cioarei, cioara s[-mi dea ma\ul, c[m[bate roaba cu toiagul de-o vedea c[lipse=te.

— Nu-\i dau, zise clo=ca, c[nu mi-ai dat nici un bob de porumb m[car vreodat[=i mie. +i o lu[înspre un om care culegea la porumb:

— Omul lui Dumnezeu, omul lui Dumnezeu, d[-mi un bob de porumb, s[-l dau clo=tii; clo=ca s[-mi dea puiul; puiul s[-l dau morarului; morarul s[-mi dea m[lai; m[laiul s[-l dau cioarei; cioara s[-mi dea ma\ul, c[m[bate roaba cu toiagul de-o vedea c[lipse=te.

Iar omul, f[cându-i-se mil[de ea, i-a dat mai multe-boabe =i le-a dat pe toate clo=tii; clo=ca i-a dat puiul; puiul l-a dat morarului; morarul i-a dat m[lai; m[laiul l-a dat cioarei =i cioara i-a dat ma\ul înd[r[t.

}n vremea asta venind un val, cum l[sase ea ma\ele pe marginea gârlei, îi lu[altul, dar ea îl l[s[, neavând ce face, =i se întoarse acas[dezn[d[jduit[cu ale care-i r[m[sese, c[ci se gândi: “Mult am suferit eu, ce o fi d-oi mânca =-o b[taie?!”

Pas[mite, rânduise Dumnezeu s[fie ale dou[scântei taman în ma\ul [la pe care l-a luat gârla. +i fiind gârla mare, s-a fost ag[\at de o crac[de pom, ce atârna pân[în ap[, iar când s-a tras apa, au ie=it din el doi copii m[ricei: o fat[=-un b[iat. B[iatul avea o custur[cu care t[ia r[chit[, iar fata o furc[cu care torcea; =i amândoi erau de aur, =i frumo=i la chip de venea lumea de pe lume, de se uita la ei =i se minuna d-a=a frumuse\e... Ba ajunse vestea la împ[rat, care, cum auzi, veni s[-i vaz[=i el, =i când î=i arunc[ochii =i-i v[zu a=a de frumo=i, îi =i lu[cu el la palat.

Când îi v[zu roaba, o sfecli de tot, se f[cuse de parc[o pusese pe j[ratic, dar nu avu ce face, c[împ[ratul nu se desp[r\ea de ei de loc, c[ci v[zuse cum strâmbase din nas nevast[-sa când îi adusese =i îi era s[nu le fac[de petrecanie ca =i mielu=eilor. +-a=a tr[ir[copiii pe lâng[împ[rat, care îi iubea cum nu se mai poate de mult.

}ntr-o zi, nu =tiu cum, nu =tiu ce fel, se rupse un =ir mare de m[rg[ritare pe care-l purta la gât \iganca; d[du s[le culeag[, s[le în=ire la loc... nu putu cu nici un chip; îi alunecau printre degete, ca zvârlugile. Bre! c[ce s[fie, bre! c[ce s[fac[... chem[curteni, chem[slugi... degeaba, nu puteau s[le în=ire, =i pace.

— Ia sta\i s[pun eu pe copila=ii [i frumo=i, zise împ[ratul, s[vedem ei or putea? c[cum sunt de minuna\i în toate, or putea face =i minunea asta s[în=ire boabele de m[rg[ritar pe care nu le poate nimeni în=ira. Ai, veni\i-ncoa, dragii mei, s[v[v[d.

Copiii se puser[jos =i începur[s[în=ire, iar boabele se în=irar[cum se în=ir[toate boabele, de s-au mirat to\i.

— Acum, m[ria-ta, zise b[iatul, v[zând c[e mult[lume — c[erau fa\[sfetnicii =i to\i oamenii cur\ii — s[ascul\i s[-\i spun o poveste frumoas[.

— +tii pove=ti?... P[i de ce nu-mi spuneai? Ai, s[te v[d, ia începe...

+i începu b[iatul a=a:

“A fost odat[demult de tot,

când avea ursul coad[
=i d[dea salcia road[,

a fost un împ[rat tân[r, *în=ir-te m[rg[rite cu dalbe flori aurite;* =i [st împ[rat a trecut o dat[pe dinaintea palatului unui împ[rat vecin, *în=ir' te m[rg[rite cu dalbe flori aurite;* =i...” =i a=a urm[s[spun[b[iatul toat[istoria pe care o ascultar[\i =i dumneavoastr[; iar \iganca la fiecare vorb[zicea:

Un t[ciune =-un c[rbune,
Taci, b[iate, nu mai spune.

Dar împ[ratul i-a zis s[spun[înainte toat[istoria, =i când sfâr=i b[iatul, v[zând c[el =i cu sor[-sa sunt copiii lui, îi lu[=i-i s[rut[cu drag; apoi trimise de aduse pe adev[rata împ[r[teas[de la buc[t[rie, î=i ceru iertare de la ea, de ce-o f[cuse s[sufere, =i o puse iar pe tron al[turi cu el, iar pe \iganc[puse d-o ucise cu pietre...

+i eu înc[lecai p-un g[tej uscat,
S[fie basmul b[smuit =i-n alt sat.

(Povestit de Ion Georgescu din com. Bo\e=ti, jude\ul Dâmbovi\a)

DUMITRU ST{NCESCU, *Basme culese din gura poporului,* Bucure=ti, 1892, p. 153-164.

CUPRINS

VOINICUL-+ARPE +I FATA DE }MP{RAT

A fost odat[ca niciodat[, a fost odat[demult tare, pe când se potcovea puricele cu nou[zeci =i nou[de m[ji de fier la un picior =i s[rea de ajungea cu spinarea în cer.

Au fost odat[o bab[=i un mo=neag, care nu aveau copii. }ntr-o bun[zi mo=neagul zise:

— M[i bab[, bate în sit[=i covat[=i f[-mi o turt[în vatr[, s[m[duc în lume dup[copil.

Baba a cernut f[in[, a copt turte, a pus mo=neagului în traist[=i l-a pornit la drum. A mers mo=neagul =i a tot mers =i într-un târziu a ajuns la o fântâni\[. Mo=neagul a poposit, a osp[tat, a b[ut =i s-a culcat.

Când s-a trezit, a g[sit în traist[un pui de =arpe. Mo=neagul s-a uitat la puiul cel de =arpe =i s-a gândit: “O s[-l iau, s[ne fie fecior =i sprijin la b[trâne\e”.

+i mo=neagul a luat traista cu puiul de =arpe, a venit înapoi =i de la poart[a prins a striga:

— Deschide, bab[, u=ile =i ie=i-ne înainte!

— Ce-ai adus la cas[, ce s[fac cu =arpele? s-a mirat baba.

— Acesta o s[ne fie fecior.

I-au f[cut loc pe cuptor lâng[sob[, =i, când colo, se lunge=te =arpele =i cre=te, c[nu încape pe cuptor. Mo=neagul =i baba l-au ridicat în pod, l-au hr[nit trei zile cu lapte dulce =i miez de nuc[=i a crescut =arpele de pocneau grinzile =i intra casa în p[mânt de greutate. La a patra zi =arpele a scos capul pe gura podului =i a vorbit:

— Tat[=i mam[, a venit vremea s[m[însor.

Mo=neagul =i baba s-au bucurat:

— +i pe cine vrei s-o pe\e=ti?

— Pe fiica împ[ratului.

Pân[s-a mai gândit baba ce s[r[spund[, a r[spuns mo=neagul:

— Nu m[duc, dragul tatei, c[mi-a lua capul.

— Dac[nu te duci, î\i iau eu capul!

Se duce mo=neagul, ca vai de el, se duce la palat =i bate la poart[. Strajnicii i-au dat drumul, mo=neagul =i-a luat cu=ma din cap, s-a închinat =i a spus:

— S[tr[ie=ti, luminate împ[rate!

— Mul\umim dumitale, om c[l[tor, ce ai venit?

— Am venit s[ne lu[m de cuscri, dumneata ai fat[de m[ritat, eu am b[iat de însurat.

}mp[ratul s-a f[cut foc =i par[, =i a poruncit c[l[ilor =i temnicerilor s[-l izgoneasc[cu bicele =i s[deie drumul la câini, s[-l m[nânce. C[l[ii l-au alungat cu bicele, au slobozit câinii din lan\ =i l-au rupt în buc[\i, c[bietul mo=neag a ajuns acas[cu un pic de suflet.

Când l-a v[zut =arpele p[=ind pragul r[molit =i ujilit ca vai de dânsul, s-a întins din gura podului l-a înghi\it =i i-a dat drumul bun s[n[tos =i îmbr[cat în haine nou[.

— Cum î\i pare? l-a întrebat =arpele.

— îmi pare bine c[-s cu zile =i-s voinic cum am fost.

— +i mie îmi pare bine c[are cine se duce s-o cear[pe fiica împ[ratului de mireas[.

— Nu m[duc, dragul tatei, c[mi-a lua capul!

— Dac[nu te duci, î\i iau eu capul!

Mo=neagul s-a dus la palat =i s-a închinat în fa\a împ[ratului:

— Bine te-am g[sit, luminate împ[rate!

— Bine ai venit, mo=ule, ce \i-i voia =i nevoia?

— S[ne lu[m de cuscri, tu ai fat[de m[ritat, eu — b[iat de însurat, s[le facem o nunt[.

Ca s[nu mai deie fata, împ[ratul zice:

— Vezi dealul acela?

— V[d, luminate împ[rate.

— Pân[mâine diminea\[s[mi-l faci vale =i pe vale s[-mi faci moar[, s[-mi faci iaz, în jurul iazului s[ari, s[sameni grâu, grâul s[-l treieri, s[-l faci f[in[=i în r[s[ritul soarelui s[-mi aduci o pereche de colaci.

Mo=neagul vine acas[=i-i spune =arpelui:

— Iat[, dragul tatei, ce a spus împ[ratul.

— Culc[-te, tat[, =i dormi, nici în seam[nu lua.

+arpele a ie=it afar[=i, când a =uierat, s-au strâns =erpi, balauri cât[frunz[=i iarb[.

— Ce ne-ai chemat, st[pâne?

— Vede\i dealul cela? Pân[mâine diminea\[s[mi-l face\i vale =i pe vale s[-mi face\i moar[, lâng[moar[un iaz mare, iar locul împrejur sa fie sem[nat cu grâu, grâul s[rodeasc[=i la r[s[ritul soarelui s[-mi aduce\i o pereche de colaci.

}n zori de zi vin balaurii cu colaci calzi.

+arpele i-a luat, a scos capul pe gura podului =i a vorbit:

— Scoal[, tat[, =i te du la împ[rat cu colaci calzi.

Se scoal[mo=neagul, ia colacii =i se duce la împ[rat. Când a v[zut împ[ratul dealul — vale =i pe mo=neag cu colaci calzi, s-a dus la împ[r[teas[=i i-a spus:

— Eu am zis s[-l sperii, dar el a împlinit porunca. Ce s[facem acum cu dânsul?

— Las[, c[-i dau eu o porunc[. Pân[mâine diminea\[s[fie marea cu apele la mine sub fereastr[, iar în dosul palatului, cât vezi cu ochii, s[puie vi\[de vie =i pân[în r[s[ritul soarelui s[fie poama crescut[, rodit[, strugurii cop\i, s[vorbeasc[bobi\[cu bobi\[între ele, când m-oi scula eu, s[m[sp[l cu ap[de mare =i s[m[nânc poam[. Se întoarce împ[ratul =i mo=neagul îl întreab[:

— Ne încuscrim, împ[rate?

— Ne încuscrim, mo=ule, dar s[-mi mai împline=ti o porunc[. Pân[mâine diminea\[s[fie marea cu apele la mine sub fereastr[, iar în

dosul palatului, cât vezi cu ochii, s[pui vi\[de vie =i pân[la r[s[ritul soarelui s[fie poama crescut[, rodit[, strugurii cop\i, s[vorbeasc[bobi\[cu bobi\[între ele, când m-oi scula eu s[m[sp[l cu împ[r[teasa =i cu toat[curtea în mare =i s[m[nânc poam[.

S-a dus mo=neagul acas[. +arpele îl a=tepta cu sufletul la gur[:

— Ce-a zis împ[ratul?

— Iat[, dragul tatei, ce a spus.

— Du-te, tat[, =i te culc[, nici în seam[nu lua.

A ie=it =arpele afar[, a =uierat =i au venit =erpi, balauri, de nu-i \inea locul.

— Ce dore=ti, st[pâne?

— Pân[mâine diminea\[s[fie marea cu apele sub ferestre la palatul împ[ratului, iar în dosul palatului, cât se vede cu ochii, s[pune\i vi\[de vie =i pân[în r[s[ritul soarelui s[fie poama crescut[, rodit[, strugurii cop\i, s[vorbeasc[bobi\ele între ele, când s-or scula împ[ratul =i împ[r[teasa s[se spele în ap[de mare =i s[m[nânce poam[.

}n zori de zi s-a trezit curtea în plesc[itul valurilor.

}mp[ratul =i împ[r[teasa s-au sculat, au deschis fereastra =i s-au sp[lat în ap[de mare. Dup[ce s-au sp[lat, a început a sc[dea marea =i în urm[cre=tea iarb[verde. Când s-au uitat în jur, mesele erau înc[rcate cu struguri de poam[=i bobi\ele se luaser[la ceart[, c[nu înc[peau pe tipsiile de aur.

Diminea\a =arpele îi zise mo=neagului:

— Du-te, tat[, la împ[rat, c[de acum s-a sp[lat, a osp[tat =i e în cheful lui, du-te =i o cere pe fiic[-sa de mireas[.

Când a ajuns mo=neagul, era tocmai în r[s[ritul soarelui:

— Bun[diminea\a, în[l\ate împ[rate!

— Mul\umesc dumitale, mo=ule, iar mi-ai venit?

— Iar am venit, împ[rate!

— +i acum de ce?

— Tot cu rugare =i întrebare, ne lu[m de cuscri ori ba?

— Ne încuscrim, mo=ule, ne încuscrim, dac[îmi îndepline=ti =i a treia porunc[.

— Ce porunc[, în[l\ate împ[rate?

— S[-mi faci pân[mâine diminea\[un drum de aur de la palatul meu pân[la casa mirelui, unde-s mun\i, s[-mi pui pun\i, unde-s codruri — s[-mi pui poduri, iar pe margini s[creasc[pomi de aur =i p[s[ri de aur s[-mi cânte în toate glasurile. Mâine diminea\[s[-mi aduci roade s[gust, s[m[trezesc în cântecul p[s[rilor.

Mo=neagul s-a întors acas[. +arpele îl a=tepta cu gura ars[:

— Ce-a spus împ[ratul?

— A spus s[-i faci un drum de aur de la palat pân[aici acas[, unde-s mun\i, s[-i pui pun\i, unde-s codruri — s[-i pui poduri, iar pe margine s[creasc[pomi de aur cu roadele de aur =i p[s[ri de aur s[cânte în toate glasurile. Mâine diminea\[s[se trezeasc[în cântatul p[s[rilor, s[-i aduc roade s[guste.

— Du-te, tat[, =i te culc[, nici în seam[nu lua. Mo=neagul s-a dus la culcare, iar =arpele a ie=it afar[, a =uierat =i au venit =erpi, balauri — cât[frunz[=i iarb[.

— Ce porunce=ti, st[pâne?

— Pân[mâine diminea\[s[face\i în locul casei un palat pe trei p[r\i mai frumos ca al împ[ratului tot din aur-lamur, cu trei rânduri de foi=oare =i b[tut cu piatr[rar[=i s[face\i =i un drum de aur de aici pân[la curtea împ[ratului, unde-s mun\i — s[pune\i pun\i, unde-s codruri, pune\i poduri, iar pe margine s[creasc[pomi de aur cu roadele de aur =i p[s[ri de aur s[cânte în toate glasurile, ca s[se trezeasc[împ[ratul =i împ[r[teasa în cântatul p[s[rilor, s[ieie roade s[guste.

La ie=irea zorilor erau toate gata. }mp[ratul =i împ[r[teasa s-au trezit în cântatul p[s[rilor. Când colo, veni =i mo=neagul cu închi-n[ciune =i plec[ciune. Cum sosi, a=a vorbi:

— Bun[diminea\a, în[l\ate împ[rate, a venit vremea s[ne încuscrim, s[punem zi de nunt[!

A s[rit împ[ratul, parc[l-ar fi c[lcat pe b[t[tur[, a ie=it în foi=or =i, când a v[zut drumul, pomii =i palatul toate turnate din firul aurului, n-a mai avut ce zice, a poruncit s[deie =far[în \ar[, r[va=e prin ora=e,

a trimis =i crainici în toate p[r\ile, s[pofteasc[lumea la nunt[. +i a început a se aduna lumea pâlcuri, pâlcuri din toate p[r\ile, c[avea o împ[r[\ie de n-o cuprindea gândul omului.

Acum împ[ratul a trimis tr[sura cu patru cai s[-l aduc[=i pe mire. Vizitiii au mers, s-au oprit în poart[la mo=neag =i solii împ[r[te=ti i-au închinat mo=neagului colaci =i i-au spus s[ias[cuconul mire, c[-i a=teapt[nunta.

+arpele, de colo de unde era, a v[zut tr[sura împ[r[teasc[=i a spus:

— Ce mi-a trimis mie împ[ratul cotiga aceasta? Duce\i-v[înapoi =i spune\i-i s[-mi trimit[o tr[sur[de fier cu dou[zeci =i patru de roate =i dou[zeci =i patru de cai înh[ma\i.

Când a auzit împ[ratul de una ca aceasta, i s-a l[sat sângele în picioare. Nu se putea dumeri ce mire-i acesta. Fiindc[a=a a fost voia mirelui, a dat porunc[la fierari =i i-au f[cut o tr[sur[de fier cu dou[zeci =i patru de roate, a înh[mat dou[zeci =i patru de cai =i a trimis-o la mo=neag.

Acum mirele s-a suit în tr[sur[, s-a pornit cu nunta =i coada lui se mai târa pe jos înc[de trei tr[suri.

}mp[ratul îi a=tepta cu f[clii aprinse, cu pahare drese =i bucate pentru mese.

Când au ajuns la poarta împ[ratului, l[utarii au început a cânta, =arpele s-a dat jos din tr[sur[, s-a întins =i a încol[cit mesele de jur împrejur s[steie musafirii pe dânsul în loc de scaune la mas[.

Au f[cut nunt[cu voie bun[, veselie =i curajul cel mare. Dup[nunt[au luat mireasa =i s-au întors acas[.

Când a intrat fata împ[ratului în cas[, s-a mirat ce a v[zut. Ce avea mirele în od[ile lui, n-avea împ[ratul în curte. Totul era numai de aur =i o frumuse\e, c[-\i fura inima.

Mirele a dezbr[cat pielea de =arpe =i s-a f[cut un b[iat frumos — o dragoste s[te ui\i la dânsul, cu coroan[pe cap, cu haine aurite: din guler pân[-n p[mânt numai fir de m[rg[rint. S-au pus ei pe tr[it =i tr[iau traiul cel bun de pe draga lume.

A trecut cât a trecut =i iat[c[se duce împ[r[teasa s[vad[cum tr[ie=te fiic[-sa cu =arpele.

— Apoi, maic[, acesta nu-i =arpe, îi un b[iat tân[r peste fire de frumos, numai ziua îmbrac[pielea aceasta de =arpe, iar seara o dezbrac[=i o pune la picioare.

— Dac[-i a=a, maic[, =tii ce s[faci? S[încarci o tava cu j[ratic, s-o pui sub pat =i, când a întinde picioarele, a c[dea pielea =i a arde. Dac[va arde, nu va mai avea ce îmbr[ca =i va r[mânea a=a.

Fata a f[cut dup[cum o pusese maic[-sa la cale. A aprins un foc cu lemn =i seara, când =arpele s-a dezbr[cat =i s-a dus la culcare, a umplut o tava cu j[ratic =i a pus-o lâng[pat la picioarele lui. Voinicul a întins picioarele prin somn, pielea a c[zut în jar =i a plesnit — =i a vuvuit cerul, a clocotit p[mântul de s-a auzit peste nou[m[ri =i nou[\[ri, unde-i apa lin[, câmpul al[mâie =i iarba m[tase.

Voinicul s-a trezit =i i-a tras o palm[fetei, c[au podidit-o lacrimile. Trei lacrimi au c[zut pe brâul fetei =i s-au f[cut trei cercuri de fier.

— Eu mai aveam de purtat trei zile pielea aceasta de =arpe =i era s-o lep[d, isp[=eam de-acum blestemul p[rin\ilor. Cine te-a pus la cale, r[u gând a avut. De azi înainte s[umbli încins[cu cercurile acestea de fier =i s[nu le po\i desface, pân[nu-i veni peste nou[m[ri, peste nou[\[ri, unde-i apa lin[, câmpul al[mâie =i iarba m[tase =i-i striga în gura mare: “Drag st[pânul meu, întinde mâna peste mine, cercul s[plesneasc[, pruncul s[se nasc[!”

Voinicul cât mai repede închise u=a =i — s[te duci dulu\[. Din urma lui s-a ridicat o cea\[-negurea\[, ce cuprindea cerul =i îneca p[mântul.

A r[mas fata singur[, a plâns, a jelit =i într-o bun[zi a l[sat palatul =i s-a pornit pe urma lui. A mers fata =i a tot mers mult[cale-împ[r[\ie, cuvântul s[ne \ie =i a ajuns la Sfânta Miercuri. Fata a b[tut la poart[=i a vorbit:

— M[icu\[, prime=te-m[la popas.

— Dac[e=ti fat[curat[, intr[s[te d[ruiesc cu ceva, iar de nu, du-te cât mai departe, c[am o c[\elu=[cu din\ii de cri\[, te face mici f[râme.

— Deschide, maic[Sfânt[Miercuri, c[ci sunt o fat[curat[=i oropsit[.

Sfânta Miercuri i-a deschis =i a întrebat-o:

— Tu e=ti fiic[de împ[rat, blestemat[de b[rbat s[mergi peste nou[m[ri =i nou[\[ri, unde-i apa lin[, câmpul al[mâie =i iarba m[tase?

— Eu sunt.

— Intr[s[te vad[m[tu=a, c[de auzit am auzit de tine, iar de v[zut nu te-am v[zut.

Fata a intrat.

Sfânta Miercuri a primit-o, i-a dat un ulcior cu ap[s[cinsteasc[=i o prescur[s[osp[teze. Ulciorul =i prescura erau fermecate, de unde bea — se umplea, de unde mânca — cre=tea. La urm[i-a d[ruit trei mere de aur. Fata le-a luat =i iar s-a pornit la drum. +i a mers =i a tot mers zi de var[pân[-n sear[, da atunci zilele erau ani =i a ajuns la chilia Sfintei Vineri.

Fata a b[tut în u=[=i a vorbit:

— M[icu\[, prime=te-m[la popas.

— Dac[e=ti fat[curat[, intr[s[te d[ruiesc cu ceva, iar de nu, du-te cât mai departe, c[am o c[\elu=[cu din\ii de cri\[, te face mici f[râme.

— Deschide, maic[Sfânt[Vineri, c[ci sunt fat[curat[.

Sfânta Vineri i-a deschis u=a =i a cunoscut-o:

— Tu e=ti fiic[de împ[rat, blestemat[de b[rbat s[mergi peste nou[m[ri =i nou[\[ri, unde-i apa lin[, câmpul al[mâie =i iarba m[tase.

— Eu sunt.

— Intr[s[te vad[m[tu=a, c[de auzit am auzit, iar de v[zut nu te-am v[zut.

Fata a intrat, a poposit. Sfânta Vineri i-a dat un ulcior cu ap[s[cinsteasc[=i o prescur[s[osp[teze. +i ulciorul =i prescura erau fermecate, c[de unde bea — se umplea, de unde mu=ca — se vindeca. La plecare i-a d[ruit un rodan de aur.

S-a pornit fata la drum =i a mers cale neumblat[peste câmpuri, peste ape =i a ajuns la Sfânta Duminic[. A b[tut fata la poart[=i a spus:

— M[icu\[, prime=te-m[la popas!

Din[untru s-a auzit:

— Dac[e=ti fat[curat[, intr[s[te d[ruiesc cu ceva, iar de nu, du-te cât mai departe, c[am o c[\elu=[cu din\ii de fier, cu m[selele de o\el, când i-oi da drumu, praf =i f[râme te face.

— Deschide, m[icu\[, sunt fat[curat[.

Sfânta Duminic[i-a deschis =i a cunoscut-o:

— Tu e=ti fiic[de împ[rat, blestemat[de b[rbat s[mergi peste nou[m[ri =i peste nou[\[ri, unde-i ap[lin[, câmpul al[mâie =i iarba m[tase?

— Eu sunt!

— Intr[s[te vad[m[tu=a, c[de auzit am auzit, iar de v[zut nu te-am v[zut.

Fata a intrat, a poposit. Sfânta Duminic[i-a dat un ulcior cu ap[s[cinsteasc[=i o prescur[s[osp[teze. Ulciorul =i prescura erau fermecate, de unde bea — se umplea, de unde mu=ca — se vindeca. Când a fost s[plece, i-a d[ruit Sfânta Duminic[o n[fram[de m[tase împrejur cu aur tras[, a petrecut-o pân[la poart[=i fata a spus:

— De aici încolo nu mai =tiu unde s[merg s[nimeresc.

Sfânta Duminic[a luat o frunz[=i, când a suflat-o, s-a dus frunza din plai în plai, din vale în vale =i a f[cut o c[rare pân[la locul unde se g[sea voinicul.

— Uite acolo îs cur\ile b[rbatului. El a venit aici în împ[r[\ia zânelor, zânele i-au dat mâncare uitat[, b[utur[uitat[=i a uitat de tine. Tu du-te, dar nu intra în cas[, c[ci el e dus în toate zilele la vân[toare, opre=te-te la fântân[=i prima zi scoate merele de aur la soare, a doua pune rodanul s[toarc[pe colacul fântânii, a treia desf[n[frama de m[tase împrejur cu aur tras[=i întinde-o pe iarb[verde. Ziua o s[vin[zânele la ap[, o s[le vad[=i o s[vreie s[le cumpere, dar tu s[nu le vinzi nici pe bani, nici pe pietre scumpe, nici pe alte

lucruri, ci s[le dai a=a, dac[te-or l[sa s[dormi o noapte în odaia voinicului. Acum mergi cu bine, fie-\i drumul cu folos.

Fata i-a mul\umit, s-a pornit la drum =i a mers =i a tot mers, a trecut v[ile cu florile, izvoarele cu ponoarele =i a ajuns la fântâni\[. Cum a ajuns, a scos cele trei mere de aur =i a=tepta. N-a trecut mult =i au venit zânele la ap[. Zânele nu s-au mirat de fat[c[au v[zut-o aici, unde pas[re zbur[toare, necum om c[l[tor nu r[zbate, ci s-au mirat de cele trei mere de aur =i au întrebat:

— Nu vinzi merele, fat[, s[le cump[r[m noi pe bani, pe pietre scumpe, s[nu le apuce al\ii?

— De vândut nu le vând nici pe bani, nici pe pietre scumpe, vi le dau a=a, f[r[nici o plat[, dac[m[l[sa\i s[dorm o noapte în chilioara voinicului.

Zânele s-au învoit, au dus-o pe fat[la chilioarele lor, iar seara, când a venit voinicul de la vân[toare, i-au dat mâncare uitat[, b[utur[uitat[=i buruieni de somn =i a adormit voinicul somn greu de moarte. Atunci au adus-o pe fat[în chilioara lui =i ea a prins a l[crima =i a cuvânta:

— Drag st[pânul meu, întinde mâna peste mine, cercul s[plesneasc[, pruncul s[se nasc[!

A strigat fata, a plâns, dar voinicul n-a auzit nimic. Coco=ul a cântat de trei ori, s-a luminat de ziu[=i fata s-a dus la fântâni\[trist[=i mâhnit[, a scos rodanul cel de aur de la Sfânta Vineri =i s-a pus pe tors.

Pe la amiaz[au venit zânele la ap[=i, când au v[zut rodanul cel de aur torcând fire de aur =i de diamant, s-au mirat ca de mare minune =i au întrebat:

— De vânzare \i-i rodanul, s[-l cump[r[m noi pe bani? Ori pe pietre scumpe, s[-l avem la averea noastr[, la chilioarele noastre?

— Pe bani =i pietre scumpe nu-l dau, dac[m[l[sa\i o noapte s[dorm în chilioara voinicului, vi-l dau a=a, cum se g[se=te, f[r[nici o plat[.

Zânele au luat-o pe fat[la chilioara lor. Seara, când a venit voinicul de la vân[toare, i-au dat mâncare uitat[, b[utur[uitat[=i buruieni

de somn =i a adormit voinicul a=a, c[puteai s[tai lemne pe dânsul. Dup[aceea au adus-o pe fat[în chilioara voinicului =i ea a prins a boci =i a se ruga:

— Drag st[pânul meu, întinde mâna peste mine, cercurile s[plesneasc[, pruncul s[se nasc[!

A plâns fata, a bocit toat[noaptea, dar voinicul n-a auzit =i nu s-a trezit. }nspre ziu[a cântat coco=ul de trei ori, fata a ie=it din chilioar[=i iar s-a dus la fântâni\[, întristat[=i îndurerat[.

S-a a=ezat lâng[fântân[, a scos n[frama de la Sfânta Duminic[=i a întins-o pe iarb[verde. Spre sear[au venit zânele la ap[=i, când au v[zut n[frama de la Sfânta Duminic[, au dat toate n[val[:

— De vânzare \i-i n[frama, s-o cump[r[m noi pe bani, pe pietre scumpe?

— Nu vând n[frama pe aur =i pietre scumpe, o dau a=a, dac[m[l[s[\i s[stau o noapte în chilioara voinicului. Zânele au luat n[frama =i au dus-o pe fat[la chilioarele lor. Când a venit voinicul de la vân[toare, coco=ul i-a ie=it înainte, a b[tut din aripi =i a cântat:

— Cu-cu-ri-gu! St[pâne, de trei nop\i încoace vine o fiic[de împ[rat, blestemat[de b[rbat, intr[noaptea în chilioara ta =i plânge cu glas mare pân[-n cer, cu lacrimi pân[-n p[mânt, s[întinzi mâna, s[plesneasc[trei cercuri de fier, s[nasc[pruncul.

Voinicul =i-a adus aminte =i l-au t[iat lacrimile. El s-a dus în chilioar[=i a c[zut bolnav. Zânele i-au adus mâncare uitat[=i buruieni de somn, iar el de scârb[=i jale mare, c[n-o v[zuse pe fat[atâta vreme, n-a putut nici bea, nici mânca. Pe la miezul nop\ii a intrat fiica împ[ratului în chilioara voinicului, a prins a l[crima =i a cuvânta:

— Drag st[pânul meu, întinde mâna peste mine, cercurile s[plesneasc[, pruncul s[se nasc[!

Voinicul a îmbr[\i=at-o =i, când a pus mâna pe cercuri, au plesnit cercurile, =i a n[scut fata de împ[rat un b[iat de =apte ani. Voinicul s-a bucurat, a ie=it afar[=i, când a =uierat odat[, au venit balauri, =erpi cât[frunz[=i iarb[:

— Ce ne-ai chemat, st[pâne?

— Aduce\i-mi o tr[sur[cu dou[zeci =i patru de cai în =ir, s[m[duc acas[.

Ca din p[mânt a ap[rut o tr[sur[cu dou[zeci =i patru de cai albi. Voinicul, fata de împ[rat =i b[iatul s-au suit în tr[sur[=i s-au pornit înapoi spre împ[r[\ie, la palatul lor. Zânele i-au ie=it înainte, îl rugau s[steie, mai cât nu-=i a=terneau =i inima la picioarele lui, dar voinicul s-a dus =i dus a fost. S-a întors acas[la mo=neag =i la bab[, s-a pus pe trai =i a tr[it traiul cel bun de pe draga lume. Eu i-am l[sat tr[ind =i vie\uind =i

Am înc[lecat pe un coco=
+i m-am dus tot pe jos,
+i am înc[lecat pe o roat[
+i v-am spus povestea toat[.

La izvoare. *Pove=ti, poezie popular[=i cercet[ri de folclor* de Grigore Botezatu. Chi=in[u, Ed. Hyperion, 1991, p. 22-30.

CUPRINS

APRECIERI CRITICE

Istoria noastr[, ca a tuturor na\iilor, se cuprinde]n cinci feluri de documente:

1. Poeziile =i tradi\iile populare;
2. Legile =i actele oficiale;
3. Cronicile care cuprind faptele generale;
4. Inscrip\iile =i monumentele;
5. Scrierile care zugr[vesc obiceiurile private.

S[vedem acum ce putem avea din aceste deosebite spe\ii de izvoare =i la ce parte de istorie ne poate sluji fiecare dintr-]nsele.

1. Poeziile =i tradi\iile populare. Oamenii]nt`i c`nt[, pe urm[scriu. Cei dint`i istorici au fost poe\i. Poeziile populare sunt un mare izvor istoric. }ntr-]nsele afl[m nu numai fapte generale, dar ele intr[=i]n via\a privat[, ne zugr[vesc obiceiurile =i ne arat[ideile =i sentimentele veacului. }nv[\a\ii Grimm =i Michelet s-au folosit mult de acest izvor istoric]n scrierile lor asupra originii dreptului german =i francez.

Tradi\iile sau pove=tile populare sunt un izvor care sluje=te la aceea=i \int[ca =i poeziile. Treaba agerei critici, a istoricului este s[deosebeasc[dintr-aceste daturi, ca =i din toate celelalte, adev[rul de falsitate, =i s[se poat[bine folosi.

O adunare, dar, a poeziilor =i a pove=tilor ce se afl[ ]n gura poporului rom`n este de trebuin\[. Noi cerem spre aceasta ajutorul tuturor celor ce locuind pe la \ar[pot mai cu lesnire a le culege =i a ni le]mp[rt[=i.

Nicolae B[lcescu, *Cuv`nt preliminariu despre izvoarele istoriei rom`inilor,*]n Magazin istoric pentru Dacia, 1845, p. 1.

Ileana Cos`nzeana este ]nchipuirea cea mai poetic[ a geniului rom`nesc; ea personific[tinere\ea, frumuse\ea, nevinov[\ia virginal[, suflet]ngeresc,]ntr-un cuv`nt perfec\ia omenirii sub chipul de copil[ginga=[=i r[pitoare.

Mul\ime de pove=ti exist[ ]n care Ileana Cos`nzeana joac[ rolul cel mai ademenitor. }n acele basme minunate prin originalitatea lor adeseori fantastic[, Ileana Cos`nzeana este reprezentat[cu p[rul de aur =i cu farmec dulce la privire. Ea-i at`t de str[lucit[ c[ pe soare po\i c[ta, iar pe d`nsa ba; p[s[rile c`nt[ ]n calea sa c`ntecele lor cele mai frumoase, florile se culc]n c`mpie ca s[-i fac[ covor, balaurii se ]mbl`nzesc =i vin de se]ntind cu dragoste la picioarele ei, =i to\i fiii de]mp[ra\i umbl[s[o ia de so\ie.

Averile ei sunt nesf`r=ite, ea are trei ]mbr[c[minte, una ca cerul cu luna =i cu stelele, una ca c`mpul cu florile =i una ca marea cu spumele aurite de razele soarelui.

Rom`inii din Moldova zic c[ Ileana Cos`nzeana personific[Moldova cu podoabele =i avu\iile p[m`ntului s[u, cu farmecul r[pitor care flutur[ pe c`mpiile sale.

A zice de o femeie c[e frumoas[ca Ileana Cos`nzeana este tot a=a ca =i c`nd se zice c[e rupt[din soare, adic[e o fiin\[din ceruri.

}ntre c[r\ile vechi =i nou[ce s-au tip[rit p`n-acum ]n \[rile rom`ne=ti, cea mai popular[este micul poem al lui Arghir =i al iubitei lui Ileana Cos`nzeana.

Vasile Alecsandri. *Poezii populare.* — }n *Opere,* vol. III. Chi=in[u, Editura Hyperion, 1991, p. 178-179.

Nu poate fi un mijloc mai interesant =i mai sigur de a cunoa=te for\ele morale =i intelectuale ale unei na\iuni, dec`t numai prin literatura sa popular[; =i nu este nici un alt mijloc mai nimerit =i mai frumos de a da unei literaturi culte un caracter original =i distinctiv, dec`t numai nutrind-o prin literatura popular[.

B. P. Hasdeu, prefa\[la volumul: *Basme, ora\ii, p[c[lituri =i ghicitori* adunate de I.C. Fundescu, edi\ia a III-a, rev[zut[=i ad[ugit[, Bucure=ti., 1875, p. 9.

}n basmele noastre eroul F[t-Frumos — sau orice nume ar avea el — are ca not[esen\ial[re]nvierea. El se lupt[cu puterile supranaturale ale zmeilor =i balaurilor =i ale altor mon=tri, cade]n lupt[cu ei, este ucis, apoi]nvie prin ajutorul apei-vii aduse de vrun tovar[=. E cu neputin\[ca un basm s[se ispr[veasc[cu

moartea eroului. Re]nvierea este o condi\ie f[r[de care nu poate exista erou]n basme.

Ideea re]nvierii eroului este un simbol al re]nvierii fizice a naturii]n fiecare prim[var[, a soarelui ve=nic care iarna scap[t[spre sud =i-=i pierde puterea c[ldurii, iar prim[vara se]ntoarce spre nord cu putere =i c[ldur[.

G. Co=buc, *F[t-Frumos al nostru =i pas[rea Fenix,*]n volumul: “Dintr-ale neamului nostru”, Bucure=ti., 1903, p. 34.

Multe pove=ti se aseam[n[ ]ntre ele =i aceast[asem[nare merge a=a de departe]nc`t, dac[ ai uniformiza c`teva am[nun\imi diferite, pove=tile cele dou[s-ar reduce la una singur[, efect acela=i. }ntr-o poveste eroii sunt un]mp[rat =i o]mp[r[teas[,]ntr-o alta: o bab[=i un mo=neag. }n afar[de calitatea personajelor active, toate sunt apoi dup[acela=i tipic. Faptul se explic[u=or prin aceea c[pove=tile nu sunt scrise sau mai bine n-au fost scrise a=a c[pluteau]nc[, nefixate ca fond]n gura povestitorilor [...]

}ntinsa galerie de tablouri, fermecate =i fantastice, comoar[a crea\iunilor uria=e ale]nchipuirii poporului rom`nesc, pove=tile =i snoavele constituie un titlu de glorie a literaturii noastre]ntregi =i de aceea n-ar trebui s[r[spl[tim prin uitare, ca pe Ispirescu =i Creang[, pe cei ce-=i cheltuiesc talentul cu harnica lor culegere, cu frumoasa lor]mbr[care]n cuvinte.

Nicolaie Iorga, *Pove=tile,*]n Lupta, an. VII (1890), nr 1200 (19 august), p. 2-3.

Fac elogiul satului rom`nesc, creatorul =i p[str[torul culturii populare, purt[torul matricei noastre stilistice. S[ nu se cread[ ]ns[ c[, d`nd grai unei]nc`nt[ri, a= dori s[ rostesc, cu ocoluri, dorin\a de a ne men\ine pentru totdeauna ]n cadrul realiz[rilor s[te=ti. }mi refuz asemenea sugestii sau ]ndemnuri. De o sut[ de ani =i mai bine ne str[duim to\i intelectualii pe o linie mereu ]n[l\at[, s[ cre[m, ]ntr-o epoc[ de tragice r[sp`ntii, o cultur[rom`neasc[major[. Str[daniile merg paralel cu procesul emancip[rii politice. Care sunt]ns[condi\iile, ce trebuiesc s[fie]n prealabil date, pentru ca un popor s[poat[ ]n genere spera c[va putea deveni creatorul unei culturi majore? Opinia curent[, cu care trebuie s[ne r[zboim, e c[pentru aceasta ar fi deajuns un c`t mai mare num[r de genii =i

talente. Teoria ni se pare simplist[. O cultur[major[nu s-a n[scut niciodat[numai din elan genial. Desigur, geniul e o condi\ie. Dar o cultur[major[mai are nevoie =i de o temelie, iar aceast[temelie sine qua non e totdeauna matca stilistic[a unei culturi populare.

Lucian Blaga, *Elogiul satului rom`nesc*, discurs rostit la 5 iunie 1937. Academia Rom`n[. Discursuri de recep\ie, LXXI, p. 12-16.

Basmul este o oper[de crea\ie literar[, cu o genez[special[, o oglindire]n orice caz a vie\ii]n moduri fabuloase. Se vorbe=te mult de “contamina\ie”,]n\eleg`ndu-se prin asta influen\area unui basm de c[tre altul =i mai ales contopirea mai multor fragmente de basme]ntr-unul nou. Lucrurile nu stau exact a=a. Naratorul nu e contaminat incon=tient, ci aplic[estetice=te procedeul cel mai u=or spre a face fa\[oral,]ntr-un timp limitat, sarcinii sale. Ceea ce-l preocup[principial, este de a traduce]n materie fabuloas[o idee moral[potrivit[cu locul unde se afl[(“r[spl[tirea h[rniciei”, la o =ez[toare; “norocul s[racului” acolo, unde sunt nemul\umi\i de soarta lor, etc.).

G. C[linescu, *Arta literar[ ]n folclor,*]n vol. colectiv Istoria literaturii rom`ne, I. Ed. Academiei, Bucure=ti, 1964, p. 200-229.

Este ne]ndoielnic c[,]n vremea c`nd au cules basme P. Ispirescu, D. St[ncescu, Ion Pop-Reteganul =i al\ii, culegerea nu s-a putut face exact,]ntocmai cum povestea informatorul. Culeg[torul trebuia s[se identifice cu povestitorul sau cu povestitorii lui =i ulterior s[ ]mplineasc[uneori =i s[limpezeasc[nara\iunea.

De aceea nara\iunea popular[poart[nu numai timbrul specific povestitorului, ci =i ceva din firea =i modul de identificare a culeg[torului cu crea\ia popular[=i cu subiectele informatoare. Nuan\ele deosebitoare]ntre una sau alta din culegeri sunt perceptibile, oric`t de u=oare ar fi ele, la aceia care culeg =i se adapteaz[momentului. Altul este tonul unui basm din Ispirescu =i alt ton =i desf[=urare se simt]n basmul cules de St[ncescu.

I. C. Chi\imia, *D. St[ncescu, literat =i folclorist,*]n vol. Folclori=ti =i folcloristic[rom`neasc[, Ed. Academiei, Bucure=ti, 1968, p. 379.